

DOSSIER

Dennis Meadows

Mapping out a sustainable society

47

WALK THE TALK

Guy Haug

“Se culpa a Bolonia de lo que no funciona en el sistema universitario español”

70

EL PERSONATGE

Haruki Murakami

“Quan escric, viatjo a la part fosca del cervell”

78

UNIVERSITAT

LA REVISTA DE LA UOC
Universitat Oberta
de Catalunya

Manuel Campo Vidal
Montse Cano
May East
Shirin Ebadi
F. Xavier Medina
Andris Piebalgs
Francis Pisani
Howard Rheingold
Eduard Vinyamata

CATALÀ · CASTELLANO · ENGLISH / 6 €

 UOC
Universitat Oberta
de Catalunya
www.uoc.edu

 150 ANYS
D'UNIVERSITAT
KARXA

http://empreses_associades.uoc.edu

UOC
www.uoc.edu

SCOP 2009, Barcelona

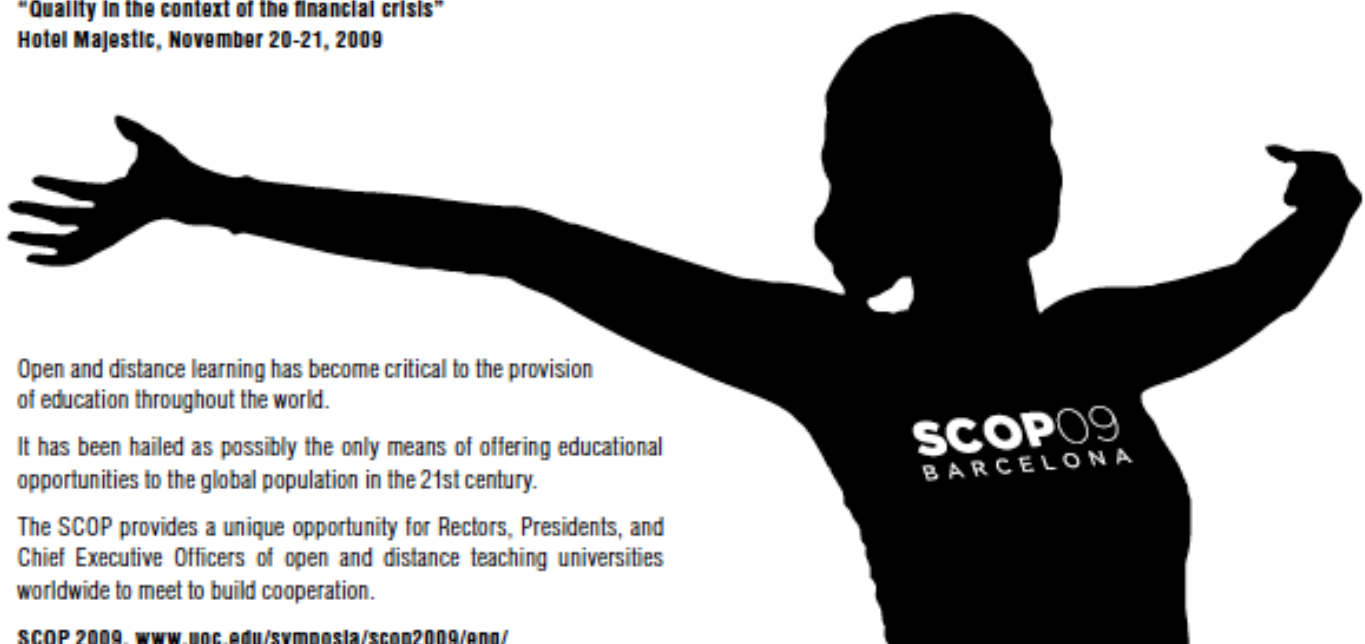
**ICDE Standing Conference of Presidents
"Quality in the context of the financial crisis"
Hotel Majestic, November 20-21, 2009**

Open and distance learning has become critical to the provision of education throughout the world.

It has been hailed as possibly the only means of offering educational opportunities to the global population in the 21st century.

The SCOP provides a unique opportunity for Rectors, Presidents, and Chief Executive Officers of open and distance teaching universities worldwide to meet to build cooperation.

SCOP 2009, www.uoc.edu/symposia/scop2009/eng/

#03'2009

4
EDITORIAL

7-69 DOSSIER

ecouniversitat medio ambiente desarrollo Earth
attitude redissenyar cambio global biodiversity
coneixement ecoaldea recursos solutions participació

70-77
WALK THE TALK

84-91
ZOOM IN

92-99
CONVERSA

78-83
EL PERSONATGE

100-103
SENSE FILS

MÓN UOC

15 ANYS

Centres de suport internacionalización collective
intelligence informació comunitat virtual communication
oferta formativa evolució services formigues

Utopies pràctiques

Una de les persones entrevistades en aquest número de *Walk In* és Howard Rheingold, professor de Berkeley i Stanford, teòric de les comunitats virtuals, editor de *The Millennium Whole Earth Catalog* l'any 1974 i actualment també col·laborador de la UOC. Alguna vegada li he sentit a dir que si volem lluitar per mantenir la

nostra independència a l'era de les institucions globals i ser innovadors i creatius a l'era de la informació necessitem bons instruments.

De 1968 al 1998, *The Whole Earth Catalog* i la seva xarxa d'experts van intentar transformar el món persona a persona, posant en contacte activistes pel desenvolupament sostenible

Utopías prácticas

Una de las personas entrevistadas en este número de *Walk In* es Howard Rheingold, profesor de Berkeley y Stanford, teórico de las comunidades virtuales, editor de *The Millennium Whole Earth Catalog* en 1974 y, en la actualidad, colaborador también de la UOC. Alguna vez le he oído decir que, si queremos luchar para mantener nuestra independencia en la era

de las instituciones globales y ser innovadores y creativos en la era de la información, necesitamos buenos instrumentos.

Entre 1968 y 1998, *The Whole Earth Catalog* y su red de expertos intentaron transformar el mundo persona a persona, poniendo en contacto a activistas partidarios del desarrollo sostenible con instrumentos transformadores. Se trataba de

Practical utopias

One of the people interviewed in this issue of *Walk In* is Howard Rheingold, a professor at Berkeley and Stanford, theoretician of virtual communities, editor of *The Millennium Whole Earth Catalog* in 1974 and who currently cooperates with the UOC. I have occasionally

heard him say that if we want to fight to keep our independence in the age of global institutions and be innovative and creative in the information age, we need sound instruments.

From 1968 to 1998, *The Whole Earth Catalog* and its network of experts tried to trans-

O.V.

amb instruments transformadors. Es tractava d'una xarxa d'experts que buscaven, avaluaven i compartien eines i idees.

Steve Jobs, cofundador i CEO d'Apple Inc., va descriure *The Whole Earth Catalog* com el precursor conceptual de la WWW o de Google. Jo afegiria que *The Whole Earth Catalog* va ser un precursor de la nostra EcoUniversitat; almenys el que sí que puc afirmar és que la va inspirar.

Jobs va obrir la lliçó inaugural d'Stanford l'any 2005 dient: "Quan era jove hi havia una publicació sorprenent anomenada *The Whole Earth Catalog* que va ser una de les bíblies de la meva

generació. Era una mena de Google en paper 35 anys abans de Google."

Com la nostra EcoUniversitat, *The Whole Earth Catalog* era idealista i ple d'eines fantàstiques i conceptes trencadors. En el seu discurs Steve Jobs reproduïx el missatge de comiat que consta a la contracoberta de l'edició de 1974:

Stay hungry, stay foolish

En resum, *The Whole Earth Catalog* va ser un bon exemple de wiki i de continguts generats pels usuaris, la blogosfera de l'època, i va desaparèixer quan es va consolidar internet.

A la UOC tenim clar que la missió de la universitat és transformar el món mitjançant el

coneixement; en aquest sentit, l'EcoUniversitat lligada al Campus per la Pau se sent hereva d'iniciatives com les de *The Whole Earth Catalog* i fa esforços per educar els estudiants i tota la seva comunitat per a un futur sostenible.

Entre els nostres estudiants tenim molts emprenedors que intenten construir les pròpies utopies pràctiques, i nosaltres els volem fer costat, perquè creiem que aquest és l'únic futur possible i perquè tenim el convenciment que aquesta és una part molt important de la nostra missió. ■

Imma Tubella | Rectora de la UOC

una red de expertos que buscaban, evaluaban y compartían herramientas e ideas.

Steve Jobs, cofundador y consejero delegado de Apple Inc., describió *The Whole Earth Catalog* como el precursor conceptual de la WWW o de Google. Yo añadiría que *The Whole Earth Catalog* fue un precursor de nuestra EcoUniversidad; por lo menos, si algo puedo afirmar es que sí fue una fuente de inspiración.

Jobs abrió la lección inaugural de Stanford de 2005: "Cuando era joven, había una publicación sorprendente titulada *The Whole Earth Catalog* que fue una de las bíblies de mi generación. Era una especie

de Google en papel 35 años antes de Google."

Como nuestra EcoUniversidad, *The Whole Earth Catalog* era idealista y rebosaba de herramientas fantásticas y de conceptos rompedores. En su discurso, Steve Jobs reproduce el mensaje de despedida que consta en la contracubierta de la edición de 1974:

Stay hungry, stay foolish

En resumen, *The Whole Earth Catalog* fue un buen ejemplo de wiki y de contenidos generados por los usuarios, la blogosfera de la época, y desapareció cuando internet se consolidó.

En la UOC tenemos claro que la misión de la universidad es transformar el mundo a través

del conocimiento; en este sentido, la EcoUniversidad ligada al Campus por la Paz se siente heredera de iniciativas como las de *The Whole Earth Catalog* y se esfuerza en educar a los estudiantes y a toda su comunidad para un futuro sostenible.

Entre nuestros estudiantes, hay muchos emprendedores que intentan construir sus propias utopías prácticas, y nosotros queremos estar a su lado porque creemos que este es el único futuro posible y porque tenemos la convicción de que esta es una parte muy importante de nuestra misión. ■

Imma Tubella | Rectora de la UOC

form the world person by person, by getting sustainable development activists in touch with transforming instruments. It was a network of experts who sought, assessed and shared tools and ideas.

Steve Jobs, co-founder and CEO of Apple Inc., described *The Whole Earth Catalog* as the conceptual forerunner to the World Wide Web and Google. I would add that *The Whole Earth Catalog* was the forerunner of our EcoUniversity; at least I can definitely state that it inspired it.

Jobs opened up the keynote lesson at Stanford in 2005 by saying, "when I was young there

was an amazing publication called *The Whole Earth Catalog* which was one of the Bibles of my generation. It was a kind of Google on paper 35 years before Google."

Just like our EcoUniversity, *The Whole Earth Catalog* was idealistic and full of fantastic tools and groundbreaking concepts. In his speech, Steve Jobs reproduced the farewell message on the back cover of the 1974 edition:

Stay hungry, stay foolish

In short, *The Whole Earth Catalog* was a fine example of wiki and of user-generated contents; it was the blogosphere of the day, and it disappeared when the Internet gained ground.

We here at the UOC clearly understand that the university's mission is to transform the world through knowledge. To this end, the EcoUniversity linked to the Campus for Peace feels like the heir of initiatives like *The Whole Earth Catalog* and makes an effort to educate its students and its entire community for a sustainable future.

Among our students we have many entrepreneurs who try to construct their own practical utopias. We want to help them because we believe that this is the only possible future, and because we share the conviction that this is an extremely important part of our mission. ■

Imma Tubella | President of the UOC

Arianne Faber, il·lustradora

Les il·lustracions d'aquest tercer número de *Walk In* són d'Arianne Faber, una holandesa que ja fa dues dècades que viu i treballa a Barcelona, on té l'estudi de disseny i il·lustració. Arianne col·labora sobretot per a la premsa escrita i el món editorial i ha publicat diversos àlbums il·lustrats. Aquest any ha guanyat el Premi Junceda, en la categoria d'Animació, per la sèrie *Àlex somia*, que emet TV3. El jurat ha valorat "la qualitat expressiva d'un treball simple i efectiu". Hi estem d'acord!

www.ariannefaber.com

Arianne Faber, ilustradora

Las ilustraciones de este tercer número de *Walk In* son de Arianne Faber, una holandesa que hace ya dos décadas que vive y trabaja en Barcelona, donde tiene su estudio de diseño e ilustración. Arianne colabora sobre todo para la prensa escrita y el mundo editorial, y ha publicado varios álbumes ilustrados. Este año ha ganado el premio Junceda, en la categoría de Animación, por la serie *Àlex somia*, emitida por TV3. El jurado ha valorado "la calidad expresiva de un trabajo simple y efectivo". ¡Coincidimos con ellos!

Arianne Faber, illustrator

The illustrations in this third issue of *Walk In* are by Arianne Faber, a Dutch designer who has been living and working in Barcelona for two decades, where she has her design and illustration studio. Arianne primarily works with the written press and publishing houses, and she has published several illustrated albums. This year she won the Junceda prize in the category of animation for her series *Àlex somia*, broadcast by TV3. The jury praised "the expressive quality of simple yet effective work". We couldn't agree more!

WALK IN #03'2009

La revista trimestral de la UOC

Director: Eric Hauck

Director acadèmic: Eduard Vinyamata

Directora d'art: Tere Guix

Coordinadores editorials:

Rosa Mercader i Lali Sandiumenge

Realització editorial: líniazero edicions

Redactora en cap: Ester Medico

Redactors: Àngels Doñate, Laia Forés (Bruselles), Anna Murgadas, Leo Ruffini, Lali Sandiumenge

Redacció Món UOC: Laura Catalán, Mireia Leg, Elena Mellado, Jose Medina, Gerard Pagès, Lluís Rius, Leo Ruffini, Anna Torres

Col·laboradors: Montse Cano, Albert Nolla, Francisco Lupiáñez, Dennis Meadows, F. Xavier Medina, Andris Piebalgs

Documentació bibliogràfica:

Gema Santos i Pep Torn

Il·lustracions: Arianne Faber

Fotografia: David Campos i Joan Roca de Viñals

Coordinació de la publicitat: Meritxell Santiago

Disseny de la publicitat: Tercer Polo

Maquetació: Miriam Suso

Traducció: Mary Black, Debbie Critchley, Ferran Esteve, Maria Faidella, Glòria Roset, Teresa Sandiumenge

Impressió: Syl

Una publicació de l'Àrea de Comunicació de la UOC

Av. Tibidabo, 39-43

08035 Barcelona

Tel. 93 253 23 00

www.uoc.edu

walkin@uoc.edu

Subscripcions:

get_walkin@uoc.edu / walkin.uoc.edu

Dipòsit legal: B-54843-08

ISSN: 2013-2549

Si no s'indica el contrari, els textos, fotografies i il·lustracions de *Walk In* estan subjectes a una llicència de reconeixement no comercial i sense obres derivades (3.0 Espanya) de **Creative Commons**. Es poden copiar, distribuir i comunicar públicament sempre que se citi l'autor i el nom de la revista, i no se'n faci ús comercial ni obra derivada. Consulteu la llicència completa a creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/deed.ca

Imprès en paper procedent de boscos gestionats amb criteris de sostenibilitat (FSC).

walkin.uoc.edu

La revista *Walk In* a la xarxa / La revista *Walk In* en la red / [Find Walk In on the net /](#)

Universitat Oberta de Catalunya
www.uoc.edu

DOSSIER

- 8 La dissidència ecologista /
La disidencia ecologista /
Ecological dissidence /
Montse Cano
- 16 MAY EAST
Gaia Education /
Anna Murgadas
- 24 Ecoviles / Ecoaldeas /
Ecovillages / *Laia Forés*
- 32 Eco-UOC / *Eduard Vinyamata*
- 38 Sostenibilitat alimentària /
Sostenibilidad alimentaria /
Food sustainability /
Àngels Doñate i F. Xavier Medina
- 47 Els límits del planeta /
Los límites del planeta /
The Planet's limits /
Dennis Meadows
- 56 Eficiència energètica /
Eficiencia energética / Energy
efficiency / *Andris Piebalgs*
- 61 HOWARD RHEINGOLD
Multituds intel·ligents /
Multitudes inteligentes /
Smart Mobs / *Leo Ruffini*

Montse Cano (Sabadell, 1964) va estudiar Filologia Hispànica a la Universitat Autònoma de Barcelona i va iniciar la tasca periodística com a redactora en diferents publicacions mensuals del Grup Zeta. El 2004 va entrar a formar part del grup de comunicació RBA com a redactora en cap d'*Integral* i el 2005 va assumir la subdirecció de la revista de psicologia *Mente Sana*. El 2006 va accedir a la direcció d'*Integral*, que s'edita des de fa 30 anys i és la degana de les publicacions ambientalistes espanyoles. La revista pertany actualment al grup MC Ediciones.

www.larevistaintegral.com

Montse Cano (Sabadell, 1964) estudió Filología Hispánica en la Universidad Autónoma de Barcelona e inició su labor periodística como redactora en diferentes publicaciones mensuales de Grupo Zeta. En 2004, entró a formar parte del grupo de comunicación RBA como redactora jefe de *Integral* y en 2005 asumió la subdirección de la revista de psicología *Mente Sana*. En 2006, accedió a la dirección de *Integral*, que se edita desde hace 30 años y es la decana de las publicaciones ambientalistas españolas. En la actualidad, la revista pertenece al grupo MC Ediciones.

Montse Cano (Sabadell, 1964) studied Spanish Philology at the Autonomous University of Barcelona and started working as a journalist by writing for different monthly publications owned by Grupo Zeta. In 2004, she joined the RBA communication group as the editor of *Integral*, and in 2005 she became the deputy editor of the psychology magazine *Mente Sana*. In 2006, she became the editor-in-chief of *Integral*, which has been published for 30 years and is the doyen of Spanish environmental publications. The magazine now belongs to MC Ediciones group.

EL DESPERTAR DE L'ECOLOGIA

Montse Cano

El debat sobre si el canvi climàtic era un fenomen natural o provocat per l'home es va acabar definitivament fa pocs anys: avui, el gravíssim problema de l'escalfament global, el més important al qual s'enfronta la humanitat, està totalment acceptat com una conseqüència de l'activitat humana. Els informes del Grup Intergovernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic (IPCC), l'informe Stern sobre les seves conseqüències econòmiques i la tasca divulgativa, entre d'altres, de l'exvicepresident dels EUA Al Gore, han posat fi a la polèmica i han apaivagat els discursos dels escèptics, que pretenien convèncer el món que l'increment de la temperatura terrestre (0,7 graus entre 1996 i 2005) era un fenomen natural.

El quart informe de l'IPCC, presentat el 2007, va concloure de manera rotunda que l'activitat humana és la responsable d'aquests canvis entre el 90% i el 99%. És més, les investigacions científiques

més recents evidencien que la Terra s'escalfa més de pressa del que es creia al principi i que les repercussions poden ser catastròfiques si no mantenim l'atmosfera en el límit de les 350 parts per milió (ppm) de gasos amb efecte d'hivernacle (durant 650.000 anys, es va mantenir en 280 ppm; actualment, hem arribat a les 387 ppm).

Jerónimo López, president de la secció espanyola del Comitè Internacional per a la Investigació Científica a l'Antàrtida (SCAR), ha participat en les investigacions recents portades a terme en el marc de l'Any Polar Internacional i avançava així les conclusions d'aquest estudi: "El més destacable és que els canvis que estan tenint lloc a les regions polars són més importants, ràpids i generals del que es pensava. S'ha posat de manifest que també l'Antàrtida Oriental s'ha escalfat, encara que no tant com la península Antàrtica. Mentre que en la primera es tracta només d'unes dècimes, en la segona les

>>

EL DESPERTAR DE LA ECOLOGÍA

El debate sobre si el cambio climático era un fenómeno natural o provocado por el hombre se acabó definitivamente hace apenas unos años: en la actualidad, el gravísimo problema del calentamiento global, el mayor al que se enfrenta la humanidad, está totalmente aceptado como una consecuencia de la actividad humana. Los informes de Panel Intergubernamental sobre Cambio Climático (IPCC), el informe Stern sobre sus consecuencias económicas y la labor divulgativa, entre otros, del ex vicepresidente de EEUU Al Gore, han zanjado la polémica y han acallado los discursos de los escépticos, que pretendían convencer al mundo de que el incremento de la temperatura terrestre (0,7 grados entre 1996 y 2005) era un fenómeno natural.

El cuarto informe del IPCC, presentado en 2007, concluyó de manera rotunda que la actividad humana es la responsable de esos cambios entre el 90% y el 99%. Es más, las investigaciones científicas más recientes evidencian que la Tierra se calienta más deprisa de lo que se creía en un principio y que las repercusiones pueden ser catastróficas si no mantenemos la atmósfera en el límite de las 350 partes por millón (ppm) de gases de efecto invernadero (durante 650.000 años, se mantuvo en 280 ppm; en la actualidad, hemos llegado a las 387 ppm).

Jerónimo López, presidente de la sección española del Comité Científico para la Investigación Antártica (SCAR), ha participado en las recientes investigaciones llevadas a cabo por el Año Polar Internacional y adelantaba así las conclusiones de este estudio: "Lo más destacable es que los cambios que están ocurriendo en las regio-

>>

THE AWAKENING OF ECOLOGY

The debate on whether climate change is a natural or manmade phenomenon permanently ended just a few years ago: currently, the extremely serious problem of global warming, the greatest challenge facing humanity today, is fully accepted as a consequence of human activity. The reports issued by the Intergovernmental Panel on Climate Change, the Stern Report on its economic consequences and the efforts to get the word out by many prominent figures, including the former US Vice President Al Gore, have surmounted the controversy and silenced the discourses of the sceptics who tried to convince the world that the rise in the Earth's temperature (0.7 degrees between 1996 and 2005) was a natural phenomenon.

The fourth IPCC report, issued in 2007, roundly concluded that human activity is the cause of between 90% and 99% of these changes. What is more, the most recent scientific studies demonstrate that the Earth is warming up quicker than was first thought, and that the repercussions might be catastrophic if we do not keep the greenhouse gases in the atmosphere within the outer limit of 350 parts per million (ppm) (for 650,000 years it was at 280 ppm; now we have reached 387 ppm).

Jerónimo López, President of the Spanish chapter of the Scientific Committee on Antarctic Research, has participated in the recent studies conducted by the International Polar Year and previewed the conclusions of the study as follows: "The most noteworthy fact is that the changes that are taking place in the polar regions are more important, quick and widespread than what we thought. It has been

>>

Som part de la natura i en depenem per sobreviure

<<

temperatures han pujat més de dos graus i mig en els últims 50 anys. El que passa als pols té transcendència global perquè a través de la circulació atmosfèrica i dels corrents marins els efectes es transmeten al clima mundial. El setembre de l'any 2007 hi havia un 40% menys de gel marí que el setembre de 1979.”

És evident que el canvi climàtic qüestiona el nostre model de vida i els nostres sistemes de producció, basats en el consum excessiu de béns i en l'augment constant de demanda energètica (energia que prové de combustibles fòssils, responsables de l'efecte d'hivernacle). És sostenible aquest sistema de vida?, és viable si destrueix la Terra i les condicions necessàries perquè hi visqui l'ésser humà?, i, per tant, és ètic?

Els ecologistes defensen des de fa dècades el respecte per l'entorn en què vivim perquè en formem part, i el que perjudica l'entorn acaba perjudicant l'ésser humà mateix. Però les seves reivindicacions eren

<<

nes polares son más importantes, rápidos y generales de lo que se pensaba. Se ha puesto de manifiesto que también la Antártida Oriental se ha calentado, aunque no tanto como la península Antártica. Mientras que en la primera se trata sólo de unas décimas, en la segunda las temperaturas han subido más de dos grados y medio en los últimos 50 años. Lo que ocurre en los polos tiene trascendencia global porque a través de la circulación atmosférica y de las corrientes marinas los efectos se transmiten al clima mundial. En septiembre del año 2007 había un 40% menos de hielo marino que en septiembre de 1979.”

Es evidente que el cambio climático cuestiona nuestro modelo de vida y nuestros sistemas de producción, basados en el consumo excesivo de bienes y en el constante aumento de demanda energética (energía que proviene de combustibles fósiles, responsables del efecto invernadero). ¿Es sostenible ese sistema de vida?, ¿es viable si destruye

<<

proven that East Antarctica, too, has warmed up, although not as much as the Antarctic Peninsula. While temperatures have only risen a few tenths of a degree in the former, in the latter they have risen more than two and a half degrees in the past 50 years. What happens at the poles has an impact worldwide because the effects are transferred to the world climate via air circulation and sea tides. In September 2007, there was 40% less sea ice than in September 1979.”

It is clear that climate change poses questions about our lifestyle and our production systems, which are based on an excessive consumption of goods and an incessant rise in energy demands (energy that comes from fossil fuels, which are behind the greenhouse effect). Is this life system sustainable? Is it viable if it destroys the Earth and the conditions needed for human life? And therefore, is it ethical?

Somos parte de la naturaleza y dependemos de ella para sobrevivir

vistes fa tan sols uns anys com les d'uns “retrògrads” que es negaven al progrés industrial i, amb això, a la societat del benestar. Els ecologistes eren una gent subversiva i radical que es dedicava a perseguir amb llanxes els responsables de proves nuclears i s'encadenava a l'entrada d'empreses contaminants.

No obstant això, amb el canvi climàtic amenaçant el nostre futur, l'ecologia es comença a veure d'una manera ben diferent. La societat comença a entendre que el nostre model social de consum il·limitat no destruirà la Terra com a planeta, sinó que, en realitat, eliminarà la humanitat mateixa. Com explica el periodista nord-americà Alan Weisman en el seu excel·lent llibre *El mundo sin nosotros* (Debate, 2007), sense presència humana, gairebé no quedaria empremta dels homes: “L'endemà que desapareguin els humans, la natura prendrà les regnes i immediatament començarà a netejar la casa o, més ben

la Tierra y las condiciones necesarias para que viva el ser humano?, y por lo tanto, ¿es ético?

Los ecologistas vienen defendiendo desde hace décadas el respeto por el entorno en el que vivimos porque formamos parte de él, y lo que perjudica el entorno acaba perjudicando al propio ser humano. Pero sus reivindicaciones eran vistas hace tan sólo unos años como las de unos “retrógrados” que se negaban al progreso industrial y, con ello, a la sociedad del bienestar. Los ecologistas eran una gente subversiva y radical que se dedicaba a perseguir con lanchas a los responsables de pruebas nucleares y se encadenaba a la entrada de empresas contaminantes.

Sin embargo, con el cambio climático amenazando nuestro futuro, la ecología empieza a verse de una forma bien diferente. La sociedad empieza a entender que nuestro modelo social de consumo ilimitado

For decades, ecologists have been propounding respect for the environment in which we live because we are part of it, and what harms our environment ends up harming us human beings, too. However, even just a few years ago their claims were viewed as backwards, the accusation of groups who wanted to deny industrial progress and with it the welfare society. Ecologists were subversive, radical folks who spent their lives hunting down nuclear testers in inflatable boats and chaining themselves to the entrance of polluting companies.

However, with climate change threatening our future, ecology is beginning to be seen in a very different light. Society is beginning to understand that our social model of unbridled consumption will not put an end to the Earth as a planet, rather that what it will really do is wipe out humanity. As the American journalist Alan Weisman explained in his outstanding book, *The World Without Us* (Thomas

We are part of nature and rely on it for our survival

dit, les cases. I tan bé les netejarà que les esborrarà de la faç de la terra; totes desapareixeran.[...] Al cap de 500 anys, el que quedi de la casa dependrà del món en què un vivia. Si el clima era temperat, hi haurà un bosc on abans hi havia hagut un barri. [...] Si haguéssim de desaparèixer demà, l'impuls de certes forces que ja hem posat en moviment continuaria fins que diversos segles de gravetat, química i entropia l'alentessin i el duguessin a un equilibri que possiblement s'assemblaria només en part al que va existir abans de nosaltres.”

Els moviments ecologistes fa molts anys que parlen de les terribles conseqüències del nostre model productiu industrial, basat primordialment en el petroli, però només quan la gent ha pogut sentir en carn pròpia els efectes perjudicials és quan la reflexió s'accelera.

Fa uns anys, es deia que el canvi climàtic afectaria d'aquí a uns cent anys. Per tant, aquest futur llunyà no preocupava el ciutadà

mitjà, encara que pogués repercutir en els seus fills i néts; però després s'ha comprovat que tot anava més de pressa del que se suposava, que ja no s'estava davant una especulació: l'any 2003 Europa va patir una onada de calor molt llarga i intensa que va provocar víctimes mortals. A França, les temperatures van ser les més altes des de 1950 i van arribar a superar els 40°C en el 15% de les ciutats. Segons el Ministeri de Salut francès, prop de 3.000 morts podrien haver estat conseqüència de l'onada de calor. A l'Estat espanyol, l'1 d'agost es van batre rècords de temperatura: Còrdova va arribar a 46,2°C. Les temperatures altes van durar tota la primera quinzena del mes i es van superar els 40°C diaris a bona part de la península Ibèrica. Què estava passant?

Per primera vegada, els ciutadans van ser conscients del perill real del canvi climàtic. A poc a poc, l'advertiment dels científics sobre les

>>

no acabará con la Tierra como planeta, sino que, en realidad, eliminará la propia humanidad. Como explica el periodista estadounidense Alan Weisman en su excelente libro *El mundo sin nosotros* (Debate, 2007), sin presencia humana, apenas quedaría huella de los hombres: “Al día siguiente de que desaparezcan los humanos, la naturaleza toma las riendas y de inmediato empieza a limpiar la casa o, mejor dicho, las casas. Y tan bien las limpia que las borra de la faz de la tierra; todas desaparecen. (...) Al cabo de 500 años, lo que quede de la casa dependerá del mundo en el que uno vivía. Si el clima era templado, habrá un bosque donde antes hubo un barrio. (...) Si hubiéramos de desaparecer mañana, el impulso de ciertas fuerzas que ya hemos puesto en movimiento continuará hasta que varios siglos de gravedad, química y entropía lo ralenticen llevándolo a un equilibrio que posiblemente sólo en parte se asemeje al que existió antes de nosotros.”

Dunne Books, 2007), without the presence of humans, there would be virtually no trace of mankind: “The day after humans vanish, nature takes over the reins and immediately begins to clean house, or more accurately, houses. And it cleans them so well that they are erased from the face of the earth; they all disappear. (...) After 500 years, what remains of the house will depend on the world where one lived. If the climate was temperate, there would be a forest where there used to be a neighbourhood. (...) If we were to disappear tomorrow, the impetus of certain forces we have already unleashed would continue until several centuries of gravity, chemistry and entropy slowed them down, bringing them into a balance that might only partly resemble what existed before us.”

Ecological movements have been discussing the dire consequences of our industrial productive model for many years, as it is based

Los movimientos ecologistas llevan muchos años hablando de las terribles consecuencias de nuestro modelo productivo industrial, basado primordialmente en el petróleo, pero sólo cuando la gente ha podido sentir en carne propia los efectos perjudiciales es cuando la reflexión se acelera.

Hace unos años, se decía que el cambio climático afectaría dentro de unos cien años. Por tanto, ese futuro lejano no preocupaba al ciudadano medio, a pesar de que pudiera repercutir en sus hijos y nietos; pero después se ha comprobado que todo iba más deprisa de lo que se suponía, que ya no se estaba ante una especulación: en el año 2003, Europa sufrió una ola de calor de gran duración e intensidad que tuvo víctimas mortales. En Francia, las temperaturas fueron las más altas desde 1950, registrándose temperaturas superiores a los 40°C en el 15% de las ciudades. Cerca de 3.000 muertes podían ser con-

>>

primarily on oil. But this reflection has gained momentum only since people have been able to grasp the harmful effects for themselves.

Some years ago, it was claimed that climate change would effect us within a few hundred years. Therefore, this distant future did not worry the average citizen despite the fact that it might affect their children or grandchildren. But later it was proven that everything was going much quicker than what we assumed, that it was no longer mere speculation: in 2003, Europe suffered from a long, intense heat wave that left mortal victims in its wake. In France, the temperatures were the highest since 1950, soaring to more than 40°C in 15% of the cities. According to the French Ministry of Health, almost 3,000 deaths may have been a result of the heat wave. Temperature records were set in Spain on the 1st of August: Córdoba reached 46.2°C. The high temperatures lasted the entire first half of August, reaching

>>

El “verd” també ha entrat amb dret propi a la universitat

<<

conseqüències de l'escalfament global l'han seguit amb més interès els mitjans de comunicació i, en conseqüència, la societat actual.

Una nova sèrie de termes es comencen a utilitzar cada vegada més: sostenibilitat, energies renovables, reciclar, reduir i reutilitzar, consum sostenible, biodiversitat... Paraules ecologistes utilitzades ara per tots i que s'estudien a les escoles i, fins i tot, a l'ensenyament superior. Perquè el “verd” també ha entrat amb dret propi a la universitat. Una de les carreres amb més demanda és Ciències Ambientals, que té més de 80 sortides professionals. A més, el curs 2008-2009, la Facultat de Filosofia de la Universitat de Barcelona ha posat en marxa la primera assignatura sobre pensament ecològic. Les institucions universitàries han de tenir en compte que les professions mediambientals són el futur i que poden interessar molts alumnes: el sector de les energies renovables, per posar-ne un exemple, que el 2007 donava feina a

<<

secuencia de la ola de calor, según el Ministerio de Salud francés. En España, el 1 de agosto se batieron récords de temperatura: Córdoba llegó a 46,2°C. Las temperaturas altas se prolongaron durante toda la primera quincena del mes superándose los 40°C a diario en buena parte de la península Ibérica. ¿Qué estaba pasando?

Por primera vez, los ciudadanos fueron conscientes del peligro real del cambio climático. Poco a poco, la advertencia de los científicos sobre las consecuencias del calentamiento global ha sido seguida con mayor interés por los medios de comunicación y, en consecuencia, por la sociedad actual.

Una nueva serie de términos empiezan a utilizarse cada vez más: sostenibilidad, energías renovables, reciclar, reducir y reusar, consumo sostenible, biodiversidad... Palabras ecologistas usadas ahora por todos y que se estudian en las escuelas e incluso en la enseñanza

<<

over 40°C every day over much of the Iberian Peninsula. What was happening?

For the first time, citizens became aware of the real danger of climate change. Little by little, scientists' warnings about the consequences of global warming have been more thoroughly discussed in the media and consequently by society.

A new series of terms is beginning to be used more often: sustainability, renewable energies, recycle, reduce and reuse, sustainable consumption, biodiversity... These are ecological words that are now wielded by everyone and are studied in schools and even in higher education. Because everything “green” has also earned a place at the university. One of the most sought-after degree programmes is environmental sciences, which can prepare students for more than 80 potential careers. Furthermore, in the academic year 2008-2009

Lo “verde” ha entrado también con derecho propio en la universidad

89.000 persones, en podria donar a 270.000 el 2020. Els “ecotreballs”, des dels auditors ambientals fins als enginyers solars, són una sortida excel·lent a la crisi i l'atur.

És un excel·lent camí que el pensament ecològic entri a les universitats. Actualment moltes veus assenyades i sensibles ens recorden una concepció de vida perduda fa segles amb l'inici del desenvolupament industrial: senzillament, que som part de la natura, que en depenem per sobreviure, que som energia sortida de la terra com tants altres milions d'éssers en aquest planeta. L'entomòleg i biòleg nord-americà Edward O. Wilson –introduïdor del terme *biodiversitat* en la literatura científica– és una d'aquestes veus, i parla d'aquesta biofilia perduda. Què és *biofilia*, aquest neologisme proposat per Wilson? És “l'afinitat emocional innata i inconscient dels éssers humans cap a la resta dels éssers vius”. Seria una cosa així com el plaer espontani que sentim en

superior. Porque lo “verde” ha entrado también con derecho propio en la universidad. Una de las carreras con mayor demanda es Ciencias Ambientales, que tiene más de 80 salidas profesionales. Además, en el curso 2008-2009, la facultad de Filosofía de la Universidad de Barcelona puso en marcha la primera asignatura sobre pensamiento ecológico. Las instituciones universitarias deben tener en cuenta que las profesiones medioambientales son el futuro y que pueden interesar a muchos alumnos: el sector de las energías renovables, por poner sólo un ejemplo, que en 2007 empleaba a 89.000 personas, podría dar trabajo a 270.000 en 2020. Los “ecoeempleos”, desde los auditores ambientales hasta los ingenieros solares, son una excelente salida a la crisis y el paro.

Es un excelente camino que el pensamiento ecológico entre en las universidades. En la actualidad, muchas voces sensatas y sensibles

the Faculty of Philosophy at the University of Barcelona launched its first course on ecological thinking. University institutions must bear in mind that environmental professions are the future and that they will probably attract many students: the renewable energy sector, just to cite one example, employed 89,000 people in 2007, but might provide jobs for up to 270,000 people by 2020. “Eco-employees”, ranging from environmental auditors to solar engineers, are a great way out of the crisis and unemployment.

We are on the right track when ecological thinking enters the universities. Today, many sensible, sensitive voices are harking back to a concept of life that was lost centuries ago with the take-off in industrial development: simply, that we are part of nature, that we rely on it for our survival, that we are energy that comes from the earth just like millions of other beings on this planet. The American entomologist

Everything “green” has also earned a place at the university

contacte amb la natura. “No és que la biodiversitat estigui en perill i hàgim de sacrificar-nos”, explica Wilson, “sinó que nosaltres hem de canviar perquè és l’única manera d’estar bé. Ser naturalista, més que un compromís, és un estat espiritual. Per ser un autèntic naturalista cal tenir una certa espiritualitat i una certa reverència cap a la natura.”

Els primers passos cap a una societat ecologista els estem fent justament ara, en aquests inicis del segle XXI, esperonats per l’escalfament global. Els mitjans de comunicació, els comunicadors ambientals, els mestres a les escoles, la publicitat institucional... ens estan educant per a una vida més “verda” i sostenible. De moment, són consells senzills, idees i petits gestos quotidians que es poden adoptar per millorar la nostra relació amb el planeta. És l’anomenada *ecologia per a no-ecologistes*: reduir la despesa energètica, utilitzar electrodomèstics eficients, reciclar, reduir el consum, prescindir tant com es pugui del

nos recuerdan una concepción de vida perdida hace siglos con el despegue del desarrollo industrial: sencillamente, que somos parte de la naturaleza, que dependemos de ella para sobrevivir, que somos energía salida de la tierra como tantos otros millones de seres en este planeta. El entomólogo y biólogo estadounidense Edward O. Wilson –introdutor del término *biodiversidad* en la literatura científica– es una de esas voces, y habla de esa biofilia perdida. ¿Qué es *biofilia*, ese neologismo propuesto por Wilson? Es “la afinidad emocional innata e inconsciente de los seres humanos hacia el resto de los seres vivos”. Sería algo así como el placer espontáneo que sentimos en contacto con la naturaleza. “No es que la biodiversidad esté en peligro y tengamos que sacrificarlos”, explica Wilson, “si no que nosotros tenemos que cambiar porque es la única manera de estar bien. Ser naturalista, más que un compromiso, es un estado espiritual. Para ser un autén-

and biologist Edward O. Wilson – who coined the term *biodiversity* in the scientific literature – is one of these voices, and he talks about this lost *biophilia*. What is biophilia, this neologism proposed by Wilson? It is “the innate, unconscious emotional affinity that human beings have towards other living beings.” It might be something like the spontaneous pleasure we feel when we are in touch with nature. “It is not that biodiversity is endangered and that we have to sacrifice ourselves,” says Wilson, “rather we have to change because it is the only way of achieving well-being. Being a naturalist is a spiritual state more than a commitment. To be a true naturalist, you must have a certain spiritual feeling and a certain reverence towards nature.”

We are taking the first steps towards an ecological society right now at the dawn of the 21st century, spurred on by global warming. The media, environmental communicators, schoolteachers and in-

cotxe i utilitzar el transport públic, triar productes de l’agricultura ecològica, i així un llarg etcètera de nous hàbits.

Totes aquestes accions “ecologistes” les està començant a assimilar ara la societat com a actituds necessàries. Però, són suficients? Lamentablement, no. Més del 30% dels sòls del planeta estan extremadament degradats i almenys 70 països del món no conserven cap bosc natural intacte. La deterioració de la Terra és tan gran que les eines necessàries per frenar-la estan a les mans dels líders polítics. Són ells els encarregats de redactar lleis mediambientals que limitin el poder contaminant i destructiu de la indústria i les multinacionals en les quals es basa el nostre consum excessiu.

Aquest és el repte que tenen els líders polítics el desembre de 2009 a la cimera de Copenhaguen, establir acords internacionals sòlids que permetin substituir els establerts en el Protocol de Kyoto, que fins

>>

tico naturalista es necesario tener un cierto palpito espiritual y una cierta reverencia hacia la naturaleza.”

Los primeros pasos hacia una sociedad ecologista los estamos dando justamente ahora, en estos inicios de siglo XXI, espoleados por el calentamiento global. Los medios de comunicación, los comunicadores ambientales, los maestros en las escuelas, la publicidad institucional... nos están educando para una vida más “verde” y sostenible. De momento, son consejos sencillos, ideas y pequeños gestos cotidianos que se pueden adoptar para mejorar nuestra relación con el planeta. Es la llamada *ecología para no ecologistas*: reducir el gasto energético, usar electrodomésticos eficientes, reciclar, reducir el consumo, prescindir lo máximo posible del coche y usar transporte público, elegir productos de la agricultura ecológica, y así un largo etcétera de nuevos hábitos.

>>

stitutional advertising are all educating us for a “greener” and more sustainable life. For the time being, they are proffering simple advice, ideas and small daily gestures that can be adopted to improve our relationship with the planet. It is called “ecology for non-ecologists”: cutting energy spending, using energy-efficient household appliances, recycling, lowering consumption, avoiding the car as much as possible and using public transport instead, choosing ecologically-farmed products and a long list of new habits.

Society is beginning to accept all of these “ecological” efforts as necessary attitudes. But are they enough? Unfortunately, they are not. More than 30% of the planet’s soils are extremely depleted, and at least 70 countries in the world have not a single forest intact. The deterioration of the Earth is such that the tools needed to stop it are in the hands of political leaders. They are the ones who can draft environmental

>>

L'ecologia ja no és la reivindicació “d'uns quants hippies subversius”

<<

avui han estat poc efectius. Però “els economistes”, explica el científic i divulgador David Suzuki en el documental *The 11th hour*, “no inclouen en els seus càlculs el que la natura ens regala. Per exemple, pol·linitzar totes les flors de les plantes. Quant ens podria costar treure el diòxid de carboni de l'aire i introduir-li oxigen? És possible fer-ne una estimació. Robert Constanza, director de l'Institute for Ecological Economics, va estimar que ens costaria 35 bilions de dòlars a l'any fer el que la natura ja fa gratis per a nosaltres. Si sumem totes les economies anuals del món, el resultat són uns 18 bilions de dòlars, així que la natura ens està donant el doble de servei que les economies de tots els països. Dins de la bogeria de l'economia convencional, això ni es considera.”

Però, encara que són els polítics els que tenen les eines legals per al canvi, la incipient consciència ecològica popular és importantíssima, ja que és un instrument de pressió molt poderós.

<<

Todas estas acciones “ecologistas” está empezando a asimilarlas ahora la sociedad como actitudes necesarias. Pero ¿son suficientes? Lamentablemente, no. Más del 30% de los suelos del planeta están extremadamente degradados y al menos 70 países del mundo no conservan ningún bosque nativo intacto. El deterioro de la Tierra es tal que las herramientas necesarias para frenarlo están en manos de los líderes políticos. Son ellos los encargados de redactar leyes medioambientales que limiten el poder contaminante y destructivo de la industria y las multinacionales en las que se basa nuestro excesivo consumo.

Ese es el reto que tienen los líderes políticos en diciembre de 2009 en la cumbre de Copenhague, establecer acuerdos internacionales sólidos que permitan sustituir los establecidos en el Protocolo de Kioto, que hasta hoy han sido poco efectivos. Pero “los economistas”, explica el científico y divulgador David Suzuki en el documental *The 11th hour*,

<<

laws that limit the polluting and destructive power of the industry and multinationals on which our excessive consumption is grounded.

That is the challenge that will face political leaders in December 2009 at the Copenhagen Climate Conference: to reach solid international agreements that can replace the ones set in the Kyoto Protocol, which to date have been largely ineffective. However, “economists,” says scientist David Suzuki in the documentary *The 11th Hour*, “do not include in their calculations the goods and services that nature provides us, such as pollinating all the plants’ flowers. What might it cost us to remove carbon dioxide from the air and add oxygen? It is possible to estimate it. Robert Constanza, director of the Institute for Ecological Economics, estimated that it would cost us 35 trillion dollars) per year to do what nature already does for us free of charge. If we add together all the economies in the world, the sum is 18 tril-

La ecología ya no es la reivindicación de “un puñado de hippies subversivos”

Així, s'està generant un gran nombre de plataformes cíviques l'objectiu de les quals és recordar als líders polítics que l'ecologia ja no és la reivindicació “d'uns quants hippies subversius”, sinó una urgència que està calant profundament en la consciència col·lectiva de la societat. Un exemple n'és 350.org, que està organitzant una campanya mundial –gràcies als avantatges d'intercomunicació que permet internet– a la qual es pot unir qualsevol ciutadà el 24 d'octubre. És una forma de pressió popular internacional amb el 350 com a símbol d'una societat que demana que es respecti el planeta i que exigeix compromisos i solucions. En aquest sentit, internet s'ha convertit en una eina imprescindible i doblement democràtica. Una prova d'això va ser el triomf de l'actual president dels EUA, Barack Obama, ja que una de les claus de la seva victòria va ser precisament la feina que van fer els cibernetes. L'entusiasme

“no incluyen en sus cálculos lo que la naturaleza nos regala. Por ejemplo, polinizar todas las flores de las plantas. ¿Cuánto podría costarnos sacar el dióxido de carbono del aire e introducirle oxígeno? Es posible hacer una estimación. Robert Constanza, director del Institute for Ecological Economics, estimó que nos costaría 35 billones de dólares al año hacer lo que la naturaleza ya hace gratis por nosotros. Si sumamos todas las economías anuales del mundo, el resultado son unos 18 billones de dólares, así que la naturaleza nos está dando el doble de servicio que las economías de todos los países. Dentro de la locura de la economía convencional, esto ni se considera.”

Pero, aunque son los políticos los que tienen las herramientas legales para el cambio, la incipiente conciencia ecológica popular es importantísima, ya que es un instrumento de presión muy poderoso.

lion), so nature is giving us twice as much as the economies of all the countries put together. This is never considered within the madness of traditional economics.”

However, even though the politicians are the ones who wield the legal tools to effect change, incipient grassroots ecological awareness is extremely important, as it is a very powerful tool for exerting pressure.

A vast number of civic platforms are being generated whose goal is to remind political leaders that ecology is no longer the claims of “a handful of subversive hippies”, rather an urgent matter that is becoming deeply entrenched in society's collective consciousness. One example is 350.org, which is organising a worldwide campaign – thanks to the benefits of global interaction brought about by the Internet – which any citizen can join on the 24th of October. It is

i les noves idees i experiències per al canvi es canalitzen ara per la xarxa, l'únic mitjà que permet la connexió "horitzontal" de milions de ciutadans del món.

Si partim del principi que tota crisi inclou una gran oportunitat de canvi, aquest moment de crisi ambiental i econòmica és l'ideal per remoure els fonaments de la societat de consum actual. Alguns antropòlegs postulen que el pròxim esglaió evolutiu de l'*Homo sapiens* potser sigui dirigir-se cap a l'ètica; l'home evolucionat seria l'*Homo eticus*, i en aquest sentit la consciència ecològica i la biofilia són un apartat important d'aquest nou *Homo sapiens eticus*. I mentre s'arriba a aquest estadi, l'ecologisme és, per a una part cada vegada més gran de la població, "la millor de les dissidències possibles", que és com l'escriptor galleg Manuel Rivas ha definit aquest impuls de defensar el més íntimament nostre, la Terra. ■

Se está generando, así, un gran número de plataformas cívicas cuyo objetivo es recordar a los líderes políticos que la ecología ya no es la reivindicación de "un puñado de hippies subversivos", sino una urgencia que está calando profundamente en la conciencia colectiva de la sociedad. Un ejemplo es 350.org, que está organizando una campaña mundial –gracias a las ventajas de intercomunicación que permite internet– a la que cualquier ciudadano puede unirse el 24 de octubre. Es una forma de presión popular internacional con el 350 como símbolo de una sociedad que pide que se respete el planeta y que exige compromisos y soluciones. En este sentido, internet se ha convertido en una herramienta imprescindible y doblemente democrática. Prueba de ello fue el triunfo del actual presidente de EEUU, Barack Obama, ya que una de las claves de su victoria fue precisamente el trabajo realizado por los cibernautas. El entusiasmo y las nuevas

a form of international grassroots pressure with 350 as the symbol of a society that asks that the planet be respected and that demands commitments and solutions. In this way, the Internet has become a necessary and doubly democratic tool. Proof of this was the victory of the current US President, Barack Obama, as one of the keys to his victory was precisely the efforts of cybernauts. Enthusiasm, new ideas and experiences for change are now channelled via the Web, the only means that makes "horizontal" connection among millions of world citizens possible.

If we start from the principle that all crises hold a great opportunity for change, this moment of environmental and economic crisis is ideal for revamping the foundations of today's consumer society. Some anthropologists postulate that the next evolutionary stage in *Homo sapiens* might be heading towards ethics; the newly-evolved

IPCC Climate Change Report 2007

www.ipcc.ch/ipccreports/ar4-syr.htm

Stern Review final report

www.hm-treasury.gov.uk/stern_review_report.htm

Scientific Committee on Antarctic Research (SCAR) www.scar.org/

Fundación Biodiversidad (Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino)

www.fundacion-biodiversidad.es/fbiodiversidadweb/webdinamica/inicio.do

David Suzuki Foundation www.davidsuzuki.org/default.asp

An Inconvenient Truth (web oficial) www.climatecrisis.net/

David Suzuki Foundation

www.davidsuzuki.org/default.asp

www.davidsuzuki.org/Finding_Solutions/e-news_spring09/fs01.asp

ideas y experiencias para el cambio se canalizan ahora por la red, el único medio que permite la conexión "horizontal" de millones de ciudadanos del mundo.

Si partimos del principio de que toda crisis encierra una gran oportunidad de cambio, este momento de crisis ambiental y económica es el ideal para remover los cimientos de la sociedad de consumo actual. Algunos antropólogos postulan que el próximo peldaño evolutivo del *Homo sapiens* quizá sea dirigirse hacia la ética; el hombre evolucionado sería el *Homo eticus*, y en ese sentido la conciencia ecológica y la biofilia son un apartado importante de ese nuevo *Homo sapiens eticus*. Y mientras se llega a ese estadio, el ecologismo es para una parte de la población cada vez mayor, "la mejor de las disidencias posibles", que es como el escritor gallego Manuel Rivas ha definido ese impulso de defender lo más íntimamente nuestro, la Tierra. ■

Ecology is no longer the cause of "a handful of subversive hippies"

version of mankind would be *Homo eticus*, and ecological awareness and biophilia are a major part of this *Homo sapiens eticus*. As we reach this step, for an increasing swath of the population ecology is "the best possible dissidence", which is how Galician writer Manuel Rivas has defined this urge to defend what is most intimately ours: the Earth. ■

May East és una activista social brasilera que ha treballat internacionalment en moviments de poblacions indígenes, dones, antinuclears, ecologistes i d'assentaments humans sostenibles. Actualment coordina les activitats de la Xarxa Global d'Ecoviles i de Gaia Education amb la Dècada de l'Educació per al Desenvolupament Sostenible 2005-2014 de l'ONU. Des de l'ecovila de la Fundació Findhorn, a Escòcia, on viu des de 1992, ha contribuït a desenvolupar el curs Gaia Education de disseny per a la sostenibilitat, la versió virtual del qual s'ha llançat conjuntament amb la UOC.

May East es una activista social brasileña que ha trabajado internacionalmente en movimientos de pueblos indígenas, mujeres, antinuclear, medioambiental y de asentamientos humanos sostenibles. En la actualidad coordina las actuaciones de la Red Global de Ecoaldeas y de Gaia Education con la Década de la Educación para el Desarrollo Sostenible 2005-2014 de la ONU. Vive desde 1992 en la ecoaldea de la Fundación Findhorn, en Escocia, desde donde ha contribuido a desarrollar el curso de Gaia Education de diseño sostenible, cuya versión virtual se ha lanzado conjuntamente con la UOC.

May East is a Brazilian social change activist who has worked internationally with indigenous people, women, anti-nuclear, environmental and sustainable human settlements movements. She is currently coordinating the actions of the Global Ecovillage Network and Gaia Education vis a vis the United Nations Decade of Education for Sustainable Development 2005-2014. From the Findhorn Foundation Ecovillage in Scotland, where she has lived since 1992, she has helped to develop the Gaia Education curriculum for sustainability design, whose virtual version has been launched with the UOC.

MAY EAST

“

La sostenibilitat no és només plaques solars”

PER ANNA MURGADAS I VALLDOSERA

“LA SOSTENIBILIDAD NO CONSISTE SOLO EN PLACAS SOLARES”

¿Cómo se inició el proyecto Gaia Education? Gaia Education nació del movimiento de las ecoaldeas. Antes de que la sostenibilidad se convirtiera en un tema tan importante para nuestra generación, ya había gente que vivía produciendo una huella ecológica reducida. Muchas de las ecoaldeas llevan en pie 20 o 30 años. Nos dimos cuenta de que existía la necesidad de transformar todo aquel cúmulo de conocimientos que habíamos amasado durante décadas y décadas y organizarlo en un corpus coherente. A lo largo de diez años, un grupo de 23 educadores de ecoaldeas se reunieron para generar y organizar este saber.

“SUSTAINABILITY IS NOT ONLY ABOUT SOLAR PANELS”

How did the Gaia Education project start up? Gaia Education was born out of the Ecovillage movement. Before sustainability was such a crucial topic for our generation, there were already people living with a small ecological footprint. Many of the ecovillages have been around for 20 or 30 years. We realised that there was a need to transform the body of knowledge that we have amassed over many decades and organise it into a congruent curriculum. A group of 23 ecovillage educators met over ten years to generate and organise this knowledge. In 2005, we finally launched a proposition

En 2005, presentamos finalmente una propuesta que incluía las tres áreas de conocimiento piloto que íbamos a poner a prueba para saber si el programa era lo suficientemente bueno, universal y relevante para aplicarlo en distintas regiones del planeta. Así comenzó todo.

Los tres ámbitos en los que empezó a trabajar tenían muy poco que ver con la cuestión de la ecología... Empezamos con los tres grandes pilares de la sostenibilidad: el diseño social, el diseño ecológico y el diseño económico, pero hemos añadido un cuarto, la visión del mundo. Nos dimos cuenta de que, en cuanto te pones a rediseñar las relaciones sociales, económicas y ecológicas, acabas con una visión del mundo totalmente distinta. La sostenibilidad no se basa solamente en pensar y en actuar en términos ecológicos. Si no consigues arrancar todos los compromisos sociales, si no creas una economía local capaz de romper los lazos con la economía

>>

that included three pilot areas of knowledge which were going to test if this curriculum was good enough, universal enough and also relevant enough to be applied in different regions of the world. That was the very beginning.

And the three areas that you initially started to work with were far from the actual topic of ecology... We started with the three major pillars of sustainability, namely social design, ecological design and economic design, but now we have added a fourth one, which is worldview. We saw that when you start redesigning social relations, economic relations and ecological relations you come out with a complete different worldview. Sustainability is not just about green views and ecological duties. If you do not have all the social agreements in place, if you do not create a local economy that breaks the bonds with the traditional economy, if money is leaking from your system to

>>

“El futur de la humanitat i de la biosfera es decidirà a les grans ciutats del món”

“El futuro de la humanidad y de la biosfera se decidirá en las grandes ciudades del planeta”

<<

Com va començar el projecte Gaia Education? Gaia Education va sorgir del moviment de les ecoviles. Abans que la sostenibilitat esdevingués un tema tan crucial per a la nostra generació, ja hi havia gent que vivia imprimint una petjada ecològica reduïda. Moltes ecoviles fa 20 o 30 anys que funcionen. Ens vam adonar que calia transformar el corpus de coneixements que havíem acumulat durant dècades i organitzar-lo en un currículum coherent. Un grup de 23 educadors d'ecoviles es van reunir durant deu anys per generar i organitzar tot aquest coneixement. Finalment, el 2005 vam fer una proposta que incloïa tres àrees pilot de coneixement per posar a prova el currículum i veure si era suficientment sòlid, universal i pertinent per tal de poder aplicar-lo a regions diferents d'arreu del món. I aquest va ser el principi.

Les tres àrees amb les quals va començar a treballar, estaven força allunyades del tema de l'ecologia... Vam començar amb

<<

tradicional, si el dinero se cuea por el sistema y va a parar a otros lugares, la sostenibilidad es imposible. Mucha gente cree que la sostenibilidad consiste en paisajes verdes y paneles solares, pero no es así.

Y desde que empezó, ¿cuánta gente ha pasado por este programa? En este momento, hemos organizado más de 38 programas en todo el mundo, desde Irlanda hasta São Paulo, desde Oriente Medio hasta Senegal y Ankara. Hemos probado y aplicado el programa en contextos muy diferentes: en grandes centros urbanos, en comunidades rurales y en pueblos tradicionales. Hemos llevado a cabo muchas pruebas piloto y no sólo hemos comenzado a impartir el curso, sino que también hemos lanzado la versión virtual, disponible en el Campus por la Paz de la UOC. Estamos muy orgullosos de ello ya que permitirá a la gente que no puede viajar a las ecoaldeas

<<

other places, then you can not sustain it. Many people think sustainability is about green views and solar panels, and it is not.

And since you started, how many people have gone through this curriculum? At this stage we have run over 38 programmes around the world from Ireland to São Paulo, from the Middle East to Senegal and Ankara. The curriculum has been tested and applied in very different settings: in big urban centres, in rural communities and in traditional villages. We have conducted many pilots, and we have really started implementing this course and also launched the virtual version, which is available through the UOC's Campus for Peace. We are very proud of it because it allows people who are not able to travel to ecovillages to receive training on sustainability design, and they can do it online. We have gone very far with it, and in the first year, for example, we have been teaching some of the

els tres principis fonamentals de la sostenibilitat: disseny social, disseny ecològic i disseny econòmic. I ara hi hem afegit un quart principi, que és la cosmovisió. Ens vam adonar que quan comences a redissenyar les relacions socials, econòmiques i ecològiques, acabes amb una visió del món totalment diferent. La sostenibilitat no només consisteix a pensar i actuar en termes ecològics. Si no estableixes també els pactes socials, si no crees una economia local que permeti deslligar-se de l'economia tradicional, si els diners van cap a altres llocs, la sostenibilitat no és possible. Molta gent creu que la sostenibilitat només va de paisatges verds i plaques solars. I no és això.

I des que va començar, quanta gent ha seguit aquest programa?

Fins ara hem endegat 38 programes arreu del món, des d'Irlanda a São Paulo, i des del Pròxim Orient al Senegal i Ankara. El curs

formarse en diseño sostenible, y a hacerlo online. Hemos recorrido mucho camino, y en el primer año, por ejemplo, hemos formado a algunos de los directores de reservas de la biosfera de China a partir de la versión inglesa de la plataforma de la UOC.

De Barcelona a China: ¿se pueden enseñar los mismos conocimientos a sociedades con tantas diferencias culturales? En la creación del programa de Gaia Education participaron 20 educadores de ecoaldeas procedentes de los cinco continentes, de tal modo que en la recopilación de la matriz ya se tuvieron en cuenta las diferencias en sus puntos de vista. Al principio, nos preguntamos si iba a significar lo mismo en la India y en Nueva York, pero después de dos años de pruebas vimos que los resultados eran increíbles. ¿Por qué? Porque los profesores de cada región utilizan sus propios ejemplos y terminología; no sólo hemos traducido el programa a varias

biosphere reserve directors from China using the English version of the UOC platform.

From Barcelona to China: can the same knowledge be taught to societies with such cultural differences? The Gaia Education curriculum was created by a body of 20 ecovillage educators who come from five continents, so the matrix itself has already been compiled with different perspectives. At the beginning, we wondered if it was going to make equal sense in India and New York, but after two years of testing we saw that the results were incredible. Why? Because the teachers from each region use their own examples and their own terminology; we have not only translated the curriculum into different languages, we have culturally adapted it. Also, along their whole journey the students are taught how to apply the knowledge in their regions, and their case studies lead them and their local

“The future of humanity and the biosphere is going to be decided in the big cities of the world”

s’ha experimentat i aplicat en entorns molt diferents, des de grans centres urbans a comunitats rurals i pobles tradicionals. Hem dut a terme molts projectes pilot i hem començat a impartir el curs, i a posar en marxa la versió virtual que ofereix el Campus per la Pau de la UOC. I n’estem molt orgullosos perquè permet que la gent que no pot anar en persona a les ecoviles rebí formació sobre disseny per a la sostenibilitat, i que ho puguí fer en línia. I a més ho hem portat molt lluny. El primer any, per exemple, hem estat formant alguns dels directores de reserves de la biosfera de Xina a través de la versió anglesa de la plataforma de la UOC.

De Barcelona a la Xina, es poden ensenyar els mateixos coneixements en societats amb diferències culturals tan marcades? El curs Gaia Education el va concebre per un grup de 20 educadors d’ecoviles dels cinc continents, de manera que la matriu mateixa s’ha elaborat

integrant perspectives molt diverses. Al principi ens preguntàvem si funcionaria igual a l’Índia que a Nova York, però després de dos anys de proves vam veure que els resultats eren increïbles. Per què? Doncs perquè els professors de cada regió utilitzen uns exemples i una terminologia pròpia, així que no només hem traduït el currículum a llengües diferents, sinó que l’hem adaptat culturalment. I a més, al llarg del procés els estudiants aprenen a aplicar els coneixements a les seves regions, i els estudis de cas que realitzen els estimulen tant a ells com als professors locals a adaptar els continguts a les seves pròpies situacions. No es tracta d’un currículum prescriptiu, sinó més aviat d’un marc general; si ho fos, segurament no seria aplicable universalment.

I els coneixements que inclou el curs, es poden aplicar a qualsevol lloc, tant a una petita ecovila com a una gran ciutat? Doncs sí. Ara

>>

lenguas, sino que también hemos hecho un trabajo de adaptación cultural. Asimismo, durante el período de formación, los estudiantes aprenden a aplicar sus conocimientos en su propia región, y los trabajos los obligan, tanto a ellos como a sus profesores, a adaptar los contenidos a su situación. El programa no es prescriptivo, sino que se trata más bien de un marco; si lo fuera, tal vez su aplicación podría no ser universal.

Los conocimientos que se imparten en el programa ¿son aplicables en cualquier lugar, tanto en una pequeña ecoaldea como en una gran ciudad? Sí, así es. Hoy, impartimos el programa tanto en centros urbanos como en centros rurales. Yo vengo de São Paulo, en Brasil, que tiene una población de 22 millones de personas. Desde que empecé con el movimiento de ecoaldeas, siempre me ha interesado reproducir todo lo que he aprendido sobre sostenibilidad en ciudades

y metrópolis como la mía. Creo que el futuro de la humanidad y de la biosfera se decidirá en las grandes ciudades del planeta, y las ecoaldeas son los laboratorios en los que experimentamos y probamos constantemente nuevas soluciones. Una ciudad consta de muchas celdas —sus barrios— y el programa de Gaia Education también trabaja a ese nivel, estudiando el funcionamiento de las pequeñas unidades dentro de una estructura mayor.

Por lo tanto, puede reproducir los resultados de las ecoaldeas en esas grandes áreas urbanas... Podemos compartir nuestras técnicas con urbanistas, diseñadores, educadores, trabajadores sociales, arquitectos, ingenieros... Nuestras herramientas son de carácter general y aplicables en cualquiera de los contextos en los que trabajan estos profesionales. El objetivo último de la sostenibilidad es cerrar el ciclo, que los residuos de una industria se conviertan en la energía

>>

teachers to adapt the contents to their own situation. The curriculum is not prescriptive; it is much more a framework. If it were prescriptive, it might not be universally applicable.

And the knowledge contained in the curriculum can be applied anywhere, from a small ecovillage to a big city? Yes, it can. Nowadays we are teaching it in urban centres as much as in rural centres. I come from São Paulo, Brazil, with a population of 22 million people. Since I started with the Ecovillage movement, I have always thought about how to replicate the knowledge on sustainability in towns and cities like mine. For me, the future of humanity and the biosphere is going to be decided in the big cities of the world, and ecovillages are laboratories where we are constantly experimenting and testing new things. A city has many cells, its neighbourhoods, and the Gaia Education curriculum also works in them by looking at the small scales within the big scales.

So you can replicate the ecovillage experiences in these big urban areas... We can share our techniques with urban planners, designers, educators, social workers, architects, engineers and others. Our tools are generalist and can be applied to whatever situation these professionals work in. Sustainability is about closing the cycle, where the garbage of one industry becomes the energy of another. Between the ecovillages and the big cities there is another emerging movement that we are part of, which is called *transition towns*. They involve all the sustainability factors that we have been developing in our laboratories and already applying in the context of climate change and peak oil.

So ecovillages are the labs for the sustainable cities of the future? They have accumulated knowledge based on observation, design and transition that is replicable in the big cities. We work with knowledge transfer, but this knowledge is only transferred when it

>>

<<

mateix estem ensenyant tant a centres urbans com a localitats rurals. Jo sóc originària de São Paulo, al Brasil, que té una població de 22 milions d'habitants. Des que vaig començar amb el moviment de les ecoviles, sempre he estat rumiant la manera de traslladar els coneixements sobre sostenibilitat a ciutats i metròpolis com la meva. Crec que el futur de la humanitat i de la biosfera es decidirà a les grans ciutats del món, i les ecoviles són els laboratoris on constantment experimentem i provem coses noves. Una ciutat està formada per moltes cèl·lules, els barris, i el curs de la Gaia Education també hi incideix analitzant les petites escales dins de les estructures més grans.

Així que es poden traslladar les experiències de les ecoviles a les grans àrees urbanes... Podem compartir les nostres tècniques amb urbanistes, dissenyadors, educadors, treballadors socials, arquitectes, enginyers... Les nostres eines són generalistes i es poden aplicar a

<<

que mueve otra. Entre las ecoaldeas y las grandes ciudades existe otro movimiento emergente del que también formamos parte: las denominadas *ciudades de transición*. En ellas encontramos todas los factores de sostenibilidad que hemos desarrollado en nuestros laboratorios y que ya se están aplicando en el contexto del cambio climático y del cénit del petróleo.

Por lo tanto, ¿podríamos decir que las ecoaldeas son los laboratorios de las ciudades sostenibles del futuro? Acumulan un conocimiento basado en la observación, el diseño y la transición que podemos reproducir en las grandes ciudades. Trabajamos a partir de la transferencia de conocimientos, pero este conocimiento solamente se puede transferir cuando es aplicable, porque de lo contrario sólo es información. En nuestros cursos, los estudiantes examinan casos reales y todas las tareas relacionadas con los contenidos se basan

<<

is applicable, otherwise it is just information. In our courses, students examine real-life case studies, and while they are studying the contents all the assignments are about taking those contents and applying them to their case. Then the knowledge is transferred and they are truly learning. Right now there is no time left just to spread information; it has to be applied in real life.

As real as the crisis the world is experiencing. Do you think that the current situation can in any way help people to realise the need to do things differently? Hazel Henderson, to my mind one of the best of economists of our times, said that a crisis is a terrible thing to waste. At this stage, as we are facing a very deep crisis, which is a crisis in the economic system, the ecological system and mainly the value system, we are also encountering greater interest in our programmes, and most of them have a waiting list.

qualsevol situació en què treballin aquests professionals. Perquè la sostenibilitat consisteix a tancar el cicle, de manera que les deixalles d'una indústria es converteixin en l'energia d'una altra. Entre les ecoviles i les grans ciutats hi ha una altre moviment emergent del qual formem part: les anomenades *ciutats en transició*, que tenen en compte tots els factors de sostenibilitat que hem estat desenvolupant als nostres laboratoris i els estan aplicant en el context del canvi climàtic i del zenit del petroli.

Així doncs, les ecoviles són els laboratoris de les ciutats sostenibles del futur? Han acumulat coneixements basats en l'observació, el disseny i la transició que es poden aplicar a les grans ciutats. Treballem a partir de la transferència de coneixements, però aquests coneixements només es poden transferir si són aplicables, perquè si no, només són informació. En els nostres cursos els estudiants ana-

en aplicar los contenidos a cada caso. De ese modo logramos la transferencia de conocimiento y que el estudiante aprenda realmente. Ahora mismo ya no tenemos tiempo para difundir información; debemos aplicarla a la vida real.

Tan real como la crisis en la que está sumida el mundo. ¿Cree que la situación actual puede ayudar de algún modo a la gente a darse cuenta de cuán necesario es hacer las cosas de otro modo? Hazel Henderson, a mi entender una de las mejores economistas del momento, dijo que una crisis es una de las peores cosas que se pueden desperdiciar. En esta fase, sumidos como estamos en una crisis tan profunda, una crisis del sistema económico, del sistema ecológico y, sobre todo, del sistema de valores, estamos observando que nuestros programas despiertan mucho interés, y en muchos de ellos tenemos lista de espera.

And do you think there is going to be a change? I have never in my life changed because somebody gave me good advice. When I have changed, it was always because there was a combination of need and will. If I had the will to change but not the need, it did not work out; and if I had the need but not the will, I did not succeed either. In collective terms, it is very clear that we need to change, and people are realising this just by seeing all the destruction wrought by weather. We have very clear scientific proof with the IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) and very clear economic proof with the Stern Review and other very important reports. So we know that the need is there. The will has been very well articulated both bottom-up and top-down. Many organisations from civil society have been voicing this for years, but now they are more heard and better organised. From the top down, as well, very good local

litzen casos reals i, ahora que estudien continguts, els projectes que fan tracten sobre com aplicar aquests continguts als casos particulars. Així és com es produeix la transferència de coneixements i com aprenen de veritat. Ja no ens queda temps per dedicar-nos només a difondre la informació. Cal aplicar-la a la vida real.

Tan real com la crisi que està vivint el planeta... Creu que la situació actual pot ajudar que la gent s'adoni de la necessitat de fer les coses d'una altra manera? Hazel Henderson, que segons la meua opinió és una de les millors economistes actuals, deia que una crisi és una cosa horrible de desaprofitar. I en aquest moment en què ens enfrontem a una crisi molt profunda, que és una crisi del sistema econòmic, del sistema ecològic i sobretot del sistema de valors, també veiem que els nostres programes desperten un gran interès, i la majoria tenen llista d'espera.

¿Y cree que se va a producir algún cambio? Nunca en mi vida he cambiado porque alguien me diera un buen consejo. Si he cambiado, fue por una combinación de necesidad y voluntad. Cuando sentí el deseo de cambiar pero no la necesidad, la cosa no funcionó; cuando sentí la necesidad de cambiar pero no el deseo, tampoco. En términos colectivos, es evidente que tenemos que cambiar, y la gente se está dando cuenta de ello al ver hasta dónde llega la destrucción que está provocando la climatología. Tenemos una prueba científica clarísima de ello en el IPCC (Grupo Intergubernamental de Expertos sobre el Cambio Climático) y una prueba económica clarísima en el Informe Stern y en otros informes importantes. Sabemos que existe una necesidad. La voluntad está perfectamente articulada, tanto entre la base como en las instancias de poder. Muchas organizaciones de la sociedad civil llevan años advirtiendo sobre esta cuestión, pero

>>

governments, countries and regions are saying yes, they are making or are going to make the change.

We have been listening to governments' environmental good intentions for decades. Why should we think they are for real now? I was at a recent Unesco World Conference on Education for Sustainable Development held in Bonn. I also was at the launch of the United Nations Decade on Education for Sustainable Development on the 1st of March 2005 in New York, where there were about 40 or 50 people. Five years later, we went to this big meeting in Bonn with about 900 people, 150 countries and 40 Ministers of Education. The movement has grown so much.

What was the role of Gaia Education in this meeting? We have been one of the 25 projects around the world that the organising committee selected to be exhibited at the meeting. We went there with

>>

I creu que es produirà un canvi? Mai a la vida he canviat perquè algú m'hagués donat un bon consell. Quan he canviat ha estat per una barreja de necessitat i ganes. Si tenia ganes de canviar però no en tenia necessitat, no funcionava. I si en tenia necessitat però no en tenia ganes, tampoc no ho aconseguia. En termes col·lectius, és evident que ens cal canviar, i la gent se n'adona quan veu la destrucció que pot provocar el clima. El Grup Intergovernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic (IPCC) n'ha aportat proves científiques concloents, i l'Informe Stern i d'altres igualment importants n'han proporcionat proves econòmiques. Per tant ara sabem que la necessitat existeix. I pel que fa a la voluntat, s'ha articulat perfectament tant de dalt a baix com de baix a dalt. Moltes organitzacions de la societat civil han estat proclamant-ho durant anys, però ara tenen més veu i estan més be organitzades. I de dalt a baix també, hi ha molts bons

>>

David Campos

“Ja no queda temps per difondre informació; cal aplicar-la a la vida real”

<<

governos locals, països i regions que estan dient que sí i que ja han fet o estan en procés de fer el canvi.

Fa dècades que escoltem les bones intencions mediambientals dels governos... Per què hauríem de creure que aquesta vegada són de debò? Vaig estar a la recent Conferència Internacional de la Unesco sobre educació i desenvolupament sostenible que es va celebrar a Bonn, i l'1 de març de 2005 també vaig ser a Nova York, a la inauguració de la Dècada de l'Educació per al Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides, on érem entre 40 i 50 persones. Cinc anys després, en aquesta enorme conferència a Bonn érem prop de 900 persones, 150 països i 40 ministres d'Educació. El moviment ha crescut moltíssim.

Quin va ser el paper de Gaia Education en aquesta conferència? Érem un dels 25 projectes d'arreu del món que el comitè organitza-

<<

ahora se les presta más atención y están mejor organizadas. También en las relaciones entre los gobernantes y la población vemos que hay mejores gobiernos locales, más países y más regiones que están diciendo que sí, que están propiciando el cambio o van a propiciarlo.

Llevamos décadas oyendo las buenas palabras de los gobiernos en el terreno medioambiental. ¿Por qué deberíamos creer que ahora hablan en serio? Asistí a la reciente Conferencia Mundial de la Unesco sobre Educación para el Desarrollo Sostenible, que se celebró en Bonn. También estuve en los actos de inauguración de la Década sobre Educación para el Desarrollo Sostenible, el 1 de marzo de 2005, en Nueva York, a los que asistieron unas 40 o 50 personas. Cinco años más tarde, hemos estado en esta gran cumbre en Bonn en la que han participado unas 900 personas, 150 países y 40 Ministerios de Educación. El movimiento ha crecido muchísimo.

<<

the online course that we offer with the UOC, and people were very interested. The world is ready. We have the Bonn Declaration, and there is the need, the growing will and institutions all over the world wanting to come onboard. Gaia Education is not the only project, but what makes it different is the body of knowledge that comes from the sustainability laboratories. You have academic studies, and you have many pockets where sustainability has been talked about over the last twenty years. We have been thinking and acting sustainability in the context of human settlements, and transferring the accumulated experience is what we are about.

What about your specific experience in ecological activism. When did it start? I have been living in Findhorn, Scotland, for 17 years now. At this stage, I have one foot in the Ecovillage movement and one foot in the transition towns movement, which is emerging

dor havia escollit per presentar. Hi vam anar amb el curs en línia que oferim conjuntament amb la UOC i la gent s'hi va mostrar molt interessada. El planeta ja està preparat. Tenim la Declaració de Bonn, i hi ha una necessitat i una voluntat creixents i les institucions d'arreu del món volen afegir-s'hi. Gaia Education no és l'únic projecte d'aquest tipus, però el que fa que sigui diferent és el corpus de coneixements, que prové dels laboratoris sobre sostenibilitat. Hi ha estudis acadèmics i altres fòrums en què durant els darrers vint anys s'ha estat parlant de sostenibilitat. Nosaltres hem estat pensant i actuant en clau de sostenibilitat en el context dels assentaments humans i la nostra tasca consisteix a transferir l'experiència acumulada.

Pel que fa a la seva experiència concreta en activisme social, quan va començar? Ara fa 17 anys que visc a Findhorn, a Escòcia, així que ara mateix tinc un peu en el moviment de les ecoviles i un altre en el

¿Qué papel desempeñó Gaia Education en esta reunión? Fuimos uno de los 25 proyectos de todo el mundo elegidos por el comité organizador y que se presentaron durante la reunión. Acudimos con el curso en línea que ofrecemos junto con la UOC, y la gente mostró mucho interés. El mundo está preparado. Tenemos la Declaración de Bonn y existe la necesidad, una voluntad cada vez mayor y una serie de instituciones en todo el mundo dispuestas a sumarse a nosotros. Gaia Education no es el único proyecto, pero lo que lo distingue del resto es el caudal de conocimientos que nos proporcionan los laboratorios de sostenibilidad. Contamos con estudios académicos y con una serie de foros en los que, a lo largo de los últimos veinte años, se ha hablado de sostenibilidad. Hemos estado actuando y reflexionando en términos sostenibles en el contexto de los asentamientos humanos y nuestro cometido es transferir la experiencia acumulada.

very strongly and is addressing the two biggest challenges facing our generation right now. I have been a social change activist since my teens, and I have always wondered what effect I was having. One of the most inspiring educators of my generation was Paulo Freire, and he said that all endeavours require both reflection and action. If there are too many words it becomes rhetoric, and if there is too much action it becomes superficial activism that does not achieve a real change in structure and behaviour. For me, just activism is not enough; there has to be some reflection that balances it. With every social movement I have been involved in, I have always seen my being there as temporary. In the Ecovillage movement, when I arrived I said to all my colleagues I would be there as long as this movement is relevant, as long as this movement was answering the questions of my time. The moment that it flows into dogma I will be

de les ciutats en transició, que està sorgint amb molta força i intenta respondre als dos principals reptes als quals s'enfronta la nostra generació. He estat activista social des de l'adolescència, i sempre m'he preguntat què intentava mobilitzar. Un dels educadors de la meua generació que més em va inspirar va ser Paulo Freire, que va dir que qualsevol iniciativa requereix tant reflexió com acció. Si hi ha massa paraules esdevé retòrica, i si hi ha massa acció només és activisme superficial que no aconsegueix un canvi real en l'estructura i el comportament. Per a mi no n'hi ha prou amb mobilitzar. Hi ha d'haver algun tipus de reflexió que ho equilibri. I en tots els moviments socials en què he estat implicada sempre he considerat que la meua participació era purament temporal. Quan vaig entrar al moviment de les ecoviles, vaig dir als meus col·legues que m'hi quedaria mentre el moviment fos pertinent, mentre respongués les preguntes del meu

Hablemos de su experiencia personal en el activismo ecológico. ¿Cuándo empezó? Llevo 17 años viviendo en Findhorn, Escocia. En este momento, divido mi tiempo entre el movimiento de ecoaldeas y el movimiento de las ciudades de transición, que está irrumpiendo con mucha fuerza y que se enfrenta a los dos grandes retos que tiene ante sí nuestra generación ahora mismo. He sido activista del cambio social desde que era adolescente, y siempre me he preguntado qué es lo que estoy provocando. Uno de los educadores más brillantes de mi generación, Paulo Freire, dijo que todas las empresas exigen reflexión y acción. Cuando hay demasiadas palabras, estas se convierten en retórica; si hay demasiada acción, esta se convierte en un activismo superficial que fracasará en su afán por provocar un cambio real en la estructura y en la conducta. En mi caso, no basta con provocar cosas; necesito compensar la acción con una cierta dosis de reflexión.

“There is no time left just to spread information; it has to be applied in real life”

out of here because the whole point is to see what social movements emerge in order to address the relevant issues of our times. So far, the Ecovillage movement has been answering my deepest questions, but I do not know where I am going to be the next time we meet. I have this quest to balance reflection and action with the needs of the world, and what these needs will be I do not know. ■

“Ya no tenemos tiempo para difundir información; debemos aplicarla a la vida real”

temps. El moment en què derivi cap a un dogma en sortiré, perquè del que es tracta és de veure quins moviments socials sorgeixen per abordar els temes més rellevants del nostre temps. Fins ara, el moviment de les ecoviles ha donat resposta a les meves preguntes més profundes, però no sé on seré la propera vegada que ens veiem. Tinc aquesta dèria per equilibrar reflexió i acció amb les necessitats del món, però no sé pas on seran aquestes necessitats. ■

Siempre he visto mi presencia en cada uno de los movimientos sociales en los que me he implicado como algo temporal. Cuando llegué al movimiento de las ecoaldeas, les dije a mis colegas que formaría parte de él mientras fuera un movimiento relevante, mientras diera respuesta a las preguntas de mi época. En cuanto entre en los terrenos del dogma, lo abandonaré porque lo realmente importante es ver qué movimientos sociales nacen para abordar las cuestiones cruciales de nuestro tiempo. Por el momento, el movimiento de las ecoaldeas ha dado respuesta a mis preguntas más íntimas, pero no sé dónde estaré la próxima vez que coincidamos. Busco un equilibrio entre la reflexión, la acción y las necesidades del mundo, y desconozco cuáles serán, en el futuro, estas necesidades. ■

Càtedra UNESCO de Sostenibilitat

www.catunesco.upc.edu

Gaiaeducation: at the cutting edge of sustainability education.

www.gaiaeducation.org/

Findhorn Foundation

www.findhorn.org/index.php?tz=-120

LA VIDA EN VERD

ECOVILES: LA UTOPIA SOSTENIBLE

TEXT I FOTOS: LAIA FORÉS

El silenci dóna la benvinguda als visitants del Bois del Terre (Bosc de la Terra). Dues files de cases s'alcen enmig d'un prat enorme encerclat per un bosc, un paisatge bucòlic que convida a la reflexió. És dissabte al matí i bona part dels 27 habitants d'aquesta petita ecovila de Bèlgica situada a poc més de 20 quilòmetres de la capital, Brussel·les, encara no han sortit de casa. Dues nenes rosses i rialleres, la Julie i la Marine, surten d'una de les cases i enfilen el prat per anar a donar de menjar a les gallines. El seu pare, mentrestant, endreça la cuina on acaben d'esmorzar. És Stéphane Vanden Eede, l'impulsor d'aques-

El silencio da la bienvenida a los visitantes del Bois del Terre (Bosque de la Tierra). Dos filas de casas se levantan en medio de un enorme prado rodeado por un bosque, un paisaje bucólico que invita a la reflexión. Es sábado por la mañana y buena parte de los 27 habitantes de esta pequeña ecoaldea de Bélgica, situada a poco más de 20 kilómetros de Bruselas, la capital, todavía no han salido de casa. Dos niñas rubias y risueñas, Julie y Marine, salen de una de las casas y recorren el prado para ir a dar de comer a las gallinas. Entretanto, su padre ordena la cocina, donde acaban de desayunar. Es Stéphane

Silence welcomes visitors to Bois del Terre (Forest of the Earth). Two rows of houses rise up in the midst of a vast meadow encircled by a forest, a bucolic landscape that summons reflection. It is Saturday morning, and most of the 27 inhabitants of this tiny ecovillage in Belgium located just 20 kilometres from the capital, Brussels, have not left their homes yet. Two blond, laughing children, Julie and Marine, come out of one of the houses and head towards the meadow to feed the hens. Meanwhile, their father is tidying up the kitchen, where they have just had breakfast. He is Stéphane Vanden Eede, the driving

Vanden Eede, el impulsor de esta ecoaldea en la que conviven, desde el verano de 2007, seis familias.

“Queríamos crear una ecoaldea para vivir en comunidad y respetar activamente el medio ambiente. Compramos el terreno y construimos seis casas en plena naturaleza. Aquí, la vida se basa en dos principios: la convivencia y la ecología”, explica Stéphane. Las cuatro familias que iniciaron el proyecto –posteriormente se les sumaron dos más– escogieron un lugar que estuviera apartado de la ciudad y, al mismo tiempo, bien comunicado porque la mayoría de los habitantes

force behind this ecovillage, the home to six families since the summer of 2007.

“We wanted to create an ecovillage where we could live communally and respect the environment actively. We bought the land and built six houses right in the midst of nature. Life here is based on two principles: peaceful coexistence and ecology,” explains Stéphane. The four families who began the project – later joined by two more – chose a place that was away from the city yet well connected to it, because most of the denizens of Bois del Terre work outside the ecovillage as freelance professionals.

LA VIDA EN VERDE. ECOALDEAS: LA UTOPIA SOSTENIBLE

THE GREEN LIFE. ECOVILLAGES: THE SUSTAINABLE UTOPIA

ta ecovila, on conviuen sis famílies des de l'estiu del 2007.

“Volfem crear una ecovila per viure en comunitat i respectar activament el mediambient. Vam comprar el terreny i vam construir sis cases enmig de la natura. La vida aquí es basa en dos principis: la convivència i l'ecologia”, explica Stéphane. Les quatre famílies que van iniciar el projecte –després se n'hi van sumar dues més– van triar un lloc apartat de la ciutat però que alhora estigués ben comunicat, perquè la majoria dels habitants de Bois del Terre, professionals liberals, treballen fora de l'ecovila.

del Bois del Terre, profesionales liberales, trabajan fuera de la ecoaldeas.

Después de encontrar el terreno, cerca del pueblo de Ottignies, al sur de Bruselas, hicieron una especie de casting para dar con un arquitecto que fuera sensible a su proyecto. Localizaron a uno, que les diseñó las casas a medida. “Están construidas con materiales ecológicos, disponen de ventilación natural, de sistemas para recuperar el agua de lluvia y de dispositivos para ahorrar energía”, asegura Stéphane, vinculado al mundo ecologista desde su juventud y responsable en la actualidad de una ONG verde.

Once they found the land near the village of Ottignies south of Brussels, they held a sort of audition to find an architect who understood their project. They found one who custom-designed the houses. “They are built with ecological materials, they have natural ventilation, rainwater collection systems and energy-saving devices,” claims Stéphane, who has been involved in the world of ecology since he was quite young and is currently at the helm of a green NGO.

The concept of an ecovillage is relatively recent. One of the main theoreticians behind the movement, American Robert Gilman,

Una vegada van haver trobat el terreny, prop del poble d'Ottignies, al sud de Brussel·les, van fer una mena de càsting per buscar un arquitecte que fos sensible amb el seu projecte. El que van contractar finalment els va dissenyar les cases a mida. “Estan construïdes amb materials ecològics, tenen ventilació natural, sistemes per recuperar l'aigua de pluja i dispositius per estalviar energia”, assegura Stéphane, vinculat al món ecologista des de ben jove i responsable actualment d'una ONG verda.

El concepte d'*ecovila* (*ecovillage*, en anglès) és relativament recent. Un dels principals

El concepto de *ecoaldeas* (*ecovillage*, en inglés) es relativamente reciente. Uno de los principales teóricos del movimiento, el norteamericano Robert Gilman, bautizó con este nombre las comunidades que apuestan por la sostenibilidad y la convivencia, todos aquellos asentamientos humanos que buscan crear el mínimo impacto sobre el medio natural. Gilman, un astrofísico que trabajó para la NASA antes de dedicarse a reflexionar y teorizar sobre el movimiento de las ecoaldeas, sugirió este nombre durante el primer encuentro mundial de comunidades, que se celebró en Dinamarca en 1991.

coined this name to call communities that revolve around sustainability and peaceful coexistence, all of them human settlements that seek to create a minimum impact on the environment. Gilman, an astrophysicist who worked for NASA before devoting his life to reflecting and theorising on the ecovillage movement, suggested this name during the first worldwide gathering of communities held in Denmark in 1991.

That meeting was crucial to driving the ecovillage movement around the world: it laid the foundations for the creation of the Global Ecovillage Network (GEN) four years

teòrics del moviment, el nord-americà Robert Gilman, va batejar amb aquest nom les comunitats que aposten per la sostenibilitat i la convivència, tots els assentaments humans que busquen produir el mínim impacte sobre el medi natural. Gilman, un astrofísic que va treballar per a la NASA abans de dedicar-se a reflexionar i teoritzar sobre el moviment de les ecoviles, va suggerir aquest nom durant la primera trobada mundial de comunitats que es va celebrar a Dinamarca el 1991.

Aquella reunió internacional va ser clau per impulsar el moviment de les ecoviles arreu del món: va posar les bases per fundar, quatre

>>

Aquella reunión internacional fue clave para impulsar el movimiento de las ecoaldeas por todo el mundo: se sentaron las bases que permitirían fundar, cuatro años más tarde, la Red Global de Ecoaldeas (Global Ecovillage Network, GEN), la institución que coordina todas las ecoaldeas, promueve conferencias y seminarios alrededor de cuestiones ecológicas y participa en el programa de la ONU que ayuda a los gobiernos locales a aplicar la Agenda 21 sobre desarrollo sostenible. El primer encuentro de la GEN se celebró en Findhorn (Escocia), donde se encuentra una de las ecoaldeas más importantes de Europa,

>>

later, the institution that coordinates all the ecovillages, holds lectures and seminars on ecological issues and participates in the UN programme that helps local governments implement Agenda 21 on sustainable development. The first meeting of GEN was held in Findhorn (Scotland), the site of one of the most important ecovillages in Europe, created in 1985. Four hundred people from all over the planet participated in that gathering, a major step forward in consolidating the ecovillage movement.

What exactly is an ecovillage? There is not a single definition of the concept, just

>>

<<

anys després, la Xarxa Global d'Ecoviles (Global Ecovillage Network, GEN), la institució que coordina totes les ecoviles, promou conferències i seminaris al voltant de temes ecològics i participa en el programa de l'ONU que ajuda els governs locals a aplicar l'Agenda 21 sobre desenvolupament sostenible. La primera trobada de la GEN es va celebrar a Findhorn (Escòcia), on hi ha una de les ecoviles més importants d'Europa, constituïda el 1985, i hi van participar 400 persones arribades de diferents punts del planeta. Va ser el pas definitiu per consolidar el moviment.

<<

creada en 1985, y en él participaron 400 personas procedentes de diferentes puntos del planeta. Fue el paso definitivo para consolidar el movimiento.

¿Qué es exactamente una ecoaldea? No existe una única definición del concepto, del mismo modo que tampoco existe un modelo único. Para Robert Gilman, se trata de comunidades internacionales surgidas durante los últimos treinta o cuarenta años y preocupadas por cuestiones ecológicas. Muriel Gehlen, líder del movimiento en Francia, añade que las ecoaldeas son “un grupo de gente que intenta ir poco a poco hacia la autonomía ener-

<<

as there is not a single model. To Robert Gilman it encompasses the international communities with a concern for ecological issues that have emerged in the past thirty to forty years. Muriel Gehlen, the leader of the movement in France, adds that an ecovillage is “a group of people who try to gradually work their way towards energy autonomy and food self-sufficiency, and who try to live ecologically on a daily basis”.

There are different elements that define an ecovillage, but two of them are essential and common to all of these projects: communal living and respect for the environment.

Què és exactament una ecovila? No existeix una única definició del concepte, de la mateixa manera que no n'existeix un únic model. Per a Robert Gilman, es tracta de comunitats internacionals sorgides els darrers trenta o quaranta anys amb una preocupació per temes ecològics. Muriel Gehlen, líder del moviment a França, afegeix que les ecoviles són “un grup de gent que intenta anar a poc a poc cap a l'autonomia energètica, l'autosuficiència alimentària i que intenta viure l'ecologia quotidianament”.

Hi ha diferents elements que defineixen les ecoviles, però n'hi ha dos que són essencials

gética, la autosuficiencia alimentaria y que intenta vivir la ecología cotidianamente”.

Distintos elementos definen las ecoaldeas, pero dos son esenciales y comunes a todo este tipo de proyectos: la vida en comunidad y el respeto hacia el medio ambiente. No obstante, el presidente de GEN-Europa, Jonathan Dawson, amplía la definición y propone cuatro dimensiones: la social, la ecológica, la cultural y la espiritual. Para Dawson, las ecoaldeas buscan preservar los valores y los modelos de vida de siempre, mucho más vinculados al medio ambiente que el modelo de desarrollo actual, en el

However, the president of GEN-Europe, Jonathan Dawson, expands this definition and proposes four dimensions: social, ecological, cultural and spiritual. Dawson believes that ecovillages seek to preserve traditional values and models of life, which are much more closely tied to the environment than today's development model in which the city and consumption are the backbone of any activity. “It is a model in which farmers' and small craftspeople's skills and way of seeing the world are viewed not as problems that must be solved with a development plan but as assets that must be preserved,” he states.

i comuns a tot aquest tipus de projecte: la vida comunitària i el respecte envers el medi ambient. Tanmateix, el president de GEN-Europe, Jonathan Dawson, amplia la definició i proposa quatre dimensions: la social, l'ecològica, la cultural i l'espiritual. Per a Dawson, les ecoviles busquen preservar els valors i els models de vida de sempre, molt més lligats al medi ambient que no pas el model de desenvolupament actual en què la ciutat i el consum són l'eix de qualsevol activitat. “És un model en què les habilitats i la manera de veure el món dels pagesos i dels petits artesans no suposen un problema

que cualquier actividad gira alrededor de la ciudad y del consumo. “Es un modelo en el que las habilidades y la manera de ver el mundo de los campesinos y de los pequeños artesanos no suponen un problema que hay que resolver con un plan de desarrollo, sino que son un punto a favor que debemos conservar”, afirma.

Otro de los elementos que comparten las ecoaldeas es la democracia participativa: las decisiones se toman por consenso, teniendo en cuenta la opinión de todos los habitantes. Son microcomunidades con normas propias y fruto de la participación. A diferencia de

Another common factor in ecovillages is participatory democracy: the decisions are taken by consensus bearing in mind all the inhabitants' opinions. They are micro-communities with their own rules that are drawn up together. Unlike a city or country, where the governments take the major decisions, in ecovillages everyone has both a voice and a vote. Periodic assemblies and meetings tend to be held to take decisions on anything that affects communal living.

While in some ecovillages respect for the environment and responsible consumption are the engines driving day-to-day life, in

Les ecoviles busquen també preservar els valors i els models de vida de sempre

Las ecoaldeas también buscan preservar los valores y los modelos de vida de siempre

Ecovillages also seek to preserve traditional values and models of life

una ciudad o de un país, donde son los gobiernos quienes toman las decisiones importantes, en las ecoaldeas todo el mundo tiene voz y voto. Se suelen celebrar asambleas y reuniones periódicas para decidir todo aquello que afecta a la vida en común.

Si en algunas ecoaldeas el respeto al medio ambiente y el consumo responsable son los motores de la vida cotidiana, otras se articulan alrededor del elemento espiritual y de la convivencia, siguiendo la estela del new age. No es extraño encontrar ecoaldeas que celebren sesiones de meditación en las que participan todos sus habitantes.

others spirituality is the backbone of communal living, following the New Age trend. You do not have to look far to find ecovillages that hold communal meditation sessions in which all the inhabitants participate.

One of the most important in the world is Auroville in southern India, a veritable microcosm that can house up to 50,000 people, although only 2,000 people from 35 different countries live there permanently. "Auroville aims to be a universal city where men and women from all countries can live in peace and harmony beyond any belief, political leaning and nationality. The goal of

que cal resoldre amb un pla de desenvolupament, sinó un avantatge que cal preservar", afirma.

Un altre dels elements comuns a les ecoviles és la democràcia participativa: les decisions es prenen per consens, tenint en compte l'opinió de tots els habitants. Són microcomunitats amb normes pròpies elaborades participativament. A diferència d'una ciutat o un país, on són els governs els que prenen les decisions importants, a les ecoviles tothom té veu i vot. S'acostumen a celebrar assemblees i reunions periòdiques per prendre les decisions que afecten la vida en comú.

Una de las más importantes es Auroville, en el sur de la India, un auténtico microcosmos con capacidad para 50.000 personas, aunque permanentemente sólo viven 2.000, de 35 nacionalidades distintas. "Auroville quiere ser una ciudad universal donde hombres y mujeres de todos los países puedan vivir en paz y armonía, más allá de cualquier credo, ideología política o nacionalidad. El objetivo de Auroville es la realización de la unidad humana", reza uno de los principios fundacionales de esta ecoaldeas pionera, una comunidad espiritual que no está adscrita a ninguna religión y que nació en 1968 de

Auroville is to realise human unity", cites one of the founding principles of this pioneering ecovillage. This spiritual community is not associated with any specific religion and was founded in 1968 by Mirra Alfassa, a French woman with a Turkish father and Egyptian mother, known as The Mother.

Even though communities that defend the environment have been called ecovillages since 1991, this sort of community actually existed decades earlier. In fact, some authors believe that they are just the next stage in the evolution of the hippie settlements of the 1960s. Jonathan Dawson says that ecovilla-

Si en algunes ecoviles el respecte envers el medi ambient i el consum responsable són els motors del dia a dia, altres comunitats tenen l'element espiritual com a eix central i de convivència, seguint l'estela del new age. No és difícil trobar ecoviles que celebren sessions de meditación en què participen tots els habitants.

Una de les més importants és Auroville, al sud de l'Índia, un veritable microcosmos amb capacitat per a 50.000 persones, tot i que permanentment només n'hi viuen 2.000, de 35 nacionalitats diferents. "Auroville vol ser una ciutat universal on homes i dones de

>>

la mano de Mirra Alfassa, una francesa de padre turco y madre egipcia, conocida como *la Madre*.

Aunque desde el año 1991 las comunidades que velan por el medioambiente reciben el nombre de *ecoaldeas*, su existencia se remonta a varias décadas atrás. De hecho, algunos autores las ven como la evolución de los asentamientos hippies de los años sesenta. Jonathan Dawson cuenta que, en realidad, las ecoaldeas son el resultado de diferentes movimientos que convergen en un modelo de vida concreto: desde los movimientos hippies o los ecologistas, pasando

>>

ges are actually the outcome of a variety of movements that converge on a specific way of life, including the hippie and ecological movements, the feminist movement and even the movement promoting equality between the sexes. "It is a rich mosaic of different initiatives that share the same values," says the president of GEN-Europe.

In turn, José Luís Escorihuela, the coordinator of the Iberian Network of Ecovillages (Red Ibérica de Ecoaldeas, or RIE), believes that ecovillages are an inheritance from the tribes, clans and small communities that existed thousands of years ago, as if they were a

>>

<<

tots els països puguin viure en pau i en harmonia més enllà de qualsevol creença, política i nacionalitat. L'objectiu d'Auroville és la realització de la unitat humana”, resa un dels principis fundacionals d'aquesta ecovila pionera, una comunitat espiritual que no està adscrita a cap religió i que va néixer el 1968 de la mà de Mirra Alfassa, una francesa de pare turc i mare egípcia, coneguda com *la Mare*.

Tot i que des del 1991 les comunitats que vetllen pel medi ambient s'anomenen *ecoviles*, la seva existència es remunta a dècades enrere. De fet, alguns autors consideren

<<

por el movimiento feminista, hasta el movimiento que promueve la igualdad de género. “Es un rico mosaico de distintas iniciativas que comparten los mismos valores”, apunta el presidente de GEN-Europa.

Por su parte, José Luís Escorihuela, coordinador de la Red Ibérica de Ecoaldeas

que són l'evolució dels assentaments *hippies* dels anys seixanta. Jonathan Dawson explica que, en realitat, les ecoviles són el resultat de diferents moviments que convergeixen en un model de vida concret: des dels *hippies* o els ecologistes, passant pel moviment feminista, fins al moviment que promou la igualtat de gèneres. “És un ric mosaic de diferents iniciatives que comparteixen els mateixos valors”, apunta el president de GEN-Europa.

Per la seva banda, José Luís Escorihuela, coordinador de la Xarxa Ibèrica d'Ecoviles (RIE), considera que les ecoviles són una

(RIE), considera que las ecoaldeas son una herencia de las tribus, los clanes y las pequeñas comunidades que existieron hace miles de años. Algo así como un retorno al modus vivendi de nuestros antepasados. “El concepto puede resultar nuevo en Occidente, porque hemos perdido la idea de comunidad y nos hemos alejado de la naturaleza. Sin embargo, en otros rincones del mundo existen comunidades locales que han mantenido una estrecha relación con la naturaleza, las estructuras de apoyo entre los vecinos y un sistema de gobierno participativo. En este sentido, podríamos con-

<<

return to our ancestors' modus vivendi. “The concept might be new in the West because we have lost the idea of community and distanced ourselves from nature. But in other places in the world there are local communities that have kept up their close ties with nature, support structures among neighbours and participatory forms of government. In this sense, they can be considered ecovillages,” says Escorihuela, the author of the only book in Spanish on the subject, *Camino se hace al andar. Del individuo moderno a la comunidad sostenible* (A Path is Made by Walking: From the Modern Individual to the

herència de les tribus, clans i petites comunitats que existien fa milers d'anys. Com si fos un retorn al modus vivendi dels nostres avantpassats. “El concepte pot semblar nou a Occident, perquè hem perdut la idea de comunitat i ens hem allunyat de la naturalesa. Ara bé, en altres indrets del món hi ha comunitats locals que han mantingut una relació estreta amb la natura, les estructures de suport entre els veïns i un sistema de govern participatiu. En aquest sentit, es podrien considerar ecoviles”, assegura Escorihuela, autor de l'única obra en castellà sobre el tema, *Camino se hace al andar. Del*

siderarlas ecoaldeas”, asegura Escorihuela, autor de la única obra en castellano sobre el tema, *Camino se hace al andar. Del individuo moderno a la comunidad sostenible* (Nous, 2009), y coordinador del curso virtual Gaia Education de diseño para la sostenibilidad organizado por la UOC y este consorcio internacional de educadores de ecoaldeas.

Resulta difícil saber el número de ecoaldeas que existen en el mundo, dado que las fronteras del concepto son algo vagas. No se pueden calificar como ecoaldeas algunas comunidades estrictamente espirituales, por

Sustainable Community, Nous, 2009) and the coordinator of the Gaia Education virtual course on design for sustainability offered by the UOC and this international consortium of ecovillage educators.

It is hard to know how many ecovillages there are around the world, given that the boundaries of the concept are blurry. Some strictly spiritual communities, for example, cannot be classified as ecovillages. Other communities in Africa or remote islands far from civilisation where capitalism has had no impact might fit the bill. But not even the GEN itself is able to provide a clear con-

individuo moderno a la comunidad sostenible (Nous, 2009), i coordinador del curs virtual Gaia Education de disseny per a la sostenibilitat organitzat per la UOC i aquest consorci internacional d'educadors d'ecoviles.

És difícil saber quantes ecoviles hi ha al món, atès que les fronteres del concepte són difuses. Algunes comunitats estrictament espirituals, per exemple, no es poden qualificar d'ecoviles. Altres comunitats d'Àfrica o d'illes remotes allunyades de la civilització i on el capitalisme no ha tingut cap impacte, potser se'n podrien considerar. Però ni la mateixa GEN és capaç de definir un marc

conceptual clar per a les ecoviles. Amb tot, es calcula que hi ha unes 900 ecoviles al món, de les quals 200 es troben a Europa. La majoria estan situades al continent africà, especialment al Senegal, a Ghana i a Nigèria. Als països asiàtics, n'hi ha menys, unes 25, però en algunes hi viuen entre 10.000 i 15.000 persones.

A Europa, els països que concentren més ecoviles són el Regne Unit, Alemanya, Dinamarca i Itàlia. Aquests estats tenen una llarga tradició de moviments socials i comunitaris que, en molts casos, han impulsat la creació d'ecoviles. Segons el coordinador de

la RIE, a l'Estat espanyol el franquisme va suposar la fi de les col·lectivitats agràries de la República i de qualsevol intent d'impulsar moviments semblants a les ecoviles. "Avui es palpa un gran interès pel tema a tot el territori espanyol, però de moment hi ha més projectes que no pas iniciatives consolidades", assegura Escorihuela, més conegut com *Ulises*.

Dues de les poques iniciatives a l'Estat espanyol amb final feliç són el poble de Lakabe, a Navarra, i Matavenero, a Lleó, dues comunitats amb històries similars. Lakabe és un poble que va ser abandonat

>>

ejemplo. Otras comunidades de África o de islas remotas y alejadas de la civilización, donde el capitalismo no ha tenido el menor impacto, tal vez podrían entrar en esta categoría. Sin embargo, ni la propia GEN es capaz de definir un marco conceptual claro para las ecoaldeas. Con todo, se calcula que, en el mundo, existen unas 900 ecoaldeas, y que 200 de ellas se hallan en Europa. La mayoría se encuentran en el continente africano, especialmente en Senegal, Ghana y Nigeria. En los países asiáticos, la cifra es inferior, unas 25, pero en algunas de ellas viven entre 10.000 y 15.000 personas.

En Europa, los países donde se concentra el mayor número de ecoaldeas son el Reino Unido, Alemania, Dinamarca e Italia. Estos estados tienen una larga tradición de movimientos sociales y comunitarios que, en muchos casos, han impulsado la creación de ecoaldeas. Según el coordinador de la RIE, en España, el franquismo acabó con las colectividades agrarias de la República, así como con cualquier intento de impulsar movimientos similares a las ecoaldeas. "En la actualidad, se detecta un gran interés por el tema en todo el territorio español, pero de momento son más los proyectos que las ini-

ciativas consolidadas", asegura Escorihuela, más conocido como *Ulises*.

Dos de las pocas iniciativas en España con final feliz son el pueblo de Lakabe, en Navarra, y Matavenero, en León, dos comunidades con una historia similar. Lakabe es un pueblo que fue abandonado en los años sesenta y que fue ocupado veinte años más tarde por un grupo de gente que quería vivir en comunidad en un entorno rural. Actualmente, en él residen más de treinta personas, entre niños y adultos. En Lakabe se organizan visitas, campos de trabajo y cursos de iniciación a la vida comunitaria para

>>

ceptual definition of ecovillages. Still, there are calculated to be around 900 ecovillages around the world, 200 of which are in Europe. The majority of them are located in Africa, especially Senegal, Ghana and Nigeria. There are fewer in the Asian countries, around 25 in total, but up to 10,000 or 15,000 people live in some of them.

In Europe, the countries with the most ecovillages are the United Kingdom, Germany, Denmark and Italy. These countries have a longstanding tradition of social and community movements which have often driven the creation of ecovillages. According

to the coordinator of the RIE, in Spain the Franco regime signalled the end of the existing agricultural collectives that resembled ecovillages. "Today you can sense a keen interest in the issue all over Spain, but for the time being there are more plans than solid initiatives," states Escorihuela, better known as *Ulises*.

Two of the handful of successful initiatives in Spain are the villages of Lakabe in Navarra and Matavenero in León, two communities with similar stories. Lakabe is a village that was abandoned in the 1960s and occupied twenty years later by a group of people who

wanted to live together in a rural setting. Currently more than thirty people live there counting children and adults. Tours of Lakabe are held, as are working camps and introductory courses in communal living for people who would like to experience life in an ecovillage for a specific period of time. Unlike some kinds of spiritual communities, ecovillages are characterised by having an open attitude towards people. One of their values is socialisation: instead of being closed communities they aim to be the polar opposite.

The ecovillage in Matavenero was also founded as a "rural squatters' settlement" in

>>

Hi ha unes 900 ecoviles al món,
la majoria al continent africà, i al
voltant de 200, a Europa

Hay unas 900 ecoaldeas en el
mundo, la mayoría en el continente
africano, y unas 200 en Europa

<<

els anys seixanta i ocupat vint anys després per un grup de gent que volia viure en comunitat en un entorn rural. Actualment, hi resideixen més de trenta persones, entre nens i adults. A Lakabe s'organitzen visites, camps de treball i cursos d'iniciació a la vida comunitària per a aquells que vulguin experimentar la vida en una ecovila durant un període de temps concret. A diferència d'alguns tipus de comunitats espirituals, les ecoviles es caracteritzen per tenir una actitud oberta a la gent. Un dels seus valors és la socialització; no són comunitats tancades, sinó que volen ser tot el contrari.

<<

aqueellos que quieran experimentar la vida en una ecoaldea durante un período de tiempo determinado. A diferencia de algunos tipos de comunidades espirituales, las ecoaldeas se caracterizan por tener una actitud abierta hacia la gente. Uno de sus valores es la socialización; no son comunidades cerradas, sino que pretenden ser todo lo contrario.

La ecoaldea de Matavenero también nació como una “ocupación rural” a principios de los años noventa, y hoy la forman unas 60 personas de diferentes nacionalidades. Los habitantes han creado una escuela, una guardería, un restaurante y pequeños negocios

L'ecovila de Matavenero també va néixer com a “ocupació rural” a principis dels noranta i avui està integrada per unes seixanta persones de diferents nacionalitats. Els habitants han creat una escola, una llar d'infants, un restaurant i petits negocis d'artesanía. També organitzen tallers, cursos per als visitants i accepten voluntaris, que passen una temporada a l'ecovila fent treballs comunitaris. Algunes imatges de la vida quotidiana en aquest poble ecològic recorden escenes que es vivien fa unes dècades a qualsevol vila de Catalunya: no hi circula cap vehicle a motor i els transports es fan amb animals

de artesanía. También organizan talleres, cursos para los visitantes y aceptan a voluntarios, que pasan una temporada en la ecoaldea haciendo cualquier trabajo para la comunidad. Algunas imágenes de la vida cotidiana de este pueblo ecológico nos devuelven a la memoria escenas que se vivían hace unas cuantas décadas en cualquier pueblo: no circulan vehículos de motor y el transporte se hace con animales de carga y carretas. La medicina se basa en la homeopatía y la naturopatía y otros métodos naturales, y las frutas y las verduras que se cultivan en los huertos son biológicas.

and transport is carts pulled by beasts of burden. Medicine is based on homeopathy and naturopathy and other natural methods, and the fruits and vegetables grown in the gardens and orchards are biological.

Despite the hardships, Lakabe and Matavenero are examples of successful initiatives of this kind. However, the statistics are not so promising: the majority of projects undertaken never manage to take hold. Diana L. Christian, one of the most internationally renowned authors in the subject of ecovillages, claims in her book *Creating a Life Together* that nine out of every ten projects

de càrrega i carretes. La medicina es basa en l'homeopatia i la naturopatia i altres mètodes naturals i les fruites i verdures que es cultiven als horts són biològiques.

Malgrat les dificultats, Lakabe i Matavenero són la cara de l'èxit d'aquest tipus d'iniciatives. Tanmateix, les estadístiques no són optimistes: la majoria de projectes iniciats no aconsegueixen consolidar-se. Diana L. Christian, una de les autores més reconegudes internacionalment en matèria d'ecoviles, afirma en el llibre *Creating a life together* (Creant una vida junts) que nou de cada deu projectes fracassen per la mala planificació,

A pesar de las dificultades, Lakabe y Matavenero simbolizan el éxito de este tipo de iniciativas. No obstante, las estadísticas no son optimistas: la mayoría de los proyectos iniciados no logran consolidarse. Diana L. Christian, una de las autoras más reconocidas internacionalmente en el ámbito de las ecoaldeas, afirma en el libro *Creating a life together* (Creando una vida juntos) que nueve de cada diez proyectos fracasan por la mala planificación, organización y preparación para la vida en comunidad. “No sabemos vivir en comunidad. No tenemos ni la formación, ni la preparación, y tendemos a

fail because of poor planning, organisation and preparation for communal living. “We do not know how to live communally. We have no training or preparation, and we tend to respond to problems with individualistic patterns that only complicate things,” says Ulises.

The fact is that the number of ecovillages in developed countries is not on the rise, but the GEN-Europe believes that their influence on society is increasing, especially bearing in mind the rising interest in respect for the environment. Ecovillages propose real alternatives for living more sustainably, and

<<

the early 1990s and today is home to around sixty people from different countries. The inhabitants have created a school, a nursery, a restaurant and small crafts industries. They also hold workshops and courses for visitors, and they welcome volunteers who spend time at the ecovillage doing some sort of community work. Some images of everyday life in this ecological village are reminiscent of the scenes from any village decades ago: there are no motor vehicles driving around

There are around 900 ecovillages in the world, most of them in Africa and about 200 in Europe

organització i preparació per a la vida comunitària. “No sabem viure en comunitat. No tenim ni formació ni preparació i tendim a resoldre els problemes amb patrons individualistes que només compliquen les coses”, explica Ulises.

El cert és que el nombre d'ecoviles als països desenvolupats no augmenta, però des de GEN-Europa consideren que la seva influència en la societat és cada vegada més important, sobretot tenint en compte el creixent interès pel respecte cap al medi ambient. Les ecoviles proposen alternatives reals per viure d'una forma més sostenible i, per això,

dar respuesta a los problemas con patrones individualistas que no hacen sino complicar las cosas”, explica Ulises.

Lo cierto es que, en los países desarrollados, la cifra de ecoaldeas no aumenta. Sin embargo, desde GEN-Europa consideran que su influencia es cada vez mayor, sobre todo si tenemos en cuenta el creciente interés por el respeto hacia el medio ambiente. Las ecoaldeas proponen alternativas reales para vivir de un modo más sostenible y, por eso, el movimiento considera que el objetivo no es tanto la creación de nuevas comunidades como la transformación de otras ya exis-

for this reason the movement believes that the goal is not to create new communities but to transform existent communities and guide them towards the principles upheld by the ecovillage model. The future is viewed with optimism. “The ecovillage movement is still young and needs pioneers, but it is a tool for people and communities to make their fondest dreams come true,” declares Jonathan Dawson.

At Bois del Terre, the hours of the day tick by slowly. Two of the residents have to tend to the gardens, while the youngest children run around and play in the meadow or

el moviment considera que l'objectiu no és crear noves comunitats sinó transformar-ne d'existents i encaminar-les cap als principis que defensa el model de les ecoviles. Es respira optimisme de cara al futur. “El moviment de les ecoviles encara és jove i necessita pioners, però representa una eina per a la gent i les comunitats a través de la qual poden fer realitat els seus grans somnis”, sentència Jonathan Dawson.

A Bois del Terre les hores del dia d'un dissabte transcorren tranquil·lament. A dos dels veïns els toca fer tasques de jardineria mentre els nens més petits corren i juguen

tentes para encaminarlas hacia los principios que sustentan el modelo de las ecoaldeas. El futuro se encara con optimismo. “El movimiento de las ecoaldeas todavía es joven y precisa de pioneros, pero es una herramienta para la gente y para las comunidades que ha de permitirles hacer realidad sus mayores sueños”, sentència Jonathan Dawson.

En Bois del Terre, las horas del día de un sábado transcurren apaciblemente. A dos vecinos les toca ocuparse de los trabajos de jardinería mientras los niños más pequeños corren y juegan por el prado o en los columpios. Por la tarde, todos se reúnen en la

on the swings. In the afternoon, everyone gathers together in the communal house, a small one-room building where the inhabitants of this Belgian ecovillage gather to do activities together one weekend a month. They hold a communal supper, invite friends, put on modest plays or simply do community work. Stéphane Vanden Eede admits that he is happy. “Living here is the best form of ecological activism. We have managed to create the way of life that we wanted, and this is a privilege. However, one thing must be made clear: it is a difficult undertaking, and it has not been easy to get here.” ■

pel prat o als gronxadors. A la tarda, tots es reuneixen a la casa comuna, un petit edifici amb una sala on un cap de setmana al mes els habitants de l'ecovila belga fan activitats conjuntament. Celebren un sopar de germanor, conviden amics, representen modestes obres de teatre o, simplement, fan feines comunitàries. Stéphane Vanden Eede es confessa feliç. “Viure així és la millor forma d'activisme ecològic. Hem aconseguit crear la manera de vida que desitjàvem i això és un privilegi. Ara bé, una cosa ha de quedar clara: és un projecte difícil i arribar fins aquí no ha estat fàcil.” ■

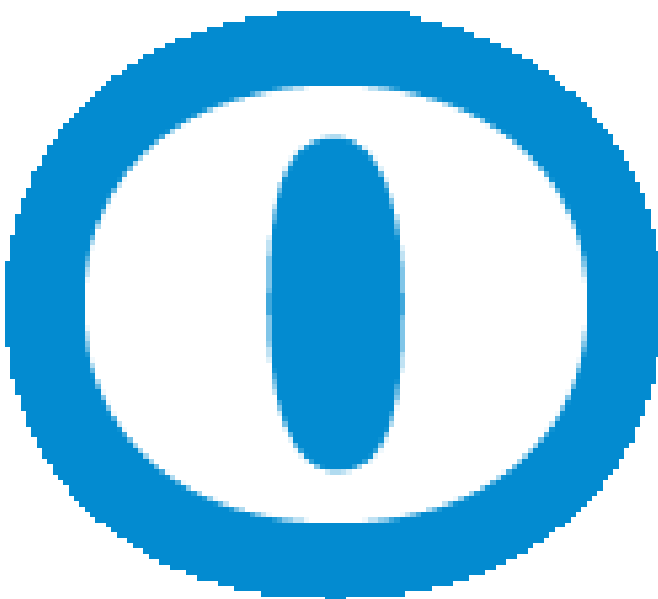
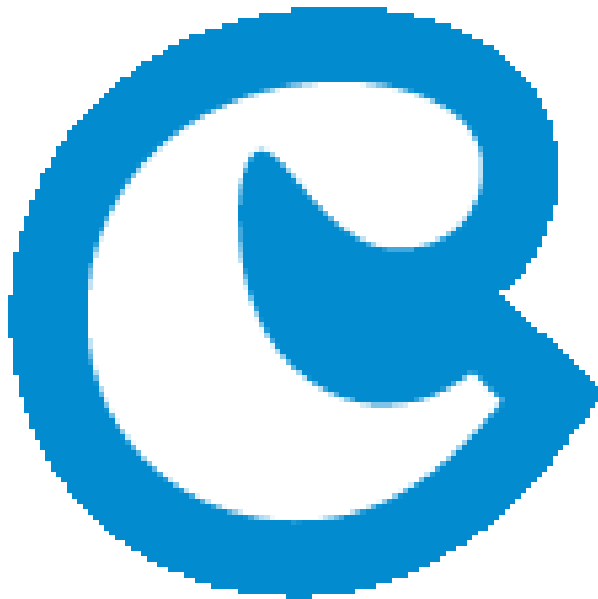
casa común, un pequeño edificio con una sala en la que los habitantes de la ecoaldea belga realizan actividades conjuntamente un fin de semana al mes. Celebran una cena de hermandad, invitan a amigos, representan modestas obras de teatro o simplemente realizan labores comunitarias. Stéphane Vanden Eede dice ser feliz. “Vivir así es la mejor manera de hacer activismo ecológico. Hemos conseguido crear el estilo de vida que deseábamos y algo así es todo un privilegio. Con todo, que quede clara una cosa: es un proyecto difícil y llegar hasta aquí no ha sido un camino de rosas.” ■

Global Ecovillage Network
gen.ecovillage.org/

Global Ecovillage Network - Europe
www.gen-europe.org/

Red Ibérica de Ecoaldeas
www.ecoaldeas.org/

Bois del Terre
www.boisdelterre.be/

Eduard Vinyamata és doctor en Ciències Socials, assessor i investigador internacional en resolució de conflictes i professor de Conflictologia a diverses universitat europees i americanes. Dirigeix el Campus per la Pau i és el responsable acadèmic de l'Àrea de Cooperació Humanitària, Pau i Sostenibilitat de l'Institut Internacional de Postgrau de la UOC. Ha publicat una vintena de volums, entre els quals destaquen *Conflictologia: curso de resolució de conflictos* (Ariel, 2005), *Camins de pau al País Basc* (Mediterrània, 2001) o *Los conflictos explicados a mis hijos* (Mondadori, 2002).

Eduard Vinyamata es doctor en Ciencias Sociales, asesor e investigador internacional en resolución de conflictos y profesor de Conflictología en varias universidades europeas y americanas. Dirige el Campus por la Paz y es el responsable académico del Área de Cooperación Humanitaria, Paz y Sostenibilidad del Instituto Internacional de Posgrado de la UOC. Ha publicado unos veinte volúmenes, entre los que destacan *Conflictología: curso de resolución de conflictos* (Ariel, 2005), *Camins de pau al País Basc* (*Caminos de paz en el País Vasco*) (Mediterrània, 2001) o *Los conflictos explicados a mis hijos* (Mondadori, 2002).

Eduard Vinyamata holds a doctorate in Social Sciences. He is an international consultant and researcher in conflict resolution, and a professor of Conflictology at several European and American Universities. He directs the Campus for Peace and is the academic head of the Area of Humanitarian Cooperation, Peace and Sustainability at the UOC's International Graduate Institute. He has published around 20 books, including *Conflictologia: curso de resolució de conflictos* (*Conflictology: Course on Conflict Resolution*), *Camins de pau al País Basc* (*Pathways to Peace in the Basque Country*) and *Los conflictos explicados a mis hijos* (*Conflicts Explained to my Children*).

L'EcoUniversitat

Eduard Vinyamata

La EcoUniversidad

The EcoUniversity

Les universitats tenen un deure implícit: fer aquest món millor. El coneixement científic i tecnològic ha d'estar al servei de les persones i de les societats que conformen: fer que les persones i les societats visquin en pau, amb seguretat, amb justícia; que gaudeixin de llibertat, de salut i de benestar, i que el nostre entorn sigui sa i els recursos naturals no s'esgotin. Però no sempre és així quan els coneixements no serveixen explícitament al bé comú.

El canvi climàtic, la destrucció del medi ambient, l'esgotament de determinats recursos naturals bàsics per al manteniment de

la vida i de la salut. Habitatges insuficients, insans o indignes. Aliments contaminats per processos industrials que mesuren el benefici econòmic, però no gaire els valors nutritius i la salut. La inseguretat que provoquen els procediments emprats per viure amb seguretat. Els conflictes que terroritzen milions de persones i nacions senceres. Pràctiques mèdiques i farmacèutiques amb més beneficis mercantils que avantatges per a la salut humana. Economies arruïnades per haver oblidat que el diner serveix per als intercanvis que faciliten el progrés i el benestar i el bé comú. Tècniques de govern corruptes i

poc participatives. Esglésies que disseminen la por i la intolerància. Unes escoles que, més que educar, instrueixen en coneixements sovint inútils o en la submissió i la manca d'aquell esperit científic que desperta la curiositat pel coneixement...

Oblidar la utilitat de l'esforç per conèixer ens porta a invalidar les intencions de la ciència i de la tecnologia, que no són unes altres que millorar la vida de les persones i la vida social. La filosofia ens ha d'alliberar de la ignorància i de les pors que la incertesa ens provoca; l'arquitectura ens ha de permetre disposar d'un habitatge digne, sa

>>

Las universidades tienen un deber implícito: mejorar este mundo. El conocimiento científico y tecnológico debe estar al servicio de las personas y de las sociedades que conforman: hacer que las personas y las sociedades vivan en paz, con seguridad, con justicia; que gocen de libertad, de salud y de bienestar, y que nuestro entorno sea sano y los recursos naturales no se agoten. Pero no siempre es así cuando los conocimientos no sirven explícitamente al bien común.

El cambio climático, la destrucción del medio ambiente, el agotamiento de determinados recursos naturales básicos para el man-

tenimiento de la vida y de la salud. Viviendas insuficientes, insanas o indignas. Alimentos contaminados por procesos industriales que miden el beneficio económico, pero poco los valores nutritivos y la salud. La inseguridad que provocan los procedimientos empleados para vivir con seguridad. Los conflictos que aterrizan a millones de personas y naciones enteras. Prácticas médicas y farmacéuticas con más beneficios mercantiles que ventajas para la salud humana. Economías arruinadas por haber olvidado que el dinero sirve para los intercambios que facilitan el progreso y el bienestar y el bien común. Técnicas de

gobierno corruptas y poco participativas. Iglesias que diseminan el miedo y la intolerancia. Unas escuelas que, más que educar, instruyen en conocimientos a menudo inútiles o en la sumisión y la falta del espíritu científico que despierta la curiosidad por el conocimiento...

Olvidar la utilidad del esfuerzo por conocer nos lleva a invalidar las intenciones de la ciencia y de la tecnología, que no son otras que mejorar la vida de las personas y la vida social. La filosofía nos ha de liberar de la ignorancia y de los temores que la incertidumbre nos provoca; la arquitectura nos ha de

>>

Universities have an implicit duty: to make this world a better place. Scientific and technological knowledge must be placed at the service of people and the societies they live in: it must make people and societies live in peace, safety and justice; it must ensure freedom, health and welfare; and it must make our environment healthy and ensure that natural resources are not depleted. But this does not always happen when knowledge is not explicitly used for the common good.

Climate change, environmental destruction, the depletion of certain basic natural resources needed to sustain life and health.

Inadequate, unhealthy or sub-standard housing. Food contaminated by industrial processes that put profit over nutritional values and health. The uneasiness caused by measures taken to live safely. The conflicts that terrorise millions of people and entire nations. Medical and pharmaceutical practices that target the bottom line instead of benefits to human health. Economies ruined because we forgot that money serves for exchanges that promote progress and welfare and the common good. Corrupt and non-participatory governing practices. Churches that sow fear and intolerance. Schools that

rather than educate instruct in knowledge that is often useless or in submission and the lack of a scientific spirit that whets the appetite for knowledge...

Forgetting the usefulness of the effort to learn leads us to invalidate the intentions of science and technology, which are none other than improving individuals' lives and social life. Philosophy must free us from the ignorance and fears that uncertainty stirs in us; architecture must provide us with decent, healthy, comfortable housing; medicine must help us to recover our lost health; law and politics should help us live together in

>>

La humanitat i la natura han de ser centre i objectiu de l'activitat universitària i científica

La humanidad y la naturaleza tienen que ser centro y objetivo de la actividad universitaria y científica

Humanity and Nature must be the core and mission of universities and scientific endeavours

≤≤

i comfortable; la medicina ens ha d'ajudar a recuperar la salut perduda; el dret i la política, a conviure en harmonia i a cooperar, a superar guerres i a viure sense violència; l'agricultura, a produir aliments per a tothom, nutritius, sans i gustosos; l'educació ens ha de formar com a persones autònomes, lliures i responsables per viure en societat, i

≤≤

permitir disponer de una vivienda digna, sana y comfortable; la medicina nos ha de ayudar a recuperar la salud perdida; el derecho y la política, a convivir en armonía y a cooperar, a superar guerras y a vivir sin violencia; la agricultura, a producir alimentos para todo el mundo, nutritivos, sanos y sabrosos. La educación nos ha de formar como personas autónomas, libres y responsables para vivir en sociedad, y las ciencias sociales han de procurar por el bienestar social e individual. Las ingenierías nos han de facilitar la vida, generar energías limpias, no contaminantes y con eficiencia.

the social sciences must try to achieve social and individual welfare. Engineering should promote life and efficiently generate clean, not polluting, energy.

Getting back the meaning of science, the meaning of the effort of thinking, reveals the new horizons and challenges that universities in general must rise to today. All the branches of knowledge must once again include ethics, which shows us that humanity and nature, in all their guises, are the core and mission of universities and scientific endeavours. Bio-construction, eco-architecture, conflictology, ethical finances, socially con-

les ciències socials han de procurar pel benestar social i individual. Les enginyeries ens han de facilitar la vida, generar energies netes, no contaminants i amb eficiència.

Recuperar el sentit de la ciència, de l'esforç de pensar, ens mostra els nous horitzons i els reptes als quals la universitat en general hauria de respondre avui. Totes les branques del coneixement han d'incorporar, de nou, l'element ètic que ens mostra que la humanitat i la natura, en tota la seva significació, són el centre i l'objectiu de l'activitat universitària i científica. Bioconstrucció, ecoarquitectura, conflictologia, finances

Recuperar el sentido de la ciencia, del esfuerzo de pensar, nos muestra los nuevos horizontes y los retos a los que la universidad en general debería responder hoy. Todas las ramas del conocimiento han de incorporar, de nuevo, el elemento ético que nos muestra que la humanidad y la naturaleza, en todo su significado, son el centro y el objetivo de la actividad universitaria y científica. Bioconstrucción, ecoarquitectura, conflictología, finanzas éticas, economía solidaria, energías no contaminantes y sostenibles, educación libre, terapias naturales, medicinas complementarias, agri-

scious economics, clean and sustainable energies, free education, natural therapies, complementary medicines, ecological farming and livestock husbandry, homeopathic veterinary medicine, environmental sustainability, anti-corruption, participatory democracy, eco-philosophies, international cooperation, green chemistry, ...

Twenty percent of the economy in the world is criminal; much of humanity lives with fears and anxieties; wars on all continents; the global economic crisis; pandemics; thousands and thousands of deaths from starvation in a world where food is plentiful;

≤≤

harmony and cooperate with each other, to overcome wars and live without violence; agriculture should aim to produce nutritious, healthy and delicious food for everyone. Education must train us to live in society as autonomous, free, responsible people, and

ètiques, economia solidària, energies no contaminants i sostenibles, educació lliure, teràpies naturals, medicines complementàries, agricultura i ramaderia ecològiques, veterinària homeopàtica, sostenibilitat mediambiental, anticorrupció, democràcia participativa, ecofilosofies, cooperació internacional, química verda...

Un 20% d'economia criminal al món; una bona part de la humanitat viu amb pors i angoixes; guerres en tots els continents; crisi econòmica global, pandèmies, milers i milers de morts de fam en un món on els aliments són abundants; degradació accelerada

cultura y ganadería ecológicas, veterinaria homeopática, sostenibilidad medioambiental, anticorrupción, democracia participativa, ecofilosofías, cooperación internacional, química verde...

Un 20% de economía criminal en el mundo; una buena parte de la humanidad vive con miedos y angustias; guerras en todos los continentes; crisis económica global, pandemias, miles y miles de muertos a causa del hambre en un mundo donde los alimentos son abundantes; degradación acelerada del medio ambiente, agotamiento de recursos naturales básicos como el agua, conflictos en

accelerated environmental deterioration; depletion of basic natural resources like water; conflicts in all realms of social life; criminality; violence. A situation like this requires universities to once again consider the meaning and mission of scientific endeavours, education and research. Knowing in order to know how to solve problems, rise to challenges, make the world better. It is not a question of ideology; it is fundamentally a moral question.

We at the Campus for Peace at the UOC propose gathering together all the knowledge and all the technologies that were cre-

del medi ambient, esgotament de recursos naturals bàsics com és l'aigua, conflictes en tots els àmbits de la vida social, criminalitat, violència. Una situació així ens exigeix a les universitats tornar a replantejar el sentit i els objectius de l'activitat científica, de la formació i de la recerca. Saber per saber solucionar problemes, afrontar reptes, fer el món millor. No es tracta d'una qüestió ideològica; és, bàsicament, una qüestió moral.

Des del Campus per la Pau de la UOC proposem reunir tots aquells coneixements i tecnologies que han nascut fora dels camps de conreu universitaris, que han crescut per

todos los ámbitos de la vida social, criminalidad, violencia. Una situación así nos exige a las universidades volver a replantear el sentido y los objetivos de la actividad científica, de la formación y de la investigación. Saber para saber solucionar problemas, afrontar retos, mejorar el mundo. No se trata de una cuestión ideológica; es, básicamente, una cuestión moral.

Desde el Campus por la Paz de la UOC proponemos reunir todos los conocimientos y tecnologías que han nacido fuera de los campos de cultivo universitarios, que han crecido para dar respuestas a demandas y ne-

ated outside universities, that have grown in response to real demands and needs more than as a result of educational laws and the supply and demand of markets. The EcoUniversity emerges, in conjunction with other universities, NGOs and professional organisations, to include the adaptation of architecture, law, engineering, the social sciences, education, medicine and agriculture to the university life that is committed to humanistic values in the broadest and most integrative sense of the term, with an honest scientific spirit and citizen responsibility in a world of upheaval and uncertainty. ■

donar respostes a demandes i necessitats reals, més que com a resultat de lleis educatives o de l'oferta i la demanda dels mercats. L'EcoUniversitat sorgeix, en col·laboració amb altres universitats, ONG i organitzacions professionals, per incorporar l'adaptació de l'arquitectura, el dret, les enginyeries, les ciències socials, la pedagogia, la medicina o l'agricultura a la vida universitària compromesa amb els valors humanístics, i això en el sentit més ampli i integrador d'aquest terme, amb un esperit científic honest i amb responsabilitat ciutadana en un món convuls i incert. ■

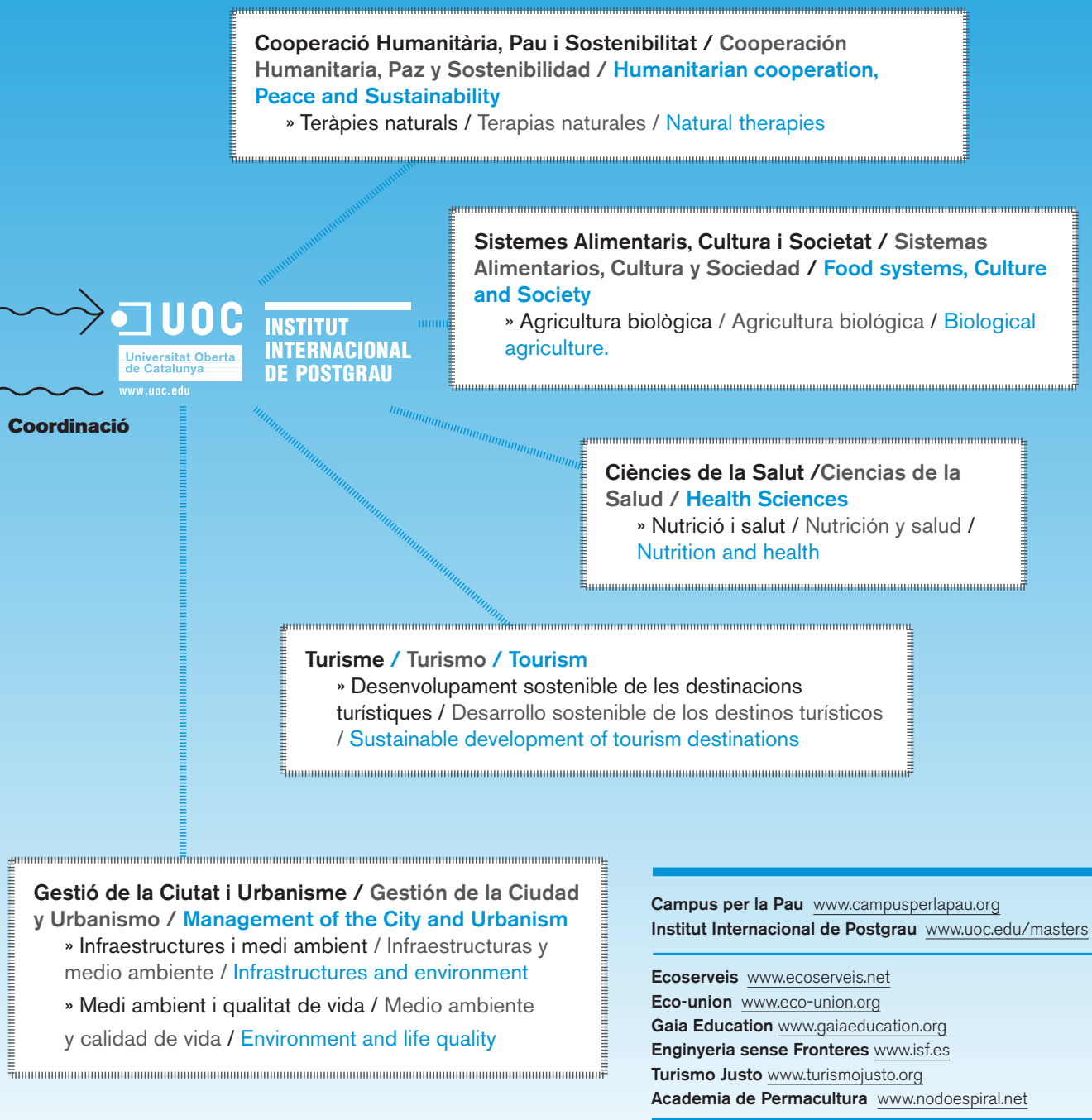
cesidades reales, más que como resultado de leyes educativas o de la oferta y la demanda de los mercados. La EcoUniversidad surge, en colaboración con otras universidades, ONG y organizaciones profesionales, para incorporar la adaptación de la arquitectura, el derecho, las ingenierías, las ciencias sociales, la pedagogía, la medicina o la agricultura a la vida universitaria comprometida con los valores humanísticos, y esto en el sentido más amplio e integrador de ese término, con un espíritu científico honesto y con responsabilidad ciudadana en un mundo convulso e incierto. ■

ECO UOC

Aquesta infografia recull les àrees de l'IIP relacionades amb la sostenibilitat / Esta infografía recoge las áreas del IIP relacionadas con la sostenibilidad /
This graphic reflects the IIP areas related to sustainability /

EcoUniversidad / EcoUniversity

Defensant la biodiversitat amb forquilla i ganivet

PER ÀNGELS DOÑATE

Fa milers d'anys, segons les tradicions jueva i cristiana, Jahvè va ordenar a Noè construir una arca, perquè un diluvi universal de 40 dies i 40 nits assolaria la Terra. En aquesta arca de fusta, Noè havia de salvar mascles i femelles de cada espècie, així com els aliments necessaris per sobreviure. L'aigua ho va cobrir tot i les criatures de la Terra van morir, llevat de les que es trobaven a l'arca. Quan les aigües van retrocedir, Noè va repoblar amb elles el planeta.

Segles després, ni l'aigua ni l'enuig dels déus posen en perill la vida a la Terra i, no obstant això, desapareixen 17.500 espècies d'animals i plantes cada any. Aquesta pèrdua és un procés natural, però els habitants del segle XX tindrem el dubtós honor de deixar uns nivells de destrucció al planeta difícils de reparar. Més enllà dels efectes nocius del canvi climàtic global, l'explotació agrícola i el consum també són responsables directes d'aquesta pèrdua de biodiversitat. Destruir

>>

Defendiendo la biodiversidad con cuchillo y tenedor

Hace miles de años, según las tradiciones judía y cristiana, Yahvé ordenó a Noé construir un arca, porque un diluvio universal de 40 días y 40 noches asolaría la Tierra. En esa arca de madera, Noé debía salvar machos y hembras de cada especie, así como los alimentos necesarios para su supervivencia. El agua lo cubrió todo y las criaturas de la Tierra murieron, a excepción de las que se hallaban en el arca. Con ellas, cuando las aguas retrocedieron, Noé repobló el planeta.

Siglos después, ni el agua ni el enfado de los dioses ponen en peligro la vida en la Tierra y, sin embargo, desaparecen 17.500 especies de animales y plantas cada año. Esa pérdida es un proceso natural, pero los habitantes del siglo XX tendremos el dudoso honor de dejar

>>

Defending biodiversity with a knife and fork

Thousands of years ago, according to the Jewish and Christian traditions, Yahweh ordered Noah to build an ark because of the global flood that would besiege the Earth for 40 days and 40 nights. In this wooden ark, Noah was to gather one male and one female of every species, as well as the food they needed to survive. Water engulfed the world and all the creatures of the Earth died except for the ones on the ark. When the waters subsided, Noah repopulated the planet with them.

Centuries later, neither water nor the gods' wrath endanger life on earth, and yet 17,500 animal and plant species disappear every year. This loss is a natural process, but we inhabitants of the 20th

>>

Durant el segle passat, a Europa es van perdre el 85% dels productes agrícoles

<<

l'equilibri a la natura es gira contra l'ésser humà: canvia el nostre hàbitat i eliminem el nostre rebost d'aliments, medicaments o energia. Alguns experts afirmen, per exemple, que en el segle passat, i només a Europa, es van perdre el 85% dels productes agrícoles i als Estats Units, dels 7.100 tipus de poma que es conreaven el segle XIX, ja n'han desaparegut 6.800.

Segons Cinzia Scaffidi, periodista italiana i directora de l'Slow Food Study Center, un moviment internacional sense ànim de lucre que va néixer el 1986 com a resposta a la vida ràpida i a la invasió homogeneitzadora del menjar ràpid, "el terme *biodiversitat* defineix el conjunt d'organismes vius que formen part del planeta. Tots hem d'entendre que protegir-los no és un luxe ni una cosa opcional: és bàsic per permetre la supervivència de la natura i la nostra. Estem vius perquè canviem, l'evolució n'és la base. No es pot canviar si no hi ha varietat".

Durante el siglo pasado, se perdieron en Europa el 85% de los productos agrícolas

<<

unos niveles de destrucción en el planeta difíciles de reparar. Más allá de los efectos nocivos del cambio climático global, también la explotación agrícola y el consumo son responsables directos de esta pérdida de biodiversidad. Acabar con el equilibrio en la naturaleza se vuelve contra el ser humano: cambia nuestro hábitat y acabamos con

<<

century also have the dubious honour of wreaking levels of destruction on the planet that will be difficult to remedy. In addition to the harmful effects of global climate change, farming and consumption are also directly responsible for this loss in biodiversity. Destroying nature's equilibrium works against humans: it changes our habitat and depletes our natural bounty of food, medicine and energy. Some experts claim, for example, that in the past century alone 85% of agricultural products in Europe were lost, and in the United States, 6,800 of the 7,100 kinds of apples cultivated in the 19th century have disappeared.

According to Cinzia Scaffidi, Italian journalist and director of the Slow Food Study Center, an international non profit movement that was founded in 1986 in response to hurried lifestyles and the homogenising effects of fast food, "the term *biodiversity* encompasses the

Guiats per l'esperit de la defensa de la varietat en els nostres camps i rebosts, el 1996, els seguidors del moviment Slow Food van posar en marxa l'Arca del Gust per tot el món. Com si prenguessin el relleu de Noè, "salven" aquells aliments o aquelles receptes de qualitat, produïts de manera artesanal i per mètodes sostenibles, que estan en perill d'extinció.

"Ens vam adonar que hi havia molts productes que desapareixien o que es quedaven en la memòria de la gent gran. Per què? Per raons econòmiques, de transport, per la necessitat de simplificar la producció..." explica Scaffidi, que és professora del màster de *Food systems, society and international governance* de la UOC. "Hem d'apostar pels aliments bons, justos i nets, que són resultat d'una producció que no malmet els ecosistemes i l'entorn, a més de no posar en perill la salut de qui els consumeix. Això és l'important. L'únic tipus

nuestra despensa de alimentos, medicinas o energía. Algunos expertos afirman, por ejemplo, que en el siglo pasado, y sólo en Europa, se perdieron el 85% de los productos agrícolas y en Estados Unidos, de los 7.100 tipos de manzana que se cultivaban en el siglo XIX, ya han desaparecido 6.800.

Según Cinzia Scaffidi, periodista italiana y directora del Slow Food Study Center, un movimiento internacional sin ánimo de lucro que nació en 1986 como respuesta a la vida rápida y a la invasión homogeneizadora del *fast food*, "el término *biodiversidad* define el conjunto de organismos vivos que forman parte del planeta. Todos hemos de entender que su protección no es un lujo ni algo opcional: es básico para permitir la supervivencia de la naturaleza y la nuestra. Estamos vivos porque cambiamos, la evolución es la base. No se puede cambiar si no existe variedad".

entire set of living organisms that are part of the planet. We must all understand that protecting them is neither a luxury nor a mere option: it is basic for the survival of nature and ourselves. We are alive because we change; evolution is the cornerstone. We cannot change if there is no variety."

Guided by the spirit of defending variety in our crop fields and pantries, in 1996 the followers of the Slow Food Movement launched the Ark of Taste all over the world. As if they were taking over where Noah left off, they set out to "save" high-quality foods or recipes produced in small amounts using sustainable methods that are in danger of extinction.

"We realised that there were many products that would disappear or that only remained in the memories of the elderly. Why? Because of economics, transport, the need to simplify production," explains

85% of Europe's agricultural products were lost during the past century

d'agricultura que ofereix perspectives vàlides de desenvolupament és el basat en la saviesa i els coneixements de les comunitats locals, que viuen en harmonia”, afegeix. Per a molts, aquests aliments i aquesta agricultura duen l'etiqueta d'ecològica. A l'Estat espanyol, el 2001, es van gastar prop de 73 milions d'euros en aliments biològics i, el 2007, hi havia més de 20.000 productors ecològics.

Per a Xavier Medina, director acadèmic de Sistemes Alimentaris, Cultura i Societat de la UOC, “l'agricultura és una forma cultural d'utilitzar la natura per a la nostra alimentació. Per alimentar-nos necessitem uns productes que ja hi ha a l'entorn. Els cuidem i els seleccionem. Actuem sobre la natura. On és el límit? Si malmetem les fonts de producció, impedirem que continuïn produint en el futur”.

Hi ha qui pensa que davant de la pèrdua de biodiversitat, els ciutadans del carrer no hi poden fer res. No obstant això, Medina,

antropòleg especialitzat en alimentació, assegura que “com a consumidors tenim el poder de canviar les coses. Podem impulsar la cultura i el desenvolupament d'aliments de qualitat. L'oferta sempre acaba responant a la demanda”. La periodista italiana comparteix aquesta opinió: “Aprendre a utilitzar diferents varietats de fruites o de peixos en la nostra cuina ens permet divertir-nos més, però, a més, ajuda el planeta. Per exemple, en pesca, el mercat es va centrant en poques espècies, les més còmodes, fàcils de netejar, etc. Això suposa un problema per a aquestes espècies, sotmeses a una gran pressió. Mengem-ne d'altres”. Però la nostra actitud com a consumidors no ha de ser sempre la mateixa. L'important és recuperar la cultura de la diversitat lligada al consum local i les estacions. “Eradiquem la idea que menjar és ràpid, fàcil, desvinculat de la temporada..., acceptar-la porta a eliminar la biodiversitat”, assegura Scaffidi.

>>

Guiados por el espíritu de la defensa de la variedad en nuestros campos y despensas, en 1996, los seguidores del movimiento Slow Food pusieron en marcha el Arca del Gusto por todo el mundo. Como si tomaran el relevo de Noe, “salvan” aquellos alimentos o recetas de calidad, producidos de forma artesanal y por métodos sostenibles, que se encuentran en peligro de extinción.

“Nos dimos cuenta de que había muchos productos que desaparecían o se quedaban en la memoria de los mayores. ¿Por qué? Por razones económicas, de transporte, por la necesidad de simplificar la producción...”, explica Scaffidi, que es profesora del master *Food systems, society and international governance* de la UOC. “Hemos de apostar por los alimentos buenos, justos y limpios, que son resultado de una producción que no daña los ecosistemas y el entorno, además de no poner en peligro la salud del que los consume. Eso es

lo importante. El único tipo de agricultura que ofrece perspectivas vàlidas de desarrollo es el basado en la sabiduría y los conocimientos de las comunidades locales, que viven en armonía”, añade. Para muchos, esos alimentos y esa agricultura llevan la etiqueta de ecológica. En España, en 2001, se gastaron cerca de 73 millones de euros en alimentos biológicos y, en 2007, había más de 20.000 productores ecológicos.

Para Xavier Medina, director académico de Sistemas Alimentarios, Cultura y Sociedad de la UOC, “la agricultura es una forma cultural de utilizar la naturaleza para nuestra alimentación. Necesitamos unos productos para alimentarnos que ya están en el entorno. Los cuidamos y seleccionamos. Actuamos sobre la naturaleza. ¿Dónde está el límite? Si dañamos las fuentes de producción, impediremos que sigan produciendo en el futuro”.

>>

Scaffidi, a teacher of the master's Food systems, society and international governance at the UOC. “We have to promote wholesome, fair, clean foods which are the result of a production process that does not damage the ecosystem or the environment, in addition to not endangering the health of the people who consume them. This is what counts. The only kind of agriculture that offers viable prospects for development is the kind based on the wisdom and knowledge of local communities who live in harmony with nature.” To many people, this kind of food and farming are labelled ecological. In Spain, almost 73 million euros were spent on ecological food in 2001, and by 2007 there were more than 20,000 ecological products.

Xavier Medina, academic director of the UOC's Food Systems, Culture and Society programme, states that “agriculture is a cultural way of using nature to furnish ourselves with food. We need pro-

ducts to feed ourselves that are already in the environment. We tend to them and then harvest them. We act on nature. Where are the boundaries? If we damage the sources of production, we will hinder production from continuing in the future.”

Some people think that the average citizen can do nothing about the loss in biodiversity. However Medina, an anthropologist specialising in food, claims that “as consumers we have the power to change things. We can drive the culture and development of high-quality foods. The supply always ends up meeting the demand.” The Italian journalist shares this opinion: “Learning how to use different varieties of fruit or fish in our cooking enables us to have more fun, plus it also helps the planet. For example, the market for fish is narrowing in on just a handful of species, the simplest ones that are easiest to clean, etc. This poses problems for these species, which are under a

>>

Slow Food “salva” aliments i receptes en perill d’extinció

<<

Per a Xavier Medina, la manera d’alimentar-nos es transmet culturalment. “La cultura canvia: afegim i traiem productes”, afirma. “Sempre ha passat: quan en el segle XVIII la patata va entrar a les nostres cuines, va ocupar el lloc de la castanya perquè s’adaptava millor. Escollim productes, que tenen detractors i defensors.” Per a ell, qualsevol temps passat no va ser millor: “Cada època té els seus problemes. L’alimentació era millor abans? No ho crec. Per exemple, a la UE tenim una regulació més estricta que mai per garantir-nos la seguretat. És cert que ens enfrontem a pandèmies com la grip aviària... Però abans tenien el còlera!”

<<

Hay quien piensa que ante la pérdida de biodiversidad, los ciudadanos de a pie no pueden hacer nada. Sin embargo Medina, antropólogo especializado en alimentación, asegura que “como consumidores tenemos el poder de cambiar las cosas. Podemos impulsar la cultura y desarrollo de alimentos de calidad. La oferta siempre acaba respondiendo a la demanda”. La periodista italiana comparte esta opinión: “Aprender a utilizar diferentes variedades de frutas o de pescados en nuestra cocina nos permite divertirnos más pero, además, ayuda al planeta. Por ejemplo, en pesca, el mercado se va centrando en pocas especies, las más cómodas, fáciles de limpiar, etc. Esto supone un problema para esas especies, sometidas a una gran presión. Comamos otras.” Pero nuestra actitud como consumidores no ha de ser siempre la misma. Lo importante es recuperar la cultura de la diversidad ligada al consumo local y las estaciones. “Erradiquemos la idea de

<<

great deal of pressure. So let’s eat others.” But our attitude as consumers shouldn’t always be the same. The most important thing is to get back the culture of diversity linked to local consumption and the seasons. “We should eradicate the idea that eating is quick, easy and disassociated with the seasons because accepting this idea means doing away with biodiversity,” claims Scaffidi.

Slow Food “salva” alimentos y recetas en peligro de extinción

Si és més segur i més divertit... per què ens entestem a seguir consumint així? “L’oferta de més qualitat té menys demanda per una raó de preu. Avui la tenim al nostre abast, però s’ha de pagar una mica més”, assegura Medina. A l’Estat espanyol, un producte ecològic pot costar un 30% més que el que prové de l’agricultura de producció. Ara per ara, l’important és que el consumidor pugui triar i tenir accés –encara que pagui més– “a productes biològics que aposten per una agricultura més natural. Però també als productes patrimonials, aquells que tenen una trajectòria cultural lligada a nosaltres”, afirma Medina.

Els dos experts són conscients que és difícil definir què és allò nostre. Per a Scaffidi, “aquesta aposta per menjar tenint en compte la nostra cultura no vol dir menjar exclusivament el que pertany a un entorn. De fet, el que considerem típic ja és fruit de la contaminació geogràfica,

que comer es rápido, fácil, desvinculado de la temporada... aceptarla lleva a eliminar la biodiversidad”, asegura Scaffidi.

Para Xavier Medina, la manera de alimentarnos se transmite culturalmente. “La cultura cambia: añadimos y sacamos productos”, afirma. “Siempre ha pasado: cuando en el siglo XVIII la patata entró en nuestras cocinas, ocupó el sitio de la castaña porque se adaptaba mejor. Escogemos productos y estos tienen detractores y defensores.” Para él, cualquier tiempo pasado no fue mejor: “Cada época tiene sus problemas. ¿La alimentación era mejor antes? No creo. Por ejemplo, en la UE tenemos una regulación más estricta que nunca para garantizar nuestra seguridad. Ciertamente nos enfrentamos a pandemias como la gripe aviar... ¡Pero antes tenían el cólera!”

Si es más seguro, más divertido... ¿por qué nos empeñamos en seguir consumiendo así? “La oferta de mayor calidad tiene menor

Xavier Medina believes that the way we eat is culturally conveyed. “Culture changes: we add and eliminate products,” he says. “This has always happened: when the potato entered European kitchens in the 18th century, it took the place of the chestnut because it was more adaptable. We choose products, and they have detractors and supporters.” He does not believe that any period in the past was better. “Every period has its own problems. Was food better before? I don’t think so. For example, in the EU we have stricter regulations than ever to ensure our safety. It is true that we are facing pandemics like the bird flu, but in the past there was cholera!”

Slow Food “saves” foods and recipes in danger of extinction

històrica i social. Què hi ha més típic que la pasta a Itàlia? D'on ve? D'Àrabia. Però ara ja forma part de la nostra identitat. L'important és que mantinguem la capacitat de decidir el que mengem”. Per decidir, necessitem coneixement. Segons Xavier Medina, l'auge d'allò *bio* o allò ecològic també respon a “una voluntat del consumidor de controlar: què li passa al meu bistec? Volen saber i, per tant, formar-se. Les universitats com a productores de coneixement poden posar en contacte els especialistes i aquest públic que desitja informar-se. Han de ser espais de discussió i d'investigació sobre aquests temes”.

Cinzia Scaffidi creu que també és important formar la gent sobre el fet que “preservar la biodiversitat no és només salvar l'ós panda. Quan desapareix un producte, desapareixen les paraules o les habilitats que hi estan relacionades. És més que un atac a l'ecologia: és també una pèrdua cultural”. ■

demanda por una razón de precio. Hoy la tenemos a nuestro alcance, pero hay que pagar un poco más” asegura Medina. En España, un producto ecológico puede costar un 30% más que el que proviene de la agricultura de producción. Hoy por hoy, lo importante es que el consumidor pueda elegir y tener acceso –aunque vaya a pagar más– “a productos biológicos que apuestan por una agricultura más natural. Pero también a los productos patrimoniales, aquellos que tienen una trayectoria cultural ligada a nosotros” afirma Medina.

Ambos expertos son conscientes de que es difícil definir qué es lo nuestro. Para Scaffidi, “esa apuesta por comer teniendo en cuenta nuestra cultura no significa comer exclusivamente lo que pertenece a un entorno. De hecho, lo que consideramos típico ya es fruto de la contaminación geográfica, histórica y social. ¿Qué hay más típico que la pasta en Italia? ¿De dónde viene? De Arabia. Pero ahora ya forma

If it is safer and more fun, why do we still insist on eating the way we do? “There is a lower demand for the higher quality products because of the price. Today they are available to us, but we have to pay a bit more,” says Medina. In Spain, an ecological product may cost up to 30% more than a mass-produced one. Nowadays, what counts is the fact that consumers can choose and have access – even if they have to pay more – “to biological products that are produced using more natural farming techniques. And also to heirloom products, ones with a cultural tradition linked to us,” states Medina.

Both experts are aware that it is difficult to define what is ours. To Scaffidi, “this focus on eating while taking our culture into account does not mean eating exclusively what is around us. In fact, what we consider traditional is already the outcome of geographic, historical and social contamination. What is more traditional in Italy

Slow Food International

www.slowfood.com/about_us/esp/welcome_esp.lasso

Guia Slow Food

www.ajuntament.gi/ccm/upload/6/fitxers/guiaslowfoodesp.pdf

Manifiesto sobre el cambio climático y el futuro de la seguridad alimentaria – ARSIA (Agencia Regional para el desarrollo y la innovación agrícola y forestal de Toscana)

www.arsia.toscana.it/petizione/documents/clima/CLIMA_SPA.pdf

Alimentos Ecológicos www.alimentos-ecologicos.net

BioCultura, Fira de Productes Ecològics i Consum Responsable

www.biocultura.org / www.youtube.com/user/biocultura

parte de nuestra identidad. Lo importante es que mantengamos la capacidad de decidir lo que comemos”. Para decidir, necesitamos conocimiento. Según Xavier Medina, el auge de lo bio o lo ecológico también responde a “una voluntad por parte del consumidor de controlar: ¿qué le pasa a mi bistec? Quieren saber y por tanto, formarse. Las universidades como productoras de conocimiento pueden poner en contacto a los especialistas y a este público que desea informarse. Deben ser espacios de discusión y de investigación sobre estos temas”.

Cinzia Scaffidi cree que también es importante formar a la gente sobre el hecho de que “preservar la biodiversidad no es sólo salvar al oso panda. Cuando desaparece un producto, desaparecen las palabras o las habilidades relacionadas con él. Es más que un ataque a la ecología: es también una pérdida cultural”. ■

than pasta? Where is it from? Arabia! But it is now part of our identity. What matters is retaining the ability to decide what we eat.” And to decide, we need knowledge. According to Xavier Medina, the surge in bio and ecological products also reflects “consumers” desire for control: what happens to my steak? They want to know, and therefore they educate themselves. As producers of knowledge, universities can bring together specialists and this public that wishes to inform itself. There must be forums for discussion and research into these issues.”

Cinzia Scaffidi believes that it is also important to educate people on the fact that “preserving biodiversity does not just mean saving the panda bear. When a product disappears, the related words or skills also vanish. It is more than an attack on ecology: it is also a loss of culture.” ■

Desenvolupament sostenible

Segons el principi tercer de la Declaració de Rio (1992), desenvolupament sostenible implica “satisfer les necessitats actuals sense comprometre les possibilitats de les generacions futures de satisfer les seves”. Els principis de sostenibilitat fan referència als aspectes ambiental, econòmic i sociocultural del desenvolupament, tot i que cal establir un equilibri adient entre aquestes tres dimensions per garantir-ne el manteniment (sostenibilitat) a llarg termini. Evidentment, l'alimentació és un tema transversal respecte d'aquests aspectes.

Desarrollo sostenible: Según la Declaración de Río (1992), en su principio tercero, el desarrollo sostenible implica “satisfacer las necesidades de las generaciones presentes sin comprometer las posibilidades de las futuras de satisfacer las suyas propias”. Los principios de sostenibilidad se refieren a los aspectos ambiental, económico y sociocultural del desarrollo, debiendo establecerse un equilibrio adecuado entre esas tres dimensiones para garantizar su mantenimiento (sostenibilidad) a largo plazo. Evidentemente, la alimentación es un tema transversal a todos estos aspectos.

Sustainable development: According to the third principle of the Rio Declaration (1992), sustainable development means meeting the needs of today's generations without compromising future generations' possibilities of meeting their own needs. The principles of sustainability refer to the environmental, economic and social facets of development; a balance must be achieved between these three dimensions to ensure their maintenance (sustainability) in the long run. Obviously, food is a cross-cutting issue in all these facets.

Permacultura

És un sistema per crear assentaments i sistemes de producció sostenibles, ecològics, viables i autosuficients. Es basa en l'observació dels ecosistemes naturals, tot posant de relleu les tècniques tradicionals juntament amb un coneixement científic no agressiu, alhora que intenta aconseguir un sistema integrat en què els diversos elements s'ajudin mútuament (uns serveixen d'adob natural a altres plantes, d'altres fan ombra o protegeixen del vent...) i tot plegat contribueix a l'eficàcia i la sostenibilitat del sistema.

Permacultura: Es un sistema para crear asentamientos y sistemas de producción sostenibles, ecológicos, viables y autosuficientes. Su base es la observación de los ecosistemas naturales, poniendo en valor las técnicas tradicionales, junto con un conocimiento científico no agresivo, intentando siempre conseguir un sistema integrado en el cual los diferentes elementos se ayudan mutuamente (unos sirven de abono natural a otras plantas, otros crean sombra o protegen del viento...) y todo ello redundando en la eficacia y en la sostenibilidad del sistema.

Permaculture: This is a system for creating human settlements and sustainable, ecological, viable and self-sufficient production systems. It is grounded on observation of natural ecosystems, fostering traditional techniques along with non-aggressive scientific knowledge in an attempt to always achieve an integrated system in which the different elements help each other (some are used as natural fertilizer for plants, to create shade or provide protection from the wind) and everything furthers the efficacy and sustainability of the entire system.

Agricultura ecològica

Dins del marc d'un desenvolupament al més sostenible possible, l'agricultura ecològica pretén assolir un desenvolupament integrat dels recursos agrícoles basat en l'optimització dels recursos naturals. En aquest sentit, no utilitza elements químics ni organismes genèticament modificats. D'aquesta manera obté productes orgànics dins d'un sistema que pretén garantir el màxim respecte cap al medi ambient i procurar un menor esgotament de la terra. Com que no fa servir productes químics ni com a adob ni com a prevenció o actuació contra les plagues, aquesta agricultura s'ha de basar en gran mesura en la prevenció i ha d'intentar obtenir espècies més resistents i, per tant, apostar principalment per les espècies autòctones.

Agricultura ecològica: Dentro del marco de un desarrollo lo más sostenible posible, la agricultura ecológica pretende un desarrollo integrado de los recursos agrícolas basado en una optimización de los recursos naturales. En este sentido, no utiliza elementos químicos ni organismos modificados genéticamente. Con ello, obtiene productos orgánicos, dentro de un sistema que pretende el máximo respeto posible hacia el medio ambiente y procura un menor agotamiento de la tierra. Al no utilizar productos químicos, ni como abono ni como prevención o actuación contra las plagas, esta agricultura debe basarse en buena parte en la prevención, intentando obtener especies más resistentes y, en consecuencia, apostando principalmente por las especies autóctonas.

Ecological agriculture: As part of a kind of development that is as sustainable as possible, ecological agriculture strives for an integrated development of agricultural resources based on an optimisation of natural resources. For this reason, it uses no chemical elements or genetically modified organisms, yielding organic products within a system that strives to respect the environment to the utmost and deplete the soil as little as possible. By not using chemical products, neither as fertiliser nor to prevent or combat pests, this kind of agriculture must be largely based on prevention in an attempt to yield hardier species, and consequently focusing mainly on local species.

Aliments biològics

Fruit de l'agricultura ecològica (o biològica) comentada anteriorment, els aliments biològics són els aliments conreats sense fer ús d'agroquímics a cap de les fases de producció, sense additius i respectant els ritmes estacionals (es conrea el que toca quan toca). Actualment, els consumidors tenen cada vegada més la garantia que els aliments biològics que compren i consumeixen ho són realment, si estan etiquetats correctament i avalats pels organismes corresponents.

Alimentos biológicos: Fruto de la agricultura ecológica (o biológica) comentada anteriormente, los alimentos biológicos son aquellos cultivados sin uso de agroquímicos en ninguna de las fases de su producción, sin aditivos y respetando los ritmos estacionales (se cultiva lo que toca cuando toca). Actualmente, los consumidores tienen cada vez más la garantía de que los alimentos biológicos que compran y consumen lo son realmente, si éstos van correctamente etiquetados y avalados por los organismos correspondientes.

Biological foods: The result of ecological (or biological) agriculture, as mentioned above, biological foods are those grown without the use of agricultural chemicals in any stage of production, without any additives and respecting the seasonal rhythms (each crop is grown in its natural season). Currently, consumers have more guarantees that the biological foods they buy and consume are truly biological if they are properly labelled and endorsed by the relevant authorities.

“Pors” alimentàries

Durant pràcticament tot el segle XX les transformacions en l'àmbit alimentari s'han succeït de manera accelerada, cosa que en general ha implicat una producció i distribució més elevades de productes a escala industrial i un accés més fluid a gran part d'aliments per part del públic i a preus més assequibles. Amb tot, aquesta producció massificada i industrialitzada també s'ha vist afectada per una doble via: tant per diversos problemes de tipus sanitari vinculats a la producció (encefalopatia espongiforme bovina o mal de les vaques boges, grip aviària o porcina, dioxines...) com per disjuntives i polèmiques sobre la recerca (organismes genèticament modificats, OGM) o bé, en conseqüència, per una desconfiança creixent per part de la població respecte dels aliments que consumeix i dels quals desconeix en gran part el procés de producció.

“Miedos” alimentarios: Durante casi todo el siglo XX las transformaciones en el terreno alimentario se han sucedido de manera acelerada, lo que ha implicado generalmente una mayor producción y distribución de productos a escala industrial y un acceso más fluido a buena parte de alimentos por parte del público, a precios más asequibles. Dicha producción masificada e industrializada, sin embargo, se ha visto también afectada en una doble vía: tanto por problemas varios de tipo sanitario asociados a su producción (encefalopatía espongiforme bovina o vacas locas, gripe aviar o porcina, dioxinas...), a disyuntivas y polémicas sobre la investigación (Organismos Genéticamente Modificados, OGM), como, en consecuencia, por una desconfianza cada vez mayor de la población en relación con los alimentos que consume y de los cuales desconoce la mayor parte del proceso de producción.

Food “fears”: Throughout almost all of the 20th century, transformations in the realm of food have picked up speed, generally leading to higher industrial production and distribution of products, which gives the general public easier access to most foods at more affordable prices. This mass industrialised production, however, has also had two negative consequences: the numerous health problems associated with this kind of production (such as bovine spongiform encephalopathy, or mad cow disease; bird and swine flu; dioxins) and outcries or controversies about research (such as genetically modified organisms, GMOs). In consequence, people are increasingly mistrustful of the foods they eat as they know next to nothing about their production processes.

Epidèmies gripals aviària i porcina

Des de fa uns anys, alguns experts alerten sobre la possibilitat d'una nova epidèmia de grip similar a les que es van produir el segle XX (1918, 1957, 1968), que van ser causades per mutacions del virus de la grip habituals en animals (principalment en aus). La darrera d'una certa importància va ser la grip aviària del 2004. En el cas de la nova grip (coneguda també com a *grip “A”, porcina o mexicana*), s'ha produït la combinació de quatre virus: dos de porcins, un d'aviari i un d'humà. La gran diferència entre aquesta i el brot de grip aviària del 2004 és que, en l'actual, hi ha hagut transmissió de persona a persona. Dos aspectes importants: es tracta, en el cas de les gripes, de virus que es transmeten per via respiratòria, i en cap cas a través del consum alimentari. I, d'altra banda, els termes *epidèmia* o *pandèmia* impliquen simplement magnitud (abundància de casos), i no necessàriament perillositat extrema ni mortalitat.

Epidemias gripales aviar y porcina: Desde hace años, algunos expertos vienen alertando de la posibilidad de una nueva epidemia de gripe similar a las grandes del siglo XX (1918, 1957, 1968), que se debieron a mutaciones del virus de la gripe habituales en animales (aves, principalmente). La última de cierta importancia ha sido la gripe aviar del 2004. En el caso de la nueva gripe, (conocida también como *gripe “A”, porcina o mexicana*), se ha dado la combinación de cuatro virus: dos porcinos, uno aviar y uno humano. La gran diferencia entre esta y el brote de gripe aviar del 2004 es que, en la actual, existe transmisión de persona a persona. Dos aspectos importantes: se trata, en el caso de las gripes, de virus que se transmiten por vía respiratoria, y en ningún caso a través del consumo alimentario. Por otro lado, los términos *epidemia* o *pandemia* implican simplemente magnitud (abundancia de casos), y no necesariamente peligrosidad extrema ni mortalidad.

Bird and swine flu epidemics: For years now, some experts have been warning about the possibility of a new flu epidemic similar to the major ones in the 20th century (1918, 1957, 1968), which were due to mutations in the common flu viruses in animals (primarily birds). In the case of the new flu (also known as swine flu, hog flu, pig flu or influenza A), there is a combination of four strains of virus: two swine, one bird and one human. The major difference between this one and the 2004 bird flu outbreak is that the current strain can be transmitted from person to person. However, two important considerations should be borne in mind: the flu is transmitted through the respiratory system and never through food consumption. Likewise, the terms ‘epidemic’ and ‘pandemic’ simply refer to the magnitude (number of cases), not necessarily to extreme danger or mortality rates of the strain.

Buscant solucions als problemes globals

Dennis Meadows

Dennis Meadows va ser considerat un alarmista quan va predir el 1972 que el ritme de creixement accelerat de l'economia i la població podria col·lapsar la civilització a finals de segle. *Els límits del creixement*, l'informe de la recerca que va encapçalat per encàrrec del Club de Roma, es va convertir en el llibre de capçalera del moviment a favor del desenvolupament sostenible. Avui continua vigent. Aquest text és un extracte adaptat per a *Walk In* del discurs que va pronunciar el 21 d'abril passat a Tòquio, quan va rebre el premi a les ciències que atorga cada any el Japó. El publiquem amb el permís de la Fundació de Ciència i Tecnologia japonesa. Trobareu el vídeo amb el discurs sencer a www.youtube.com/watch?v=C7Nh2cauOXo

A Dennis Meadows lo tacharon de alarmista cuando, en 1972, predijo que el ritmo de crecimiento acelerado de la economía y de la población podría traer consigo a finales de siglo el fin de la civilización. *Los límites del crecimiento*, el informe del estudio que dirigió por encargo del Club de Roma, se convirtió en el libro de cabecera del movimiento a favor del desarrollo sostenible. Hoy sigue siendo vigente. Este texto es un extracto, adaptado para *Walk In*, del discurso que pronunció el pasado 21 de abril en Tokio, cuando recibió el premio a las ciencias que, cada año, otorga Japón. Lo publicamos con el permiso de la Fundación de Ciencia y Tecnología japonesa. Encontraréis el discurso entero en www.youtube.com/watch?v=C7Nh2cauOXo

Dennis Meadows was labelled an alarmist back in 1972 when he predicted that the accelerated growth rate of the economy and population might collapse civilisation by the end of the century. *The Limits to Growth*, the report on the study that he supervised on assignment from the Club of Rome, became the book that spearheaded the movement towards sustainable development. It is still valid today. This text is an excerpt adapted for *Walk In* of the speech he delivered on the 21st of April in Tokyo, where he received the Japan Prize for the sciences that this country grants each year. It is published with permission from the Science and Technology Foundation of Japan. The video of the complete speech is available at www.youtube.com/watch?v=C7Nh2cauOXo.

El 12 de març de 1972 vaig presentar el primer resum públic dels resultats de la nostra recerca de dos anys sobre les causes i conseqüències a llarg termini del creixement físic al planeta Terra. Vaig parlar davant d'un grup nombrós de polítics, periodistes, científics i economistes. El meu discurs es basava en la ingènua creença que un informe ras i curt del nostre projecte convenceria els dirigents de la necessitat de posar en pràctica els canvis de conducta necessaris.

Mai no m'hauria imaginat que pogués ser tan polèmic assenyalar que el creixement físic no pot continuar indefinidament en un

>>

Buscando soluciones a problemas globales

El 12 de marzo de 1972 presenté el primer resumen público de los resultados de un proyecto de investigación sobre las causas y las consecuencias a largo plazo del crecimiento físico en el planeta Tierra que nos había mantenido ocupados durante dos años. Hablé ante un nutrido grupo de políticos, periodistas, científicos y economistas. Mi discurso se basaba en algo tan ingenuo como el convencimiento de que un informe claro sobre el estudio convencería a los líde-

>>

Finding Solutions for Global Problems

On March 12th, 1972, I presented the first public summary of our results from a two-year research project on the long-term causes and consequences of physical growth on the planet Earth. I spoke before a large group of politicians, journalists, scientists, and economists. My speech was naively based on the belief that a straight forward report of our research would convince leaders to make the necessary behavior changes.

>>

Mai hauria imaginat que seria polèmic subratllar que el creixement físic no pot continuar indefinidament en un planeta finit

Jamás imaginé que sería polémico señalar que el crecimiento físico no puede perpetuarse en un planeta finito

I never imagined it would be controversial to point out that physical growth cannot continue forever on a finite planet

≤≤

planeta finit. I amb tot, les nostres conclusions van desencadenar una allau d'articles, llibres, conferències i estudis. I les respostes anaven des de la crítica més indignada al suport més incondicional.

Ara no cal repetir els detalls de la nostra anàlisi, però resumiré breument el que vam dir fa 37 anys.

Abans d'entrar en els detalls de les nostres descobertes, m'agradaria dir que el títol del nostre llibre va ser una elecció desafortunada. Sí que vam parlar de límits a l'informe: en la quantitat de recursos disponibles d'entropia reduïda, en la capacitat del planeta per

≤≤

res de la necesidad de introducir cambios en el comportamiento.

Jamás imaginé que señalar que el crecimiento físico no puede perpetuarse en un planeta finito sería motivo de polémica. No obstante, nuestras conclusiones desencadenaron una salva de artículos, libros, conferencias y estudios. Las respuestas iban desde las críticas más furibundas hasta el apoyo más entusiasta.

No es necesario –ni es ahora el momento– recuperar aquí los detalles de nuestro análisis, pero resumiré lo que dijimos hace 37 años.

≤≤

I never imagined it would be controversial to point out that physical growth cannot continue forever on a finite planet. Nevertheless, our conclusions ignited an explosion of articles, books, conferences, and studies. The response ranged from outraged criticism to fervent support.

produir aliments i béns industrials, límits dels ecosistemes naturals per assimilar la pol·lució. Vam dedicar un capítol d'*Els límits del creixement* a oferir una síntesi de dades que els il·lustraven. Tot i això, no vam demostrar que existissin límits. Si creus que la ingenuïtat tecnològica pot superar qualsevol obstacle, si creus que el mercat sempre oferirà substituïts dels béns que escassegen a un cost inferior, o si creus que algun poder diví intercedirà a l'últim moment per salvar la humanitat de les conseqüències negatives de la seva insensatesa, la nostra recerca no contribuirà a fer que acceptis que el creixement té límits reals.

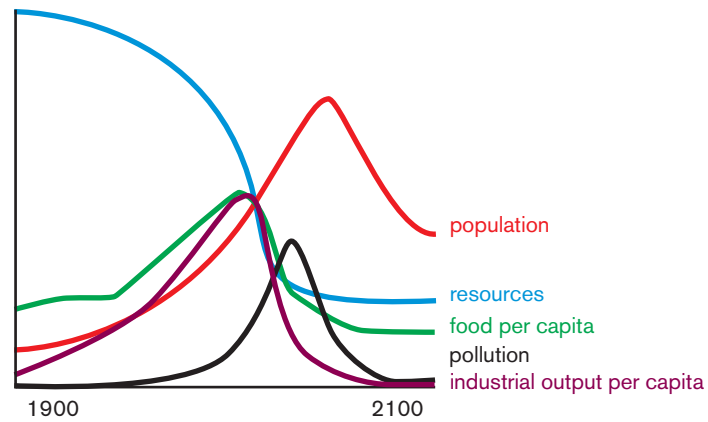
Antes de pasar a los detalles de las conclusiones, me gustaría decir que el título del libro fue una pobre elección. En nuestro informe hablábamos de límites: en la cantidad de recursos de baja entropía disponibles; en la capacidad del planeta para cultivar alimentos y producir bienes industriales; límites de los ecosistemas naturales para asimilar la polución. Uno de los capítulos de *Los límites del crecimiento* resumía los datos que ilustran estos límites.

Con todo, no demostramos la existencia de límites. Si crees que la ingenuidad tecnológica puede vencer cualquier obstáculo,

There is no need and no time to repeat here the details of our analysis. But I will summarize briefly what we actually said 37 years ago.

Before I go into the details of our findings, I wish to say that the title of our book was poorly chosen. We did talk about limits in our report – limits on the amount of low entropy resources available, limits on the capacity of the planet to grow food and produce industrial goods, limits of natural ecosystems to assimilate pollution. One chapter in *The Limits to Growth* was devoted to a summary of data that illustrate these limits.

1 Escenari estàndard World3 / escenario estándar World3 / World3 standard scenario /

Però, d'altra banda, si comparteixes la creença que un creixement físic infinit en un planeta finit és impossible, llavors les nostres anàlisis et proporcionen una nova perspectiva. Amb les simulacions fetes amb models informàtics vam demostrar que:

1) Els límits del planeta s'erosionen i, si abusem del sistema global, la seva capacitat de resistència decaurà.

2) Els mecanismes socials, polítics, biològics, geològics, tecnològics i d'altres que regeixen el creixement demogràfic i econòmic al planeta es mouen a partir de terminis molt i molt llargs.

3) L'erosivitat, combinada amb l'elevat retard dels sistemes adaptatius, implica lògicament que el creixement acabarà sobrepasant els propis límits i s'esfondrarà, a menys que la societat augmenti dràsticament l'horitzó temporal i en revisi els objectius i l'ètica.

En certa mesura les nostres descobertes eren anàlogues a les tres lleis de la dinàmica d'Isaac Newton. Els principis de Newton no prediuen exactament el comportament futur d'un objecte, sinó que estableixen la impossibilitat de molts patrons de comportament concebibles.

De la mateixa manera, nosaltres no vam predir amb exactitud quin seria el comportament futur del sistema global, sinó que vam plantejar que el creixement físic no pot prosseguir indefinidament. I vam concloure que, a menys que es produïssin canvis polítics profunds, s'acabarien sobrepasant els límits i sobrevindria el col·lapse. L'escenari estàndard del model World3 (vegeu el gràfic 1) il·lustra aquestes idees.

El gràfic mostra els valors mitjans globals calculats informàticament any per any per a cinc factors mundials importants i agregats: població, índex de recursos no renovables

>>

si crees que el mercado siempre ofrecerá, a un coste menor, productos que sustituyan a aquellos bienes que empiezan a escasear o si crees que existe un poder divino que intercederá en última instancia para salvar a la humanidad de las consecuencias negativas de su locura, nuestro trabajo no te ayudará a aceptar la existencia de unos límites reales al crecimiento.

Por otro lado, si, como nosotros, estás convencido de que el crecimiento físico infinito en un planeta físicamente finito es imposible, nuestro análisis te aportará una serie de datos nuevos e importantes. Por medio

However, we did not prove there are limits. If you believe that technological ingenuity can overcome any obstacle, if you think that the market will always provide lower cost substitutes for the goods that grow scarce, or if you believe that some divine power will intercede at the last moment to save humanity from the negative consequences of its folly, our work will not bring you to accept that there are effective limits to growth.

On the other hand, if you share our belief that it is impossible to have infinite physical growth on a physically finite planet, then our

de las simulaciones informáticas, demostramos que:

1) Los límites del planeta son erosionables. Si abusamos del sistema global, su capacidad de resistencia se verá mermada.

2) Los plazos por los que se rige la estructura social, política, biológica, geológica, tecnológica y otros mecanismos que rigen el crecimiento económico y de población del planeta son extremadamente largos.

3) La erosionabilidad y los plazos en los sistemas adaptativos implican, lógicamente, que el crecimiento llegará a su fin, como consecuencia de los excesos y el colapso, a menos

analyses offer you important new insights. We showed through our computer model simulations that:

1) The planet's limits are erodible. If we abuse the global system, its carrying capacity will decline.

2) There are very, very long delays throughout the structure of social, political, biological, geological, technological, and other mechanisms that govern population and economic growth on this planet.

3) Erodibility combined with delays in the adaptive systems logically imply that growth will end through overshoot and collapse,

que se produzca un aumento significativo en el horizonte temporal de la sociedad y se revisen sus objetivos y su ética.

En cierto sentido, nuestros hallazgos se asemejaban a las tres leyes de la dinámica de Isaac Newton. Los principios de Newton no predicen exactamente el comportamiento futuro de un objeto, pero establecen la imposibilidad de muchos de los patrones de conducta concebibles.

Del mismo modo, nosotros no predecimos exactamente el comportamiento futuro del sistema global, sino que afirmamos que el crecimiento físico no puede seguir por los

>>

unless there are drastic increases in society's time horizon and revisions in its goals and ethics.

Our findings were in some ways analogous to Isaac Newton's three laws of motion. Newton's principles do not predict precisely what future behavior an object will have. But they state that many conceivable behavior patterns are impossible.

Similarly, we did not predict precisely what future behavior the global system will have. But we did state that physical growth cannot continue forever. And we concluded that overshoot and decline would result

>>

Molts problemes globals que amenacen les nostres espècies són difícils, però els polítics i els mercats trien solucions com si fossin fàcils

Muchos problemas globales que amenazan a nuestras especies son difíciles, pero los políticos y los mercados prefieren solucionarlos como si fueran fáciles

Most of the global problems that threaten our species are difficult, yet politicians and markets choose solutions as if they were easy

≤≤

sense utilitzar, índex de pol·lució persistent del medi ambient, producció alimentària anual total i producció industrial anual total.

A les corbes s'hi aprecien dues característiques: primera, que els primers anys tots els cinc factors creixen de manera exponencial; i segona, que el creixement s'alenteix fins que cada factor assoleix un determinat valor màxim –normalment durant les primeres dècades del segle– que després disminueix fins a assolir nivells molt inferiors.

L'aportació més important d'aquestes corbes no és el fet de suggerir que en un

≤≤

siglo de los siglos. Y llegamos a la conclusión de que, a menos que se adoptaran unos cambios políticos de enjundia, todo aquello desembocaría en una situación de excesos y colapso. El escenario estándar de World3 (ver gráfico 1) ilustra estas ideas.

El gráfico muestra unos valores globales medios calculados por ordenador con una periodicidad anual para cinco factores mundiales globales importantes: población, índice de recursos no renovables sin utilizar, índice de contaminación persistente en el medio ambiente, producción anual total de alimentos y producción anual total industrial.

≤≤

unless there were major changes in policies. The World3 standard scenario (see graph 1) illustrates these ideas.

The graph shows global average values calculated by the computer year by year for five important, aggregate world factors – population, amount of unused non-renewable resources, amount of persistent pollution in the environment, total annual food production, and total annual industrial production.

Notice two features of the curves shown here. First, in the early years each of the five factors grows exponentially. Second, its

planeta finit en algun moment tots els factors físics deixen d'augmentar. L'aportació més important és la conclusió que això es produirà aviat i que és molt probable que el comportament després del nivell màxim sigui un llarg període de decadència i no un elevat nivell d'equilibri.

Les nostres simulacions van demostrar que el fet d'eliminar un límit de creixement, no possibilita que el sistema continuï creixent indefinidament; tan sols obliga els altres límits a enfortir-se fins que el seu efecte combinat és suficient per contrarestar les forces que intenten mantenir el creixement en el sistema.

Fijémonos en dos características de las curvas. En primer lugar, durante los primeros años, cada uno de los cinco factores experimenta un crecimiento exponencial. En segundo lugar, el crecimiento se ralentiza hasta que cada uno de los factores alcanza un valor máximo, a menudo durante las primeras décadas de este siglo, antes de reducirse para llegar a unos niveles mucho más bajos.

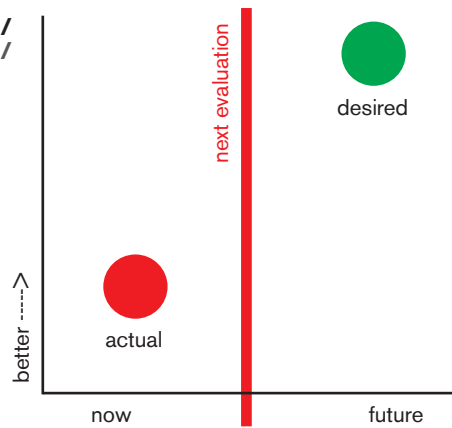
La importancia de estas curvas no estriba en que insinúen que todos los factores físicos acabarán por dejar de crecer en un planeta finito. Lo importante son las conclusiones a las que llegamos: no sólo esto sucederá más bien

growth slows until each factor reaches some maximum value usually within the first few decades of this century, and then it declines to much lower levels.

The important contribution of these curves is not the suggestion that all physical factors must eventually quit expanding on a finite planet. The important contributions are our conclusions that this will happen rather soon and that the behavior after the peak is most likely to be a long period of decline – not a high level of equilibrium.

Our simulations demonstrated that eliminating one limit to growth does not per-

2 Un problema / Un problema / A problem /

Existeix la creença tàctica que el moment més difícil que viurà la societat representada pel World3 serà després d'aquesta punta màxima, quan la població, la indústria i els altres factors globals comencin a decaure. Certament serà un moment molt difícil. Però el pitjor període serà just abans de la punta màxima, quan s'incrementin ràpidament les pressions per alentir el creixement. I ara estem entrant en aquest període.

És totalment erroni prendre aquestes corbes com una predicció literal del futur. Mai no ho fem. Però aquest escenari no dona cap indicatiu que permeti anticipar la fi de la nostra

espècie. La nostra simulació de referència calcula que l'any 2100 hi haurà més gent, més aliments i més producció industrial que la que hi havia l'any 1900, molts més.

Aquestes idees semblen òbvies. Però si examinem la major part de programes polítics nacionals actuals i la majoria de declaracions dels economistes dels corrents predominants, observem una visió molt diferent. Bàsicament argumenten que el creixement resoldrà tots els problemes i que si solucionem els problemes a curt termini, els de llarg termini se solucionaran tots sols.

Una de les raons que expliquen la diferència entre les indicacions de la nostra recerca i les accions dels líders nacionals prové de les diferències entre problemes fàcils i problemes difícils. Aquestes diferències es poden il·lustrar mitjançant quatre imatges molt simples. La primera mostra la naturalesa essencial d'un problema. En aquest debat partiré d'una definició molt senzilla: existeix un problema quan, en el valor d'un factor donat, hi ha una diferència entre el que tenim ara i el que desitgem tenir en un futur. O, en altres paraules, quan el que tenim difereix del que volem (gràfic 2).

>>

pronto, sino que el comportamiento una vez se haya alcanzado este pico será, posiblemente, un largo período de declive, antes que un elevado nivel de equilibrio.

Nuestras simulaciones demostraron que eliminar uno de los límites al crecimiento no favorece que el sistema se expanda eternamente. Por el contrario, obliga al resto de límites a robustecerse, hasta que su efecto combinado compensa las fuerzas que intentan sostener el crecimiento en el sistema.

Existe la creencia tácita de que el momento más complicado para la sociedad representada en World3 se producirá después

del punto álgido, cuando la población, la industria y demás factores globales estén en retroceso. Será una etapa complicada, pero el peor momento llegará antes de alcanzar ese punto de inflexión, conforme la presión aumente para ralentizar el crecimiento. Y precisamente ahora estamos entrando en esa fase.

Es un error interpretar estas curvas como una predicció literal del futur. Nunca lo haremos. Pero nada apoya, en este escenario, la tesis del fin de nuestra especie. Según nuestros cálculos de referencia, en el año 2100 habrá más gente, más comida y más producción in-

dustrial que en el año 1900; mucha más.

Estas ideas parecen evidentes. Sin embargo, si examinamos la mayoría de programas políticos nacionales de la actualidad y la mayoría de declaraciones de los economistas ortodoxos nos toparemos con una visión muy distinta. Fundamentalmente, sostienen que el crecimiento resolverá todos los problemas y que, si solucionamos los problemas a corto plazo, los problemas a largo plazo se solventarán por sí mismos.

Uno de los motivos que explica esta diferencia entre la misión de nuestro estudio y la actuación de los líderes nacionales nace

>>

mit the system to expand forever. It merely forces other limits to become more powerful, until their combined effect is sufficient to offset the forces that are trying to sustain growth in the system.

There is an unspoken belief that the most difficult time for the society represented in World3 would be after the peak, when population, industry, and other global factors are declining. That will be a difficult period. But the worst time will be before the peak, as pressures rapidly mount to slow the growth. We are entering that period now.

It is totally false to take these curves as a literal prediction of the future. We never do that. But there is no support in this scenario for anticipating the end of our species. Our reference run calculates that in the year 2100 there will be more people, more food, and more industrial production than there were in the year 1900 – significantly more.

These ideas seem obvious. But if you were to examine most national political programs today, and most pronouncements by mainstream economists, you would find a very different view. They essentially argue that growth will solve all problems and that if we

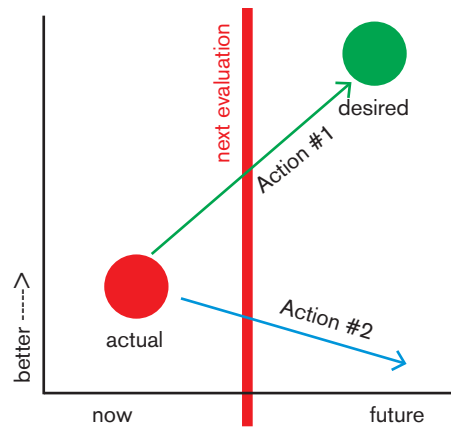
solve short-term problems, the long-term problems will solve themselves.

A reason for this difference between the mandates of our research and the actions of national leaders emerges from considering the differences between easy and difficult problems.

The differences between these two is illustrated by four simple pictures. The first shows the essential nature of a problem. In this discussion I will adopt a very simple definition – a problem exists when there is a difference in some factor's value between what we actually have now and what we

>>

3 Problemes fàcils / Problemas fáciles / Easy problems /

≤

Aquesta imatge il·lustra el problema. En aquest cas he adoptat la convenció que augmentar el valor del factor el millora. La imatge mostra un problema, perquè el valor real d'aquest factor ara mateix és inferior del que desitgem que tingui en el futur. El punt titulat “Propera valoració” correspon a un moment en el temps en què es farà una valoració a fons de les accions aplicades per resoldre el problema. I aquesta “propera valoració” depèn de la situació. Podria ser la propera vegada que acabis una cursa d'atletisme, si el problema és augmentar la velocitat; o podrien ser les

properes eleccions, si el problema és augmentar el nombre de ciutadans que et voten; o la propera vegada que facis un examen o que pugis a una bàscula per mesurar quan peses; o la propera vegada que t'avaluïn per promoure't professionalment o per mesurar l'afecte d'algú a qui estimes o decidir el teu nivell de felicitat.

Suposem que poguéssim emprendre dues accions per resoldre el problema i assolir el valor més elevat que desitgem per al futur. Les anomenaré Acció #1 i Acció #2. I totes dues faran canviar el valor del factor al llarg del temps (gràfic 3).

lo que tenemos en ese momento y lo que deseamos tener. Dicho de otro modo, surge un problema cuando lo que tenemos difiere de lo que queremos (gráfico 2).

Esta imagen ilustra un problema de esta índole. Aquí adoptaré la convención de que elevar el valor del factor hace que sea mejor. Esta imagen muestra un problema por cuanto el valor real del factor es, ahora, inferior al valor deseado en el futuro. El apartado “Próxima evaluación” que aparece en la imagen es el punto en la línea temporal en el que se llevará a cabo una evaluación pormenorizada de los pasos que hay que dar

para resolver el problema. La “próxima evaluación” depende de la situación. Podría ser la próxima vez que acabáramos una carrera a pie, si el problema es incrementar la velocidad a la que corremos; la siguiente elección, si el problema es conseguir que aumente el número de ciudadanos que votan por nosotros; la próxima vez que nos sometamos a una prueba académica, o que nos subamos a una báscula para conocer nuestro peso, o que nos evalúen para un ascenso, o que midamos el grado de afecto de alguien a quien amamos, o que decidamos cuán felices somos.

≤

del análisis de las diferencias entre problemas fáciles y difíciles.

Cuatro sencillas imágenes ilustran las diferencias entre ambos. La primera muestra la naturaleza esencial de un problema. En esta presentación, adoptaré una definición muy simple: un problema existe cuando hay una diferencia en el valor de un factor, entre

≤

desire to have later. Or, in other words, a problem exists when what we have differs from what we want (graph 2).

This picture illustrates such a problem. Here I adopt the convention that raising the factor's value makes it better. This picture shows a problem, because the actual value of this factor now is lower than we desire it to be in the future. “Next Evaluation” in this slide is the point in time when there will be a serious assessment of the actions taken to solve the problem. “Next Evaluation” depends on the situation. It could be the next time you finish a foot race, if your problem is

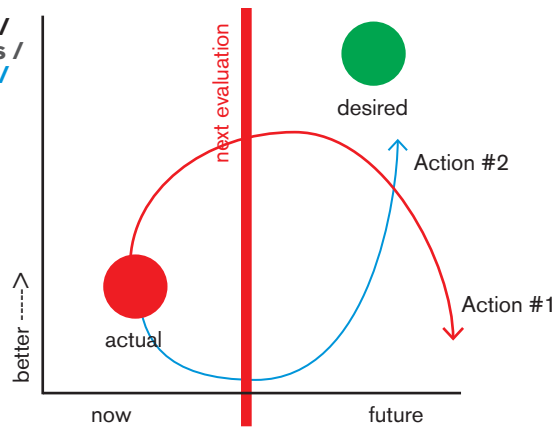
to raise your running speed. It could be the next election, if your problem is to increase the number of citizens who vote for you. It could be the next time you take an academic test, or stand on a scale to determine your body weight, or get reviewed for promotion, or gauge the affection of someone you love, or decide how happy you are.

Assume that there are two actions we could take now to solve the problem, to reach the desired, higher value in the future. I will call them Action #1 and Action #2. Each will cause the value of the factor to change over time (graph 3).

In an “easy problem”, the action that will finally solve the problem, i.e. give us the desired value in the future, also looks better at the point of next evaluation. And Action #2, which would make the problem worse in the future, also makes it look worse at the point of next evaluation. With easy problems there is usually no argument about what to do. Action #1 is clearly the better choice. And, in fact, most economic and political systems will select Action #1.

But sometimes the situation is different (graph 4).

4 Problemes difícils / Problemas difíciles / Difficulty problems /

En un “problema fàcil”, l’acció que finalment resoldrà el problema, és a dir, la que ens donarà el valor desitjat en el futur, també és la que té millors resultats quan es fa la valoració següent. I l’Acció #2, la que agreujaria el problema en el futur, també dóna pitjors resultats en la valoració següent. Amb els problemes fàcils normalment no hi ha discussió sobre el que cal fer. L’Acció #1 és sens dubte la millor opció. I, de fet, la majoria de sistemes econòmics i polítics opten per l’Acció #1.

Però de vegades la situació és diferent (gràfic 4).

Asumamos que son dos las acciones que podemos llevar a cabo para resolver el problema, para alcanzar en el futuro ese valor deseado y mayor. Las llamaré Acción #1 y Acción #2. Cada una de ellas provocará con el tiempo un cambio en el valor del factor (gráfico 3).

En un “problema fàcil”, la acció que acabarà resolvent el problema dándonos, por ejemplo, el valor deseado en el futuro, también parece la mejor opción en el momento de la próxima evaluación. Y la Acción #2, que empeoraría el problema en el futuro, también lo empeora en el momento de la próxi-

In a “difficult problem”, the action that will finally solve the problem looks worse at the point of next evaluation. Now the choice is not so obvious. Those who only care about the apparent health of the system at the point of next evaluation, for example politicians who want to win the next election, will argue for Action #1. Those who seek an enduring solution will argue for Action #2.

The distinction between easy and difficult problems is important, because most of the global problems that threaten our species today are difficult problems in this sense of the word. Yet politicians and markets choose

En un “problema difícil”, l’acció que al final resol el problema sol presentar pitjors resultats en el moment de la següent valoració. En aquest cas, la decisió no és tan òbvia. Aquells a qui només els importa la salut aparent del sistema en el moment de la següent valoració, com per exemple els polítics que volen guanyar les eleccions següents, defensaran l’Acció #1. I aquells que busquin una solució duradora apostaran per l’Acció #2.

La distinció entre problemes fàcils i difícils és important, perquè la majoria de problemes globals que amenacen la nostra espècie

ma evaluación. Con los problemas fáciles, no suele haber discusión a la hora de decidir qué pasos hay que dar. La Acción #1 es, sin lugar a dudas, la mejor opción. Y, de hecho, la mayoría de sistemas económicos y políticos optarán por la Acción #1.

Sin embargo, en ocasiones la situación varía (gráfico 4).

En un “problema difícil”, la acció que acabarà resolvent el problema parece la peor opción en el momento de la próxima evaluación. Ahora, la decisió ya no es tan obvia. Quienes solamente se preocupen de la salud aparente del sistema en el momento de

solutions as if they were easy problems. For example, to make energy relatively more available and cheaper in the distant future requires that we now take actions that will make energy seem more scarce and more expensive in the near future. Such restrictive measures are required to stimulate the efficiencies and substitutions that are required to reduce our addiction to fossil fuels. But instead the politically popular approach to rising energy prices is to provide stimulus that will increase fossil fuel production and offer subsidies that will lower its market price, making the problem seem less in the short-term.

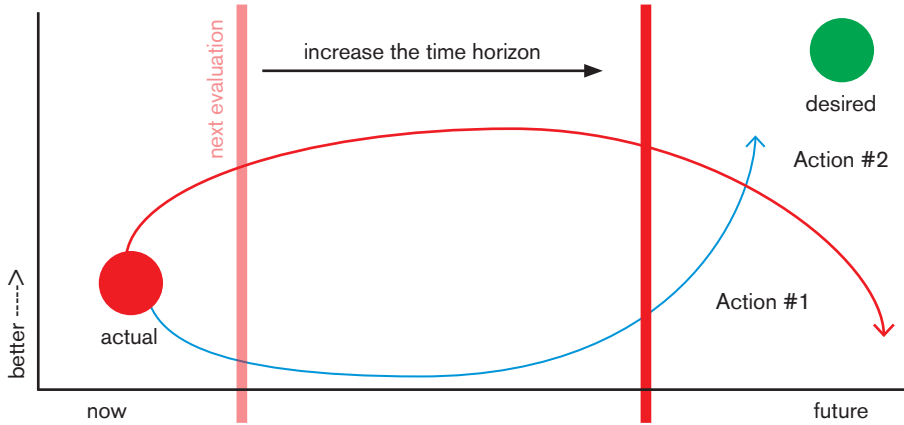
avui dia són problemes difícils en aquest sentit de la paraula. I amb tot, els polítics i els mercats solen solucionar-los com si es tractés de problemes fàcils. Per exemple: per tenir una energia relativament més barata i més disponible en un futur llunyà cal emprendre accions ara que faran que l’energia sembli més escassa i cara en un futur proper. Aquestes mesures restrictives són necessàries per promoure les eficiències i substitucions necessàries per reduir la nostra dependència dels combustibles fòssils. Però en comptes de pujar els preus de l’energia, l’enfocament políticament popular consisteix a incentivar

>>

>>

>>

5 Com convertir els problemes difícils en fàcils / Convertir un problema difícil en un problema fàcil / Converting difficult problems into simple problems /

≤

la próxima evaluación, por ejemplo los políticos que quieren ganar las próximas elecciones, optarán por la Acción #1. Quienes busquen una solución duradera, se decantarán por la Acción #2.

La distinción entre problemas fáciles y difíciles es importante, porque la mayoría de los problemas globales que amenazan en la actualidad a nuestra especie son problemas difíciles desde este punto de vista. Con todo, los políticos y los mercados prefieren solucionarlos como si de problemas fáciles se tratara. Por ejemplo, para hacer que la energía sea relativamente más barata en un futuro lejano

no y esté al alcance de un mayor número de personas, debemos tomar medidas que harán que la energía parezca hoy más escasa y más cara en un futuro próximo. Estas medidas restrictivas son fundamentales a la hora de estimular la eficiencia y las alternativas necesarias para reducir nuestra dependencia de los combustibles fósiles. Sin embargo, la postura políticamente popular en lo que respecta al aumento del precio de la energía pasa por fomentar la producción de combustibles fósiles y subvencionarla para reducir su precio de mercado, maquillando el problema para que a corto plazo no parezca tal.

≤

Slowing climate change, reducing poverty, halting soil erosion, slowing the destruction of renewable resources, and other global challenges all require that we take measures that will make the situation seem to many people much worse in the short term. We will

be able to make these changes, but it will require that we find ways to convert difficult problems into simple ones (graph 5).

Converting difficult problems into simple problems requires at least three changes:

1) Policy makers need to have a more sophisticated understanding about the behavior of complex systems. They need to realize that the short-term and the long-term response of a complex system to some action may be in opposite directions. Just because an action makes the situation seem better immediately does not mean the problem has been solved. Just because a policy causes dis-

≤

l'augment de producció dels combustibles fòssils i oferir subsidis per reduir-ne el preu de mercat, de manera que el problema sembli menys greu a curt termini.

Per tal d'alentir el canvi climàtic, reduir la pobresa, aturar l'erosió del sòl, alentir la destrucció dels recursos no renovables i respondre a altres reptes globals, hem de prendre mesures que facin que, a ulls de molta gent, la situació a curt termini sembli molt més greu. Serem capaços de dur a terme aquests canvis, però caldrà que trobem maneres de convertir els problemes difícils en fàcils (gràfic 5).

Ralentizar el cambio climático, reducir la pobreza, detener la erosión del suelo y frenar la destrucción de los recursos renovables son algunos de los retos globales que precisan de una serie de medidas que harán que la situación parezca, a corto plazo, mucho peor de lo que realmente es. Seremos capaces de dar estos pasos, pero tendremos que encontrar la manera de convertir los problemas difíciles en problemas fáciles (gráfico 5).

Convertir un problema difícil en un problema fácil precisa, cuando menos, de tres cambios:

1) We need to develop forecasts that show the future consequences of current actions – we need a sort of social radar system. If a ship captain were to steer his boat only to avoid obstacles immediately in front of the vessel, he would eventually have a collision, because it takes many minutes and many miles to change the direction of a moving ship. He needs to take action now in anticipation of obstacles that lie far ahead. Information for doing that is provided to him by a radar. Our World3 model is a primitive

2) We need to develop forecasts that show the future consequences of current actions – we need a sort of social radar system. If a ship captain were to steer his boat only to avoid obstacles immediately in front of the vessel, he would eventually have a collision, because it takes many minutes and many miles to change the direction of a moving ship. He needs to take action now in anticipation of obstacles that lie far ahead. Information for doing that is provided to him by a radar. Our World3 model is a primitive

Per convertir un problema difícil en un de fàcil calen almenys tres canvis:

1) Els dirigents polítics han d'entendre de manera més exhaustiva com es comporten els sistemes complexos. Han d'adonar-se que les respostes a curt termini i a llarg termini d'un sistema complex davant d'una acció qualsevol poden anar en direccions contràries. I que el fet que una acció sembli millorar una situació de manera immediata no vol dir que el problema s'hagi resolt. Igualment, el fet que una política provoqui una situació difícil a curt termini no vol dir que a la llarga no aconseguixi resoldre el problema.

1) Los políticos tienen que entender mejor el comportamiento de los sistemas complejos. Han de darse cuenta de que las respuestas a corto plazo y a largo plazo de un sistema complejo pueden ser radicalmente opuestas. Que una actuación haga que la situación parezca mejor inmediatamente no significa que se haya resuelto el problema. Que una medida acarree un problema a corto plazo no significa que, en última instancia, no vaya a resolver el problema.

2) Tenemos que desarrollar previsiones que pongan de relieve las consecuencias futuras de las acciones actuales; necesitamos

social radar. It shows possible future consequences of actions taken now.

3) We need to increase the time horizon, the interval of time within which costs and benefits of current actions are compared. We need to push farther into the future the point of next evaluation, giving the better policy more time to demonstrate its beneficial effects.

Obviously, most societies still lack the requirements for solving difficult problems. They adopt policies mainly because they are better in the short term. And therefore global problems tend to become worse. ■

2) Hem de desenvolupar prediccions que mostrin les conseqüències futures de les accions actuals. Necessitem una espècie de sistema de radar social. Si el capità d'un vaixell governés la nau només per evitar els obstacles que es troben davant seu, segurament acabaria xocant, perquè es necessiten uns quants minuts i unes quantes milles per canviar la direcció d'un vaixell en moviment. Ha de fer alguna cosa per anticipar els obstacles que es trobarà i la informació per fer-ho la hi proporciona un radar. El nostre model World3 és com un radar social primitiu. Mostra les possibles

una especie de sistema de radar social. Si un capitán de barco tuviera que comandar la nave pensando solamente en evitar los obstáculos que van apareciendo ante el navío, tarde o temprano chocaría, porque cambiar la dirección de un barco en movimiento precisa de tiempo y espacio para maniobrar. Tiene que tomar medidas ahora en previsión de los obstáculos que se encontrará, y la información necesaria para ello está en el radar. Nuestro modelo World3 es un radar social primitivo. Muestra las posibles consecuencias futuras de las acciones que tomamos hoy.

conseqüències futures de les accions que emprenem avui.

3) Necessitem augmentar l'horitzó temporal, l'interval de temps en el qual es comparen els costos i el beneficis de les accions actuals. Necessitem posposar el moment de la següent valoració per tal de donar a les millors polítiques més temps per demostrar els seus efectes beneficiosos.

Evidentment, la major part de societats no tenen els requisits per resoldre els problemes difícils. Bàsicament adopten polítiques per millorar a curt termini. I en conseqüència els problemes globals tendeixen a empitjorar. ■

3) Tenemos que aumentar el horizonte temporal, el intervalo de tiempo a partir del que comparamos los costes y los beneficios de nuestras acciones actuales. Tenemos que retrasar el momento de la siguiente evaluación, dando de este modo a las mejores políticas más tiempo para que demuestren sus efectos positivos.

Evidentemente, la mayoría de sociedades carecen aún de los requisitos para resolver problemas difíciles, y se decantan por una u otra solución principalmente porque es mejor a corto plazo, lo que no hace sino empeorar los problemas globales. ■

The Limits to growth (obra disponible a la Biblioteca UOC)

uoc.cbuc.cat/search*cat/?searchtype=t&searcharg=The+Limits+to+Growth+&searchscope=1search*cat/?searchtype=t&searcharg=The+Limits+to+Growth+&searchscope=1

A synopsis of Limits of Growth. The 30 Years update

www.sustainer.org/pubs/limitstogrowth.pdf

The Club of Rome www.clubofrome.org/eng/home/

Are Humans Smarter Than Yeast? (video) www.youtube.com/watch?v=hM1x4RlJmE

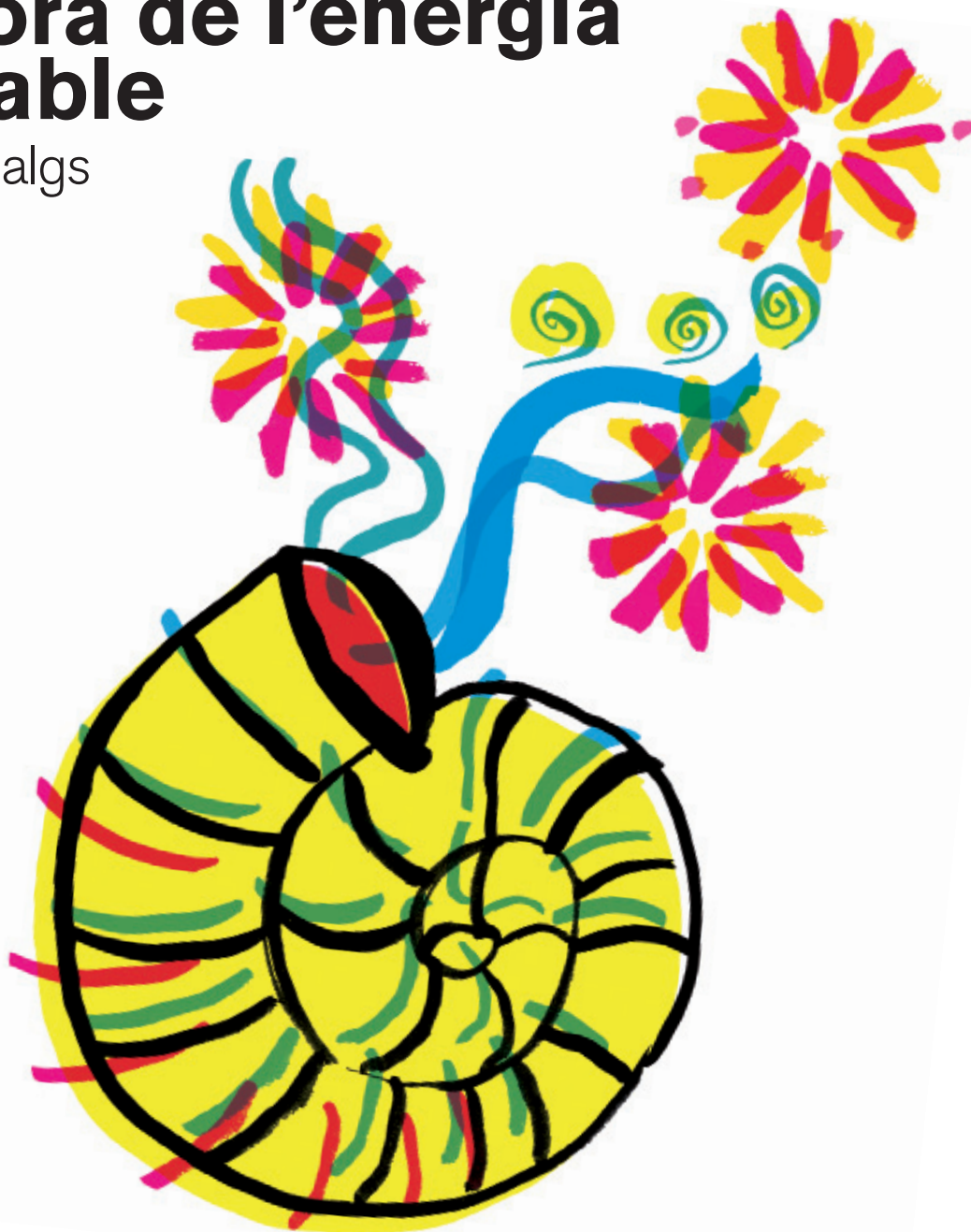
The Environment Canada Policy Research Seminar Series.

The Limits to Growth Debate: 1972 to 2002

www.ec.gc.ca/seminar/meadows_e.html

És l'hora de l'energia renovable

Andris Piebalgs

Nascut a Valmiera (Letònia) el 1957, Andris Piebalgs ocupa el càrrec de comissari d'Energia de la UE des de novembre de 2004. Abans d'entrar a formar part de la Comissió Europea, va exercir de diplomàtic durant quasi deu anys. Entre 1998 i 2003 va ser ambaixador de Letònia a la Unió Europea i va tenir un paper clau en les negociacions per a l'entrada del seu país a la UE. Posteriorment, va ocupar el càrrec de sotssecretari d'estat d'Afers Europeus. Entre el 1990 i el 1993 va ser ministre d'Educació de Letònia i entre el 1994 i el 1996, ministre de Finances. És llicenciat en Física.

Andris Piebalgs, nacido en Valmiera (Letonia) en 1957, ocupa el cargo de Comisario de Energía de la UE desde noviembre del 2004. Antes de incorporarse a la Comisión Europea, fue diplomático durante casi una década. Entre 1998 y 2003 fue el embajador de Letonia ante la Unión Europea, donde desempeñó un papel predominante en las conversaciones para el ingreso de su país, y más tarde ocupó el puesto de subsecretario de Estado de Asuntos Europeos. Fue ministro de Educación de Letonia del 1990 a 1993 y ministro de Economía del 1994 a 1996. Es licenciado en Física.

Born in Valmiera (Latvia) in 1957, Andris Piebalgs has served as the EU Commissioner for Energy since November 2004. Before joining the European Commission, he was a diplomat for almost a decade. Between 1998 and 2003 he was the Latvian Ambassador to the EU and played a prominent role in the country's accession talks, later becoming Undersecretary of State for EU Affairs. He was Minister of Education of Latvia from 1990 till 1993 and Finance Minister from 1994 till 1996. He has a degree in Physics.

HA LLEGADO EL MOMENTO DE LA ENERGÍA RENOVABLE

RENEWABLE ENERGY'S TIME IS NOW

Som la primera generació realment conscient dels problemes que planteja l'escalfament global. L'estudi més complet sobre l'economia del canvi climàtic que conec és el que va fer Nicholas Stern per encàrrec del Tresor britànic. Stern va concloure que el cost de la inacció era substancialment més elevat que el cost de l'acció. El cost total de la inacció podia arribar a suposar una caiguda anual d'entre el 5% i el 20% del PIB. Es tracta d'una xifra extremament elevada, molt més que la davallada proporcional del PIB a causa de la recessió econòmica.

Somos la primera generación que es consciente de la magnitud de los problemas causados por el calentamiento global. El estudio más exhaustivo que conozco sobre la economía del cambio climático es el que llevó a cabo Nicholas Stern por encargo del Tesoro Británico. El autor llegaba a la conclusión de que el coste de la inacción superaba ampliamente al de la acción. El coste total de la inacción podía suponer una pérdida anual del PIB de entre el 5% y el 20%. Estas cifras son sumamente elevadas, muy superiores a las proporciones del PIB que se han perdido por culpa de la recesión económica.

We are the first generation to realize the scale of the problems posed by global warming. The most comprehensive study of the economics of climate change that I know of was carried out by Nicholas Stern for the British Treasury. He concluded that the cost of inaction was substantially greater than the cost of action. The total costs of inaction could be between 5% and 20% of lost GDP every year. These are extraordinarily high numbers, much greater than the proportions of GDP lost by economic slowdown.

The likely cost of the European Union's climate-energy package in 2020 is being put

El cost probable del paquet clima-energia de la Unió Europea per al 2020 equival a un 0,45% del seu PIB, mentre que es preveu un increment del PIB total europeu del 38% respecte de l'actual entre ara i fins aleshores. Fins i tot en cas que el PIB no augmentés tant, el cost econòmic d'evitar un canvi climàtic greu seria molt reduït.

La UE ja ha fet molt fins ara. La tarificació de les emissions de CO₂, dins del context del Protocol de Kyoto i del sistema europeu de comerç, ha estat un bon punt de partida. I podem esperar que, tot i els alts i baixos, el preu de l'energia augmenti els propers

El coste probable del paquete clima/energía de la Unión Europea para 2020 se establece en un 0,45% del PIB de la Unión Europea, mientras que se calcula que desde ahora hasta entonces el PIB total de Europa crecerá un 38% respecto del nivel actual. Aunque el PIB creciera menos de lo previsto, el coste económico de evitar un cambio climático grave es muy bajo.

La Unión Europea ha dado ya un gran paso. La fijación de un precio a las emisiones de CO₂, en el contexto del Protocolo de Kyoto y del sistema de comercio de la UE, ha sido un buen inicio. Y podemos antici-

at 0.45% of the Union's GDP, while between now and then Europe's total GDP is forecast to increase by 38% from today's level. Even if our GDP fails to grow by quite as much, the economic cost of avoiding serious climate change is very small.

The EU has already done a lot. The pricing of carbon emissions, within the context of the Kyoto Protocol and the EU's trading scheme, has been a good start. And, whatever its peaks and troughs, we can expect the price of energy to be higher in the coming years. This is true not only of oil, but also of electricity prices, owing to high levels of in-

anys, i no només el del petroli, sinó també el de l'electricitat a causa dels elevats nivells d'inversió que requereixen tant la generació com les infraestructures elèctriques.

Es preveu que la dependència europea de les importacions energètiques arribi al 64% el 2020, un increment considerable si es té en compte que ara amb prou feines supera el 50%. La millor manera d'evitar acabar entrampats en el futur en un cicle de producció i consum intensius d'energia és donar ara el senyal d'alerta.

L'eficiència energètica és, a més, una de les maneres més barates de reduir l'impacte

>>

par que el precio de la energía, aunque sufra altibajos, será más elevado en los próximos años. Esto es un hecho que no sólo afectará al petróleo, sino también al precio de la electricidad, debido a los altos niveles de inversión que requiere tanto la infraestructura como la producción energética.

Se pronostica que en Europa la dependencia de la importación de energía alcanzará el 64% en 2020, un aumento significativo considerando que en la actualidad apenas supera el 50%. El mejor método para evitar que en el futuro nos encontremos bloqueados en una producción y unos patrones que

>>

vestment required in both power generation and infrastructure.

Europe's energy import dependency is forecast to reach 64% by 2020, up significantly from just over 50% at present. The best way to avoid finding ourselves locked into energy-intensive production and consumption patterns tomorrow is to give the right signals today.

Energy efficiency also is one of the least costly ways of reducing our impact on the environment. We have set ourselves the objective of containing global temperature change at 2°C. That is ambitious, for it pre-

>>

<<

sobre el medi ambient. Ens hem fixat l'objectiu de contenir el canvi global de temperatura en 2°C. És un repte ambiciós, ja que pressuposa que les emissions globals de gasos amb efecte d'hivernacle s'estabilitzaran les dues properes dècades i que el 2050 els països industrialitzats hauran reduït les emissions en un 60-80% amb relació al 1990.

Evidentment, les fonts energètiques europees no seran mai totalment renovables. Els combustibles fòssils seguiran tenint un paper important mentre en puguem disposar, juntament amb la captació i emmagatzematge de CO₂. Però les energies renovables són

<<

requieren un gran consumo energético es dar la señal de alerta ahora.

La eficiencia energética es asimismo una de las maneras más baratas de reducir nuestro impacto en el medio ambiente. Nos hemos marcado el objetivo de contener el calentamiento global en 2°C. Es un reto ambicioso, ya que presupone que la emisión global de gases que producen el efecto invernadero se estabilizará en las dos próximas décadas y que en 2050 los países industrializados habrán reducido sus emisiones en un 60-80% respecto al 1990.

<<

supposes that global greenhouses-gas emissions will be stabilized within the next two decades, and that industrialized countries will reduce their emissions by 60-80% from 1990 levels by 2050.

Of course, Europe's energy supply will never be entirely renewable. Fossil fuels should continue to play a role, for as long as we have them, in combination with carbon capture and storage. But renewable energy is a key foundation of a sustainable economy.

In 2007, more than half of the annual net increase in installed electricity generating capacity in the EU was, for the first time,

un fonament essencial d'una economia sostenible.

El 2007, i per primer cop, més de la meitat de l'augment anual net de la capacitat instal·lada de generació d'energia elèctrica a la UE va correspondre a l'energia eòlica. La inversió en energies renovables augmenta de manera sostinguda a tot Europa i, darrerament, he dedicat bona part de la meua feina a garantir la creació d'un marc legislatiu que mantingui aquesta embranzida.

Una part dels arguments a favor que Europa sigui líder global en energies renovables és que desenvoluparem l'experiència

Es evidente que el suministro de energía en Europa no será nunca totalmente renovable. Los combustibles fósiles seguirán desempeñando su función, mientras podamos disponer de ellos, en combinación con la captura y el almacenamiento de CO₂. Pero la energía renovable es una base determinante para una economía sostenible.

En 2007, por primera vez, más de la mitad del aumento neto anual de la capacidad generadora de electricidad instalada en la UE procedió de la energía eólica. La inversión en energía renovable crece a buen ritmo en toda Europa y recientemente he dedicado

derived from wind energy. Investment in renewable energy is now growing at a strong pace across Europe, and recently much of my time has been spent ensuring that a legislative framework is created that can maintain the momentum.

Part of the case for Europe being a global leader in renewable energy is that we will create the expertise and produce the equipment that others will buy. As in all transitions, old industries will give way to new industries. Renewable energy technologies already have created 300,000 jobs in the EU. We in the European Commission esti-

La eficiencia energética es una de las maneras más baratas de reducir el impacto en el medio ambiente

L'eficiència energètica és una de les maneres més barates de reduir l'impacte sobre el medi ambient

i produïrem els equipaments que d'altres compraran. Com en totes les transicions, les indústries antigues donaran pas a les noves. Les tecnologies en energies renovables ja han

una buena parte de mi tiempo en asegurar la creación de un marco legislativo que pueda mantener ese impulso.

Una parte de los argumentos a favor de que Europa sea líder a escala mundial en energía renovable es que crearemos la experiencia técnica y produciremos el equipamiento que otros comprarán. Como ocurre en todas las transiciones, las industrias antiguas darán paso a las nuevas. Las tecnologías relacionadas con la energía renovable ya han creado 300.000 puestos de trabajo en la UE. En la Comisión Europea calculamos que alcanzar nuestro objetivo de contar con recur-

creat 300.000 llocs de treball a la UE. A la Comissió Europea calculem que si complim l'objectiu de cobrir el 20% de les necessitats energètiques d'Europa amb recursos renovables es crearan fins a un milió de llocs de treball.

La directiva sobre energies renovables, que s'ha d'acabar aquest any, estableix uns objectius molt clars per a cada estat membre, ahora que defineix un marc estable dins del qual poden invertir les empreses. Per tal d'arribar a l'objectiu del 20% de la UE el 2020, els estats membres han d'esforçar-se a crear els mecanismes de suport adequats,

renovables para el 20% de las necesidades energéticas de Europa creará hasta un millón de puestos de trabajo.

La directiva sobre energía renovable, que se finalizará pronto este año, proporciona unos objetivos claros para cada estado miembro de la UE y establece un marco estable en el que puedan invertir las empresas. Para cumplir el objetivo del 20% de la UE en el 2020, los estados miembros deberán esforzarse en crear los mecanismos de apoyo adecuados, agilizar los procedimientos administrativos y garantizar un acceso justo a las redes de transporte de energía para las instalaciones renovables.

agilitar els procediments administratius i garantir a les instal·lacions renovables un accés just a les xarxes de transport d'energia.

Hi ha moltes raons per fixar objectius propis per a les energies renovables. En primer lloc, moltes de les tecnologies d'energies renovables encara no són comercialment viables si es deixen a mans de les forces del mercat. Altres fonts energètiques, com el carbó, l'energia nuclear i, fins i tot, el petroli en alguns països en desenvolupament, tenen ajudes, així que les energies renovables que no rebien suport no juguen en igualtat de condicions.

Hay buenos argumentos a favor de marcar unos objetivos propios para la energía renovable. En primer lugar, muchas tecnologías de energía renovable no son aún viables comercialmente si se dejan en manos de las tendencias de mercado. Otras fuentes de energía, como la del carbón, la nuclear e incluso la del petróleo en algunos países en vías de desarrollo, se benefician de subvenciones, de modo que las energías renovables que no reciben ayudas no están en igualdad de condiciones.

En segundo lugar, la energía renovable reporta unos beneficios a la sociedad a los que

Energy efficiency is one of the least costly ways of reducing our impact on the environment

mate that meeting our target of relying on renewable sources for 20% of Europe's energy needs will create up to a million jobs.

The renewable energy directive, which will be finalized early this year, provides clear objectives for each EU member state and sets a stable framework within which businesses can invest. In order to meet the EU's 20% target by 2020, member states

will have to apply themselves to creating the right support mechanisms, streamlining their administrative procedures, and ensuring fair access to energy transport networks for renewable installations.

There is a very good case for giving renewable energy its own targets. First, many renewable energy technologies are not yet commercially viable if left to market forces.

Other energy sources benefit from subsidies, including coal, nuclear, and even oil in some developing countries, so the playing field for non-subsidized renewable energy is not a level one.

Second, renewable energy provides benefits to society that the market cannot price. These include benefits in terms of climate change and air quality, security of supply, innovation, and regional development. As Lord Stern said recently of well-designed subsidies for cleaner technologies, "The world has a very strong reason for the faster development of new ideas and

>>

>>

>>

<<

En segon lloc, les energies renovables aporten a la societat beneficis que no es poden valorar en termes de preu de mercat, perquè es tracta de beneficis relacionats amb el canvi climàtic i la qualitat de l'aire, la seguretat de subministrament, la innovació i el desenvolupament regional. Tal com Lord Stern va dir recentment referint-se a les tan ben dissenyades ajudes a les tecnologies netes: "El món té una raó de pes per desenvolupar i divulgar noves idees més ràpid del que el mercat pot proporcionar-les."

I, finalment, fixar objectius reforça els esforços de la UE per liderar un àmbit clau.

<<

el mercado no puede poner precio. Se trata de beneficios relacionados con el cambio climático y la calidad del aire, la seguridad de suministro, la innovación y el desarrollo regional. Tal como lord Stern ha afirmado refiriéndose a las subvenciones bien diseñadas para las tecnologías más limpias, "el mundo tiene una razón de peso para desarrollar y difundir nuevas ideas con mayor rapidez de lo que el mercado puede producir las."

Por último, los objetivos refuerzan el empeño de la UE por llevar la iniciativa en un sector decisivo. Por ejemplo, los objetivos que asignan criterios de sostenibilidad al uso

<<

their diffusion than the market is likely to deliver."

Finally, targets strengthen the EU's efforts to provide leadership in a crucial area. For example, targets that attach sustainability criteria to the use of biofuels create a standard that other countries with biofuel policies might apply.

But financial support for renewable energy should not be open-ended. It must be temporary, and gradually disappear. Once technologies become mature – a judgment to be made on a case-by-case basis – they should stand on their own feet, as is true

Per exemple, els objectius que fixen criteris de sostenibilitat a l'ús de biocombustibles creen estàndards que poden aplicar altres països que tinguin polítiques sobre aquests carburants.

Però el suport financer a les energies renovables no hauria de ser il·limitat, sinó temporal i anar desapareixent gradualment. Quan les tecnologies hagin assolit la seva maduresa –una valoració que cal fer cas per cas– haurien de ser capaces de funcionar per si mateixes, com és el cas actualment de les grans instal·lacions hidroelèctriques i com passarà en el futur amb els parcs eòlics terrestres.

de biocombustibles crean una normativa que puede ser aplicada por otros países que tienen una política para estos carburantes.

Pero el apoyo financiero a la energía renovable debe estar limitado de antemano. Es necesario que sea temporal y que desaparezca paulatinamente. Cuando las tecnologías hayan madurado (evaluación que debe hacerse según cada caso por separado) tendrán que valerse por sí mismas, como ocurre con las grandes instalaciones de energía hidráulica de hoy y los parques eólicos terrestres del mañana. Es un caso marcadamente distinto de los objetivos para las emisiones de gases

of large hydropower installations today and on-shore wind tomorrow. This is in stark contrast to greenhouse gas targets, which are not only here to stay, but are likely to become more stringent over time and more geographically extensive.

There is little likelihood that climate change will no longer be a problem 50 or 100 years from now. By that point, the scarcity of many fossil fuels will probably have made renewable energy an automatic preference. Today's challenge is to put the global economy on a more sustainable energy footing as soon as possible. ■

Això contrasta notablement amb els objectius sobre les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, que no només tenen caràcter indefinit, sinó que és probable que amb el temps siguin encara més estrictes i més extensos geogràficament.

És improbable que d'aquí a 50 o 100 anys el canvi climàtic hagi deixat de ser un problema. Aleshores, l'escassetat de molts combustibles fòssils haurà convertit probablement les energies renovables en una preferència automàtica. El repte d'avui és basar l'economia mundial tan aviat com es pugui en una energia més sostenible. ■

de efecto invernadero, que no sólo se han establecido con carácter indefinido sino que con el tiempo probablemente serán más estrictos y abarcarán una zona geográfica más extensa.

Las probabilidades de que el cambio climático deje de ser un problema dentro de 50 o 100 años son remotas. Para entonces, la escasez de los combustibles fósiles probablemente habrá convertido espontáneamente la energía renovable en la opción preferente. El reto actual es basar cuanto antes la economía mundial en una energía más sostenible. ■

Andris Piebalg's blog

blogs.ec.europa.eu/piebalgs

European Commission-Energy

ec.europa.eu/energy/index_en.htm

EU renewable energy policy

www.euractiv.com/en/energy/eu-renewable-energy-policy/article-117536

Energy and climate change: Towards an

integrated EU policy www.euractiv.com/en/energy/energy-climate-change-integrated-eu-policy/article-160957

HOWARD RHEINGOLD “ELS MÒBILS I INTERNET HAN FACILITAT L'ACCIÓ COL·LECTIVA”

PER LEO RUFFINI

David Campos

“LOS MÓVILES E INTERNET HAN FACILITADO LA ACCIÓN COLECTIVA” “MOBILE PHONES AND THE INTERNET HAVE LOWERED THE THRESHOLD TO COLLECTIVE ACTION”

Com canvien les eines que produïm la manera de pensar i comportar-se de la gent? Aquesta és la pregunta que el crític i escriptor nord-americà Howard Rheingold intenta respondre des dels anys vuitanta, quan molt poca gent creia que aquesta qüestió fos realment important. Rheingold és autor de llibres com *Tools for Thought* (Eines per al pensament, 1985), una història sobre la gent que hi ha darrere l'ordinador personal, o *Smart Mobs: The next social revolution* (Multituds intel·ligents: la pròxima revolució social, 2002) en què explora el potencial de la tecnologia per augmentar la intel·ligència col·lectiva. També se li atribueix la paternitat del terme *comunitat virtual*.

¿En qué medida las herramientas que creamos cambian la manera de pensar y comportarse de la gente? El crítico y escritor americano Howard Rheingold, busca la respuesta desde principios de los años ochenta, cuando sólo unos pocos consideraban que este tema podía ser primordial. Es autor de libros como *Tools for Thought* (Herramientas para la reflexión, 1985), una historia de las personas que se encuentran detrás del ordenador personal, y *Multitudes Inteligentes. La próxima revolución social* (Editorial Gedisa, 2004), donde explora el potencial de la tecnología para aumentar la inteligencia colectiva. También se le adjudica la autoría de la expresión *comunidad virtual*.

How do the tools we build change the way people think and behave? This is the question that American critic and writer Howard Rheingold is trying to answer since the early 80's, when just a few thought this topic could be a real issue. He is the author of books like *Tools for Thought* (1985), a history of the people behind the personal computer, and *Smart Mobs: The next social revolution* (2002), in which he explores the potential for technology to augment collective intelligence. He is also credited as the author of the term 'Virtual Community'

Què són les *multituds intel·ligents*? Les multituds intel·ligents són grups de persones, més o menys nombrosos, capaços d'organitzar accions col·lectives per fer conjuntament coses en l'àmbit econòmic, polític, social o cultural de maneres que abans no podien. Poden organitzar-se amb gent amb la qual fins ara no es podien organitzar, en llocs on abans no podien fer coses junts i a un ritme al qual abans no els era possible.

I aquest potencial el devem a les noves tecnologies, suposo... Sí. La combinació del telèfon mòbil i internet ha reduït el llindar de les accions col·lectives. Crec que les accions que es van produir aquí després dels atemptats terroristes de l'11 de març, en què la gent va fer servir SMS per organitzar manifestacions polítiques, són un molt bon exemple de multitud intel·ligent. Al llibre parlo de les manifestacions que van derrocar el règim d'Estrada a Filipines. Després

¿Qué son las *multitudes inteligentes*? Las multitudes inteligentes son pequeños o grandes grupos de personas capaces de organizar colectivamente unas actividades económicas, políticas, sociales o culturales de maneras que antes no podrían haber llevado a cabo. Pueden concertar acciones con personas con las que antes no se podían coordinar, en lugares donde antes no podían reunirse y a un ritmo que antes no podían imponer.

Este nuevo potencial procede de las nuevas tecnologías, supongo. Sí. La combinación de los teléfonos móviles y de internet ha facilitado la acción colectiva. Creo que las acciones que tuvieron lugar aquí después de los ataques terroristas del 11 de marzo, cuando la gente se valió de los SMS para organizar manifestaciones políticas, son un claro ejemplo de lo que es una multitud inteligente. En el libro hablo de las manifestaciones que en Filipinas derrocaron el régimen de Es-

What are 'Smart Mobs'? Smart Mobs are groups of people, large or small, who are able to organize collective action to do things together economically, politically, socially or culturally in ways they were not able to do before. They are able to organize with people they were not able to organize with before, in places they were not able to do things together before and at paces they were not able to organize before.

And those capabilities come from new technologies, I presume. Yes. The combination of mobile phone and the Internet has lowered the threshold to collective action. I think the actions here after the March 11th terrorist attacks, where people used sms to organize political demonstrations, are a great example of a Smart Mob. In the book I talk about the demonstrations in the Philippines that broke down the Estrada regime. After my book was published there was a

de la publicació del meu llibre van haver-hi a Corea unes eleccions presidencials que també es van capgirar. I a Xile els alumnes de primària i secundària van organitzar tots sols una manifestació estatal per exigir més finançament per a l'educació... Hi ha molts exemples, i no tots són polítics.

Així que les multituds intel·ligents han estat la revolució que vostè imaginava. Sí. Vaig escriure el llibre el 2001 i des de llavors no hem deixat de veure mobilitzacions com les que hi vaig predir.

Hi ha gent que té la sensació que la tecnologia s'està desenvolupant massa ràpidament per poder-la assimilar i donar-li una aplicació pràctica per a la vida quotidiana. Hi està d'acord? Com podem respondre millor a aquest repte? Sí, és possible que sigui veritat. El desenvolupament i la difusió de la tecnologia s'estan accelerant. Avui a internet hi ha 1.000 milions de persones, però fa vint anys ningú

trada. Después de que se publicara, se subvirtieron los resultados de las elecciones presidenciales que se celebraban en Corea. Y en Chile, los estudiantes de enseñanza primaria y secundaria organizaron una manifestación nacional para exigir más fondos para la educación... Hay muchos ejemplos, y no todos políticos.

Así pues, las multitudes inteligentes han sido la revolución que esperaba. Sí. Escribí el libro en 2001 y desde entonces se siguen viendo movilizaciones como las que había pronosticado.

Algunas personas tienen la sensación de que la tecnología se desarrolla con tanta rapidez que no la podemos asimilar y utilizar para crear aplicaciones prácticas para nuestra vida diaria. ¿Está de acuerdo? ¿Cómo podemos afrontar mejor este reto? Sí, puede ser cierto. Sin duda el desarrollo y la difusión de la tecnología se están acelerando. Hay 1.000 millones de usuarios de internet y hace veinte años

presidential election in Korea that was tipped. And in Chile, there were high school and elementary school students that self-organized into a national demonstration demanding better funding for education... There are many examples, not all of them political.

So Smart Mobs have been the revolution you expected. Yes. I wrote the book in 2001 and since then we continue to see activities that I foretold there.

Some people have the feeling that technology is developing too fast for us to assimilate it and use it to build applications that are practical for our day-to-day life. Do you agree? How can we better face this challenge? I think that may be true. The development and spread of technology are certainly accelerating. There are a billion people on the Internet and nobody heard of the Internet 20 years ago. There are 3,5 billion mobile phones in the world and I don't think there

“Les mobilitzacions de l’11 de març són un exemple clar de multitud intel·ligent”

“Las movilizaciones tras el 11 de marzo son un claro ejemplo de multitud inteligente”

“The actions after the March 11th in Madrid are a great example of a Smart Mob”

were any 15 years ago and very few of them 10 years ago. That is in just those two things alone but there are many other examples. Our social institutions change more slowly and that is probably a good thing. If social institutions changed as rapidly as technology does there would be even more turmoil in the world than there is. I don’t think that all of the changes are necessarily bad changes – the ability to communicate is enabling people to save lives and to feed

no n’havia sentit parlar. Actualment hi ha al món 3.500 milions de mòbils, i no crec que fa quinze anys n’hi hagués cap, i fa deu anys ben pocs. I això només pel que fa a aquestes dues coses, però hi ha molts més exemples. Les nostres institucions socials canvien molt més lentament, i això és probablement positiu. Si les institucions canviessin tan ràpidament com ho fa la tecnologia, encara hi hauria més enrenou al món del que hi ha. No crec que tots els canvis siguin forçosament dolents –la capacitat de comunicar està permetent salvar vides i que la gent alimenti els seus fills de maneres que abans no podia– però crec que el ritme del canvi ha estressat els individus i la societat. I és cert que molts dels conflictes tenen a veure amb la confrontació entre les normes socials tradicionals i els canvis propiciats per la tecnologia. Estic convençut que l’oportunitat de respondre a aquesta crisi és educativa. Qualsevol persona pot aprendre ràpi-

>>

nadie había oído hablar de la red. Hay 3.500 millones de teléfonos móviles en el mundo, y diría que hace quince años no había ninguno, y muy pocos hace diez años. Y nos referimos sólo a estos dos ejemplos, pero hay muchos más. Nuestras instituciones sociales cambian más despacio y probablemente eso sea positivo. Si las instituciones sociales cambiasen con tanta celeridad como la tecnología, en el mundo habría mucha más agitación de la que hay. No me parece que todos los cambios sean necesariamente malos: la capacidad para comunicarse permite que muchas personas salven la vida y que alimenten a sus hijos con unos métodos que antes no podían utilizar. Pero creo que el ritmo al que se suceden los cambios ha estresado tanto al individuo como a la sociedad. Muchos conflictos políticos tienen que ver con el choque entre las normas sociales tradicionales y los cambios que permite la tecnología. Estoy convencido de que la oportunidad de hacer frente a

>>

their children in ways that they were not able to do before – but I think the pace of change itself has stressed both the individual and society. Many of the political conflicts really have to do with the collision between traditional social norms and the kind of changes that technology makes possible. I do think that the opportunity to deal with this crisis is educational. People can learn very rapidly how to deal with technology. It is not something that the normal school system has offered though, because, again, educational institutions change more slowly than technology.

So the key is learning how to learn. Absolutely. The old idea of learning as memorizing facts is not as viable in a world where there are so many new facts every day. But learning how to learn enables us to survive and maybe even thrive in an environment that changes so rapidly.

>>

<<

dament a fer servir la tecnologia, tot i que no és una cosa que hagi ofert el sistema educatiu normal, perquè, un cop més, les institucions educatives evolucionen més lentament que la tecnologia.

Així que la clau és aprendre a aprendre. Totalment. La vella idea d'aprendre memoritzant fets ja no és viable en un món en què cada dia hi ha tants fets nous, mentre que aprendre a aprendre ens permet sobreviure i fins i tot prosperar en un entorn ràpidament canviant.

A principis dels anys vuitanta va escriure el llibre *Tools for thought* (Eines per al pensament). Al llarg d'aquests quasi 30 anys, hi ha hagut algun fenomen relacionat amb aquelles eines que hagi superat les seves expectatives? La quantitat de poder tecnològic a l'abast de la gent a molt baix cost o gratuïtament ha superat fins i tot el que imaginava llavors. Si llegeix el primer paràgraf del llibre –que pot trobar en línia a la meva pàgina web– veurà que

<<

esta crisis está relacionada con la educación. La gente puede aprender muy deprisa a vérselas con la tecnología. Sin embargo, es algo que el sistema escolar normal no ha ofrecido porque, repito, las instituciones educativas cambian más lentamente que la tecnología.

Entonces, la clave está en aprender a aprender. Totalmente. El concepto tradicional de que aprender significa memorizar datos ya no es viable en un mundo en el que cada día ocurren innumerables cosas nuevas. Pero si aprendemos a aprender, podemos sobrevivir, y tal vez incluso prosperar, en un entorno que cambia con tanta rapidez.

A principios de los ochenta escribió *Tools for thought*. En los últimos treinta años, ¿algún fenómeno relativo a esas herramientas ha superado sus expectativas? La cantidad de tecnología que la gente tiene a su disposición a bajo coste o gratuitamente ha excedido incluso lo que imaginé en aquel entonces. Si lee el primer párrafo del

<<

In the early 80's you wrote *Tools for thought*. In these almost 30 years, has any phenomena regarding these tools exceeded your expectations? The amount of technology power available for people very inexpensively or for free has exceeded even what I imagined back then. If you go and look at the first paragraph of that book, which is online on my web site, you will see that I asked: "what is the world going to look like in 2000?" We have millions of people that have these devices and are online, so I think I accurately forecasted that the technology would be widely available, but who would have known about things like YouTube back then? I understand that something like twelve thousand hours of video are uploaded every day on YouTube.

That alone is a lot of information. How can we deal with it? How can we know what is not only true but also useful? We used to trust

preguntava: "Com serà el món l'any 2000?" Hi ha milions de persones que tenen aquests dispositius i estan en línia, així que penso que vaig predir força encertadament que la tecnologia seria a l'abast de tothom. Però, qui podria haver predit coses com YouTube en aquell moment? Pel que sé, a YouTube es penegen cada dia unes dotze mil hores de vídeo.

Això per si sol ja és un munt d'informació. Com podem gestionar-la? Com podem saber què és útil a més de veraç? Abans solíem confiar en l'autoritat del text. Ara és evident que qualsevol pot publicar a internet, la qual cosa és alliberadora i té gran valor, però també vol dir que la responsabilitat de determinar la validesa d'un text ha deixat de ser de l'escriptor o l'autor i pertoca al lector. No només es tracta d'aprendre a aprendre, sinó d'aprendre a pensar de manera crítica, a plantejar-te preguntes sobre la informació que trobes.

libro, que está en línea en mi sitio web, verá que planteaba la siguiente pregunta: "¿Cómo será el mundo el año 2000?" Hay millones de personas que tienen esos dispositivos y están conectadas en línea, o sea que me parece que acerté en mi previsión de que la tecnología sería ampliamente accesible; pero ¿quién podía imaginarse entonces un fenómeno como YouTube? Tengo entendido que cada día se cuelgan unas doce mil horas de vídeo en YouTube.

Eso solo representa una gran cantidad de información. ¿Cómo podemos manejarla? ¿Cómo podemos saber no sólo lo que es verdad, sino lo que resulta útil? Antes aceptábamos la autoridad de un texto. Pero es evidente que cualquiera puede publicar algo en internet, lo cual no deja de ser liberador y muy valioso, aunque también supone que la responsabilidad de juzgar la validez de un texto no recaerá en el autor ni en el editor, sino en el lector. No se trata únicamente de

the authority of the text. But of course in the Internet everybody can publish and that is very liberating and very valuable, but it also means that the responsibility for determining the validity of a text is no longer on the writer or the publisher but on the reader. It is not just learning how to learn; it is learning how to think critically, how to ask your own questions about the information that you find.

The web 2.0 has brought blogs, forums, Wikis, YouTube, Facebook, MySpace, Google maps, Flickr, Delicious, ... Are all of them here to stay? Forums are 25 years old, maybe older; Wikis are at least 10 years old. Some of these are probably going to continue; some are going to morph into new things or to go away and be replaced by other versions; and other are going to evolve. Like blogs, that can now have videos and music when they only had text in them in the beginning.

La web 2.0 ens ha dut els blogs, fòrums, wikis, YouTube, Facebook, MySpace, Google maps, Flickr, Delicious... Creu que tots duraran?

Els fòrums tenen vint-i-cinc anys de vida, potser més i tot. El wiki té almenys deu anys. Alguns potser perduraran; d'altres es transformaran en coses noves o desapareixeran i seran substituïts per altres versions, i uns tercers evolucionaran. Com els blogs, que ara poden incloure vídeos o música mentre que al principi només contenien text.

Doncs ara que ho comenta, he vist que vostè té un "vlog", és a dir, un videoblog, i que una de les seves darreres entrades és sobre vídeo domèstic. Sí.

Com està canviant el vídeo domèstic la manera d'interactuar de la gent? Abans la difusió de vídeos solia estar reservada a quatre experts. No era un llenguatge que la gent normal i corrent utilitzés per comunicar-se. Però ara hi ha milions de joves que utilitzen el

>>

aprender a aprendre, sino de aprender a pensar con criterio y a plantearse preguntas sobre la información que encontramos.

La web 2.0 nos ha traído blogs, foros, wikis, YouTube, Facebook, MySpace, Google maps, Flickr, Delicious... ¿Perdurarán todos? Los foros tienen veinticinco años de antigüedad, tal vez más; las wikis tienen por lo menos diez años. Algunos probablemente se mantendrán; otros se transformarán en algo distinto, o desaparecerán y serán sustituidos por versiones nuevas; y otros evolucionarán. Como los blogs, que ahora pueden contener vídeos y música mientras que al principio sólo constaban de texto.

Ahora que lo menciona, he visto que tiene un "vlog", es decir, un videoblog, y que una de sus últimas entradas trata del vídeo doméstico. Sí.

¿Hasta qué punto está cambiando el vídeo doméstico la manera de

>>

Now that you mention it, I saw that you have a "vlog", that is, a video blog, and that one of your last posts is about vernacular video. Yes. How is vernacular video changing the way that people interact? Video publishing used to be something reserved for a few experts. It was not really a language that ordinary people used to communicate with. But now we are seeing millions of young people using video in their daily lives. It is becoming a language that they use to communicate with and, of course, that is affecting culture, education and politics. Just as the printing press enabled many more people to be literate, to be able to read and write alphabetic text – although that existed for thousands of years, only a few people were able to have access to this power –, inexpensive tools for creating and distributing videos are creating a new literacy that is very powerful in terms text can't convey.

>>

“Aprender a aprender
ens permet avançar en
aquest entorn tan
ràpidament canviant”

<<

vídeo en la vida quotidiana. S'està convertint en un llenguatge que fan servir per comunicar-se, i evidentment, està afectant la cultura, l'educació i la política. De la mateixa manera que la premsa escrita va permetre alfabetitzar molta gent i facilitar-los llegir i escriure text alfabètic –al qual només uns pocs tenien accés, tot i que existia des de feia milers d'anys–, les eines que permeten crear i distribuir vídeos a baix cost estan propiciant un nou tipus d'alfabetització amb un potencial de transmissió que el text no té.

I què en pensa dels entorns virtuals en 3D com Second Life? Al principi semblava que havien de ser una gran revolució, però ara sembla que no acaben d'arrancar del tot. Crec que tenen un gran nínxol, tot i que pot ser que estiguin destinats a un percentatge de la població força reduït. Possiblement sempre serà així. No crec que siguin per a tothom. Ara mateix el problema principal que tenen és

<<

interactuar de la gent? Antes, la difusión de vídeos estaba reservada a algunos expertos. No era un lenguaje que la gente normal utilizara para comunicarse. Sin embargo ahora vemos que millones de jóvenes utilizan el vídeo en la vida cotidiana. Se está convirtiendo en un lenguaje que les sirve para comunicarse y, naturalmente, eso es algo que afecta a la cultura, la educación y la política. De la misma manera que la prensa facilitó la alfabetización de muchas personas, es decir, la capacidad de leer y escribir textos alfabéticos –que existían desde hacía miles de años, pero que sólo algunos tenían acceso a su poder–, las herramientas de bajo coste para crear y distribuir vídeos están creando una nueva alfabetización muy poderosa en términos que un texto no puede transmitir.

¿Y qué me dice de los entornos virtuales en 3D, como Second Life? Al principio parecía que iban a ser una revolución, pero ahora se diría

<<

What about 3D virtual environments like Second Life? It looked at the beginning like they were going to be a revolution, but it seems now that they are not taking off. I think there is a large niche for them, although it may be a small part of the population. And it will probably be always like this. I don't think it is going to be for everybody. The main problem right now is that it takes a lot of time to learn how to create an avatar and how to move around in a 3D virtual world. Maybe the technology will evolve so it is easier for people to use, and then you will see more people using it. Anyway, I think the future is not converging on one media or one use of the Internet. It is really diverging into many different ways to use the web.

Can you explain what The Social Media Classroom project is about? For all the reasons that we just have discussed it is important for educators to be able to use social media – forums, blogs, wikis, chat

“Aprender a aprender
nos permite prosperar
en este entorno cada
vez más cambiante”

que cal molt de temps per aprendre a crear un avatar i moure's en un món virtual tridimensional. Potser la tecnologia evolucionarà per tal que sigui més fàcil d'utilitzar i comenci a fer-la servir més gent. De tota manera crec que en el futur no es convergirà cap a un únic mitjà o ús d'internet; ara ja s'estan diversificant molt les maneres de fer servir la xarxa.

Podria explicar en què consisteix el projecte Social Media Classroom (L'Aula dels Mitjans de Comunicació Social)? Totes les raons que acabem de comentar fan que sigui important per als educadors poder fer servir els mitjans de comunicació social –fòrums, blogs, wikis, marcadors socials– com a part del seu procés d'educació. No es tracta només d'ensenyar a servir-se dels mitjans com una manera d'ensenyar geografia, història o matemàtiques. Però la majoria d'educadors no tenen ni temps ni diners ni coneixements per apren-

que no acaban de despegar. Creo que tienen un nicho importante, aunque represente una pequeña parte de la población. Y probablemente así será en el futuro. No creo que estén destinados a todo el mundo. De momento, el problema principal es que se tarda mucho tiempo en aprender a crear un avatar y a moverse en un mundo virtual en 3D. Tal vez la tecnología conseguirá que sean más fáciles de manejar y entonces veremos a más gente utilizándolos. De cualquier modo, creo que el futuro no converge en un solo medio de comunicación o en un solo uso de internet. Se bifurca en maneras muy distintas de utilizar la red.

¿Puede explicar de qué trata el proyecto Social Media Classroom (Aula de medios sociales)? Por todas las razones que acabamos de exponer, es importante que los educadores puedan utilizar medios sociales (foros, blogs, wikis, chats, marcadors sociales) como parte

social bookmarking – as part of their education process. Not just to teach people how to use these media but as appropriate ways to teach geography, history or mathematics. But most educators don't have the time, the money or the expertise to learn how to put together Web 2.0 tools for education. Social Media Classroom was created to be a free Open Source easy-to-use environment for any educator who wants to use social media. Especially to teach Social Media issues, but also to teach any topic.

Is it as an alternative to Moodle? We are working to integrate it with Moodle. Moodle is a learning environment that includes a lot of things that teachers need. It has some social media tools but I didn't think they were as advanced or as easy-to-use as I would like them to be. The idea of the Social Media Classroom is to have all of the media – the Forums, the Wikis, the blogs, etc – in a uniform

Sant Pere Claver - Fundació sanitària és una institució privada que presta serveis de cobertura pública en salut mental.

La col·laboració amb la UOC va arrencar el 2008, coincidint amb el seu 60è aniversari.

La UOC assessora la Fundació en tecnologies que permeten millores assistencials.

La Fundació s'ofereix com a centre de pràctiques per als estudiants de Psicologia.

www.fhspereclaver.org

“Learning how to learn enables us to thrive in this rapidly changing environment”

dre a integrar les eines educatives de la web 2.0. L’Aula dels Mitjans de Comunicació Social es va concebre con un entorn de font oberta, gratuït i fàcil d’utilitzar, destinat a qualsevol educador interessat a fer servir els mitjans de comunicació social, i concretament per ensenyar els mitjans socials però també qualsevol altre tema.

És una alternativa al Moodle? Estem treballant per integrar-lo amb el Moodle. El Moodle és un entorn d’aprenentatge que inclou un munt de coses que els professors necessiten. Té algunes eines pròpies dels mitjans de comunicació social, però no crec que siguin tan avançades ni fàcils d’utilitzar com m’agradaria. La idea de l’Aula dels Mitjans de Comunicació Social és poder tenir tots els mitjans –els fòrums, els wikis, els blogs, etc.– en una interfície uniforme d’usuari, de manera que, tant el professor com l’alumne, puguin passar d’un

de su proceso educativo. No sólo para enseñar a la gente a utilizar estos medios, sino como métodos adecuados para enseñar geografía, historia o matemáticas. Pero la mayoría de los docentes no tiene el tiempo, el dinero o la competencia necesarios para aprender a integrar las herramientas de la web 2.0 para la enseñanza. El Social Media Classroom se creó para ser un entorno de código abierto, gratuito y fácil de usar, destinado a los educadores que deseen utilizar medios sociales. Centrado en la enseñanza de los medios sociales, pero también de cualquier otro tema.

¿Es una alternativa a Moodle? Estamos trabajando para integrarlo con Moodle. Moodle es un entorno de aprendizaje que incluye una gran cantidad de elementos que necesitan los profesores. Tiene algunas herramientas de medios sociales, pero no me parecieron tan avanzadas ni tan sencillas de usar como habría deseado. La idea de Social

user interface so, for the teacher or the student alike, you can move from one media on to another very smoothly. Ideally, we will have a bridge between Moodle and the Social Media Classroom, so you can do course management as well as using more advanced social media tools.

Is technology changing the traditional meaning of words like ‘community’? A sociologist named George Hillary compiled 94 different definitions of ‘community’ in the social science literature. It is a word that people project a lot of different meanings onto. The way we live changes – we have big cities, we have high-speed transportation, we have global communications – and the way we relate to each other changes, too. Community is a bit of a moving target. ■

mitjà a l’altre fàcilment. La intenció és fer una passarel·la entre el Moodle i l’Aula dels Mitjans de Comunicació Social de manera que puguem portar la gestió del teu curs i alhora utilitzar les darreres eines en comunicació social.

Creu que la tecnologia està canviant el significat tradicional de paraules com ara *comunitat*? Un sociòleg anomenat George Hillary va recopilar 94 definicions diferents de la paraula *comunitat* en la literatura sobre ciències socials. És una paraula a la qual la gent dóna un munt de significats diferents. La nostra manera de viure està canviant (tenim grans ciutats, transports d’alta velocitat, comunicacions globals) i també està canviant la nostra manera de relacionar-nos. El concepte de *comunitat* és una mica com una diana mòbil. ■

Media Classroom es integrar todos los medios (foros, wikis, blogs, etc.) en una interfaz de usuario uniforme de manera que, tanto el profesor como el alumno, puedan pasar de un medio a otro sin obstáculos. Nuestra idea es tender un puente entre Moodle y Social Media Classroom de manera que se pueda hacer una gestión de cursos a la vez que usar herramientas más avanzadas de medios sociales.

¿Está cambiando la tecnología el significado tradicional de palabras como *comunidad*? Un sociólogo llamado George Hillary reunió 94 definiciones distintas de *comunidad* en publicaciones de ciencias sociales. La gente proyecta una gran cantidad de significados distintos en esta palabra. Cambia nuestra manera de vivir (tenemos grandes ciudades, transportes de alta velocidad, comunicaciones globales) y cambia también nuestra manera de relacionarnos. La comunidad viene a ser como un objetivo en movimiento. ■

Howard Rheingold www.rheingold.com/

Howard Rheingold’s Vlog vlog.rheingold.com/

Social Media Classroom socialmediaclassroom.com/

Smart mobs: the next social revolution
www.smartmobs.com/index.html

Tools for Thought: The History and Future of Mind-Expanding
Technology (free in HTML form) (1985) www.rheingold.com/texts/tft/

The Virtual Community (free in HTML form) (1993)
www.rheingold.com/vc/book/intro.html

GUY HAUG

“ELS ANTI-BOLONYA NO SABEN EXACTAMENT A QUÈ S'OPOSEN”

PER ESTER MEDICO

Expert europeu en avaluació i desenvolupament d'universitats i sistemes d'ensenyament superior, Guy Haug està considerat com un dels pares de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) pel seu paper clau en el desenvolupament de l'estratègia de Lisboa i el disseny del procés de Bolonya. Té una àmplia experiència en direcció universitària i cooperació amb organitzacions internacionals i amb xarxes universitàries a Europa i Amèrica. Llicenciat en Dret i MBA, doctor en Ciències Polítiques i doctor honoris causa per l'HETAC (Irlanda), Haug va impartir al març a la UOC la ponència “Els màsters en l'EEES: reptes i oportunitats per a Espanya”, coincidint amb les protestes contra el desplegament de l'EEES.

“LOS ANTI-BOLONIA NO SABEN EXACTAMENTE A QUÉ SE Oponen”

Experto europeo en evaluación y desarrollo de universidades y sistemas de enseñanza superior, Guy Haug está considerado como uno de los padres del Espacio Europeo de Educación Superior (EEES) por su papel clave en el desarrollo de la estrategia de Lisboa y el diseño del proceso de Bolonia. Tiene una amplia experiencia en dirección universitaria y cooperación con organizaciones internacionales y con redes universitarias en Europa y América. Licenciado en Derecho, MBA, doctor en Ciencias Políticas y doctor honoris causa por HETAC (Irlanda), Haug impartió en marzo pasado en la UOC la ponencia “Los masteres en el EEES: retos y oportunidades para España”, coincidiendo con las protestas contra el despliegue del EEES.

“THOSE AGAINST THE BOLOGNA PROCESS DON'T KNOW EXACTLY WHAT THEY'RE OPPOSING”

European expert in assessment and development of universities and tertiary education systems, Guy Haug is considered one of the founders of the European Higher Education Area (EHEA) for his key role in developing the Lisbon Strategy and shaping the Bologna process. He has extensive experience of university leadership, co-operation with international organisations and with university networks in Europe and the Americas. A Masters in Law and MBA, a doctorate in Political Sciences and an honorary doctorate from HETAC (Ireland), Haug gave a lecture in March at the UOC entitled “Masters Degrees in the EHEA: Opportunities and Challenges for Spain,” coinciding with the protests against the launch of the EHEA.

David Campos

“Bolonya no prescriu el com, és un acord polític sobre la direcció”

“Bolonia no prescribe el cómo; es un acuerdo político sobre la dirección”

“Bologna doesn't dictate how to go about it: it's a guideline”

Com valora el procés de construcció de l'EEES? En diversos països europeus els canvis s'han fet bastant bé. En tots hi ha coses que no s'han fet o que s'han fet d'una manera una mica estranya, però Bolonya no prescriu el com, Bolonya és un acord polític sobre la direcció. Suïssa, els països nòrdics, Flandes, Alemanya i, en certs aspectes, França, han introduït els canvis de manera bastant completa i reeixida i la reestructuració de les titulacions ja està acabada a gairebé tot Europa. Hi ha problemes en altres aspectes, però no es basen en Bolonya. Són vagues contra la política, perquè, per exemple,

¿Cómo valora el proceso de construcción del EEES? En varios países europeos los cambios se han hecho bastante bien. En todos hay cosas que no se han hecho o que se han hecho de una forma un poco rara pero Bolonia no prescribe el cómo; Bolonia es un acuerdo político sobre la dirección. Suiza, los países nórdicos, Flandes, Alemania y, en ciertos aspectos, Francia, han introducido los cambios de manera bastante completa y exitosa y la reestructuración de las titulaciones ya está acabada en casi toda Europa. Hay problemas en otros aspectos, pero no se apoyan en Bolonia. Son huelgas

How do you think the establishment of the EHEA has gone? In several European countries the changes have been implemented fairly well. In each country there are things which haven't been done, or have been applied in an odd way, but Bologna does not prescribe how the changes should be carried out. Bologna is a political accord that provides guidelines. Switzerland, the Nordic Countries, Flanders and Germany and, in some respects, France have successfully introduced most of the changes and the restructuring of qualifications is complete throughout most of Europe. There

a França, el govern està suprimint places de professors, està retallant alguns aspectes dels pressupostos i vol augmentar l'autonomia de les universitats, és a dir, la responsabilitat dels rectors. El que m'entristeix és que es culpi ara Bolonya de tot el que no funciona bé en el sistema universitari espanyol, i que s'estigui perdent de vista que Bolonya s'ha concebut com un horitzó que hauria de facilitar la transformació de les universitats i reforçar l'Europa del coneixement.

Què ha precipitat l'harmonització dels estudis superiors a escala europea? Diversos factors. El primer és que, després de gaire-

contra la política, porque, por ejemplo, en Francia, el gobierno está suprimiendo puestos de profesores, está recortando algunos aspectos de los presupuestos y quiere aumentar la autonomía de las universidades, es decir, la responsabilidad de los rectores. Lo que me entristece es que se culpe ahora a Bolonia de todo lo que no funciona bien en el sistema universitario español, y que se esté perdiendo de vista que Bolonia se ha concebido como un horizonte que debería facilitar la transformación de las universidades y reforzar la Europa del conocimiento.

are problems in other aspects but they're not connected to Bologna. The strikes are political, because, for example in France, the government is cutting academic posts, reducing funding in some cases and wants to increase the autonomy of the universities, i.e. the level of responsibility of the Vice-Chancellors. What saddens me is that Bologna is being blamed for all that doesn't work in the Spanish university system, and we are losing sight of the fact that Bologna was established as a goal to facilitate the transformation of the universities and reinforce the Europe of knowledge.

bé deu anys d'intercanvis d'Erasmus, vam aprendre les limitacions de quedar-nos amb sistemes tan diferents a Europa. El segon és el desenvolupament del mercat laboral europeu, un dels grans èxits de la integració. El sistema d'harmonització dels estudis superiors suposa un reconeixement més fàcil de les qualificacions en tot l'Espai Europeu, no tan sols en el país en el qual s'han aconseguit. El tercer factor és, precisament, el reforçament de la mobilitat per construir una Europa integrada i competitiva en el món. I el quart és que al llarg dels anys noranta Europa va perdre, a favor dels Estats Units,

¿Qué ha precipitado la armonización de los estudios superiores a nivel europeo? Varios factores. El primero es que, tras casi diez años de intercambios de Erasmus, aprendimos las limitaciones de quedarnos con sistemas tan diferentes en Europa. El segundo es el desarrollo del mercado laboral europeo, uno de los grandes logros de la integración. El sistema de armonización de los estudios superiores supone un reconocimiento más fácil de las calificaciones en todo el espacio europeo, no solamente en el país en el que se han conseguido. El tercer factor es, precisamente, el reforzamiento de la movilidad

How did the harmonisation of higher education across Europe come about? Due to several factors. Firstly, after almost ten years of the Erasmus exchanges, we have learnt the limitations of such different systems continuing to exist across Europe. Secondly, the development of the European labour market, one of the great achievements of the EU. The system of harmonisation of tertiary studies means that qualifications should be more easily recognised throughout Europe, rather than just in the country where they were issued. Thirdly, promoting mobility to create an integrated Europe which is a global

el privilegi de ser la destinació preferida dels estudiants i dels professors de la resta del món, perquè no s'entén el nostre sistema de titulació. Aquestes van ser les bases del primer acord europeu a què van arribar 29 països europeus a Bolonya el 1999. El primer pas es va fer a la Sorbona un any abans, el 1998. Les idees bàsiques continuen sent avui les mateixes.

Qui té la direcció de Bolonya? El procés de Bolonya no és un procés de la UE, és un procés que va sorgir de reunions entre ministres i universitats europees. L'única obligació és la que es deriva de lleis, reial decrets

para construir una Europa integrada y competitiva en el mundo. Y el cuarto es que a lo largo de los años noventa Europa perdió, a favor de Estados Unidos, el privilegio de ser el destino preferido de los estudiantes y de los profesores del resto del mundo, porque no se entiende nuestro sistema de titulación. Estas fueron las bases del primer acuerdo europeo, alcanzado entre 29 países europeos en Bolonia en 1999. El primer paso se realizó en la Sorbona un año antes, en 1998. Las ideas básicas siguen siendo hoy las mismas.

¿Quién tiene el mando de Bolonia? El proceso de Bolonia no es un proceso de la UE,

competitor. And fourthly, the fact that in the 1990s Europe lost, to the United States, the privilege of being the destination of choice for students and academics from the rest of the world, because our system of qualifications has been difficult to understand. These formed the basis of the first European agreement, reached between 29 European countries in Bologna in 1999. The first step had taken place at the Sorbonne the previous year, in 1998. The basic ideas are still the same today.

Who's in charge of Bologna? The Bologna process isn't an EU initiative. It grew out

i acords d'àmbit estatal. No existeix un "pla Bolonya", hi ha alguns acords marc que apunten a certes direccions estratègiques, i Espanya ha participat en tots els processos d'elaboració dels acords. No és un pla desenvolupat pels altres que ara s'està imposant a Espanya, és un espai que estem construint junts. Bolonya mai no ha exigít, per exemple, que s'augmenti el preu de la matrícula ni que es tanquin els cursos de filologia de tal idioma o tal altre. No és adaptar-se a una cosa aliena, encara que Espanya s'ha retardat tant a posar en marxa els acords que al final es troba en una situació en què no es podrà

es un proceso que surgió de reuniones entre ministros y universidades europeas. La única obligación que se puede dar es resultado de leyes, real decretos y acuerdos de ámbito estatal. No existe un "plan Bolonia", hay algunos acuerdos marco que apuntan a ciertas direcciones estratégicas, y España ha participado en todos los procesos de elaboración de los acuerdos. No es un plan desarrollado por los demás que ahora se está imponiendo a España, es un espacio que estamos construyendo juntos. Bolonia nunca ha exigido, por ejemplo, que se aumente el precio de la matrícula ni que se cierren los cursos de

of meetings between ministers and universities in Europe. It would only be obligatory if laws and royal decrees and agreements were made at a state level. There is no "Bologna Plan". There are certain framework agreements which point us in certain strategic directions and Spain has participated at every stage of the process of developing the agreements. It isn't a plan which has been developed by others and is now being imposed on Spain; it's something that we are creating together. Bologna has never insisted, for example, that course fees be increased or that language degrees in specific

>>

>>

>>

“Europa, als noranta, va perdre el privilegi de ser la destinació preferida d’estudiants i professors”

<<

canviar la realitat que ja existeix en els altres països. Els que avancen al mateix ritme que els altres construeixen la pròxima etapa. Els que van darrere, s’han d’avenir als passos que ja s’han fet.

Creu que la manera en què s’ha seguit el procés aquí pot haver provocat la mobilització anti-Bolonya? Jo crec que els anti-Bolonya no saben exactament a què s’oposen. Em sembla gairebé impossible que sigui contra un sistema que dona més llibertat a l’estudiant i que intenta millorar-ne la formació donant-li accés a més possibilitats. Però, evidentment, sense verificar-ho, poden

<<

filologia de tal o qual idioma. No es adapta a algo desde fuera, aunque España se ha retrasado tanto en la puesta en marcha de los acuerdos que al final se encuentra en una situación en la que no se podrá cambiar la realidad que ya existe en los demás países. Los que avanzan al mismo ritmo que los demás construyen la próxima etapa. Los que van detrás se encuentran confrontados con los pasos que ya se han dado.

¿Cree que el modo en el que se ha seguido el proceso aquí puede haber provocado la movilización anti-Bolonia? Yo creo que los anti-Bolonia no saben exactamente a qué se

<<

languages be dropped. It’s not about adapting to something from outside, although Spain has lagged so far behind in putting the agreements into practice that in the end the situation is that it can’t change what other countries are already doing. Those who are moving forward together on this are creating the next step. Those who follow on have to conform to the steps the others have already taken.

Do you think that the way the process has been followed here has led to the anti-Bologna movement being formed? I think that those against Bologna don’t know exactly

dir que Bolonya té com a conseqüència la mercantilització de l’educació. El sistema de Bolonya amb grau, màster i doctorat existeix en la gran majoria de països del món, fins i tot en els que tenen sistemes molt desenvolupats. Seria una ximpleria, per exemple, dir que en els països nòrdics, el Regne Unit i els Estats Units no tenen bones universitats perquè tenen aquest sistema.

Llavors, què creu que ha fallat? Hi ha universitats que ho han fet bé, que ho han entès com una oportunitat, que estan realment integrades en les xarxes europees i mundials i que entenen els reptes. I n’hi ha

oponen. Me parece casi imposible que sea contra un sistema que da mayor libertad al estudiante y que intenta mejorar su formación dándole acceso a más posibilidades. Pero, evidentemente, sin verificarlo, pueden decir que Bolonia tiene como consecuencia la mercantilización de la educación. El sistema de Bolonia con grado, master y doctorado existe en la gran mayoría de países del mundo, incluso en los que tienen sistemas muy desarrollados. Sería una tontería, por ejemplo, decir que en los países nórdicos, Reino Unido y Estados Unidos no tienen buenas universidades porque tienen este sistema.

what they are opposing. It seems almost impossible that there could be opposition to a system which gives greater freedom to students and which aims to improve their education by offering them access to greater opportunities. But, obviously, without checking, they could say that Bologna has caused the commercialisation of education. The Bologna system of first degree, masters and doctorate exists in the vast majority of countries around the world, including those with highly developed systems. It would be ridiculous to suggest, for example, that the Nordic countries, the United Kingdom and

“Europa perdió en los noventa el privilegio de ser el destino preferido de estudiantes y profesores”

d’altres on les coses estan més endarrerides i potser menys ben fetes. Però afirmar que amb Bolonya no es pot tenir un sistema d’universitats públiques bones, competitives, atractives i que obrin realment vies tant en la vida laboral com ciutadana seria una ximpleria absoluta. També seria ridícul pensar que Bolonya afavorirà la privatització. ¿No entenen, per exemple, que els camps dels canvis són els sistemes forts d’universitats públiques del nord de Suïssa o Alemanya on gairebé no hi ha universitats privades?

Quines diferències bàsiques hi ha respecte a la implantació en altres països? La ten-

Entonces, ¿qué cree que ha fallado? Hay universidades que lo han hecho bien, que lo han entendido como una oportunidad, que están realmente integradas en las redes europeas y mundiales y que entienden los retos. Y hay otras donde las cosas están más atrasadas y quizás menos bien hechas. Pero afirmar que con Bolonia no se puede tener un sistema de universidades públicas buenas, competitives, atractivas y que abran realmente vías tanto en la vida laboral como ciudadana sería una tontería absoluta. También sería ridículo pensar que Bolonia favorecerá la privatización. ¿No entienden, por ejem-

the United States don’t have good universities because they have this system in place.

So, where do you think it has fallen down? There are universities which have done a good job. They’ve seen this as an opportunity; they are thoroughly integrated in European and global networks, and they recognise the challenges. And there are others where things are farther behind and perhaps not as well done. But to say that with the Bologna process it’s impossible to have good public universities, which are competitive, and attractive propositions, and which open up opportunities in working and daily

“In the 1990s Europe lost the privilege of being the destination of choice for students and academics”

dència en el nord d'Europa ha estat discutir els objectius estratègics de Bolonya i després posar en marxa a la majoria d'universitats un procés per assolir-los. A Espanya no hi va haver tant diàleg sobre els objectius; hi va haver un diàleg llarguíssim sobre 3+2 [180 crèdits ECTS el grau / 120 el màster] o 4+1 [240+60], hi va haver mesures com posar en marxa el suplement europeu al títol, etc. Es va fer mitjançant un decret molt formalitzador, molt burocràtic, on tot es prescriu, a diferència de l'Europa del Nord, on això és responsabilitat de les universitats. D'altra banda, Espanya és l'únic país europeu amb

plo, que los campeones de los cambios son los sistemas fuertes de universidades públicas del norte de Suiza o Alemania donde casi no hay universidades privadas?

¿Qué diferencias básicas hay con respecto a la implantación en otros países? La tendencia en el norte de Europa ha sido discutir los objetivos estratégicos de Bolonia y, luego poner en marcha en la mayoría de universidades un proceso para alcanzarlos. En España no hubo tanto diálogo sobre los objetivos; hubo un diálogo larguíssimo sobre 3+2 [180 créditos ECTS el grado/120 el master] o 4+1 [240+60], hubo medidas

life would be absolutely ridiculous. It would also be silly to suggest that Bologna favours privatisation. Don't they see, for instance, that the best at implementing changes are the strong public sector university systems of northern Switzerland and Germany, where there are hardly any private universities?

What are the main differences in how it's been implemented in other countries? In northern Europe the trend has been to discuss the strategic objectives of Bologna and then put in place a process in the majority of universities for achieving them. In Spain there has been less discussion of the objecti-

el model d'acreditació del professorat. Crec que algunes de les reaccions del professorat no són en contra de Bolonya, sinó de la gestió de recursos humans que hi ha aquí, on hi ha una varietat de processos avaluadors que no existeixen en altres països, i això no té res a veure amb Bolonya.

Els que s'oposen al procés denuncien que les noves titulacions faran pujar el preu de les matrícules. Això tampoc no té res a veure amb Bolonya. És una decisió de les autoritats universitàries sobre com es reparteix el cost de la formació universitària entre el pressupost públic i la participació de les em-

>>

como la puesta en marcha del suplemento europeo al título, etc. Se hizo mediante un decreto muy formalizador, muy burocrático, donde todo se prescribe, a diferencia de la Europa del norte donde esto es responsabilidad de las universidades. Por otro lado, España es el único país europeo con el modelo de acreditación del profesorado. Creo que algunas de las reacciones del profesorado no son en contra de Bolonia, sino de la gestión de recursos humanos que existe en España, donde hay una variedad de procesos evaluadores que no existen en otros países, y esto no tiene nada que ver con Bolonia.

>>

ves. There has been extensive discussion of the 3+2 [180 ECTS credits a first degree 120 a masters] or 4+1 [240+60], there were measures put in place like the Diploma Supplement. This was made via a formal decree, very bureaucratic, where everything is prescribed, in contrast to northern Europe where this is all the responsibility of the universities. On the other hand, Spain is the only country with its model of accreditation of academic staff. I believe that some of the reactions to Bologna from academic staff aren't against Bologna but against the way human resources are managed in Spain, where there

are a variety of evaluation processes which don't exist in other countries, and this has nothing to do with Bologna.

Those who are against the process complain that the new system of qualifications will lead to increases in course fees. This is nothing to do with Bologna, either. It's a decision made by the university authorities concerning how to split the cost of university education between public funding and the contributions of private enterprise and families. Grant policy is also a key issue here. There are countries which have, during the last few years, bolstered course fees in

>>

≤≤

preses o de les famílies. Depèn també de la política de beques. Hi ha països en els quals durant els últims anys s'ha reforçat el preu de la matrícula a canvi de préstecs o beques més altes; ha estat el cas del Regne Unit. En d'altres, Bolonya no ha canviat ni una coma el finançament de l'educació superior. Suïssa, Holanda i els Països Nòrdics, per exemple, han utilitzat Bolonya per reforçar l'atractiu i l'eficiència del sistema públic; allà

no tan sols no es paga matrícula, sinó que es paga un salari als estudiants. Un informe de l'OCDE sobre l'educació superior a Espanya presentat al març, en el qual vaig participar, assenyalava que Espanya necessita un sistema de beques més fort. En canvi, assenyalava com a punt positiu en el sistema espanyol la relació entre el nombre d'estudiants i el nombre de professors, però la tutoria i el suport personalitzat que es dona als estudiants potser es podria millorar. Millorar-ho sí que seria l'esperit de Bolonya.

Com s'assumeixen els canvis sense previsió o compromís econòmic de l'administració

≤≤

Los que se oponen al proceso denuncian que las nuevas titulaciones harán subir el precio de las matrículas. Esto tampoco tiene nada que ver con Bolonia. Es una decisión de las autoridades universitarias sobre cómo se reparte el coste de la formación universitaria entre el presupuesto público y la participación de las empresas o de las familias. Depende también de la política de becas. Hay países en los que durante los últimos años se ha reforzado el precio de la matrícula a cambio de préstamos o becas más altas; ha sido el caso del Reino Unido. En otros, Bolonia no ha cambiado ni una coma la fi-

and efficient about the public university system; in these countries, not only are there no course fees but also students receive a salary. A review by the OECD of tertiary education in Spain, from last March, in which I participated, reports that Spain needs a stronger grants system. On the other hand it recognised that the ratio of students to academic staff in Spain was a positive point. However, tutoring and individual support could perhaps be improved. Making this improvement would certainly be in the spirit of Bologna.

How can the changes come about without any official financial provision in the me-

a mitjà i llarg termini? En el marc de l'anomenada Estratègia de Lisboa promoguda per la UE es dona un fort impuls perquè els estats membres i el mateix pressupost de la Unió Europea serveixin per augmentar la inversió en recerca i desenvolupament i en ensenyament superior. L'informe de l'OCDE suggereix als poders públics espanyols millorar la política de suport als estudiants. Espanya també té un punt feble en la reorientació del sistema de formació al llarg de la vida, que és totalment diferent al que tenen al nord d'Europa, on un terç o la meitat dels estudiants són de forma-

nanciación de la educación superior. Suiza, Holanda y los países nórdicos, por ejemplo, han utilizado Bolonia para reforzar el atractivo y la eficiencia del sistema público; allí no sólo no se paga matrícula, sino que se paga un salario a los estudiantes. Un informe de la OCDE sobre la educación superior en España presentado en marzo pasado, en el que participé, señala que España necesita un sistema de becas más fuerte. En cambio, señala como punto positivo en el sistema español la relación entre el número de estudiantes y el número de profesores, pero la tutoría y el apoyo personalizado que se da a los estu-

dium or long term? Within the framework of what has become known as the Lisbon Strategy put forward by the EU, impetus is given to increase investment in research and development and in higher education by the member states with the aid of European Union funding. The OECD review suggests that the public sector in Spain improve its policy of student support. Spain also has a weak spot in the reorganisation of the system of lifelong learning, which is completely different from that of northern Europe, where one third to a half of students are in continuing professional

“Espanya necessita un sistema de beques més fort”

“España necesita un sistema de becas más fuerte”

“Spain needs a stronger grant system”

≤≤

exchange for higher loans or grants. This is the case in the UK. In others, Bologna hasn't changed a thing in the funding of higher education. Switzerland, the Netherlands, and the Nordic countries, for example, used Bologna as a way of reinforcing what's good

ció contínua. A Espanya, França i Itàlia, es queden més amb el model tradicional: cal aprendre-ho tot, absolutament tot, a l'inici de la vida. Són dues filosofies i mai ningú diu quina és vàlida i quina no, però alguns experts diuen: “Penseu-ho bé, perquè aquest sembla funcionar bé i aquest altre us planteja problemes”.

Bolonya combat el fracàs? No directament. Una de les idees és facilitar l'accés dels llicenciats al mercat laboral en l'àmbit europeu, però també nacional. Bolonya pretén fomentar la responsabilitat social de l'ensenyament superior i de les mateixes uni-

diantes quizás se podría mejorar. Mejorarlo sí sería el espíritu de Bolonia.

¿Cómo se asumen los cambios sin previsión o compromiso económico de la administración a medio y largo plazo? En el marco de la llamada Estrategia de Lisboa promovida por la UE se da un fuerte impulso para que los estados miembros y el propio presupuesto de la Unión Europea sirvan para aumentar la inversión en investigación y desarrollo y en enseñanza superior. El informe de la OCDE sugiere a los poderes públicos españoles mejorar la política de apoyo a los estudiantes. España también tiene un punto débil en la

development. In Spain, France and Italy the traditional model is more common: everything, absolutely everything has to be learnt at the beginning of one's life. These are two different philosophies and it's not for anyone to say that one is right and the other isn't but some experts say, “think carefully about it because this way seems to work well, whereas this other way seems to cause you problems”.

Can the Bologna process fight the failures? Not directly. One of the ideas is to facilitate graduates' access to the labour market both in Europe and in their home country.

versitats. El 2001, a Salamanca, les universitats europees van declarar en el document *Missatge de Salamanca* que és responsabilitat social seva donar suport als estudiants perquè tinguin èxit en els estudis i els acabin en el

reorientación del sistema de formación a lo largo de la vida, que es totalmente distinto al de los del norte de Europa, donde un tercio o la mitad de los estudiantes son de formación continua. En España, Francia e Italia, se quedan más en el modelo tradicional: hay que aprenderlo todo, absolutamente todo, al inicio de la vida. Son dos filosofías y nunca nadie dice cuál es válida y cuál no, pero algunos expertos dicen: “Pensadlo bien, porque este parece funcionar bien y este otro os plantea problemas”.

¿Bolonia combate el fracaso? No directamente. Una de las ideas es facilitar el acceso

Bologna aims to foster the social responsibility of higher education and of the individual universities. In 2001, in Salamanca, the European universities, in the document *Message from Salamanca*, declared that it is their social responsibility to support their students so that they can successfully complete their studies within the expected time frame, not with three or four extra semesters, as happens in Spain. They also recognised the need to grant students qualifications which are recognised in the whole of the European Union and not just in their home countries. ■

termini previst, no amb tres o quatre semestres addicionals, com passa a Espanya. També reconeixen que han d'atorgar als estudiants titulacions amb vàlidesa en tot l'Espai Europeu i no tan sols en l'àmbit nacional. ■

de los licenciados al mercado laboral en el ámbito europeo, pero también nacional. Bolonia pretende fomentar la responsabilidad social de la enseñanza superior y de las propias universidades. En 2001, en Salamanca, las universidades europeas declararon en el documento *Mensaje de Salamanca* que es responsabilidad social suya apoyar a los estudiantes para que tengan éxito en los estudios y los acaben en el plazo previsto, no con tres o cuatro semestres adicionales, como pasa en España. También reconocen que deben otorgar a los estudiantes titulaciones con validez en todo el espacio europeo y no sólo en el ámbito nacional. ■

BOCDE Reviews of Tertiary Education
www.oecd.org/dataoecd/13/44/42309226.pdf

**“CUANDO ESCRIBO, VIAJO AL
LADO OSCURO DEL CEREBRO”
“WHEN I WRITE, I TRAVEL TO
THE DARK SIDE OF THE BRAIN”**

HARUKI MURAKAMI: “QUAN ESCRIC, VIATJO A LA PART FOSCA DEL CERVELL”

Albert Nolla

Traductor i tutor dels Estudis de l'Àsia Oriental de la UOC / Traductor y tutor de los Estudios de Asia Oriental de la UOC / Translator and tutor of East Asian Studies /

David Campos, foto cedida per Casa Àsia

L'escriptor japonès Haruki Murakami (Kyoto, 1949) va visitar per primer cop el nostre país de manera oficial el passat mes de març. El que no havien aconseguit ni les seves editorials ni les institucions més prestigioses, ho va fer realitat un modest institut de Galícia que va convidar-lo a l'acte de lliurament del premi San Clemente, concedit mitjançant una votació popular entre estudiants de batxillerat de diversos centres gallecs. Aprofitant la presència de Murakami a Galícia, les editorials que publiquen la seva obra a casa nostra (Empúries en català i Tusquets en castellà) van organitzar diversos actes a Barcelona –una roda de premsa, algunes entrevistes i una xerrada pública amb la directora de cinema Isabel Coixet– que els mitjans van cobrir a bastament. Paral·lelament, també es va celebrar un sopar amb els editors i els traductors de la seva obra, al qual vaig tenir el plaer d'assistir.

>>

El escritor japonés Haruki Murakami (Kioto, 1949) visitó por vez primera nuestro país de manera oficial el pasado mes de marzo. Lo que no habían conseguido ni sus editoriales, ni las instituciones más prestigiosas, lo hizo realidad un modesto instituto de Galicia, que lo invitó al acto de entrega del premio San Clemente, concedido por votación popular entre estudiantes de bachillerato de distintos centros gallegos. Aprovechando la presencia de Murakami en Galicia, las editoriales que publican su obra en nuestro país (Empúries en catalán y Tusquets en castellano) organizaron varios actos en Barcelona –una rueda de prensa, algunas entrevistas y una charla pública con la directora de cine Isabel Coixet– que los medios cubrieron generosamente. Paralelamente, también se celebró una cena con los editores y los traductores de su obra, a la que tuve el placer de asistir.

>>

Japanese writer Haruki Murakami (Kyoto, 1949) made his first official visit to Spain last March. What not even his publishers or the most prestigious institutions had managed to achieve, a modest institute in Galicia did when it invited him to the awards ceremony for the San Clemente prize granted through a popular vote among upper secondary students in a variety of Galician schools. Taking advantage of Murakami's presence in Galicia, the publishing houses that issue his works in Spain (Empúries in Catalan and Tusquets in Spanish) organised several events in Barcelona – a press conference, interviews and a public talk with film director Isabel Coixet – that the media eagerly covered. In parallel, a dinner was also held with the publishers and translators of his works, which I had the pleasure of attending.

It goes without saying that personally meeting one of the authors you translate is always a memorable occasion for a translator, but I

>>

Para un traductor, conocer personalmente a uno de los autores a los que traduces es siempre una ocasión memorable

<<

No cal dir que per a un traductor el fet de conèixer personalment un dels autors a qui tradueixes és sempre una ocasió memorable, però diria que en el cas de Murakami el moment va ser encara més especial per diversos motius. En primer lloc, perquè es tracta d'un autor a qui fa més de deu anys que segueixo i admiro, de quan estudiava a Tòquio i em van recomanar una novel·la titulada *Noruei no mori* (que aquí hem acabat coneixent com a *Tòquio blues*). En segon lloc, perquè, juntament amb Paul Auster, Murakami és l'escriptor de qui més títols he traslladat fins ara al català, i per tant l'autor que més hores m'ha acompanyat en aquesta tasca estranya i solitària que és la traducció. I, en tercer lloc, perquè va ser el mateix Murakami –traductor ell també– qui va demanar expressament a les editorials conèixer les persones que versionem els seus llibres en castellà (Lourdes Porta i Junichi Matsuura) i en català.

Per a un traductor, conèixer personalment un dels autors a qui tradueixes és sempre una ocasió memorable

Meeting one of the authors you translate is always a memorable occasion for a translator

<<

Huelga decir que, para un traductor, conocer personalmente a uno de los autores a los que traduces siempre es una ocasión memorable, aunque me atrevería a decir que, en el caso de Murakami, el momento fue más especial si cabe por varios motivos. En primer lugar, porque es un autor al que hace más de diez años que sigo y admiro, desde la época en que estudiaba en Tokio y me recomendaron una novela titulada *Noruei no mori* (que aquí hemos acabado conociendo como *Tokio blues*). En segundo lugar, porque Murakami es, junto con Paul Auster, el escritor de quien más libros he traducido al catalán y, por tanto, el autor que durante más horas me ha acompañado en esta extraña y solitaria tarea de la traducción. En tercer lugar, porque fue el propio Murakami –también traductor– quien pidió expresamente conocer a las personas que versionamos sus libros en castellano (Lourdes Porta y Junichi Matsuura) y catalán.

<<

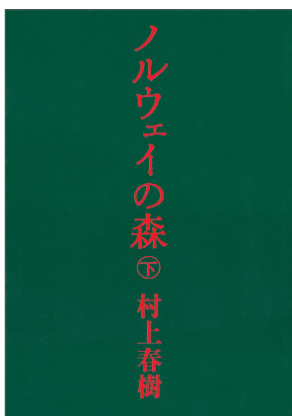
would venture to say that in the case of Murakami it was even more special for several reasons. First of all because he is an author whom I have followed and admired for more than ten years, from back when I was studying in Tokyo and someone recommended that I read the novel *Noruei no mori* (*Norwegian Wood*). Secondly, because along with Paul Auster, Murakami is the writer with the most titles I have translated into Catalan to date, and therefore the author who has accompanied me the most hours in this strange and solitary pursuit that is translation. And thirdly, because it was Murakami himself – a translator as well – who specifically asked the publishing houses to introduce him to the people who render his books in Spanish (Lourdes Porta and Junichi Matsuura) and Catalan.

During the dinner, as well as at his other public appearances, Murakami proved to be an extremely down-to-earth, shy, affable person

Durante la cena, así como durante el resto de apariciones públicas, Murakami se mostró como una persona extremadamente sencilla, tímida y afable, interesada por el país que visitaba y por la gente a la que conocía. De hecho, una de las primeras cosas que hizo el autor japonés después de haber sido presentados y una vez nos sentamos a la mesa, fue agradecernos la labor que hacemos y preguntarnos por la coexistencia de las dos lenguas en la misma ciudad. “Ya sé que en España hay distintas lenguas”, nos dijo, “y entendería que mis libros se publicaran en catalán en Barcelona y en castellano en Madrid. Pero lo que no acabo de entender es que se publiquen en las dos lenguas en Barcelona.” Después de que le explicáramos de la mejor manera posible la situación lingüística y editorial de nuestro país, Murakami también se mostró interesado por la historia, la literatura y el arte de aquí (sobre todo

who was interested in the country he was visiting and the people he met. In fact, one of the first things that the Japanese author did once we had been introduced and seated at the table was to thank us for the jobs we do and ask us about the coexistence of two languages in a single city. “I know there are different languages in Spain,” he told us, “and I understand that my books are published in Catalan in Barcelona and in Spanish in Madrid. But what I don’t quite get is why they are published in two languages in Barcelona.” After we explained the situation of language and publishing in our country to the best of our ability, Murakami also expressed his interest in our history, literature and art (especially in Picasso and Dalí, whose museums he visited on his trip).

During his stay in Barcelona, the author of *Kafka on the Shore* and *After Dark* also made it clear that he loves solitude and feels happier

1

Durant el sopar, així com durant la resta d'aparicions públiques, Murakami es va mostrar com una persona extremament senzilla, tímida i afable, interessada pel país que visitava i per la gent a qui coneixia. De fet, una de les primeres coses que l'autor japonès va fer un cop vam estar presentats i asseguts a taula, va ser agrair-nos la feina que fem i preguntar-nos per la coexistència de les dues llengües en una mateixa ciutat. “Ja sé que a Espanya hi ha diferents llengües”, ens va dir, “i entendria que els meus llibres es publicuessin en català a Barcelona i en castellà a Madrid. El que no acabo d'entendre, però, és que es publiquin en les dues llengües a Barcelona.” Després que li expliquéssim tan bé com vam saber la situació lingüística i editorial del nostre país, Murakami també va mostrar interès per la història, la literatura i l'art de casa nostra (sobretot per les figures de Picasso i Dalí, els museus dels quals va visitar durant la seva estada).

por las figuras de Picasso y Dalí, cuyos museos visitó durante su estancia).

Durante su paso por Barcelona, el autor de *Kafka en la playa* o *After Dark* también dejó claro que es un personaje amante de la soledad, que se siente más cómodo en su mundo privado que en las apariciones públicas. Tal y como él mismo comentó, todas sus aficiones –ya sean la lectura, la música o el footing– son actividades que se pueden hacer en solitario. Y precisamente no desaprovechó los días pasados en la capital catalana para poner en práctica dos de estas aficiones, rebuscando entre los discos de jazz en el mercado de Sant Antoni y corriendo por el muelle y la playa de la Barceloneta. Según explicó él mismo, “hace casi treinta años que corro al menos seis veces por semana, ya que para escribir novelas largas hay que estar preparado física y mentalmente”. “Cuando tienes veinte o

in his private world than in public appearances. As he himself pointed out, all of his hobbies – reading, music and jogging – are solitary activities. And he precisely made use of his time here in Barcelona to practise two of these pursuits, rummaging through jazz records at the Sant Antoni market and jogging along Barceloneta's wharf and beach. As Murakami explained, “I've been running at least six times a week for around 30 years, because you have to be physically and mentally fit to write long novels. When you're 20 or 30,” he continued, “you can do whatever you like, but once you hit 50 or 60, you have to stay in shape to keep writing. Running helps me keep going.” In fact, his next title to be released in translation in Catalonia is the essay *What I Talk about When I Talk about Running*, in which Murakami compares the act of running a long-distance race with the process of writing a novel. Both things, he sustains in the

1. Noruei no mori / Tòquio Blues / Tokio Blues / [Norwegian Wood](#) /
2. Umibe no Kafuka / Kafka a la platja / Kafka en la orilla / [Kafka on the Shore](#) /
3. Hitsuji wo meguru bouken / La caza del carnero salvaje / [The Wild Sheep Chase](#) /
4. Hashiru koto ni tsuite kataru koto boku no kataru koto / De què parlo quan parlo de córrer / [What I Talk About When I Talk About Running](#) /
5. Kami no kodomotachi wa minna odoru / [After the Quake](#) /

En el seu pas per Barcelona, l'autor de *Kafka a la platja* o *After Dark* també va deixar clar que és un personatge amant de la solitud, que se sent més a gust en el seu món privat que no pas en les aparicions públiques. Tal com ell mateix va remarcar, totes les seves aficions –ja siguin la lectura, la música o el fúting– són activitats que es poden fer en solitari. I precisament no va desaproveitar els dies que va ser a la capital catalana per posar en pràctica dues d'aquestes aficions, remenant discos de jazz al mercat de Sant Antoni i corrent pel moll i la platja de la Barceloneta. Segons ell mateix va explicar, “fa gairebé trenta anys que corro almenys sis cops per setmana, ja que per escriure novel·les llargues cal estar preparat físicament i mentalment”. “Quan tens vint o trenta anys”, va prosseguir, “pots fer-ho com vulguis, però als cinquanta o seixanta t'has d'entrenar molt per continuar escrivint. Córrer m'ajuda a tirar endavant.” De fet, el

>>

treinta años”, prosiguió, “puedes hacerlo como te plazca pero, a los cincuenta o a los sesenta, has de entrenarte mucho para seguir escribiendo. Correr me ayuda a seguir adelante.” De hecho, el próximo título que aparecerá aquí es el ensayo *De qué hablo cuando hablo de correr*, en el que Murakami compara el hecho de correr una carrera de larga distancia con el proceso de escribir una novela. Tanto una cosa como la otra, sostiene en el ensayo que tengo ahora mismo en mi escritorio, hay que afrontarlas con concentración y confianza, con la convicción de que podemos llegar hasta el final.

Para mantener la concentración, Murakami contó que se levanta cada día a las cuatro de la mañana y que se pone a trabajar rodeado de silencio, sin que nada, ni siquiera la música, se interponga entre él y sus palabras. “La música también me ayuda a escribir, pero cuando escribo no escucho música porque debo concentrarme”, puntualizó.

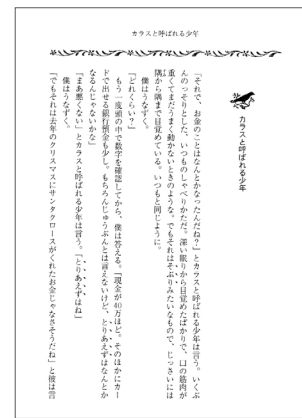
>>

essay I've got on my desk as I write this, must be tackled with concentration and confidence, with the conviction that you can reach the finish line.

To sustain his concentration, Murakami explained that he gets up at four every morning and sits down to work in silence, allowing nothing to come between him and his words, not even music. “Music also helps me write, but when I write I don't listen to it because I have to concentrate,” he clarified. “When I'm not writing, however, I listen to a lot of music, all the different styles I like: classic, pop, jazz, etc. Then, when I sit down to write, I try to make my writing have a certain rhythm, a rhythm I have in my mind. Sometimes I even play the keys on the computer keyboard as if they were piano keys.”

When the conversation drifted towards his literature, Murakami explained that what he does when he writes is travel to the dark side

>>

2

escric, en canvi, n’escolto molta, i de tots els gèneres que m’agraden: clàssica, pop, jazz, etc. Llavors, quan em poso a escriure, intento que la meva escriptura tingui un ritme determinat, un ritme que tinc dins el cap. A vegades fins i tot pico les tecles de l’ordinador com si fossin les tecles d’un piano.”

Quan la conversa va derivar cap a la seva literatura, Murakami va explicar que el que fa quan escriu és viatjar a la part fosca del cervell, i que a vegades el que hi troba no li agrada, li repugna o li fa por, però sent que ha d’escriure-ho perquè existeix. “Després”, va afegir amb la seva proverbial ironia, “sempre en torno, perquè sóc un professional, i perquè si no tornés no hi hauria novel·les.” Pel que fa al seu estil literari, Murakami va assegurar que el que intenta per sobre de tot és “parlar de qüestions difícils de la manera més senzilla i més planera possible”. Per això, vam convenir, la seva prosa és fluida i

≤

“Cuando no escribo, en cambio, escucho mucha música, y de todos los géneros que me gustan: clásica, pop, jazz, etc. Cuando me pongo a escribir, intento que mi escritura tenga un ritmo determinado, un ritmo que ya tengo en la cabeza. A veces, incluso pulso las teclas del ordenador como si fueran las teclas de un piano.”

Quando la charla derivó hacia su literatura, Murakami explicó que, lo que hace cuando escribe, es viajar al lado oscuro del cerebro y que, a veces, lo que ahí encuentra no le gusta, le repugna o le asusta, pero siente que debe escribirlo porque es algo que existe. “Después”, añadió con su proverbial ironía, “siempre vuelvo, porque soy un profesional, y porque si no volviera no habría novelas.” Sobre su estilo literario, Murakami aseguró que, por encima de todo, lo que intenta es “hablar de cuestiones difíciles de la manera más sencilla y más accesible posible”. Por eso, convinimos, su prosa es fluida y

≤

of the brain, and that he doesn’t always like what he finds; it repels or scares him, but he feels compelled to write it because it exists. “Afterwards,” he added with his proverbial irony, “I always come back, because I’m a professional and if I didn’t there wouldn’t be any novels.” With regard to his literary style, Murakami claimed that

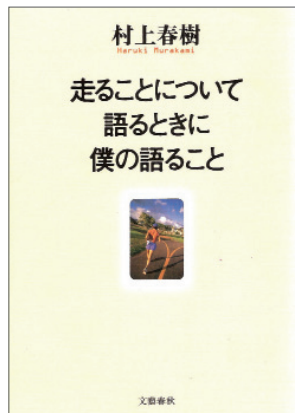
≤

pròxim títol que apareixerà traduït a casa nostra és l’assaig *De que parlo quan parlo de córrer*, en què Murakami compara el fet de córrer una cursa de llarga distància amb el procés d’escriure una novel·la. Tant una cosa com l’altra, sosté en l’assaig que tinc ara mateix sobre l’escriptori, cal afrontar-les amb concentració i confiança, amb el convenciment de poder arribar fins al final.

Per mantenir la concentració, Murakami va explicar que es lleva cada dia a les quatre de la matinada i que es posa a treballar envoltat de silenci, sense que res no s’interposi entre ell i les seves paraules, ni tan sols la música. “La música també m’ajuda a escriure, però quan escric no n’escolto perquè m’he de concentrar”, va aclarir. “Quan no

3

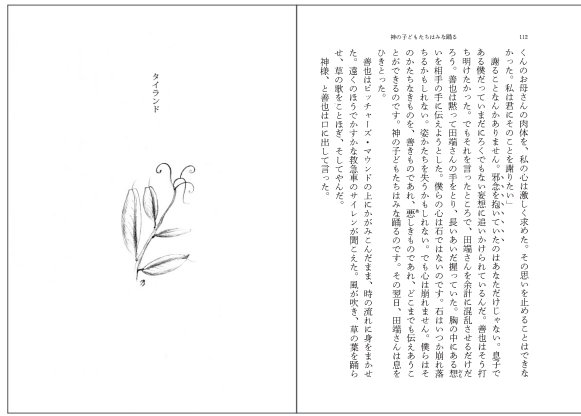

4

Murakami es va mostrar com una persona extremament senzilla, tímida i afable

Murakami proved to be an extremely down-to-earth, shy, affable person

Murakami se mostró como una persona extremadamente sencilla, tímida y afable

5

fácil de traducir, a diferència de la d'autors japonesos més clàssics, com ara Kawabata, Mishima o Tanizaki, l'estil dels quals no és ni de bon tros tan clar ni tan precís com el seu. Murakami també es va mostrar una mica decebut pel fet que aquesta claredat lingüística faci justament que els crítics japonesos no es prenguin prou seriosament la seva obra.

D'altra banda, Murakami va donar mostres d'estar una mica aclaparat per la dimensió pública que ha adquirit la seva obra i el seu personatge els últims anys. De fet, va aparèixer en tot moment acompanyat de la seva esposa Yoko, una senyora menuda, elegant i discreta amb qui és casat des de l'època en què tots dos estudiaven a la universitat i que, pel que sembla, té una forta influència en la vida pública del seu marit. Una anècdota que il·lustra el control que Murakami intenta mantenir sobre la seva obra amb la col·laboració

fácil de traducir, a diferencia de la de autores japonesas más clásicos, como Kawabata, Mishima o Tanizaki, cuyo estilo no es, ni mucho menos, ni tan claro, ni tan preciso como el de Murakami. También se mostró un poco decepcionado porque sea precisamente esta claridad lingüística lo que haya llevado a los críticos japoneses a no tomarse su obra demasiado en serio.

Por otro lado, Murakami dio muestras de estar un poco abrumado por la dimensión pública que ha adquirido su obra y su personaje durante los últimos años. De hecho, apareció en todo momento acompañado por su esposa Yoko, una señora pequeña, elegante y discreta con la que lleva casado desde que ambos estudiaban en la universidad y que, por lo que parece, ejerce una poderosa influencia en la vida pública de su marido. Una anécdota que ilustra el control que Murakami, con la colaboración de su esposa, intenta mantener

what he tries to achieve more than anything is to “address difficult questions in the simplest, plainest way possible.” For this reason, we agreed, his prose is fluid and easy to translate, unlike the prose of more classical Japanese authors like Kawabata, Mishima and Tanizaki, whose style is nowhere near as clear and precise as his. Murakami also expressed his disappointment that precisely this linguistic clarity leads Japanese critics to not take his oeuvre too seriously.

On the other hand, Murakami showed signs of being slightly overwhelmed by the public dimension that his works and he himself personally have taken on in recent years. In fact, he was always accompanied by his wife, Yoko, a tiny, elegant, discreet woman with whom he has been married since the days when they were both university students. She seems to exert a heavy influence on her husband's public life. One incident that illustrates how Murakami

de la seva esposa va tenir lloc cap al final del sopar, quan la majoria d'assistents no vam poder resistir la temptació de demanar-li que ens signés algun dels seus llibres. Quan una representant de l'editorial Empúries va deixar sobre la taula la traducció catalana de l'últim títol publicat, *After Dark*, la Yoko de seguida va allargar la mà per agafar-lo d'entre la pila de llibres que s'esperaven per ser signats i el va mostrar al seu marit. “Mira, aquest encara no l'havíem vist”, va dir. L'editorial es va comprometre a fer-los-en arribar un exemplar l'endemà mateix.

Sigui com sigui, en el seu pas per Barcelona Murakami va deixar clar que té corda per estona i que està disposat a continuar escrivint explorant el cantó més fosc de la nostra existència. Per la part que em toca, intentaré mantenir-me en forma per fer la meva feina i poder arribar fins al final dels nous reptes que ens planteja. ■

sobre su obra se produjo en las postrimerías de la cena, cuando la mayoría de asistentes no pudimos resistir la tentación de pedirle que nos dedicara alguno de sus libros. Cuando una representante de la editorial Empúries dejó sobre la mesa la traducción catalana de su último título publicado, *After Dark*, Yoko rápidamente estiró la mano para cogerlo de entre el montón de libros que esperaban para ser dedicados y se lo mostró a su marido. “Mira, este todavía no lo habíamos visto”, dijo. La editorial se comprometió a hacerles llegar un ejemplar al día siguiente.

Sea como fuere, en su paso por Barcelona, Murakami dejó claro que tiene cuerda para rato y que está dispuesto a seguir escribiendo y explorando el lado más oscuro de nuestra existencia. Por lo que a mí respecta, intentaré mantenerme en forma para hacer mi trabajo y poder llegar hasta el final de los nuevos retos que nos plantee. ■

tries to keep control over his works with the help of his wife took place at the end of the dinner, when most of us attending couldn't resist the temptation to ask him to sign our books. When the representative from the Empúries publishing house left the Catalan translation of his latest title published, *After Dark*, on the table, Yoko immediately reached out and took it from the pile of books waiting to be signed and showed it to her husband. “Look, we haven't seen this one yet,” she said. The publishing house rep promised to send them a copy the very next day.

Regardless, during his stay in Barcelona Murakami stated clearly that he's in it for the long haul and that he is willing to keep writing to explore the darkest corners of our existence. As for myself, I'll try to keep fit for my job and reach the finish line of the new challenges he throws at us. ■

Iran: La revolució Twitter

PER LALI SANDIUMENGE

Van néixer després de la revolució islàmica del 1979, van créixer mentre els blogs es reproduïen com bolets i van aprendre a fer servir les noves tecnologies amb tanta habilitat com els joves dels països més desenvolupats. Els universitaris iranians tenen més anhels però les mateixes aficions que tothom: són fans de Facebook, envien missatges a Twitter i pengen i miren vídeos a YouTube. La diferència: els usen per relacionar-se i distreure's, però sobretot per informar-se i accedir a la resta del món. Durant les eleccions presidencials del juny, molts els van utilitzar per donar suport als candidats

reformistes i després per protestar i narrar què passava un cop la sospita de frau electoral va convertir Teheran en una marea verda en contra del president Ahmadinejad.

Jadi i Parastoo són dos dels que els van utilitzar activament. Residents a Teheran els dos, van "twittejar" –és a dir, "cotorrejar"– frenèticament durant la campanya i les mogudes jornades postelectorals. Tots dos tenen blogs, ell en farsi i ella en anglès. A Twitter van sintetitzar les notícies i les idees amb missatges tan breus com aquests: "Sento 'Al-lah Akbar' i 'A baix amb el dictador'... Més fort que ahir a la nit".

"Hi haurà una manifestació oficial d'aquí a una hora al centre de Teheran en suport d'Ahmadinejad. Exhibició de poder". "No m'esperava ser testimoni d'un cop d'estat de veritat". "No puc obrir Facebook, només Twitter". "Recordau que Mussavi/Karrubi no són els nostres ideals: vam votar només per al Canvi".

L'Iran no ha estat sinó el darrer exemple de com les noves tecnologies poden ser un instrument útil per a l'activisme polític i el canvi social, sobretot als països governats per règims autoritaris on la premsa està censurada i la llibertat d'expressió, amordassada.

Irán: La revolución Twitter

Nacieron después de la revolución islámica del 1979, crecieron mientras los blogs se reproducían como setas y aprendieron a utilizar las nuevas tecnologías con tanta habilidad como los jóvenes de los países más desarrollados. Los universitarios iraníes tienen más anhelos pero las mismas aficiones que todo el mundo: son fans de Facebook, envían mensajes a Twitter y cuelgan y miran videos en YouTube. La diferencia: los usan para relacionarse y distraerse, pero sobre

todo para informarse y acceder al resto del mundo. Durante las elecciones presidenciales de junio, muchos los usaron para dar su apoyo a los candidatos reformistas y, después, para protestar y narrar qué pasaba en cuanto la sospecha de fraude electoral convirtió Teherán en una marea verde en contra del presidente Ahmadinejad.

Jadi y Parastoo son dos de los que los utilizaron activamente. Residentes ambos en Teherán, "twittearon" –es decir, "cotorrear"– frenéticamente durante la campaña y las movidas jornadas postelectorales. Ambos tienen blogs, él en farsi y ella, en

inglés. En Twitter sintetizaron las noticias y las ideas con mensajes tan breves como estos: "Escucho 'Alá Akbar' y 'Abajo con el dictador'... Más fuerte que anoche". "Habrá una manifestación oficial dentro de una hora en el centro de Teherán para apoyar a Ahmadinejad. Exhibición de poder". "No esperaba ser testigo de un golpe de Estado de verdad". "No puedo abrir Facebook, solamente Twitter". "Recordad que Musavi/Karrubi no son nuestros ideales: solamente votamos por el Cambio".

Irán no ha sido sino el último ejemplo de cómo las nuevas tecnologías pueden ser un

Iran: The Twitter revolution

They were born after the 1979 Islamic revolution, they grew up just as blogs began to mushroom and they learned to use the new technologies as skilfully as the young people in more developed countries. Iranian university students have more yearnings but the same hobbies as everyone else: they are fans of Facebook, they send messages to Twitter and they upload and look at videos on YouTube. The difference: they use them to interact and have fun, but more importantly

to get information and to access the rest of the world. During the June presidential elections, many of them used the technologies to support the pro-reform candidates, and then to protest and narrate what was happening after the suspected election fraud turned Teheran into a green tide against President Ahmadinejad.

Two people who used them actively are Jadi and Parastoo, both resident in Teheran. They twittered frantically during the campaign and the eventful post-election days. They both have blogs – he in Farsi and she in English. On Twitter they summarised

the news and ideas with brief messages like these: "Hearing Allah Akbar & Down with Dictator... Much stronger than last night". "There is going to be a governmental demonstration in central Tehran in an hour to support Ahmadinejad. Power show off." "I didn't expect to be a witness of a real coup d'état in my life". "Cannot open Facebook, only Twitter". "Remember that Mousavi/Karroubi are not our ideals, we just voted for Change".

Iran has been nothing more than the latest example of how the new technologies can be a useful instrument for political activism and

Kim Amor

Centenars de milers de persones es van manifestar contra el frau electoral el 15 de juny a Teheran / Centenares de miles de personas se manifestaron contra el fraude electoral el 15 de junio en Teheran / [On June 15th, hundreds of thousands of people protested in Tehran against electoral fraud /](#)

Com a Egipte, on els bloguistes són l'ull de poll del règim de Hosni Mubarak; a l'Arabia Saudita, on les dones desafien l'apartheid sexual a la xarxa, o a Bahrein, on la majoria shiïta hi denuncia la marginació, a la república dels aiatol·làs les TIC van contribuir a posar el país del revés. Twitter, en concret, va arribar a la majoria d'edat com a eina d'informació i per a la mobilització.

A diferència d'altres països del Pròxim Orient, on la mitjana d'accés és del 26%, a l'Iran internet és una eina a l'abast del 35% de la població, dos terços de la qual té menys de 30 anys. El país té una classe mitjana forta,

que sol tenir connexió a casa. Al 2008, hi havia 23 milions d'usuaris –només un milió l'any 2000. El creixement anual d'abonats frega el 48%, i per a qui encara no en tingui, es calcula que només a Teheran funcionen 1.500 cibercafès.

La república islàmica, a més, és un dels països de la regió amb una taxa d'alfabetització més alta, un 82,4% dels més grans de quinze anys. És un dels grans assoliments de la revolució. La femenina, que el 1976 era del 28% de les dones d'entre 15 i 45 anys, s'havia disparat dues dècades després al 77%. Actualment, hi ha més de 3,5 milions

>>

instrumento útil para el activismo político y el cambio social, sobre todo en los países gobernados por regímenes autoritarios donde la prensa está censurada y la libertad de expresión, amordazada. Como en Egipto, donde los blogueros son la gota malaya del régimen de Hosni Mubarak, en Arabia Saudita, donde las mujeres desafían en la red el apartheid sexual, o en Bahrein, donde la mayoría chiíta la usa para denunciar la marginación, en la república de los aiatolás las TIC contribuyeron a poner el país patas arriba. Twitter, en concreto, llegó a la mayoría de edad como herramienta de información y para la movilización.

it is a tool within the reach of 35% of the population, of which two-thirds is under the age of 30. The country has a strong middle class which tends to have a connection at home. In 2008, there were 23 million users – up from only one million in 2000. The annual growth rate is approaching 48%, and for whoever does not yet have Internet at home there are calculated to be around 1,500 cybercafés in Teheran.

Furthermore, the Islamic Republic is one of the countries in the region with the highest literacy rates, around 82.4% among people over the age of 15. This is one of the

A diferencia de otros países de Oriente Medio, donde la media de acceso es del 26%, en Irán internet está al alcance del 35% de la población, dos tercios de la cual es menor de treinta años. El país tiene una clase media fuerte, que suele contar con conexión en casa. En 2008, había unos 23 millones de usuarios –por solamente un millón en el 2000. El crecimiento anual de abonados roza el 48% y, para quien no tenga conexión, se calcula que, sólo en Teherán, funcionan 1.500 cibercafés.

La república islámica, además, es uno de los países de la región con una tasa de alfa-

>>

social change, especially in countries governed by authoritarian regimes where the press is censored and freedom of expression muzzled. Just like in Egypt, where bloggers are the bane of Hosni Mubarak's regime, Saudi Arabia, where women challenge sexual apartheid online, and Bahrain, where the Shiite majority has denounced their marginalisation, in the republic of the Ayatollahs ICTs contributed to turning the country upside down. Twitter, specifically, has come into its own as a tool for information and mobilisation.

Unlike other Middle East countries, where access to the Internet averages 26%, in Iran

revolution's biggest accomplishments. The female literacy rate, 28% among women between the ages of 15 and 45 back in 1976, had shot up to 77% two decades later. Currently, there are more than 3.5 million university students, 65% of whom are female, a fact that is changing the face of the job market and the social scene. "Many professors are women, too. Many Iranian women are lawyers and doctors, and many are against the discriminatory laws and do everything within their power to combat them," says Shirin Ebadi, a human rights activist and Nobel Peace Prize winner in 2003.

>>

L'Iran ha estat l'últim exemple de com les TIC poden ser una eina útil per a l'activisme polític

<<

d'estudiants universitaris, dels quals el 65% són dones, cosa que està canviant el mercat laboral i el panorama social. "També molts dels professors són dones. Moltes iranianes són advocades i metgesses, i moltes estan contra les lleis discriminatòries i fan tot el que poden per combatre-les", explica Shirin Ebadi, activista dels drets humans i premi Nobel de la Pau 2003.

Sarah és una universitària iraniana de 28 anys, i una de molt atípica: estudia català en una universitat pública de Teheran. ("Cada idioma és per a mi com una nova finestra per mirar el món", explica.) No és activa a la

<<

betización más alta, un 82,4% de los mayores de quince años. Es uno de los grandes logros de la revolución. La femenina, que en 1976 era del 28% de las mujeres de entre 15 y 45 años, se había disparado dos décadas después hasta el 77%. Actualmente, hay más de 3,5 millones de estudiantes universitarios, y el 65% de esta cifra son mujeres, lo que está cambiando el mercado laboral y el panorama social. "También muchos profesores son mujeres. Muchas iraníes son abogadas y doctoras, y muchas están en contra de las leyes discriminatorias y hacen todo lo que está en su mano para combatir las", cuenta

<<

Sarah is a 28-year-old Iranian university student, and is quite atypical: she is studying Catalan at a public university in Teheran. ("To me, every language is like a new window onto the world," she says.) She is not active in the blogosphere, but she does avidly seek information online. The Internet, just like private parties, hip-hop music and makeup, are oases of resistance and spheres of rebellion. "We are addicted to the Internet. It's now a crucial part of our everyday lives, and we are very dependent on it," she says.

It should come as no surprise that the Iranian blogosphere has become one of the busi-

blogosfera, però sí que és una lectora àvida d'informació. Internet, com les festes privades, la música hip-hop o el maquillatge són illes de resistència i espais de rebel·lió. "Som addictes a internet. Ja és una part indispensable de la nostra vida quotidiana, en depenem molt", afirma.

No és estrany que la blogosfera iraniana s'hagi convertit en pocs anys en una de les més nombroses del món. Una dada: el farsi és un dels deu idiomes més usats a la xarxa. Des que l'iranocanadenc Hossein Derakhshan, *Hoder*, considerat el pare de la blogosfera iraniana, va ensenyar el 2001

Shirin Ebadi, activista proderechos humanos y premio Nobel de la Paz 2003.

Sarah es una universitaria iraní de 28 años y su caso es de lo más atípico: estudia catalán en una universidad pública de Teherán. ("Cada idioma es, para mí, como una nueva ventana para mirar al mundo", comenta). No es activa en la blogosfera, pero sí una lectora voraz de información. Internet, como las fiestas privadas, la música hip-hop o el maquillaje son islas de resistencia y espacios de revuelta. "Somos adictos a internet. Es ya una parte indispensable de nuestra vida cotidiana, dependemos mucho de la red", afirma.

est in the world in the space of a few years. Ever since Iranian-Canadian Hossein Derakhshan, *Hoder*, regarded as the father of the Iranian blogosphere, showed the country how to create a weblog in Farsi in 2001, thousands of them have been launched: calculations estimate up to 700,000. According to Harvard University's Berkman Center for Internet & Society, 60,000 blogs are active; that is, they are updated frequently. Contrary to what might be assumed, however, not everyone who writes is a progressive Iranian; the religious conservatives also make a strong showing, a reflection of Iran's internal political battles.

com crear un diari en línia en llengua persa, se n'han obert a milers: es calcula que fins a 700.000. Segons el Berkman Center for Internet & Society de la Universitat de Harvard, 60.000 són actius, és a dir, s'actualitzen amb freqüència. Contra el que es podria pensar, però, no tots els que els escriuen són iranianes progressistes; els conservadors religiosos hi són presents també amb molta força, cosa que reflecteix la lluita política interna de l'Iran.

Com a contrapartida a l'auge de la dissidència virtual, la repressió s'ha incrementat. Des del 2003, diversos boguistes

No es extraño que la blogosfera iraní se haya convertido en pocos años en una de las más numerosas del mundo. Un dato: el farsi es uno de los diez idiomas más utilizados en la red. Desde que el iraní-canadiense Hossein Derakhshan, *Hoder*, considerado como el padre de la blogosfera iraní, enseñara a crear en el 2001 un diario en línea en lengua persa, se han abierto miles: se calcula que hasta 700.000. Según el Centro Berkman para Internet y Sociedad de la Universidad de Harvard, 60.000 están activos, es decir, que se actualizan con frecuencia. No obstante, en contra de lo que se podría pensar, no

To counterbalance the surge in virtual dissidence, repression has also been stepped up. Since 2003, several bloggers and online journalists have been arrested, including Derakhshan himself in late 2008. "Dictatorships are afraid of technology because it shakes up their very foundations," claims Shirin Ebadi, who was the lawyer for the cyber-feminists Maryam Hosseinkah and Jelveh Javaheri, who were under arrest for months after having written articles in which they called for more rights. "Just a short time ago a law that sheds light on the government's mentality was presented in Parliament," Ebadi continues. "It

Irán ha sido el último ejemplo de cómo las TIC pueden ser un instrumento útil para el activismo político

Iran has been the latest example of how new technologies can be a useful tool for political activism

i periodistes en línia han estat arrestats, entre els quals, a finals del 2008, el mateix Derakhshan. “Les dictadures temen la tecnologia, perquè fa tremolar les seves bases”, afirma Shirin Ebadi, que va ser l’advocada de les ciberfeministes Maryam Hosseinkah i Jelve Javaheri, detingudes durant uns mesos per haver escrit articles en què reclamaven més drets. “Fa poc es va presentar una llei al Parlament que mostra quina és la mentalitat del govern”, segueix Ebadi. “Preveu que si algú escriu alguna cosa en línia contra l’Islam, se’l podrà condemnar a mort”.

Hamid Tehrani, bloguista i periodista iranià resident a Brussel·les, és l’editor d’Iran de la xarxa internacional Global Voices Online i un dels fundadors del Moviment 18 de març, una plataforma virtual de defensa de bloguistes empresonats que va néixer en memòria de l’iranià Omid Reza Mir Sayafi, mort el 18 de març passat als 25 anys en una presó de Teheran, on complia una condemna de dos anys i mig per “insultar” els líders de la república islàmica. “Les condicions de seguretat per als activistes de la societat civil han empitjorat durant la presidència d’Ahmadinejad, diversos bloguistes han estat empresonats i

Omid Reza va ser el primer a morir entre reixes”, explica. “Amb tot, durant el període de Khatamí [president del 1997 al 2005], molts bloguistes van ser arrestats, tot i que sembla que el fiscal de Teheran va actuar pel seu compte per desacreditar-lo.”

Ja sigui per aprofitar-les o per reprimir-les, els polítics iranians van descobrir fa temps les noves tecnologies. El reformista Mohammed Khatamí i el conservador Ali Akbar Nategh-Nuri i els seus seguidors ja van temptejar els avantatges de la xarxa a les presidencials de 1997, tot i que l’impacte va ser molt reduït perquè encara hi havia pocs usuaris. El

>>

todos los que los escriben son iraníes progresistas: los conservadores religiosos también están presentes con mucha fuerza, lo que refleja la lucha política interna que vive Irán.

Como contrapartida al auge de la disidencia virtual, la represión ha aumentado. Desde 2003, varios blogueros y periodistas en línea han sido detenidos, y entre ellos, a finales del 2008, el propio Derakhshan. “Las dictaduras temen a la tecnología, porque hace que tiemblen sus cimientos”, afirma Shirin Ebadi, que ejerció como abogada de las ciberfeministas Maryam Hosseinkah y Jelve Javaheri, detenidas durante unos meses por

haber escrito artículos en los que reclamaban más derechos. “Recientemente, se presentó una ley en el Parlamento que muestra la mentalidad del gobierno”, prosigue Ebadi. “Prevé que si alguien escribe alguna cosa en línea contra el Islam, podrá ser condenado a muerte”.

Hamid Tehrani, bloguero y periodista iraní residente en Bruselas, es el editor de Irán de la red internacional Global Voices Online y uno de los fundadores del Movimiento 18 de marzo, una plataforma virtual de defensa de los blogueros encarcelados que nació en recuerdo del iraní Omid Reza Mir Sayafi,

>>

states that if someone writes something online against Islam, they can be condemned to death.”

Hamid Tehrani, an Iranian blogger and journalist living in Brussels, is the Iran editor of the Global Voices Online international network and one of the founders of the March 18 Movement, a virtual platform defending imprisoned bloggers. This movement was created in the memory of Iranian Omid Reza Mir Sayafi, who died on the 18th of March at the age of 25 in a Teheran prison, where he was serving a two and a half-year sentence for “insulting” the leaders

of the Islamic Republic. “Security issues for civil society activists became much worse during Ahmadinejad’s years; several bloggers were jailed and Omid Reza became first blogger to die in prison,” he says. “During Khatami’s period (1997-2005), many bloggers were arrested, but it seems that Tehran’s prosecutor acted independently and wanted to discredit him”.

Iranian politicians have been aware of the new communications technologies for some time, using it to their advantage or else repressing it. The reformist Mohammed Khatami and conservative Ali Akbar Nategh-

Nuri and their followers tested the power of the web back in the 1997 presidential elections, although the impact was quite minor because there were still only a handful of users. In 2003, then vice president Mohammad Ali Abtahi, a 50-year-old reformist cleric, was the first to start a blog, *Webnevesht* (Writings on the Web), which gave an indiscreet window onto the inner workings of the government. Mahmoud Ahmadinejad writes a blog, too, but he does not update it very regularly. The supreme leader of Iran, the Ayatollah Ali Khamenei, has a website translated into several languages.

>>

Twitter: Teclejant el tag #iranelection a la casella de recerca es tenia una visió general però confusa del que passava / Al teclear el tag #iranelection en la casilla de búsqueda se tenía una visión general pero confusa de lo que estaba pasando / When typing in the tag #iranelection in the search box you would get a general though confused idea of what was going on /

<<

2003, l'aleshores vicepresident Mohammad Ali Abtahí, un clergue reformista de 50 anys, va ser el primer a obrir un blog, *Webnevesht* (*Escrits a la xarxa*), que va permetre fer una ullada indiscreta al funcionament del govern. També Mahmud Ahmadinejad escriu un blog, però l'actualitza amb poca perseverància. El líder suprem iranià, l'ayatol·là Ali Khamenei, té un web, traduït, entre altres llengües, al castellà.

En aquesta darrera convocatòria presidencial, la guerra electoral va tenir una de les batalles més interessants al ciberespai. Ali Abtahí, convertit en assessor del candidat i clergue

<<

muerto el pasado 18 de marzo a los 25 años en una cárcel de Teherán, donde cumplía una condena de dos años y medio por “insultar”

Shirin Ebadi:
“Internet fa tremolar les dictadures”

“Internet hace que las dictaduras tiemblen”

“Internet makes dictatorships tremble”

reformista de 72 anys Mehdi Karrubi, ex-president del Parlament, va reclutar un exèrcit de simpatitzants virtuals per promoure'n la campanya. (Acabades les eleccions, va ser un dels primers bloguistes detinguts.) També els partidaris de l'ex-primer ministre reformista Mir-Hossein Mussavi van cremar molts cartutxos a la xarxa. Els d'Ahmadinejad no es van quedar enrere i van inundar YouTube de vídeos que documentaven els desplaçaments del president.

És difícil valorar fins a quin punt la xarxa va popularitzar la campanya de Mussavi, però segurament va tenir menys impacte que els

a los líderes de la república islámica. “Las condiciones de seguridad para los activistas de la sociedad civil han empeorado durante la presidencia de Ahmadinejad. Varios blogueros han sido encarcelados y Omid Reza fue el primero en morir entre rejas”, explica. “Aun así, durante el período de Jatami [presidente entre 1997 y 2005], muchos blogueros fueron arrestados, aunque todo parece indicar que el fiscal de Teherán actuó por su cuenta para desacreditarlo.”

Bien sea para aprovecharse de ellas, bien sea para reprimirlas, los políticos iraníes descubrieron hace tiempo las nuevas tecnolo-

<<

In the latest elections, one of the most fascinating battles in the election war took place in cyberspace. Ali Abtahi, now the electoral advisor of the 72-year-old reformist candidate and cleric Mehdi Karrubi, former President of the Parliament, recruited an army of virtual sympathisers to help promote the campaign. (He was one of the first bloggers to be arrested after the elections). Supporters of reformist former Prime Minister Mir-Hossein Mousavi also poured a lot of their resources into the Internet. Ahmadinejad's backers refused to be left behind and inundated YouTube with videos

debats televisius entre els candidats que per primer cop es van celebrar al país. “Sens dubte, la presència virtual l'ajudarà però no marcarà la diferència. Mussavi té com a màxim 10.000 membres a Facebook i 5.000 bloguistes que li donen suport; no n'hi ha prou en un país de 70 milions d'habitants”, comentava Hamid Tehrani just abans de les eleccions.

La campanya en línia no va marcar la diferència, però sí que va contribuir a difondre el missatge dels candidats reformistes, en especial a les grans ciutats, on es nodreix el seu electorat de “hens pijos”, com els qualifiquen els fidels a Ahmadinejad, que recapta vots

gías. El reformista Mohammed Jatami y el conservador Ali Akbar Nategh-Nuri y sus seguidores ya tantearon las ventajas de la red en las presidenciales de 1997, aunque el impacto fue muy reducido porque todavía había pocos usuarios. En el 2003, el entonces vicepresidente Mohammad Ali Abtahi, un clérigo reformista de 50 años, fue el primero en abrir un blog, *Webnevesht* (Escritos en la red), que permitió echar un vistazo indiscreto al funcionamiento del gobierno. También Mahmud Ahmadinejad escribe un blog, pero lo actualiza con poca perseverancia. El líder supremo iraní, el ayatolá

documenting the president's comings and goings.

It is difficult to determine to what extent the web popularised Mousavi's campaign, but it surely had less of an impact than the televised debates between the candidates, a first for the country. “Without any doubt, such a virtual presence can help Mousavi but it can not make the difference. At best Mousavi's Facebook has around 10,000 members, and 5,000 bloggers back him. It is not enough in a country with 70 million people,” pointed out Hamid Tehrani before the elections.

L'advocada i activista de drets humans Shirin Ebadi ha defensat bloguistes detinguts / La abogada y activista de derechos humanos Shirin Ebadi ha defendido a blogueros detenidos / The lawyer and human rights activist Shirin Ebadi has defended bloggers who had been arrested /

sobretot entre les classes urbanes desfavorides i les rurals. Els partidaris de Mussavi i Karrubi es van mobilitzar amb més energies encara acabat l'escrutini, quan els resultats oficials van donar una victòria inesperada, per excessiva, al president, del 62% dels sufragis. Les protestes massives als carrers de Teheran van tenir un mirall virtual a internet, des d'on es denunciava el frau amb la mateixa ràbia i constància.

L'oposició es va organitzar també al ciberespai. Twitter, en especial, es va revelar ideal per a l'activisme, ja que es pot actualitzar instantàniament des d'un ordinador o un telèfon mòbil. La *revolució Twitter* de l'Iran,

>>

Ali Jamenei, tiene una web, traducida, entre otras lenguas, al castellano.

En esta última convocatoria presidencial, la guerra electoral libró una de las batallas más interesantes en el ciberespacio. Ali Abtahi, convertido en asesor del candidato y clérigo reformista de 72 años Mehdi Karrubi, expresidente del Parlamento, reclutó a un ejército de simpatizantes virtuales para promover su campaña. (Acabadas las elecciones, fue uno de los primeros blogueros en ser arrestado). También los partidarios del antiguo primer ministro reformista Mir-Hossein Mussavi quemaron muchos cartuchos en la red. Los

The online campaign did not make the difference, but it did contribute to spreading the reformists candidates' messages, especially in the big cities, where their electorate is fed by "rich kids" as they are called by the faithful followers of Ahmadinejad, who mainly wins votes from the disadvantaged urban and rural classes. The followers of Mousavi and Karroubi were mobilised even more energetically after the vote count, when the official results gave an unexpected landslide victory to the President, who purported captured 62% of the votes. The massive protests on the streets

David Campos, foto cedida per Casa Àsia

seguidores de Ahmadinejad no se quedaron atrás e inundaron YouTube de videos que documentaban los desplazamientos del presidente.

Es difícil valorar hasta qué punto la red popularizó la campaña de Mussavi, pero seguramente tuvo menos impacto que los debates televisivos entre los candidatos que, por vez primera, se celebraron en el país. "Sin duda, la presencia virtual lo ayudará, pero no marcará la diferencia. Mussavi tiene, como máximo, 10.000 miembros en Facebook y 5.000 blogueros que le dan apoyo; no son suficientes en un país de 70 millones de ha-

bitantes", comentaba Hamid Tehrani justo antes de las elecciones.

of Teheran were mirrored virtually on the Internet, where the election fraud was condemned with the same outrage and determination. The opposition also organised itself on cyberspace. Twitter especially proved itself to be ideal for activism, as it can be updated instantaneously via either a computer or a mobile phone. The Twitter revolution in Iran, as someone called it, enabled people to follow what was happening blow by blow through messages less than 140 characters long. All you needed to do was type the tag *#iranelection* into the search box to get

an overview, although it was as confusing as the situation on the ground. The same operation on YouTube showed videos of the protests and repression shot with mobile phones: 3,000 of them were uploaded in a single day. These became so important when the authorities banned the international press from reporting that the US administration intervened to ask both platforms to guarantee the flow of information to the rest of the world.

Twitter was also used to counteract filtering, one of the major evils of the Internet in Iran, coupled with the snail-like pace of the

>>

>>

La Casa Blanca va demanar a les xarxes socials que garantissin el flux d'informació a la resta del món

La Casa Blanca pidió a las redes sociales que garantizaran el flujo de información al resto del mundo

The White House asked social networks to guarantee the flow of information to the rest of the world

<<

al presidente, el 62% de los sufragios. Las protestas masivas en las calles de Teherán tuvieron un espejo virtual en internet, desde donde se denunciaba el fraude con la misma rabia y constancia.

La oposición también se organizó en el ciberespacio. Twitter, sobre todo, demostró ser una herramienta ideal para el activismo, ya que se puede actualizar instantáneamente, tanto a través de un ordenador como desde un teléfono móvil. La *revolución twitter* de Irán, como alguien la calificó, permitió seguir al minuto, a través de mensajes de menos de 140 caracteres, lo que sucedía. Bastaba

<<

connections. “The speed of the Internet cannot be compared to the international standard,” says Sarah emphatically. “This doesn’t mean that we don’t have the technology, but that the government is not interested in young Iranians’ having access to the information that attacks the government. Plus, they filter many websites. Just recently I was looking for botany words and I found a page that was blocked. It’s ridiculous, infuriating and a waste of time!”

During the brief history of the Internet in Iran – the first email was sent in 1993 – at first the authorities were slow to con-

<<

com algú la va anomenar, va permetre seguir minut a minut a través de missatges de menys de 140 caràcters el que estava passant. Calia només teclejar el tag *#iranelection* a la casella de recerca per tenir-ne una visió general, tot i que tan confusa com la situació era sobre el terreny. La mateixa operació a YouTube permetia veure vídeos de les protestes i de la repressió enregistrats amb mòbils: en un sol dia, se’n van descarregar 3.000. Les dues plataformes van agafar tanta importància un cop les autoritats van prohibir treballar a la premsa internacional que l’administració nord-americana va intervenir-hi per demanar-

con teclear el tag *#iranelection* en la casilla de búsqueda para tener una visión general de la situación, aunque tan confusa como la que se vivía sobre el terreno. La misma operación en YouTube permitía ver videos de las protestas y de la represión, grabados con teléfonos móviles: en un solo día, se descargaron 3.000. Las dos plataformas cobraron tanta importancia en cuanto las autoridades prohibieron trabajar a la prensa internacional que la administración norteamericana intervino para pedirles que garantizaran el flujo de información al resto del mundo.

Twitter también sirvió para contrarrestar

control the web, because they did not have the technical means to do so. Just like in other countries, they promoted the Internet for economic, educational and political purposes, and it was only later that they found themselves with a time bomb ticking in their hands. According to the report that the OpenPen Initiative published last June, Iran currently has one of the most extensive filtering systems in the world and uses its own technology to identify and block questionable websites (those with pro-reform, pornographic, human rights, feminist and other contents).

D’esquerra a dreta, web dedicat a Neda, una iraniana morta a trets en una de les protestes a Teheran; il·lustració del bloguista i dissenyador iranià Lego Fish; un dels vídeos de les manifestacions penjats a YouTube / De izquierda a derecha, web dedicada a Neda, una iraní muerta a tiros en una de las protestas en Teherán; ilustración del bloguero y diseñador iraní Lego Fish; uno de los videos de las manifestaciones colgados en YouTube / From left to right, web dedicated to Neda, an Iranian woman shot dead during one of the demonstrations in Teheran; drawing by the Irani blogger and designer Lego Fish; one of the videos of the demonstrations posted on YouTube /

los que garantissin el flux d’informació a la resta del món.

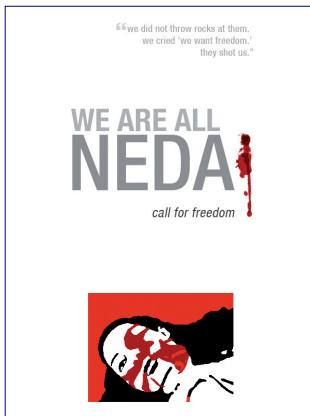
Twitter va servir també per contrarestar el filtratge, un dels grans mals d’internet a l’Iran juntament amb la baixa velocitat de connexió. “La velocitat d’internet no es pot comparar a l’estàndard internacional”, subratlla Sarah. “No vol dir que no tinguem la tecnologia, sinó que al govern no li convé que els joves tinguin accés a informació que l’ataca. A més, filtren molts webs. Fa poc buscava paraules de botànica i em vaig trobar una pàgina bloquejada. És ridícul, empenya i fa perdre el temps.”

el filtrado, uno de los grandes males de internet en Irán junto con la baja velocidad de conexión. “La velocidad de Internet no se puede comparar con el estándar internacional”, subraya Sarah. “No es que carezcamos de la tecnología, sino que al gobierno no le conviene que los jóvenes tengan acceso a la información que lo ataca. Además, filtran muchas webs. Hace poco, buscaba palabras de botánica y fui a parar a una página que estaba bloqueada. Es ridículo, cabrea y te hace perder el tiempo.”

Durante la corta historia de internet en Irán –el primer correo electrónico se envió

Nonetheless, the Iranians are old hands at evading censorship. “The government blocks many pages, including the ones of the human rights activists, but fortunately we have extremely skilful young people who manage to unblock them,” states Ebadi. “The government blocks, the young people unblock; it has become a competition.”

Sarah, for example, knows how to access proxy servers in order to avoid the filtered ones. After the elections, as the authorities closed off the social networks, Jodi and Parastoo began to “twitter” advice on how to elude the blockade and connect to gmail,

Durant la curta història d'Internet a l'Iran –el primer correu electrònic es va enviar el 1993– les autoritats van trigar a controlar la xarxa, perquè no tenien els mitjans tècnics necessaris. Com en altres països, van promoure Internet amb finalitats econòmiques, educatives i polítiques i no va ser fins després que es va trobar amb una bomba de rellotgeria a les mans. Segons l'informe que va publicar el juny passat l'OpenPen Initiative, el país té actualment un dels sistemes de filtratge més extensos del món i utilitza tecnologia pròpia per identificar i bloquejar webs qüestionables (reformistes,

en 1993–, las autoridades tardaron en controlar la red, porque no tenían los medios técnicos necesarios. Como en otros países, impulsaron Internet con fines económicos, educativos y políticos, pero tardaron en darse cuenta de que tenían una bomba de relojería en las manos. Según el informe publicado el pasado mes de junio por el OpenPen Initiative, Iran tiene actualmente uno de los sistemas de filtrado más extensos del mundo y utiliza tecnología propia para identificar y bloquear webs dudosas (reformistas, pornográficas, de derechos humanos, feministas y un largo etcétera).

Facebook and Messenger. Until they could no longer avoid the interruptions, that is. “Internet is dying...” wrote Parastoo on the 15th of June. “Viva our BRAVE football team. 2day they have a match with Korea. Some of them are wearing GREEN wristbands! Brave guys!”, Jádí announced with enthusiasm on the morning of the 17th when it could only be read outside Iran. Shortly afterwards he posted a brief, agonising message: “Goodbye :) The Internet is completely down here. Our motto is Mousavi!, Mousavi, take back the Internet!” ■

pornogràfics, de drets humans, feministes, i un llarg etcètera).

Els iranians, amb tot, són veterans en l'art d'esquivar la censura. “El govern bloqueja moltes pàgines, entre les quals hi ha les dels activistes de drets humans, però afortunadament tenim joves molts hàbils que aconseguen desbloquejar-les”, afirma Ebadi. “El govern bloqueja, els joves desbloquegen; s'ha convertit en una competició.”

Sarah, per exemple, sap com accedir a servidors *proxy* per saltar-se els filtres. Jádí i Parastoo es van dedicar després de les eleccions, a mesura que les autoritats tancaven

Con todo, los iraníes son expertos en el arte de esquivar a la censura. “El gobierno bloquea muchas páginas, entre las que están las de los activistas de derechos humanos, pero afortunadamente tenemos muchos jóvenes talentosos que consiguen desbloquearlas”, afirma Ebadi. “El gobierno bloquea, los jóvenes desbloquean; se ha convertido en una competición.”

Sarah, por ejemplo, sabe cómo acceder a servidores *proxy* para saltarse los filtros. Jádí y Parastoo se dedicaron después de las elecciones, a medida que las autoridades cerraban el grifo de las redes sociales, a “twitter”

l'aixeta de les xarxes socials, a “twitter” consells per eludir el bloqueig i poder connectar a Gmail, Facebook o el Messenger. Fins que ja no van poder evitar les interrupcions. “Internet s'està morint...”, escribia Parastoo el 15 de juny. “Viva el nostre VALENT equip de futbol. Avui juguen contra Corea. Alguns porten el braçalet VERD!”, anunciava amb entusiasme Jádí el 17 al matí, quan ja només se'l podia llegir des de l'estranger. I poc després penjava un micromissatge agonitzant: “Adéu :) Aquí Internet no funciona. El nostre lema és Mussavi!, Mussavi, retorna'ns Internet.” ■

consejos para eludir el bloqueo y poder conectarse a Gmail, Facebook o al Messenger. Hasta que fue imposible evitar las interrupciones. “Internet se está muriendo...”, escribía Parastoo el 15 de junio. “Viva nuestro VALIENTE equipo de fútbol. Hoy juegan contra Corea. ¡Algunos llevan el brazalete VERDE!”, anunciaba con entusiasmo Jádí el 17 por la mañana, cuando ya solamente se le podía leer desde el extranjero. Y poco después colgaba un micromensaje agonizante: “Adiós :) Aquí Internet no funciona. Nuestro lema es ¡Mussavi!, Mussavi, devuélvenos Internet.” ■

Berkman Center for Internet & Society. Mapping Iran's Online Public: Politics and Culture in the Persian Blogosphere

cyber.law.harvard.edu/publications/2008/Mapping_Irans_Online_Public

OpenNet Initiative. Internet filtering in Iran

opennet.net/sites/opennet.net/files/ONI_Iran_2009.pdf

Shirin Ebadi, autobiography

nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/2003/ebadi-autobio.html

Global Voices Online. Posts by Hamid Tehrani

www.humanrights-ir.org/english/

March 18 Movement www.march18.org

“Els mitjans convencionals es resisteixen al canvi”

“Los medios convencionales se resisten al cambio”

“The conventional media are resistant to change”

Manuel Campo Vidal no necessita gaire presentació: és un dels rostres de la comunicació més coneguts de l'Estat espanyol. Nascut a Camporrells (Osca) el 1951, és llicenciat en Periodisme i doctor en Sociologia, però també enginyer tècnic en Electrònica Industrial. Quatre dades del seu extens currículum: va presentar els informatius de TV1, va dirigir Antena 3 TV i va moderar el 1993 el primer debat electoral televisat entre l'aleshores president Felipe González i José María Aznar. Presideix des del 2006 l'Acadèmia de les Ciències i les Arts de Televisió. Francisco Lupiáñez va néixer a Avilés (Astúries) el 1977. Llicenciat en Economia i doctor en Societat de la Informació i el Coneixement, és professor dels Estudis d'Informació i Comunicació de la UOC i investigador del Grup de Recerca Interdisciplinària sobre les TIC (i2TIC).

Manuel Campo Vidal no necesita muchas presentaciones: es uno de los rostros de la comunicación más conocidos de España. Nacido en Camporrells (Huesca) en 1951, es licenciado en Periodismo y doctor en Sociología, además de Ingeniero Técnico en Electrónica Industrial. Cuatro datos de su extenso currículum: presentó los informativos de TVE-1, dirigió Antena 3 TV y moderó, en 1993, el primer debate electoral televisado entre el entonces presidente Felipe González y José María Aznar. Desde 2006 preside la Academia de las Ciencias y las Artes de Televisión. Francisco Lupiáñez nació en Avilés (Asturias) en 1977. Licenciado en Economía y doctor en Sociedad de la Información y el Conocimiento, es profesor de los Estudios de Información y Comunicación de la UOC e investigador del Grupo de Investigación Interdisciplinaria sobre las TIC (i2TIC).

Manuel Campo Vidal does not need much introduction: he is one of the most prominent media professionals in Spain. Born in Camporrells (Huesca) in 1951, he holds a Bachelor's degree in Journalism and a doctorate in Sociology, and he is also a technical engineer in Industrial Engineering. Four highlights from his extensive CV: he was a news anchor on TV1, directed Antena 3 TV and moderated in 1993 the first Spanish televised election debate between then-President Felipe González and his rival José María Aznar. He has been at the helm of the Academy of the Television Arts and Sciences since 2006. Francisco Lupiáñez was born in Avilés (Asturias) in 1977. He holds a B.A. in Economics and a doctorate in Information and Knowledge Society. He works as a professor in the UOC's Information and Communication degree programme and is a researcher in the Interdisciplinary Research Group in ICTs (i2TIC)

¿Cuáles son en tu opinión los cambios más importantes que han experimentado los medios de comunicación en los últimos cinco años? Han cambiado dos cosas. Por un lado, la crisis económica ha acelerado la situación. Por otro, se está acelerando un cambio de paradigma en virtud del cual el espectador está pasando a adoptar una posición mucho más activa que la que tenía hace unos años. Se están desarrollando medios de comunicación individuales que, en momentos de máxima atención, como el 11-M o los atentados del metro de Londres del 7 de julio del 2005, son capaces de crear unas redes que pueden acabar siendo más importantes que los medios convencionales. Por ejemplo: en el 11-M, el director de informativos de TV3 comentó que los SMS iban por delante de la televisión, que ya estaba informando prácticamente en directo. En el caso de Londres, el gobierno de Tony Blair dijo que no se publi-

>>

What do you think are the most important changes in the media in the past five years? Two things have changed. Firstly, the economic crisis has sped things up. And secondly, a paradigm shift whereby spectators are coming to play a much more active role than they did several years ago, is also gaining momentum. Individual media are being developed, and at peak times, like in Madrid on the 11th of March 2004 or the London underground attacks on the 7th of July 2005, they are capable of creating networks that can end up being more important than the conventional media. On the 11th of March, for example, the news director at TV3 commented that the text messaging was ahead of the television, that was practically delivering live reports. In the London attacks, Tony Blair's government said that no photographs of the dead and from inside the tunnels would be published, but some citizens posted photos on their blogs snapped with their mobile

>>

MANUEL CAMPO VIDAL CONVERSA AMB FRANCISCO LUPIÁÑEZ

“Sempre que ha aparegut un nou mitjà hi ha hagut una crisi molt profunda”

<<

Quins creus que són els canvis més importants que han experimentat els mitjans de comunicació en els últims cinc anys? Han canviat dues coses. D'una banda, la crisi econòmica ha accelerat la situació. I, de l'altra, s'està accelerant el canvi de paradigma pel qual l'espectador està passant a una posició molt més activa de la que tenia fa uns anys. S'estan desenvolupant mitjans de comunicació individuals que, en moments de màxima atenció, com l'11-M o els atemptats del metro a Londres el 7 de juliol del 2005, són capaços de crear xarxes que poden acabar sent més importants que els mitjans convencionals. A l'11-M, per exemple, el director dels informatius de TV3 va comentar que els SMS anaven per davant de la televisió, que n'estava informant pràcticament en directe. En el cas de Londres, el govern de Tony Blair va dir que no es publicarien fotografies de l'interior dels túnels i dels morts, però hi van haver ciutadans que van penjar

<<

carían fotografías del interior de los túneles y de los muertos, pero algunos ciudadanos colgaron en sus blogs fotografías realizadas con el teléfono móvil; dos días más tarde, *The Times* y *The Washington Post* las publicaron. Los factores político, tecnológico y económico no son los únicos motores de cambio, sino que hay más, como por ejemplo las costumbres o el uso que hace la gente de los medios de comunicación.

¿La cultura participativa es un factor más dinámico que el mismo sector audiovisual? Sí, lo vimos en las elecciones norteamericanas. El uso de las redes sociales en la campaña del presidente Obama ha servido para tres cosas muy importantes: popularizarla, recaudar fondos y como mecanismo para organizar al voluntariado. Es una nueva situación que creo que cambiará la manera de llevar a cabo las campañas electorales en todo el mundo.

<<

phones and two days later they were published in *The Times* and *The Washington Post*. Not only can we consider political, technological and economic factors as engines of change, but there are also others, such as customs and how people use the media.

Is participatory culture a more dynamic factor than the audiovisual industry itself? Yes. We saw it in the American elections. Social networks were used in President Obama's campaign for three main purposes: to spread the word about the campaign, to raise money and to organise the volunteers. This is a novel situation which I think will change how election campaigns are run all over the world.

How does this change the industry? I would say that it's not as flexible as individual citizens... My perception is that the conventional media are seriously resistant to change. It is true that they are undergoing a profound transformation; in the case of the audiovisual

en els seus blogs fotografies fetes amb telèfon mòbil i, dos dies després, les van publicar *The Times* i *The Washington Post*. No només podem considerar els factors polític, tecnològic i econòmic com a motors de canvi, sinó que n'hi ha d'altres, que són els costums i els usos que la gent fa dels mitjans de comunicació.

La cultura participativa és un factor més dinàmic que el mateix sector audiovisual? Sí, ho vam veure a les eleccions nord-americanes. L'ús de les xarxes socials a la campanya del president Obama ha servit per a tres coses molt importants: popularitzar-la, recaptar fons i com a sistema d'organització del voluntariat. És una nova situació, que crec que canviarà la manera de fer les campanyes electorals a tot el món.

Com canvia això el sector? Jo diria que no és tan flexible com el ciutadà... Tinc la percepció que en els mitjans de comunicació convencionals hi ha una resistència seriosa al canvi. És veritat que s'està

¿Cómo afecta todo esto al sector? Yo diría que no es tan flexible como el ciudadano... Tengo la sensación de que, en los medios de comunicación convencionales, hay una resistencia seria al cambio. Es cierto que estamos viviendo una transición muy profunda. En el caso del mundo audiovisual, por ejemplo, el salto del analógico al digital está cambiando el mundo. También hay una transición hacia un multicanal, que conlleva una fragmentación altísima de la audiencia y, por lo tanto, una posible atomización del mercado publicitario. Por lo tanto, se están redefiniendo los parámetros que regían las audiencias, la publicidad y el modelo de negocio tradicional de los medios de comunicación convencionales. La transición es muy profunda y el hecho de que coincida con una crisis económica grave provoca que se esté dando en unas condiciones muy severas. Y eso conllevará la necesidad de reinventar los modelos de negocio, tal vez

industry, for example, the leap from analogical to digital is changing the world. There is also a transition towards multi-channel, which leads to extremely high audience fragmentation and consequently the possible atomisation of the advertising market. Therefore, the parameters governing audiences, advertising and the traditional business model in the conventional media are being redrawn. The transition is extremely deep-seated, and the fact that it is dovetailing with a serious economic crisis means that it is taking place under very severe conditions. This means that there is a need to reinvent the business models, perhaps with the disappearance of some medium, mergers or acquisitions, and who knows if it will mean a major reshuffling of the communication map.

Why isn't the industry readying itself for this change? Seen from a historical perspective, every time a new medium has emerged, there

“Siempre que ha aparecido un nuevo medio ha habido una crisis muy profunda”

vivint una transició molt profunda. En el cas de l'audiovisual, per exemple, el salt de l'analogic al digital està canviant el món. També hi ha una transició cap a un multicanal, que comporta una fragmentació de l'audiència altíssima i, en conseqüència, una possible atomització del mercat publicitari. S'estan refent, per tant, els paràmetres pels quals es governaven les audiències, la publicitat i el model de negoci tradicional dels mitjans de comunicació convencionals. La transició és molt profunda i el fet que coincideixi amb una crisi econòmica greu fa que es faci en condicions molt severes. I això comportarà una necessitat de reinventar els models de negoci, potser amb la desaparició d'algun mitjà, fusions o adquisicions, o qui sap si realment amb un trasbalsament molt important del mapa de la comunicació.

Per què el sector no es posiciona al davant del canvi? Vist des d'una perspectiva històrica, sempre que ha aparegut un nou mitjà hi ha

hagut una crisi molt profunda i una readaptació molt necessària, amb les resistències oportunes i amb les oportunitats que també crea l'acceptació. Quan va aparèixer la ràdio, es va donar per liquidada la premsa, que venia del segle XIX i que era una premsa molt atomitzada i molt d'opinió. A Barcelona, es publicaven probablement trenta diaris, segons les tendències sindicals, els partits polítics i els barris. Quan va aparèixer la televisió, es va donar per liquidada la ràdio i quan va aparèixer la televisió temàtica, perquè els satèl·lits i el cable permetien un altre tipus de difusió més enllà de l'ona hertziana normal, es va donar per liquidada –gran error– la televisió generalista. Ara es donen totes aquestes circumstàncies, però apareix un nou mitjà de comunicació. A vegades diem *internet* i ho resollem amb una paraula de tres síl·labes, però és que aquí hi ha molts mitjans de comunicació que concatenats poden ser un altre motor i si no hi ha

>>

con la desaparición de algún medio, con fusiones o adquisiciones o quien sabe si realmente con un vuelco sustancial en el mapa de la comunicación.

¿Por qué no se posiciona el sector al frente del cambio? Visto en perspectiva, siempre que ha aparecido un nuevo medio ha habido una crisis muy profunda y una readaptación muy necesaria, con las resistencias oportunas y con las oportunidades que también propicia la aceptación. Cuando apareció la radio, se dio por muerta a la prensa, que venía del siglo XIX y que era una prensa muy atomizada y muy de opinión. En Barcelona, se publicaban probablemente unos treinta diarios, según las tendencias sindicales, los partidos políticos y los barrios. Cuando apareció la televisión, se dio por muerta a la radio, y cuando apareció la televisión temática, porque los satélites y el cable permitían otro tipo de difusión más allá de las ondas

hertzianas normales, se dio por muerta –craso error– a la televisión generalista. Ahora concurren todas estas circunstancias, pero aparece un nuevo medio de comunicación. A veces, decimos *internet* y lo resolvemos con una palabra de tres sílabas, pero es que aquí hay muchos medios de comunicación que, concatenados, pueden ser otro motor, y si todos los medios anteriores no se someten a un profundo proceso de adaptación, llegaremos a una situación un tanto compleja. A partir del soporte de internet se están creando otros sistemas de comunicación y está cobrando unas dimensiones realmente muy importantes.

¿Crees que los nuevos roles profesionales, las nuevas tipologías de periodistas y de personal del mundo audiovisual, son una manera de salir airosos de esta situación? Sí. La Comisión Europea publicó, a finales de los ochenta, bajo la presidencia de Jacques Delors,

>>

has been a profound crisis and a much-needed re-adaptation, with the usual reluctance and with the opportunities that also create acceptance. When radio first appeared, the press was considered done with as it dated from the 19th century and was highly atomised, dealing largely in opinion. There were maybe 30 newspapers in print in Barcelona alone, and they wrote from the vantage point of the trade unions, the political parties and the neighbourhoods. When television appeared, radio was considered done with, and when thematic TV channels appeared, because satellites and cable made it possible to broadcast beyond the usual wavelength, general TV was – very erroneously – considered done with. Now all these circumstances are in the air, but a new medium has appeared. We call it ‘the Internet’, and we take care of it with a three-syllable word, but the fact is that here we have many media, which might be another engine if they

>>

“Every time a new medium has emerged, there has been a profound crisis”

“El periodista és ara una mica menys lliure, menys autònom, menys independent”

“El periodista es hoy un poco menos libre, menos autónomo, menos independiente”

<<

una gran adaptació de tots els mitjans anteriors arribaríem a una situació una mica complexa. Sobre el suport d'internet, s'estan creant altres sistemes de comunicació i això està agafant unes dimensions realment molt importats.

Creus que una manera de sortir-se'n són els nous rols professionals? Noves tipologies de periodistes i de personal de l'audiovisual? Sí. La Comissió Europea va treure a finals dels vuitanta, quan la presidia Jacques Delors, el llibre blanc de les noves professions, que deia que durant els pròxims vint anys apareixerien 2.000 professions noves, que encara no sabia quines serien. Crec que es van quedar curts amb aquella predicció perquè probablement no només han aparegut professions noves, sinó que també se n'han transformat moltes. El camioner de fa deu o quinze anys no té res a veure amb el d'ara, que sembla un enginyer de la NASA i té radars de localització

i un ordinador a bord: és algú que més enllà de conduir el camió està en el món de les telecomunicacions. Si això ho apliquem a les nostres professions el resultat, sense fer gaires prediccions, serà molt diferent. Des de fa uns anys, el debat no ha anat més enllà que parlar de la multifuncionalitat o del *multitasking*; en canvi, tots veiem que cal donar un salt i transformar els rols dels periodistes, els quals, avui, en una redacció, no fan la mateixa feina que quan jo era becari a *Tele/eXpres*.

Hem anat a pitjor? Hem anat a pitjor perquè les empreses periodístiques, i molts periodistes, s'han atrinxerat excessivament. Ara s'és una mica menys lliure, menys autònom, menys independent. Em produeix una tristesa immensa quan comença una tertúlia a la ràdio o a la televisió i, abans que comenci, ja sé quina posició tenen els que parlaran. També hem anat a pitjor en el sentit que l'experiència

<<

el libro blanco de las nuevas profesiones, que afirmaba que, en los veinte años siguientes, aparecerían 2.000 nuevas profesiones, aunque en ese momento no sabía cuáles. Creo que se quedaron cortos en su predicción, porque probablemente no sólo han aparecido profesiones nuevas, sino que también muchas de ellas se han transformado. El camionero de hace diez o quince años no tiene nada que ver con el de la actualidad, que parece un ingeniero de la NASA y tiene radares de localización y un ordenador a bordo: es alguien que, más allá de conducir el camión, está en el mundo de las telecomunicaciones. Si aplicamos todo esto a nuestras profesiones, el resultado será, sin necesidad de aventurarnos en demasadas predicciones, muy distinto. Desde hace algunos años, el debate se ha limitado a tratar la multifuncionalidad o el *multitasking*; en cambio, a nadie se le escapa que hay que dar un salto y transformar los roles de los periodistas

pues, hoy, en una redacción, no desempeñan la misma labor que yo desempeñaba cuando era un becario en el *Tele/eXpres*.

¿Hemos ido a peor? Hemos ido a peor porque las empresas periodísticas, y también muchos periodistas, se han atrincherado excesivamente. El periodista es hoy un poco menos libre, menos autónomo, menos independiente. Siento una tristeza inmensa cuando empieza una tertulia en la radio o en la televisión y, antes de que empiece, ya sé qué postura tienen los que hablarán. También hemos ido a peor en la medida en que la experiencia ha perdido consideración, entre otros motivos, por razones económicas y porque no hemos dado a los periodistas la formación adecuada. Me parece que el rejuvenecimiento de las redacciones ha conllevado la eliminación de la experiencia necesaria para que la gente joven conviva con la gente mayor. Yo tuve la extraordinaria fortuna de ser estudiante en prácticas en *Tele/*

<<

were concatenated. Plus, if all the previous media do not truly adapt the situation might become quite complex. Other communication systems are being created with the Internet as their basis, and they are coming to take on truly impressive proportions.

Do you think that one way of rising above this is the new professions? New kinds of journalists and audiovisual jobs? Yes. In the late 1980s, when Jacques Delors was at the head of the European Commission, it issued a White Paper on the new professions, which stated that 2,000 new professions would appear in the next 20 years, even though they did not know yet what they would be. I think that they fell short with this prediction because probably not only have new professions appeared, but many existing professions have changed. The lorry driver of 10 or 15 years ago has nothing to do with the lorry driver of today, who resembles a NASA engineer and

has location radar and a computer onboard. Lorry drivers today are conversant in the world of telecommunications, in addition to driving their vehicles. If we apply this to our professions, the result – without having to go out on a limb with our predictions – will be very different. For some years now, the debate has gone no further than just talking about multi-functionality or multitasking, yet we all see that a leap must be taken to transform the role of journalists, because their job today on an editorial team is not the same as when I was an intern at *Tele/eXpres*.

Have things gotten worse? Things have gotten worse because the journalism companies, not to mention many journalists, have bunkered down too much. Nowadays, journalists are a little less free, a little less autonomous, less independent. I feel very sad when a talk show begins on the radio or television and even before it starts

“Now journalists are a little less free, a little less autonomous, less independent”

està desconsiderada, entre altres motius, per raons econòmiques i perquè no hem donat als periodistes la formació adequada. Em sembla que el rejueniment de les redaccions ha suposat l'eliminació de l'experiència necessària perquè convisquin la gent jove amb la gent gran. Jo vaig tenir la immensa sort de ser estudiant en pràctiques a *Tele/eXpress* i de tenir de director a Manuel Ibáñez Escofet, que deixava entrar cada dia els becaris i els redactors joves a la reunió de portada. Era una classe de periodisme magnífica. El fet que ara hi hagi a les redaccions massa gent jove sense experiència, que no van viure la crisi dels noranta, i menys les dels vuitanta, fa que estem alimentant una altra crisi a més a més de la crisi financera internacional i de la crisi local pel model de creixement que tenia Espanya.

En aquest context, com veus les prejubilacions que s'han dut a terme en algunes redaccions? Les prejubilacions han estat mor-

tals en aquest sentit. Però no només a la premsa, també en el món bancari i a molts altres sectors. Em deia el director general d'una caixa d'estalvis important que han tret a gent que ara tindria prop de 60 anys; a més a més dels coneixements de sempre, donaven el que ell en deia “crèdit per olfacte” i els han substituït per gent que sap més idiomes, però per als quals els clients són números i donen menys crèdits dels que el director de la caixa voldria. Això ha estat important a les redaccions, però també en els taulells de les entitats de crèdit, i de tants altres exemples de la vida.

El posicionament moltes vegades no neutre del periodista, o directament tendencios, creus que té un impacte en l'esfera pública? Crec que tot això té repercussió en el descrèdit que l'opinió pública té de la funció del periodista. Alguna cosa no estem fent bé quan a les enquestes del CIS de fa deu o quinze anys els periodistes estàvem

>>

eXpress y de tener como director a Manuel Ibáñez Escofet, que cada día dejaba entrar a los becarios y a los redactores jóvenes a la reunión de la primera página. Aquello era una clase de periodismo magnífica. Que haya hoy en las redacciones demasiada gente joven sin experiencia, que no vivió la crisis de los años noventa, provoca que estemos alimentando otra crisis además de la crisis financiera internacional y de la crisis local debida al modelo de crecimiento que tenía España. **En este contexto, ¿cómo ves las prejubilaciones que se han llevado a cabo en algunas redacciones?** Las prejubilaciones han sido, en este sentido, mortales. Pero no sólo en la prensa, también en el mundo bancario y en muchos otros sectores. El director general de una caja de ahorros importante me contaba que han echado a gente que ahora rondaría los 60 años; además de los conocimientos de toda la vida, daban lo que él denominada “crédito por olfato”. Los

han sustituido por gente que sabe más idiomas pero para quienes los clientes son meros números, y que dan menos créditos de los que querría el director de la caja. Ese fenómeno ha sido importante en las redacciones, pero también en los mostradores de las entidades de crédito y en muchos otros ámbitos de la vida.

El posicionamiento muchas veces no neutro del periodista, o directamente tendencioso, ¿crees que tiene un impacto en la esfera pública? Creo que todo eso influye en el descrédito que tiene la opinión pública de la función del periodista. Algo no estamos haciendo bien cuando, en las encuestas del CIS de hace diez o quince años, los periodistas estábamos entre las profesiones que encabezaban el ranking de prestigio y ahora estamos al final. Algo hemos hecho mal y tenemos que hacer autocrítica. La gente ha visto demasiado atrincheramiento, demasiada distancia, demasiada ingenuidad en algún

>>

I already know the positions of the talking heads. Things have also gotten worse in the sense that experience is undervalued for many reasons, including economic, and because we have not trained journalists properly. I think that the hiring of younger writers on the editorial teams has led to the elimination of much needed experience, so young people can't work side-by-side with veterans. I was extremely lucky when I was a student doing my internship at *Tele/eXpress* and Manuel Ibáñez Escofet was the editor-in-chief. He let the interns and young journalists sit in on the headline meeting every day. That was a fantastic lesson in journalism. The fact that there are too many inexperienced young people on the editorial staff now who never lived through the crisis of the 1990s, much less the 1980s, means that we are feeding another crisis in addition to the international financial crisis and the local crisis in Spain's growth model.

Given this, how do you feel about the early retirement of some writing staff? Early retirement has been a death blow, not only in the press but also in banking and other industries. The general manager of a major savings bank told me that they fired people who would now be close to 60 years old; in addition to the knowledge they had amassed over the years, they were able to “intuitively sniff out a good loan prospect”. They have been replaced by people who are proficient in more languages, but for whom the customers are just numbers, and they grant fewer loans than the bank manager would like. This has been an important factor on the writing staffs of newspapers, but also behind the counters of the lending banks and in so many other walks of life.

Do you think that the dubiously neutral or even outrightly biased stances of journalists have an impact on the public sphere? I think

>>

“Aquí qualsevol que hagi anat a tres tertúlies o vingui de ‘Gran Hermano’ diu que és periodista”

<<

entre les professions que encapçalaven el prestigi i ara n'estem a la cua. Alguna cosa hem fet malament i hem de fer una autocrítica. La gent ha vist massa atrinxerament, massa distància, massa ingenuïtat en algun moment, massa entrega. Un periodista era una persona molt més respectada fa uns anys; ara només ho són alguns.

Ho podem emmarcar dins de la crisi de legitimitat de les institucions? Antonio Alvarez Solís, un veterà periodista que va ser director d'*Interviú* i va treballar a *La Vanguardia*, explicava fa anys que va veure un senyor que a la seva targeta de visita posava “xxx, subscriptor de *La Vanguardia*”. Poca broma, eh!, ser subscriptor de *La Vanguardia* no ho era qualsevol. Avui això és impensable. Per què? Primer, perquè parlem malament i escrivim malament. El diari ha de ser també el dipòsit on es cuidi la llengua, l'instrument principal amb què treballem no el cuidem i ningú no ens exigeix cuidar-lo. Més

<<

momento, demasiada entrega. Un periodista era una persona mucho más respetada hace unos años, y ahora lo son sólo unos cuantos.

¿Podemos enmarcarlo dentro de la crisis de legitimidad de las instituciones? Antonio Alvarez Solís, un veterano periodista que fue director de *Interviú* y que trabajó en *La Vanguardia*, contaba hace años que vio a un señor que, en su tarjeta de visita, había puesto “xxx, subscriptor de *La Vanguardia*”. ¡Poca broma, eh!, que no todo el mundo era subscriptor de *La Vanguardia*. Hoy, algo así es impensable. ¿Por qué? En primer lugar, porque hablamos mal y escribimos mal. El periódico también ha de ser el depósito donde se cuide la lengua. No cuidamos nuestro instrumento principal, y nadie nos exige cuidarlo. Más allá del atrincheramiento, de la falta de

<<

that all of this is reflected in the fact that public opinion has largely discredited journalists. We are doing something wrong when 10 or 15 years ago the CIS surveys rated journalism among the most prestigious professions and now we're at the bottom of the list. We are doing something wrong and we need to take a critical look at it. People have seen too much bunkering down, too much distancing, too much ingenuousness at some point in time, too much devotion. A journalist was a much more highly respected person years ago, and now only some of them are respected.

Can we put this down to the crisis in institutional legitimacy? Some years ago, Antonio Alvarez Solís, a veteran journalist who was the editor-in-chief of *Interviú* and worked at *La Vanguardia*, said that he had seen a man whose business card read “xxx, subscriber to *La Vanguardia*”. Hey, that's serious stuff: not just anyone was a subscriber

enllà de l'atrinxerament, de la manca d'experiència, de les jubilacions anticipades, es pot veure en la llengua. Tampoc hem cuidat que aquí qualsevol que hagi anat a tres tertúlies o procedeixi de *Gran Hermano*, o del Gran Hermano de la política, que també n'hi ha, digui que és periodista. Això que qualsevol es pugui proclamar periodista en un mitjà de comunicació públic o privat davant de la passivitat dels col·legis professionals, de la resta de companys, de la mateixa acadèmia de la televisió, i ens quedem tots tan tranquils... Potser que revisem el gènere de la tertúlia, li posem uns límits i marquem unes quantes exigències, perquè si no qualsevol persona, anant-hi, desprestigia la nostra professió.

Internet també ha obert els límits del que és ser periodista. Els mitjans tradicionals tenen apartats en línia on diuen “tu, també periodista” i on tothom pot informar... Podem admetre fenòmens com el

experiencia o de las jubilaciones anticipadas, se aprecia en la lengua. Tampoco hemos cuidado que, aquí, cualquiera que haya ido a tres tertulias o que venga de *Gran Hermano* o del Gran Hermano de la política, que también lo hay, diga que es periodista. Que cualquiera pueda proclamarse periodista en un medio de comunicación público o privado ante la pasividad de los colegios profesionales, del resto de compañeros, de la propia academia de la televisión, y que todos nos quedemos tan tranquilos... Tal vez deberíamos revisar el género de la tertulia, ponerle unos límites y establecer unas cuantas exigencias, porque, de lo contrario, cualquier persona, acudiendo a ellas, puede desprestigiar a la profesión.

Internet también ha abierto los límites de lo que es ser periodista. Los medios tradicionales tienen apartados en línea titulados “tú, también periodista” donde todo el mundo puede informar... PODE-

to *La Vanguardia*! Today that is unthinkable. Why? Firstly, because we speak and write badly. A newspaper should also be a repository where language is cultivated as the prime instrument with which we work, but we don't cultivate the language, nor does anyone require us to. Beyond the bunkering down, the lack of experience and early retirement, another issue is language. Nor have we heeded the fact that here anyone who has participated in a few talk shows or appeared on *Big Brother* or the Big Brother of politics, which also exists, can claim to be a journalist. So anyone can proclaim themselves a journalist in the private or public media, given the passivity of the professional colleges and of the television academy itself, and we just sit there wringing our hands... Perhaps we should revise the talk show genre, put some constraints on it and set some requirements, because if we don't we are discrediting our profession by letting just anyone participate.

“Aquí cualquiera que haya ido a tres tertulias o que venga de ‘Gran Hermano’ dice que es periodista”

del periodista ciutadà, però hi ha d’haver uns límits. Crec que un dels problemes que té internet és, justament, el de la credibilitat. Ahora, la pèrdua principal que hem tingut els mitjans de comunicació és la de credibilitat, tant dels mitjans com dels periodistes. I la suma de totes ens ha donat com a resultat que no estem travessant els millors moments en la consideració de l’opinió pública, que és per a qui treballem i a qui ens devem.

D'altra banda, el ministre Sebastián va dir fa poc que la llei de l'audiovisual va per llarg. Què en penses d'això i de la manca d'un consell audiovisual estatal? Són dues coses diferents. La llei de l’audiovisual, quan la reclamàvem fa deu o quinze anys, ja era difícil. Avui encara és més difícil, perquè hi ha molts més mitjans i moltes situacions noves, tot i que algun marc regulatori hem de tenir. Pel que fa als consells, no sóc una persona ni que hi estigui

mos admitir fenómenos como el del periodista ciudadano, pero tiene que haber unos límites. Creo que uno de los problemas que plantea internet es, precisamente, el de la credibilidad. Al mismo tiempo, la pérdida principal que hemos sufrido los medios de comunicación es la de la credibilidad, tanto de los medios como de los periodistas. Y la suma de todo eso ha dado como resultado que no estamos atravesando el mejor momento a ojos de la opinión pública, que es para quien trabajamos y a quien nos debemos.

Por otro lado, el ministro Sebastián dijo recientemente que la ley del audiovisual va para largo. ¿Qué te parece eso y que no exista un consejo estatal del audiovisual? Son dos cosas distintas. La ley del audiovisual ya era algo difícil cuando la reclamábamos hace diez o quince años. Y hoy lo es más si cabe porque hay muchos más medios y muchas situaciones nuevas, aunque sí es cierto que necesi-

The Internet has also extended the boundaries of what it means to be a journalist. The traditional media now have online sections that say, “you, too, can be a journalist” where anyone can report... We can accept phenomena like the citizen-journalist, but there have to be limits. I think that one of the Internet’s problems is precisely its credibility. At the same time, the main loss in the media is also credibility, both of the media and the journalists. And the sum of all this has led to the fact that we’re suffering with how the public sees us when, after all, we work for them and are indebted to them.

On the other hand, not too long ago Minister Sebastián said that the audiovisual law still has a long way to go. What do you think about that and the lack of a state-wide audiovisual council? These are two different issues. The audiovisual law was tricky even 10 or 15 years back when we were calling for one. Today it’s even trickier because

“Anyone who has participated in a few discussions or appeared on ‘Big Brother’ can claim to be a journalist”

extraordinàriament a favor ni d’aquelles que hi estan, quasi ideològicament, en contra. Si els consells de l’audiovisual han de ser com el de Catalunya, Navarra o Andalusia, que produeixen papers però molts desconnectats de la realitat, i sobretot, el que trobo molt més greu, com un reflex molt directe de les participacions parlamentàries, em semblen molt poc interessants. Per a això, ja hi ha una comissió parlamentària de control dels mitjans públics i uns consells d’administració. Si no, el que estem creant són més cementiris d’elefants. Si el consell de l’audiovisual ha de ser una mica a l’anglesa, format per personatges independents, de prestigi reconegut, aleshores ja en podem parlar. ■

tamos algún marco regulador. En lo que respecta a los consejos, no soy alguien que esté ni extraordinariamente a favor, ni una de esas personas que están en contra casi por cuestiones ideológicas. Si los consejos del audiovisual han de ser como el de Cataluña, Navarra o Andalucía, que producen documentación pero mucha desconectada de la realidad y, sobre todo –y esto es lo que se me antoja más grave–, como un reflejo muy directo de las participaciones parlamentarias, me parecen muy poco interesantes. Para eso ya existe una comisión parlamentaria de control de los medios públicos y unos consejos de administración. Si no, lo que estamos creando son más cementerios de elefantes. Si el consejo del audiovisual ha de ser un poco a la manera inglesa, formado por figuras independientes, de prestigio reconocido, entonces hablemos. ■

there are many more media and many new situations, although we have to have some sort of regulatory framework. As for the councils, I am neither extraordinarily in favour of them nor the kind of person who is almost ideologically opposed to them. If the audiovisual councils have to be like the ones in Catalonia, Navarra or Andalusia, which issue papers that are totally out of touch with reality, and especially when – and this I consider a much more serious problem – they are a direct reflection of parliamentary interests, I do not find them at all useful. There is already a parliamentary commission controlling the public media and administrative councils that fills this role. If not, we are simply creating more elephant graveyards. If the audiovisual council were to be somewhat more English in style, made up of independent, professionally prestigious members, then we could start talking. ■

Entre vels i 'veline'

Eric Hauck

Els darrers tres mil·lennis, des de la difusió de les taules babilòniques a Mesopotàmia fins a les megatanques publicitàries de Times Square a Nova York, l'home ha seguit una regla d'or de la comunicació: si no et fa veure, no existeixes. Dos mil sis-cents anys separen l'aparició de la primera publicació periòdica dels temps assiris, l'*Enuma Elish*, de l'eclosió de la primera xarxa de comunicació global a internet, la web. I en tot aquest temps, la imatge, la percepció del públic i la notorietat han estat clau per certificar el pas a la història de personatges, de règims polítics, d'obres i d'idees.

Entre velos y 'veline'

En los últimos tres milenios, desde la difusión de las tablas babilónicas en Mesopotamia hasta las megavallas publicitarias de Times Square, en Nueva York, el hombre ha seguido una regla de oro de la comunicación: si no te haces ver, no existes. Dos mil seiscientos años separan la aparición de la primera publicación periódica de tiempos de los asirios, el *Enuma Elish*, de la eclosión de la primera red de comunicación global en internet, la web. Y, a lo largo de todo este

Between veils and 'veline'

In the past three millennia, from the spread of the Babylonian tablets in Mesopotamia to the huge advertising billboards in New

Efectivamente, si no et veuen no existeixes. Fins avui, la potestat de ser conegut i reconegut estava a mans de pocs privilegiats que tenien el poder d'accedir als mitjans de comunicació de masses. I no ha estat fins a la socialització de les primeres xarxes de contactes a internet que aquest poder s'ha democratitzat i universalitzat, posant-se a l'abast de qualsevol dels més de mil milions de ciutadans al món que tenen accés a la xarxa.

Ha nascut una nova generació que veu el poder dels mitjans de comunicació d'una altra manera. Per a ells, pels nadius digitals, la televisió o la premsa no són el quart poder capaç

tiempo, la imagen, la percepción del público y la fama han sido elementos clave para certificar el ingreso en la historia de personajes, regímenes políticos, obras e ideas.

Efectivamente, si no te ven, no existes. Hasta hoy, la potestad de ser conocido y reconocido estaba en manos de unos pocos privilegiados que tenían el poder de acceder a los medios de comunicación de masas. Y ha habido que esperar a la socialización de las primeras redes de contactos en internet para que este poder se haya democratizado y universalizado, poniéndose al alcance de cualquiera de los más de mil millones de

York's Times Square, mankind has followed the golden rule of communication: if you're not out there, you don't exist. There are 2,600 years separating the first periodical publication

Back in the days of Assyria, the *Enuma Elish*, and the emergence of the first global communication network on the Internet, the web. And in all this time, the image, the public's perception and fame have been crucial for recording the passage through history of people, political regimes, works and ideas.

Indeed, if you're not visible you don't exist. Until today, the power to be known

de fer caure Nixon després de l'escàndol del Watergate. Per a ells, els nous mitjans, internet i les seves eines de producció i consum instantanis a la carta són una forma de vida. Ells tenen ara el poder de la comunicació i els poderosos han d'adaptar-se al seus codis de conducta si volen ser elegits o sobreviure a una revolució. Ho saben molt bé tant el primer president 2.0 dels Estats Units, Barack Obama, com Mahmud Ahmadinejad, primer líder iranià que ha de sofocar una revolta a internet.

La tecnologia mòbil i l'accés cada vegada més generalitzat a internet està generant una

>>

ciudadanos del mundo que tienen acceso a la red.

Ha nacido una nueva generación que ve el poder de los medios de comunicación de otro modo. Para ellos, para los nativos digitales, la televisión o la prensa no son el cuarto poder capaz de derribar a Nixon después del escándalo del Watergate. Para ellos, los nuevos medios, internet y sus herramientas de producción y consumo instantáneas y a la carta son una forma de vida. Ellos tienen ahora el poder de la comunicación, y son los poderosos los que deben adaptarse a sus códigos de conducta si quieren ser

>>

and recognised was in the hands of the privileged few who had the means to access the mass media. It wasn't until the socialisation of the first social networks on the Internet that this power has become democratised and universalised, within the reach of any of the more than one billion world citizens with access to the web.

A new generation has been born that sees the power of the media in a different light. To them, the digital natives, TV and the press are not the fourth estate capable of bringing Nixon down after the Watergate scandal. To them, the new media, the

>>

Eric Hauck és periodista, director de comunicació de la UOC i director de *Walk In*. Reporter als Balcans i al Pròxim Orient des del 1989, s'ha especialitzat en la comunicació de grans esdeveniments culturals i esportius.
erichauck.blogspot.com
ehauck@uoc.edu

Eric Hauck es periodista, director de comunicació de la UOC y director de *Walk In*. Reportero en los Balcanes y en Oriente Medio desde 1989, se ha especializado en la comunicación de grandes acontecimientos culturales y deportivos.

Eric Hauck is a journalist, Communications Director of the UOC and Editor-in-Chief of *Walk In*. A reporter in the Balkans and the Middle East since 1989, he is a specialist in the communication needs of large cultural and sports events.

≤

cultura ciutadana de la informació denúncia de baix cost que ha posat contra les cordes molts règims repressors com l'iranià o el xinès, que no va poder evitar la difusió de les imatges de les protestes dels tibetans i dels uigurs, per exemple.

Però els líders polítics i mediàtics no sempre reaccionen de la mateixa manera davant d'aquesta obligada forma de compartir subsidiàriament amb el ciutadà el protagonisme a la xarxa. Sembla com si ara que ja

≤

elegidos o sobrevivir a una revolución. Lo saben muy bien tanto el primer presidente 2.0 de Estados Unidos, Barack Obama, como Mahmud Ahmadineyad, primer líder iraní que tiene que sofocar una revuelta en internet.

La tecnología móvil y el acceso cada vez más generalizado a internet está generando una cultura ciudadana de la información denuncia de bajo coste que ha puesto contra las cuerdas a muchos regímenes represores como el iraní o el chino, que no pudo evitar la difusión de las imágenes de las protestas de los tibetanos y los uigures, por ejemplo.

≤

Internet and its tools for instantaneous à la carte production and consumption are a way of life. They now have the power of communication, and the powers-that-be have to adapt to their codes of conduct if they want to be elected or survive a revolution. Barack Obama, the first 2.0 President of the United States, and Mahmud Ahmadinejad, the first Iranian leader to have to snuff out a revolt on the Internet, are all too aware of this.

Mobile technology and increasingly widespread access to the Internet is generating a low-cost citizen culture of information protest. This has put many repressive re-

no dominen el missatge o el mitjà, hagin de surar a la marea mediàtica de la web amb més excessos. De Berluscoland a Neverland, l'estratègia és sempre la mateixa: transformar els escàndols i els vicis, ja siguin les vel·leitats sexuals del primer ministre italià, ja siguin els còctels de fàrmacs de Michael Jackson, en impactes que, al final, sempre acaben aixecant la sospita sobre manipulacions i interessos de tercers o dels mateixos mitjans. És a dir, si no pots controlar o tancar la xarxa, contraataca a la xarxa o deslegitima'n la credibilitat. Una fiabilitat que, precisament, se sustenta en la democràcia participativa.

Sin embargo, los líderes políticos y mediáticos no siempre reaccionan del mismo modo ante esta obligada forma de compartir subsidiariamente con el ciudadano el protagonismo en la red. Parece como si, ahora que ya no dominan el mensaje o el medio, tuvieran que mantenerse a flote en la marea mediática de la web con nuevos excesos. De Berluscoland a Neverland, la estrategia siempre es la misma: transformar los escándalos y los vicis, ya sean las veleidades sexuales del primer ministro italiano, ya sean los cócteles de fármacos de Michael Jackson, en impactos que, al final, siempre acaban provocando

gimes in tight spots, like Iran and China, which for example was unable to stanch the spread of the images of the Tibetan and Uighur protests.

However, political and media leaders do not always react equally to this compulsory way of subsidiarily sharing prominence on the web with citizens. It seems as if now that they no longer control the message nor the medium, the only way they can thrive in the media throng on the web is with more excesses. From Berluscoland to Neverland, the strategy is always the same: to transform scandals and vices, whether it's the sexual es-

No és d'extranyar, doncs, que les darreres setmanes personatges públics rellevants no hagin volgut amagar-se a l'hora de qüestionar la vella democràcia europea, especialment després de l'escàs interès que van suscitar, una vegada més, les eleccions al Parlament Europeu. Gairebé el mateix dia que la capital del disseny italià, Milà, veia ressorgir les patrulles ciutadanes de "camises pardes", el patró de la F1, Bernie Ecclestone, titllava de febles els polítics britànics i europeus i feia apologia del règim nazi de Hitler.

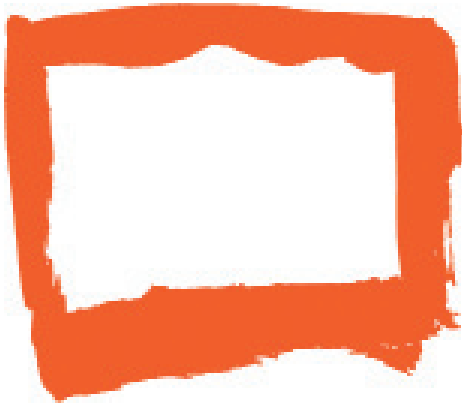
Una cosa és que una escultural *velina* o 14 operacions d'estètica al nas no et deixin veure

la sospecha sobre manipulaciones e intereses de terceros o de los medios mismos. Es decir, si no puedes controlar o cerrar la red, contraataca en la red o deslegitima su credibilidad. Una fiabilidad que, precisamente, se sustenta en la democracia participativa.

No es extraño, por lo tanto, que, en las últimas semanas, personajes públicos relevantes no hayan querido esconderse a la hora de poner en entredicho la vieja democracia europea, especialmente después del escaso interés que despertaron, una vez más, las elecciones al Parlamento Europeo. Casi el mismo día que la capital del diseño italiana,

capades of Italy's Prime Minister or Michael Jackson's cocktails of drugs, into impacts which always end up arousing suspicions of manipulation and interests of third parties or even by the media themselves. That is, if you can't control it or turn it off, you can always counterattack on the web or call its credibility into question. And its reliability is grounded precisely on participatory democracy.

So it should come as no surprise that in recent weeks prominent public figures have not wanted to go into hiding when questioning the old European democracy, es-

la realitat, i una altra de molt diferent elevar el debat polític a un permanent espectacle mediàtic. L'entronització televisiva a Versailles de Nicolas Sarkozy com si fos el rei Sol, amb motiu de la primera compareixença d'un president davant de diputats i senadors des de 1848, en seria una mostra, perquè va deixar com a única imatge del seu discurs sobre l'estat de la nació el refús a l'ús de la burca i el nicab a tot el territori de la República.

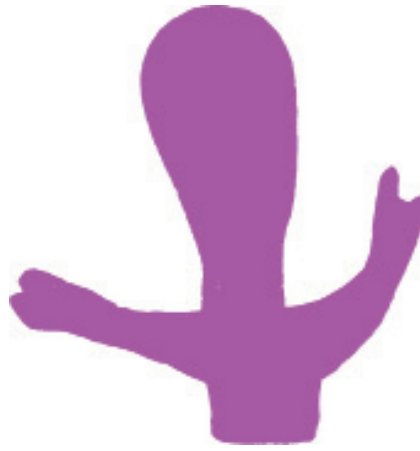
Hem de vigilar perquè aquesta frivoltzació políticomediatívica pot amagar noves formes de censura i autoritarisme, especialment als països que presumeixen de llibertat a la

Milán, assistia al renacer de las patrullas ciudadanas de “camisas pardas”, el patrón de la F1, Bernie Ecclestone, tachaba de débiles a los políticos británicos y europeos y hacía apología del régimen nazi de Hitler.

Una cosa es que una escultural *velina* o 14 operaciones de estética en la nariz no te dejen ver la realidad y otra muy distinta elevar el debate político a un espectáculo mediático permanente. La entronización televisiva en Versailles de Nicolas Sarkozy como si fuera el rey Sol, con motivo de la primera comparecencia desde 1848 de un presidente ante diputados y senadores, sería un ejemplo de

pecially after the scant interest aroused yet again by the European Parliament elections. Almost the same day that Milan, the capital of Italian design, witnessed the resurgence of citizen patrols of “brown shirts”, Bernie Ecclestone, the doyen of F1 racing, made an apologia for Hitler’s Nazi regime, branding British and European politicians weak.

It is one thing if a statuesque ‘velina’ or 14 nose jobs prevent you from seeing reality, but quite another to convert the political debate to a non-stop media spectacle. The televised enthronement of Nicolas Sarkozy in Versailles as if he were the Sun King on

xarxa. No en va, les *escort girls* de Berlusconi sorgeixen de la seva guàrdia de *velines* televisives, nom, el de *velina*, que s’ha adoptat dels missatges que el règim feixista de Mussolini enviava als mitjans per fer-los saber, veladament, quines informacions es podien publicar i quines no.

Està vist que la lluita per la notorietat continua i es radicalitza, i no sembla que a la xarxa li preocupin les derives despòtiques d’alguns líders mediàtics. No sé si és perquè ens estem posant un vel entre els ulls i la pantalla o perquè, simplement, confiem en excés en el poder autoregulator de la web. ■

todo esto, porque dejó como única imagen de su discurso sobre el estado de la Nación el rechazo al uso del burka y el niqab en todo el territorio de la República.

Hay que andar con cuidado porque esta frivoltización político-mediática puede esconder nuevas formas de censura y autoritarismo, especialmente en los países que presumen de libertad en la red. No en vano, las *escort girls* de Berlusconi surgen de su guardia de *velinas* televisivas, nombre, el de *velina*, adoptado de los mensajes que el régimen fascista de Mussolini enviaba a los medios para hacerles saber, veladamen-

the occasion of the first speech that a French president has held before the deputies and senators since 1848 is one example of this in that the rejection of the wearing of the burqa or the niqab in France was the only image remaining of his state of the nation speech.

We have to be watchful because this political and media frivolity can hide new forms of censorship and authoritarianism, especially in countries that presume to have a free web. Not for nothing, Berlusconi’s escort girls come from his stable of television ‘veline’, and indeed that name, ‘veline’, has been

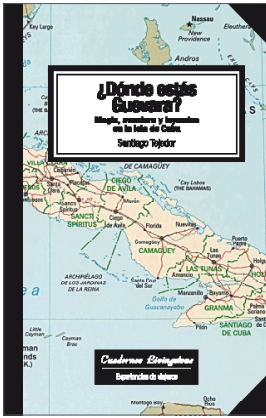

te, qué informaciones se podían publicar y cuáles no.

Està vist que la lluita per la notorietat continua i se radicalitza, i no parece que a la red le preocupen las derives despòtiques de algunos líders mediàtics. No sé si es porque nos estamos poniendo un velo entre los ojos y la pantalla o porque, simplemente, confiamos excesivamente en el poder autoregulator de la web. ■

adapted from the messages that Mussolini’s Fascist regime used to send to the media to inform them in a veiled fashion about what information could be published and what could not.

It is clear that the quest for fame continues its march forward and is becoming radicalised, and the apparently despotic leanings of some media leaders do not seem to cause concern on the web. I don’t know whether this is because we are placing a veil between our eyes and the screen, or simply because we are too trusting of the web’s ability to regulate itself. ■

¿Dónde estás Guevara?
Santiago Tejedor
Editorial UOC. Niberta

La gestión periodística del público I
Teoría de las cartas al director
Lluís Pastor
Editorial UOC

¿Dónde estás Guevara? és una recerca convertida en viatge, o millor, un viatge a la recerca d'una persona: Ernesto Guevara de la Serna. En aquestes pàgines hi ha una mica d'història, també de poesia, un pèl de soledat i bastant de viatges. Hi parlen músics, taxistes, sacerdots *orishas* i un grapat de guerrillers que van conèixer en vida el Che. És un llibre per entendre que hi ha viatges que mai no acaben, i d'altres que encara no han començat. Per comprendre que cap distància és massa llarga ni cap quimera massa impossible. I que, com va demostrar Guevara, cap batalla està perduda. Professor i periodista, Santiago Tejedor dirigeix el portal de ciberperiodisme de viatges www.tuaventura.org ■

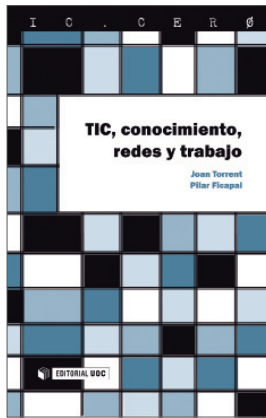
Les cartes al director són una de les seccions més llegides dels diaris però pocs investigadors les han estudiat. La importància radica en el fet que són la primera baga de la cadena de relacions entre els mitjans de comunicació i el seu públic. Aquest llibre investiga i analitza quines són les claus d'aquesta relació i proporciona el mètode i la teoria per entendre el sentit de les cartes al director en el periodisme. Aquest és el primer volum del que Lluís Pastor, director dels Estudis de Ciències de la Informació i de la Comunicació de la UOC, anomena *la gestió periodística el públic*, i que es completarà amb l'anàlisi de la participació del públic en els mitjans de comunicació digitals i a les xarxes socials. ■

¿Dónde estás Guevara? es una búsqueda convertida en viaje, o mejor, un viaje en busca de una persona: Ernesto Guevara de la Serna. En sus páginas hay algo de historia, también de poesía, un poco de soledad y bastante de viajes. Hablan músicos, taxistas, sacerdotes orishas y un puñado de guerrilleros que conocieron en vida al Che. Es un libro para entender que hay viajes que nunca terminan, y otros que aún no han empezado. Para comprender que ninguna distancia es demasiado larga ni ninguna quimera demasiado imposible. Y que, como demostró Guevara, ninguna batalla está perdida. Profesor y periodista, Santiago Tejedor dirige el portal de ciberperiodismo de viajes www.tuaventura.org ■

Las cartas al director son una de las secciones más leídas de los periódicos y, sin embargo, pocos investigadores las han estudiado. Su importancia radica en que son el primer eslabón de la cadena de relaciones entre los medios de comunicación y su público. Este libro investiga y analiza cuáles son las claves de esa relación y proporciona el método y la teoría para comprender el sentido de las cartas al director en el periodismo. Éste es el primer volumen de lo que Lluís Pastor, director de los Estudios de Ciencias de la Información y de la Comunicación de la UOC, ha dado en llamar *la gestión periodística del público* y que se completará con el análisis de la participación del público en los medios de comunicación digitales y en las redes sociales. ■

¿Dónde estás Guevara? is a study-cum-journey, or more accurately, a trip in the quest for a person: Ernesto Guevara de la Serna. On these pages, there is a bit of history, poetry too, a touch of solitude and plenty of trips. Musicians, taxi drivers, Orisha priests and a handful of guerrillas who knew Che when he was alive all talk. It's a book to grasp that there are journeys that never end, and others that haven't started yet. To grasp that no distance is too long and no whim too impossible. And that, as Guevara demonstrated, no battle is ever lost. A professor and journalist, Santiago Tejedor leads the portal on travel cyber-journalism. www.tuaventura.org ■

Letters to the editor is one of the most avidly read sections of any newspaper, yet few researchers have studied it. Its importance lies in the fact that these letters are the first link in the chain of relationships between the media and its public. This book researches and analyses the keys to this relationship and provides a method and theory for understanding the meaning of letters to the editor in journalism. This is the first volume of what Lluís Pastor, director of the UOC's Information and Communication Sciences Department, calls "journalistic management of the public", which will be rounded out with an analysis of public participation in the digital media and social networks. ■

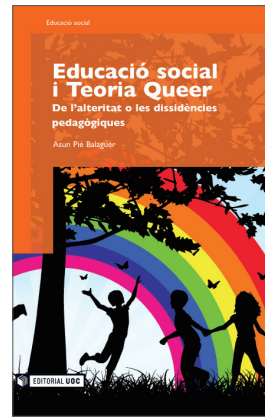

TIC, conocimiento, redes y trabajo
Joan Torrent / Pilar Ficapal
Editorial UOC. Niberta

La crisi econòmica ha accentuat el fet que el model productiu de moltes economies no és adequat per competir en els mercats globals i basats en el coneixement. En aquest llibre s'analitza com la consolidació del treball en xarxa esdevé un instrument imprescindible per recuperar la força competitiva i mantenir el benestar material i l'articulació social. Joan Torrent i Pilar Ficapal són professors dels Estudis d'Economia i Empresa de la UOC, i director i investigadora, respectivament, del Grup de Recerca Interdisciplinària sobre les TIC (i2TIC). ■

La crisis económica ha acentuado la inadecuación del modelo productivo de muchas economías para competir en los mercados globales y basados en el conocimiento. En este libro se analiza cómo la consolidación del trabajo en red se constituye en un instrumento imprescindible para la recuperación de la fuerza competitiva y para el mantenimiento del bienestar material y la articulación social. Joan Torrent y Pilar Ficapal son profesores de los Estudios de Economía y Empresa de la UOC, y director y investigadora, respectivamente, del grupo de investigación interdisciplinario sobre las TIC (i2TIC). ■

The economic crisis has accentuated the fact that many economies' productive models are not appropriate for competing in global, knowledge-based markets. This book analyses how the consolidation of working in networks has become an indispensable instrument for recovering competitive strength and maintaining the material well-being and societal status quo. Joan Torrent and Pilar Ficapal are professors in the UOC's Economics and Business Studies programme and director and researcher, respectively of the interdisciplinary ICT research group (i2TIC). ■

Educació social i Teoria Queer. De l'alteritat o les dissidències pedagògiques
Asun Pié Balaguer
Editorial UOC

La discapacitat és una bassa plena de sabers, investigacions i teories, que es plantegen majoritàriament des de la dicotomia "nosaltres i ells"; les diferències i la discriminació són les guies, en moltes ocasions, de les mirades adreçades a la persona amb discapacitat. El terme *queer*, rar o estrany, obre les portes a una nova mirada de la realitat, plena d'incerteses i confusions, que necessita i exigeix un replantejament i un desaprenentatge. El rar és el diferent, el discriminat o l'exclòs, aquell a qui no deixem formar part del que anomenem *normalitat*. Asun Pié, llicenciada en Pedagogia i diplomada en Educació Social, posa en joc en aquest llibre moltes d'aquestes qüestions, sovint incòmodes, i proposa una pedagogia a partir de la diferència, una pedagogia del rar o l'estrany. ■

La discapacidad es un conglomerado de saberes, investigaciones y teorías, que se plantean mayoritariamente desde la dicotomía "nosotros y ellos"; las diferencias y la discriminación son las guías, en muchas ocasiones, de las miradas dirigidas a la persona con discapacidad. El término *queer*, raro o extraño, abre las puertas a una nueva mirada de la realidad, llena de incertidumbres y confusiones, que necesita y exige un replanteamiento y un desaprendizaje. El raro es el diferente, el discriminado o el excluido, aquel a quien no dejamos formar parte de lo que llamamos *normalidad*. Asun Pié, licenciada en Pedagogía y diplomada en Educación Social, aborda en este libro muchas de estas cuestiones, a menudo incómodas, y propone una nueva pedagogía en base a la diferencia, una pedagogía de lo raro o lo extraño. ■

Disability is a pond full of knowledge, research and theories, which are mainly posed from the dichotomy between "us and them". Differences and discrimination are oftentimes our guide as we look at people with disabilities. The term *queer*, synonymous with strange or weird, opens up the doors to a new way of looking at reality brimming with uncertainties and confusion, which needs and requires a reconsideration or an un-learning. What is queer is different, discriminated against or excluded; what we don't let be part of what we call 'normality'. In this book, Asun Pié, who holds a Bachelor's in Education and a diploma in Social Education, toys with many of these often uncomfortable questions and proposes a kind of education based on difference, an education of the strange or queer. ■

blogs. ubc.ca/ brian/

nmc.org/ blog

Abject Learning és el blog del professor Brian Lamb, coordinador de l'Oficina de Tecnologia Educativa de la Universitat de la Colúmbia Britànica, que va fer una estada de recerca a la UOC convidat pel Grup de Recerca sobre Aprenentatge Virtual de l'IN3 NET2LEARN. Lamb és expert en l'ús de tecnologies web 2.0 en entorns virtuals d'aprenentatge, la integració d'eines de codi obert i les aplicacions web híbrides (*mashups*), entre altres temes. En el seu blog presenta les idees sobre aprenentatge social, educació oberta i a distància i aspectes relacionats amb la tecnologia educativa per desenvolupar eines més properes a l'estudiant. ■

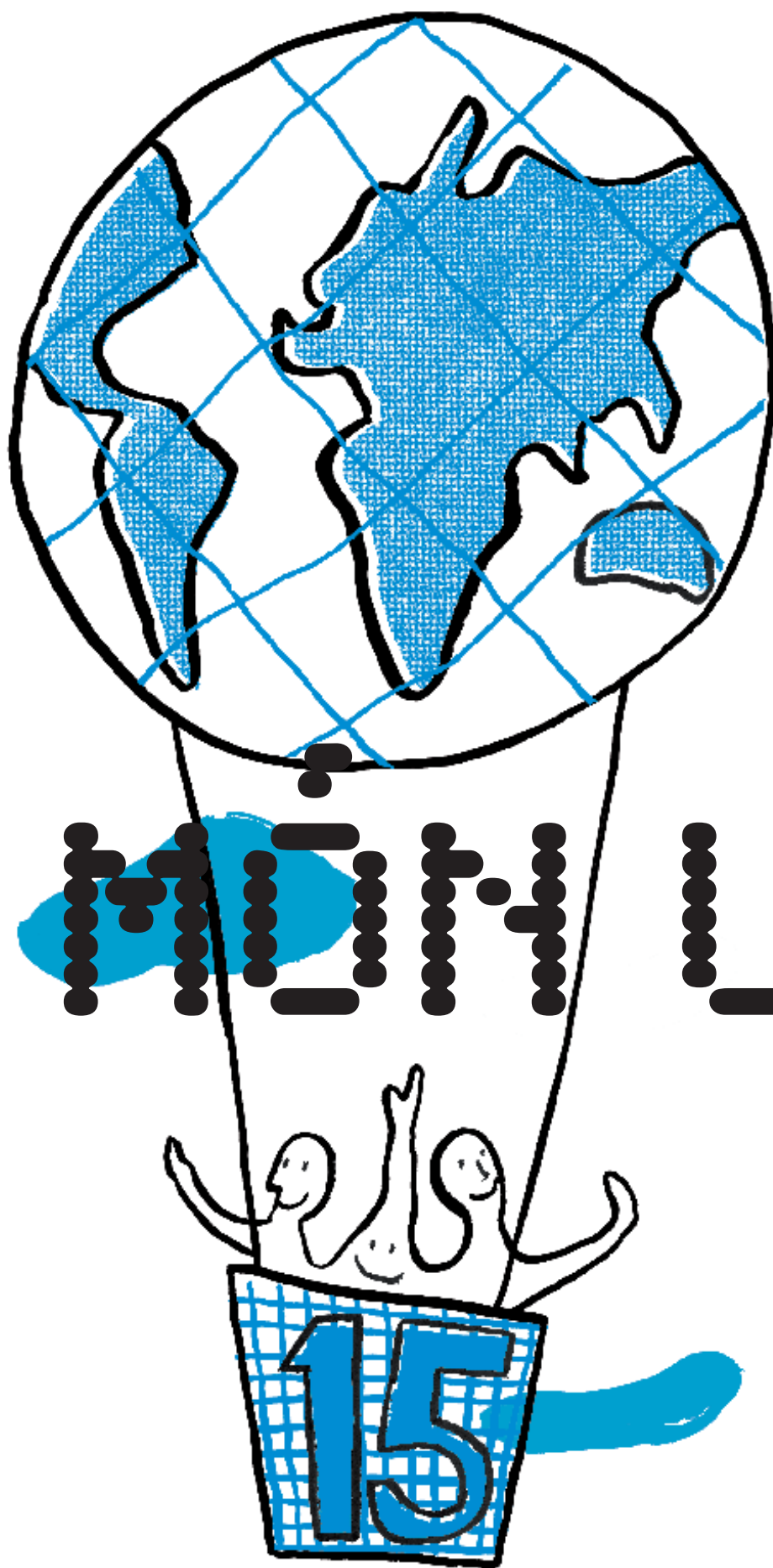
El New Media Consortium (NMC) és un consorci internacional sense finalitat de lucre que reuneix més de 300 organitzacions educatives (entre escoles, universitats i museus) amb l'objectiu d'impulsar l'ús i el desenvolupament de nous mitjans de comunicació i tecnologies educatives. Entre els membres hi ha algunes de les universitats més reconegudes del món, com l'Institut Tecnològic de Massachusetts (MIT), la Universitat de Yale o la Universitat de Harvard. A través del seu blog, aquesta organització difon diferents iniciatives i activitats relacionades amb la innovació en l'educació i la creativitat. ■

Abject Learning es el blog del profesor Brian Lamb, coordinador de la Oficina de Tecnología Educativa de la Universidad de la Columbia Británica, que realizó una estancia de investigación en la UOC invitado por el Grupo de Investigación sobre Aprendizaje Virtual del IN3 NET2LEARN. Lamb es experto en el uso de tecnologías web 2.0 en entornos virtuales de aprendizaje, la integración de herramientas de código abierto y las aplicaciones web híbridas (mashups), entre otros temas. En su blog presenta sus ideas sobre aprendizaje social, educación abierta y a distancia y aspectos relacionados con la tecnología educativa para desarrollar herramientas más próximas al estudiante. ■

El New Media Consortium (NMC) es un consorcio internacional sin ánimo de lucro que reúne más de 300 organizaciones educativas (entre escuelas, universidades y museos) con el objetivo de impulsar el uso y el desarrollo de nuevos medios de comunicación y tecnologías educativas. Entre sus miembros se encuentran algunas de las universidades más prestigiosas del mundo, como el Instituto Tecnológico de Massachusetts (MIT), la Universidad de Yale o la Universidad de Harvard. A través de su blog, esta organización difunde distintas iniciativas y actividades relacionadas con la innovación en la educación y la creatividad. ■

Abject Learning is the blog of professor Brian Lamb, coordinator of the Learning Technologies Office at the University of British Columbia, who made a research trip to the UOC on invitation from the IN3 Research Group on Virtual Learning, NET2LEARN. Lamb is an expert on the use of web 2.0 technologies in virtual learning environments, the integration of open-code tools and hybrid web applications (mashups), among other subjects. In his blog he shares his ideas on social learning, open and distance education and issues related to educational technology for developing tools that are closer to the students. ■

The New Media Consortium (NMC) is an international non profit consortium that brings together more than 300 educational organisations (including schools, universities and museum) with the goal of driving the use and development of new media and educational technologies. Its members include some of the most renowned universities in the world, like the Massachusetts Institute of Technology (MIT), Yale University and Harvard University. Through its blog, this organisation disseminates a variety of initiatives and activities related to innovation in education and creativity. ■

II La UOC fa 15 anys /
La UOC cumple 15
años / The UOC is now
in its 15th year/

VII NEWS

XII Entrevista / Interview /
FRANCIS PISANI

XVI OFERTA FORMATIVA /
Degrees offered /

XIX UOC EN XIFRES /
en cifras /
in numbers /

XX ALUMNI /

XXII WEB /

XXIV COMUNITAT /
XAVIER ROIG

Amb el nou curs, la UOC descobreix el logo que presidirà totes les celebracions del quinzè aniversari. Aquest disseny i tipografies úniques, realitzades pel pintor i il·lustrador Perico Pastor, evocuen la seva especificitat

La Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya (FUOC) se constituïó el 6 de octubre de 1994, y el 29 de marzo de 1995 el Parlament de Catalunya dio luz verde a la Ley de reconocimiento de la UOC. A lo largo de estos quince años, la Universidad, pionera en Europa en cuanto a su modelo de enseñanza y aprendizaje, ha contribuido decididamente al progreso del país y de sus ciudadanos.

La UOC quiere compartir esta celebración con todos aquellos que han contribuido a hacer posible que este proyecto sea una realidad consolidada, y sobre todo con los miembros de su comunidad. Pero también, y en gesto de homenaje y agradecimiento, quiere hacer partícipe de la efeméride al conjunto de la sociedad catalana, desde el Parlament y el Govern de la Generalitat de Catalunya, las administraciones locales, las instituciones y empresas del Patronato y las universidades hasta todos aquellos ciudadanos que han encontrado en la UOC la oportunidad de acceder a la enseñanza superior.

The Foundation of the Open University of Catalonia (FUOC) was set up on the 6th of October 1994, and on the 29th of March 1995 the Parliament of Catalonia gave the green light to the law recognising the UOC. Over these 15 years, the University, a pioneer in its teaching and learning model in Europe, has made a significant contribution to the progress of both the country and its citizens.

The UOC would like to share this celebration with everyone who has contributed to making it possible for this plan to become firm reality, especially its community members. Yet, as a sign of tribute and gratitude, it also wants Catalan society as a whole to participate, from the Parliament and the government of the Generalitat de Catalunya, the local administration, the institutions and companies on its board and universities to all citizens whom the UOC has given the chance to pursue higher education.

15 AÑOS DE UNIVERSIDAD RED

Con el nuevo curso, la UOC descubre el logo que presidirá todas las celebraciones de su decimoquinto aniversario. Este diseño y tipografías únicas, obra del pintor e ilustrador Perico Pastor, evocan la especificidad de la UOC en la constelación universitaria y expresan su voluntad de intensificar el trabajo en red desde la red.

15 YEARS OF NETWORK UNIVERSITY

With the new academic year, the UOC is unveiling the logo that will appear in all the celebrations for its 15th anniversary. This unique design and font, the handiwork of painter and illustrator Perico Pastor, evoke the UOC's specificity within the university system and express the desire to step up networked work via the web.

en la constel·lació universitària i expressen la voluntat d'intensificar el treball en xarxa des de la xarxa.

La Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya (FUOC) es va constituir el 6 d'octubre de 1994 i el 29 de març de 1995 el Parlament de Catalunya va donar llum verda a la Llei de reconeixement de la UOC. Al llarg d'aquests quinze anys, la Universitat, pionera a Europa pel que fa al model d'ensenyament i d'aprenentatge, ha contribuït de manera decidida al progrés del país i dels seus ciutadans.

La UOC vol compartir aquesta celebració amb tots els qui han contribuït a fer possible que aquest projecte sigui una realitat consolidada, especialment amb els membres de la seva comunitat. Però també, en senyal d'homenatge i agraïment, en vol fer partícip al conjunt de la societat catalana, des del Parlament i el Govern de la Generalitat de Catalunya, les administracions locals, les institucions i empreses del Patronat i les uni-

versitats, fins a tots els ciutadans que han trobat en la UOC l'oportunitat d'accedir a l'ensenyament superior.

El programa d'actes previstos comprèn la inauguració del curs universitari a Catalunya aquest mateix setembre, la celebració d'un acte institucional el 6 d'octubre amb motiu de l'aniversari de la constitució de la FUOC, el llançament de l'oferta multilingüe a través del Campus Global, referent de la internacionalització de la UOC, la trobada internacional d'un centenar de rectors de l'ICDE el novembre a Barcelona, amb la UOC com a amfitriona, l'acte d'investidura com a doctora honoris causa de Fàtima Mernissi i un reguitzell d'activitats al territori al llarg de l'any acadèmic, etc. La commemoració, a més, coincideix amb la presidència de l'ACUP per part de la UOC.

A través del web podeu seguir la programació (www.uoc.edu) i consultar, a partir del mes d'octubre, el nou web dels 15 anys (15.uoc.edu). ■

El programa de actos previstos incluye la inauguración del curso universitario en Cataluña este mismo mes de septiembre, la celebración de un acto institucional el 6 de octubre, coincidiendo con el aniversario de la constitución de la FUOC, el lanzamiento de la oferta multilingüe a través del Campus Global, referente de la internacionalización de la UOC, el encuentro internacional de un centenar de rectores de la ICDE que tendrá lugar en noviembre en Barcelona y con la UOC como anfitriona, el acto de investidura como doctora honoris causa de Fátima Mernissi y una serie de actividades en todo el territorio a lo largo del año académico, entre otros. La conmemoración, además, coincide con la presidencia de la ACUP por parte de la UOC.

A través de la web podéis seguir la programación (www.uoc.edu) y consultar, a partir del mes de octubre, la nueva web de los 15 años (15.uoc.edu). ■

The schedule of events includes the official opening of the university academic year in Catalonia this September; an institutional event on the 6th of October to celebrate the anniversary of the founding of the FUOC; the launch of multilingual programmes through the Campus Global, a benchmark in the UOC's internationalisation; the international gathering of about a hundred university presidents from the ICDE in Barcelona in November, with the UOC as the host; the investiture of Fatima Mernissi as an honorary doctorate; and a series of activities around Catalonia over the course of the academic year. The commemoration also dovetails with the UOC's presidency of the Catalan Association of Public Universities (ACUP).

The schedule of events is available on the website (www.uoc.edu), and the new 15-year website will be available starting in October 2009 (15.uoc.edu). ■

L'ARRELAMENT AL TERRITORI, VOCACIÓ DE SERVEI

15 ANYS. PART III

PER JOSE MEDINA

El gener de 1996 la UOC va estrenar el primer Centre de Suport a Manresa, quan encara no feia ni un any de la inauguració oficial de la universitat per part del president Jordi Pujol. Dos mesos després, es van posar en marxa els centres de Girona i el juny, el de Reus.

El fet que una universitat virtual tingués equipaments presencials al territori venia regulat per la mateixa llei de reconeixement del Parla-

ment de Catalunya. Segons l'article 4 d'aquesta normativa, la UOC "s'ha d'organitzar mitjançant una seu central i una xarxa de centres de suport a les comarques de Catalunya". Quinze anys després d'aprovar-se la llei, la institució està a punt d'assolir aquest objectiu amb la presència d'un punt de referència a totes les comarques catalanes, ja sigui per mitjà dels centres de suport o a través de punts de suport, sempre amb la complicitat de les institucions i administracions del territori.

Tanmateix, l'objectiu inicial dels centres de suport no era exactament el mateix que avui. El que ara es concep com un espai de serveis per a l'estudiant, tenia aquella època el paper predominant d'orientar en els estudis virtuals i d'acompanyar l'estudiant en l'ús de les TIC.

Fins a l'any 2001, feien la tasca fonamental de donar a conèixer la UOC; això va marcar una primera etapa a partir de la qual la xarxa territorial es consolida i es dona un nou impuls als centres de suport, que

EL ARRAIGO EN EL TERRITORIO, VOCACIÓN DE SERVICIO

En enero de 1996, la UOC estrenó su primer Centro de Apoyo en Manresa, cuando todavía no hacía ni un año de la inauguración oficial de la universidad por parte del presidente Jordi Pujol. Dos meses después, se pusieron en marcha los centros de Girona y, en junio, el de Reus.

Que una universidad virtual tuviera unos equipamientos presenciales en el territorio estaba regulado por la misma ley de reconocimiento del Parlament de Catalunya. Según el artículo 4 de dicha norma, la UOC "se ha de organizar mediante una sede central y una red de centros de apoyo en las comarcas de Cataluña". Quince años después de la aprobación de la ley, la institución está a punto de alcanzar este objetivo con

la presencia de un punto de referencia en todas las comarcas catalanas, bien por medio de los centros de apoyo, bien a través de puntos de apoyo, siempre con la complicitad de las instituciones y administraciones del territorio.

No obstante, el objetivo inicial de los centros de apoyo no era exactamente idéntico al de la actualidad. Lo que ahora se concibe como un espacio de servicios para el estudiante tenía, a la sazón, la función principal de orientar al estudiante en sus estudios virtuales y de acompañarlo en el uso de las TIC.

Hasta el año 2001, cumplían el cometido fundamental de dar a conocer a la UOC; esto marcó una primera etapa a partir de la que la red territorial se consolida y cobran un nuevo impulso los centros de apoyo, que asumen más funciones y dejan de centrarse únicamente en la difusión, como habían hecho hasta entonces.

ROOTED IN THE TERRITORY, A VOCATION OF SERVICE

In January 1996, the UOC opened up its first support centre in Manresa, when not even a year had elapsed since the university had been officially opened by President Jordi Pujol. Two months later, the centres in Girona were opened, and in June the one in Reus got off the ground.

The fact that a virtual university has local facilities around the region was dictated by the law passed by the Parliament of Catalonia that officially

recognised the UOC. According to article 4 of this law, the UOC "must be organised through its headquarters and a network of support centres in the counties of Catalonia". Fifteen years after the law was passed, the institution is poised to achieve this goal with the presence of a reference point in all the counties of Catalonia, through either support centres or support points, all of them in conjunction with the local institutions and administrations.

However, the initial goal of the support centres was not exactly the same as today. What today is envisioned as a place to offer student services was back then primarily aimed at orienting students in virtual studies and helping them learn how to use ICTs.

Until 2001, their main job was to spread the word about the UOC; that marked an initial stage. After that, the regional network became consolidated and a new impetus was given to the support centres to step up their

La UOC és a punt d'enllestir el desplegament previst a la llei

incrementen les funcions i no tan sols se centren en la difusió com havien fet fins aleshores.

L'any 2000, fruit del conveni amb el Grup Planeta, la presència territorial de la UOC s'estén fora de Catalunya i s'obren les oficines a Madrid, València i Sevilla. En un inici, aquests equipaments eren més aviat oficines de captació d'estudiants per als estudis en castellà que llavors es posaven en marxa. Aquesta voluntat també s'estenia més enllà de l'Atlàntic amb l'interès que suscitava la formació virtual a Amèrica Llatina i el 2004 es va posar en marxa una nova oficina a Mèxic DF i es va arribar a acords amb les universitats mexicanes de Guadalajara i Veracruzana i l'escola mexicana Bancaria Comercial.

L'expansió territorial de la UOC té molt a veure amb les institucions presents en el territori; l'acord amb elles és cabdal per poder ubicar-hi una representació. També és important la presència dels estudiants, com

En el año 2000, a raíz del convenio con el Grupo Planeta, la presencia territorial de la UOC se amplía a fuera de Cataluña, y se abren las oficinas de Madrid, Valencia y Sevilla. En un primer momento, estos equipamientos eran más bien oficinas de captación de estudiantes para los estudios en castellano que se estaban poniendo en marcha. Esta voluntad también se extendió más allá del Atlántico, con el interés que suscitaba la formación virtual en América Latina, y en 2004 se abrió una nueva oficina en México DF y se llegó a acuerdos con las universidades mexicanas de Guadalajara y Veracruzana y con la escuela mexicana Bancaria Comercial.

La expansión territorial de la UOC está muy relacionada con las instituciones presentes en el territorio; el acuerdo con estas es fundamental para poder ubicar ahí una representación. También es importante la presencia de los estudiantes, como sucede con los puntos de apoyo en las Baleares, Andorra, la ciudad sarda de habla catalana del Alguer, Perpiñán

functions and focus not only on dissemination, as they had until then.

In 2000, as the result of an agreement with the Grup Planeta publishing house, the regional presence of the UOC spread outside Catalonia, and offices were opened in Madrid, Valencia and Seville. At first, they were more like student recruitment offices for the Spanish-language courses that were being launched. This drive also spread across the Atlantic with Latin America's newfound interest in virtual education. In 2004, a new office was launched in Mexico City, and agreements were reached with the Mexican universities in Guadalajara and Veracruz and with the Brazilian school Bancaria Comercial.

The geographic expansion of the UOC has much to do with the local institutions; in order to set up a branch it is fundamental to reach agreements with these institutions. The presence of students is also important, as in the case of the support points on the Balearic Islands, in Andorra, in

La UOC está a punto de culminar el despliegue previsto por la ley

és el cas dels punts de suport a les Illes Balears, Andorra, la ciutat sarda de parla catalana de l'Alguer, Perpinyà o Brussel·les, aquests dos últims sense servei actualment. Des dels inicis, l'acord amb les organitzacions territorials ha permès obrir els centres de suport amb personal de la UOC a ciutats com Barcelona, Lleida, Tortosa, l'Hospitalet, Sabadell o Vilanova i la Geltrú, fins a arribar a un total de catorze a Catalunya, a més de la cinquantena de punts de suport.

En quinze anys d'història, la Universitat està a punt d'enllestir el desplegament previst a la llei però aquest objectiu no n'atura l'expansió dins i fora de Catalunya. En funció dels suports institucionals, la UOC pretén estendre la xarxa de centres de suport a territoris amb un alt nombre d'estudiants, com ara les Balears, Canàries o Galícia. A més, hi ha una voluntat d'internacionalització més enllà del territori català. Actualment els interessos estan posats en continents com Àsia i Àfrica. ■

o Bruselas, estas dos últimas sin servicio en la actualidad. Desde los inicios, el acuerdo con las organizaciones territoriales ha permitido abrir los centros de apoyo con personal de la UOC en ciudades como Barcelona, Lleida, Tortosa, l'Hospitalet, Sabadell o Vilanova i la Geltrú, hasta un total de catorce en Cataluña, que se suman a los aproximadamente cincuenta puntos de apoyo.

En quince años de historia, la Universidad está a punto de culminar el despliegue previsto por la ley, pero este objetivo no detiene su expansión dentro y fuera de Cataluña. En función de los apoyos institucionales, la UOC pretende ampliar la red de centros de apoyo a territorios con un alto número de estudiantes, como las Baleares, las Canarias o Galicia. Además, existe una voluntad de internacionalización más allá del territorio catalán. Actualmente, el interés se centra en continentes como Asia y África. ■

the Catalan-speaking Sardinian city of Alguer, in Perpignan and in Brussels, the latter two currently without service. From the start, agreements with local organisations have enabled support centres with UOC staff to be opened in cities like Barcelona, Lleida, Tortosa, L'Hospitalet, Sabadell and Vilanova i la Geltrú. There is now a total of 14 support centres in Catalonia, in addition to more than 50 support points.

After 15 years of history, the university is poised to complete implementation of the support called for by law, but this milestone does not limit its expansion both inside and outside Catalonia. Depending on the institutional support available, the UOC aims to extend the network of support centres to regions with a high number of students, such as the Balearic Islands, the Canary Islands and Galicia. Plus, another of the university's goals is internationalisation beyond Catalonia, with interest currently focusing on the continents of Asia and Africa. ■

The UOC is poised to complete implementation of the support called for by law

SAP és líder mundial en solucions informàtiques de gestió integral.

AUSAPE agrupa les empreses espanyoles que en són usuàries.

La UOC els facilita des del 2007 l'ensenyament virtual de les certificacions oficials SAP.

És una col·laboració a tres bandes: empresa, associació i universitat.

www.sap.com/spain

www.ausape.es

www.uoc.edu/masters

NEWS/

FINS A 30.000 ATURATS PODRAN ESTUDIAR A LA UOC

HASTA 30.000 PARADOS PODRÁN ESTUDIAR EN LA UOC

UP TO 30,000 UNEMPLOYED PEOPLE WILL BE ABLE TO STUDY AT THE UOC

La UOC formarà fins a 30.000 aturats a través de 59 cursos virtuals mensuals fruit de l'adjudicació que el Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya va fer a la Universitat per al disseny, la producció i la realització d'aquesta oferta formativa. L'objectiu és capacitar i millorar les condicions d'ocupabilitat de les persones inscrites al Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC). Si els estudiants superen amb èxit el curs, se'ls lliurarà un certificat

acadèmic que acreditarà els coneixements adquirits.

Els programes de formació, dissenyats per l'àrea de Formació a Mida de l'Institut Internacional de Postgrau i pels professors dels Estudis d'Economia i Empresa Joan Torrent i Pilar Ficapal (directors acadèmics del programa), desenvolupen dos tipus de competències bàsiques: les transversals, com la capacitació digital, lingüística (l'anglès és un dels cursos amb més demanda) i de cerca

de feina, i les professionals, com logística i operacions, activitats socio sanitàries, gestió de la informació i comunicació, i turisme. Els primers cursos van arrencar el mes de juny i s'allargaran fins al desembre d'enguany.

La UOC i el SOC ja han rebut cartes d'agraïment per part dels estudiants. Virginia Giraut, per exemple, que va participar en la prova pilot del curs sobre web 2.0, considera que va complir les seves expectatives. "M'ha sorprès que

el mètode virtual utilitzat és molt pràctic, i la qualitat del material i la utilitat a l'hora de buscar feina a través de les eines de la web 2.0. El recomanaria a tots els estudiants potencials i interessats per la matèria, ja que és una manera molt bona d'aprendre a aplicar les noves possibilitats d'internet en la recerca de feina i en l'ús d'aquesta font d'informació i interacció social per a qüestions quotidianes."

De la seva banda, la rectora, Imma Tubella, destaca que

La UOC formará a un máximo de 30.000 parados gracias a 50 cursos virtuales mensuales adjudicados por el Departamento de Trabajo de la Generalitat de Catalunya a la Universidad por el diseño, la producción y la puesta en marcha de esta iniciativa. El objetivo de estos cursos es capacitar y mejorar las condiciones de ocupabilidad de las personas inscritas en el Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC). Si los estudiantes superan con éxito el

curso, se les librará un certificado académico acreditativo de los conocimientos adquiridos.

Los programas de formación, diseñados por el área de Formación a Medida del Instituto Internacional de Posgrado y por los profesores de los Estudios de Economía y Empresa Joan Torrent y Pilar Ficapal (directores académicos del programa), desarrollan dos tipos de competencias básicas: las transversales, como la capacitación digital, lingüística (el

inglés es uno de los cursos con más demanda) y de búsqueda de trabajo, y las profesionales, como logística y operaciones, actividades socio sanitarias, gestión de la información y comunicación y turismo. Los primeros cursos se iniciaron en junio y se prolongarán hasta el mes de diciembre del presente año.

La UOC y el SOC ya han recibido cartas de agradecimiento de los estudiantes. Virginia Giraut, por ejemplo, que participó en la prueba

piloto del curso sobre Web 2.0, considera que este cumplió con sus expectativas. "Me ha sorprendido que el método virtual utilizado sea tan práctico, así como la calidad del material y su utilidad a la hora de buscar trabajo a través de las herramientas de la Web 2.0. Lo recomendaría a todos los estudiantes potenciales e interesados en la materia, ya que es una manera muy buena de aprender a aplicar las nuevas posibilidades de internet a la búsqueda de

The UOC will train up to 30,000 unemployed people through 59 monthly virtual courses. The Department of Labour of the Generalitat de Catalunya has awarded the University the job of designing, producing and conducting these courses, with the goal of training and enhancing the employability of the people registered with the Catalan Employment Service (SOC). If the students pass the class, they will be given an academic certificate

accrediting the knowledge they have acquired.

The training programmes are being designed by the Customised Training Department in the International Graduate Institute and by the professors from the Economics and Business Studies Department Joan Torrent and Pilar Ficapal (Academic Directors of the Programme). They develop two kinds of basic competences: transversal competences, like digital and linguistic training

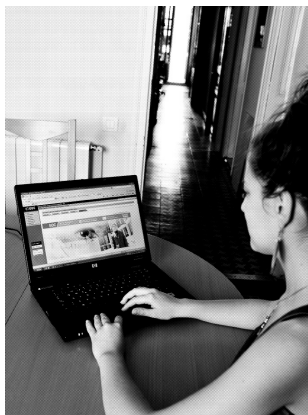
(English is one of the classes with the most demand) and job hunting; and professional competences, like logistics and operations, social or healthcare activities, information and communication management and tourism. The first courses got underway in June and will last until December of this year.

The UOC and the SOC have already received letters of gratitude from the students. Virginia Giraut, for example, who participated in the pilot test of the course

on Web 2.0, says that it met her expectations. "I was surprised that the virtual method used is quite practical, and the quality of the material and its usefulness when looking for a job using Web 2.0 tools. I would recommend it for all potential students interested in the subject, as it is a great way to learn how to apply the new possibilities of the Internet when looking for a job and using this source of information and social interaction for everyday matters."

www.oficinatreball.cat/socweb/export/sites/default/socweb_ca/ciutadans/formacio/formacioVirtual.html

iniciatives com aquesta "permeten a la UOC retornar, al conjunt de la societat, el coneixement que genera i contribuir a la millora competencial d'un col·lectiu molt important i vulnerable en moments de crisi". Tubella afegeix que "obre les portes a la formació, a l'aprenentatge continuat, i posa de manifest la rellevància del procés de formació i la necessitat de reciclatge davant d'una economia del coneixement".

Oficina per a l'Ocupabilitat

Precisament, i amb la voluntat de continuar oferint un servei com aquest al conjunt de la societat, la UOC posa aquest curs una oficina de formació per a l'ocupabilitat, que englobarà un ampli ventall d'activitats i propostes de col·laboració i de formació dirigides al teixit productiu (em-

preses i persones) del país i que té un doble objectiu: el primer, la formació per a l'ocupabilitat de les persones (des d'aturats fins a col·lectius professionals), i el segon, la capacitació competitiva de les empreses perquè afrontin amb les eines necessàries el repte de l'economia mundial d'avui.

trabajo y el uso de esta fuente de información e interacción sociales en cuestiones cotidianas."

Por su parte, la rectora, Imma Tubella, destaca que este tipo de iniciativas "permiten a la UOC devolver al conjunto de la sociedad los conocimientos que genera y contribuir a la mejora de las competencias de un colectivo muy importante y vulnerable en tiempos de crisis". Tubella añade que "abre las puertas a la formación, el aprendizaje continuado y

pone sobre el tapete la relevancia del proceso de formación y la necesidad de reciclarse ante una economía del conocimiento".

Oficina para la Ocupabilidad

Precisamente con la voluntad de seguir ofreciendo un servicio como este al conjunto de la sociedad, la UOC pone en marcha este curso una oficina de formación para la ocupabilidad, que abarcará un amplio abanico de actividades y propuestas de colaboración y de formación dirigidas al tejido productivo (empresas y personas)

del país y que tendrá un objetivo doble: por un lado, la formación para la ocupabilidad de las personas (desde parados hasta colectivos profesionales); por otro lado, la capacitación competitiva de las empresas para que se enfrenten al reto de la economía mundial actual con las herramientas necesarias.

Imma Tubella, the President of the UOC, stresses that initiatives like this one "enable the UOC to give back the knowledge it generates to society as a whole and contribute to improving the skills of a very important swath of society that is vulnerable at times of crisis". Tubella adds that "it opens up the doors to training, to lifelong learning, and spotlights the importance of the educational process and the need for further training in a knowledge economy".

Employability Office

Precisely with the desire to continue offering a service of this kind to society as a whole, this academic year the UOC launches an office that provides training for employability. This will encompass a wide range of activities and proposals for cooperation and training targeted at Catalonia's

productive system (companies and individuals). It has a twofold objective: firstly, to train people for employability (from the unemployed to professional groups) and secondly to competitively empower companies so they can grapple the challenges of today's world economy equipped with the tools they need.

L'ús de les TIC avança però roman escàs a les aules

El uso de las TIC avanza pero sigue siendo escaso en las aulas
The use of ICTs is increasing but is still scarce in classrooms

www.uoc.edu/in3/integracion_internet_educacion_escolar/esp/index.html

L'informe *La integración de internet en la educación escolar española. Situación actual y perspectivas de futuro*, elaborat pels investigadors de l'IN3 de la UOC Carles Sigalés i Josep Maria Mominó (codirectors), i Julio Meneses i Antoni Badia per encàrrec de la Fundació Telefónica, revela que la presència i l'ús de les TIC en els centres educatius espanyols encara no és una realitat generalitzada, tot i que

es constaten avenços significatius. L'estudi es va presentar el 25 de maig a Madrid, durant un acte al qual va assistir el ministre d'Educació, Ángel Gabilondo, i la rectora Imma Tubella.

L'informe és fruit d'una recerca empírica que es va dur a terme entre el març i el setembre de 2007 a partir d'una mostra representativa de 809 centres docents espanyols. En total, hi han participat 17.575 persones, entre

directors de centres, professors i alumnes.

L'estudi conclou que tot i que l'ús de les TIC, i especialment d'internet, a les escoles i els instituts espanyols ha experimentat un progrés relatiu els últims anys, no ha avançat al ritme que les expectatives i el creixement de les inversions feien preveure. Professors i alumnes manifesten un bon domini de les competències digitals i utilitzen les TIC

amb molta més freqüència en les activitats privades que la mitjana de la població, però a les aules la presència continua sent escassa: només un de cada tres alumnes de primària i secundària utilitza els ordinadors almenys un cop per setmana en el conjunt de les assignatures i només un de cada quatre quan es tracta d'internet.

El informe *La integración de Internet en la educación escolar española. Situación actual y perspectivas de futuro*, elaborado por los investigadores del IN3 de la UOC Carles Sigalés y Josep Maria Mominó (codirectores), y Julio Meneses y Antoni Badia por encargo de la Fundación Telefónica, revela que la presencia y el uso de las TIC en los centros educativos españoles no es, a día de hoy, una realidad generalizada, a pesar de

que se observan avances significativos. El estudio se presentó el 25 de mayo en Madrid, durante un acto al que asistió el ministro de Educación, Ángel Gabilondo, y la rectora Imma Tubella.

El informe es fruto de un estudio empírico llevado a cabo entre marzo y septiembre de 2007 a partir de una muestra representativa de 809 centros docentes españoles. En total, han participado, entre directores de centros,

profesores y alumnos, 17.575 personas.

El estudio concluye que, aunque el uso en las escuelas y los institutos españoles de las TIC, y sobre todo de internet, ha experimentado un avance relativo durante los últimos años, no lo ha hecho al ritmo previsto según las expectativas y el crecimiento de las inversiones. Profesores y alumnos demuestran un buen dominio de las competencias

digitales y utilizan las TIC con mucha más frecuencia en las actividades privadas que la media de la población, pero su presencia en las aulas sigue siendo escasa: solamente uno de cada tres alumnos de primaria y secundaria usa los ordenadores al menos una vez a la semana en el conjunto de las asignaturas, y sólo uno de cada cuatro cuando se trata de internet.

The report *The Integration of the Internet in Spanish Primary and Secondary Education. Current Status and Future Perspectives* drawn up by the UOC's IN3 researchers, Carles Sigalés and Josep Maria Mominó (co-directors), along with Julio Meneses and Antoni Badia, reveals that the presence and use of ICTs in Spanish primary and secondary schools is not yet widespread, although there has been major

headway. The study, commissioned by Fundación Telefónica, was presented on the 25th of May in Madrid at an event attended by the Minister of Education, Ángel Gabilondo, and the UOC's President, Imma Tubella.

The report is the outcome of an empirical study that was conducted between March and September 2007 using a representative sample of 809 Spanish schools. A total of 17,575

people participated in the study, including headmasters, teachers and students.

The study concludes that despite the fact that the use of ICTs, and especially the Internet, in Spanish primary and secondary schools has gradually risen in recent years, it has not moved forward at the pace forecasted based on both expectations and the rise in investment. Teachers and students both showed a

sound mastery of digital skills and use ICTs much more frequently in private activities than the average population, but their presence in classrooms is still scarce: only one out of every three students in primary and secondary school uses computers at least once a week in all their subjects, and only one out of every four uses the Internet.

Deu anys de Filologia Catalana a la UOC

Diez años de Filología Catalana en la UOC

Ten years of Catalan Language and Literature at the UOC

www.uoc.edu/estudis/graus/lengua_liter_catalana/presentacio/index.html

La titulació de Filologia Catalana ha complert deu anys. Una dècada després de la creació, amb 553 matriculats el primer semestre del curs 2008-2009, la UOC és la universitat que té més estudiants que segueixen aquesta llicenciatura. Els pronòstics de futur són encoratjadors i coincideixen amb l'oferta del nou grau de Llengua i Literatura Catalanes adaptat a Bolonya aquest curs.

Filologia Catalana va arrencar el curs 1988-1989, coincidint amb una davallada del nombre de matriculacions, i es va consolidar a partir del 2002-2003. "Un dels punts forts de l'inici de la titulació va ser la constitució d'un bon equip de professorat propi", recordava Isidor Marí, el primer director de la titulació, el 22 de maig passat, durant la jornada que va reunir a la UOC estudiants, graduats i equip docent dels estudis.

La trobada va servir per celebrar l'aniversari i per encarar la transició cap a l'Espai Europeu d'Educació Superior. Segons el professor Joan Pujolar, successor de Marí al capdavant dels estudis de Llengües i Cultures, l'adaptació dóna més llibertat de dissenyar els plans d'estudis però exigeix més responsabilitat de docents i estudiants. "Obliga que hi hagi més qualitat", va afirmar.

La titulación de Filología Catalana ha cumplido diez años. Una década después de su creación, con 553 matriculados durante el primer semestre del curso 2008-2009, la UOC es la universidad que tiene más estudiantes que siguen esta licenciatura. Los pronósticos de futuro son alentadores, y coinciden con la oferta, este curso, del nuevo grado de Lengua y Literatura Catalanas adaptado a Bolonia.

Filología Catalana arrancó el curso 1988-1989, coincidiendo con un descenso pronunciado del número de matriculaciones, y se consolidó a partir del 2002-2003. "Uno de los puntos fuertes del inicio de la titulación fue la constitución de un buen equipo de profesores propio", recordaba Isidor Marí, el primer director de la titulación, el pasado 22 de mayo, durante la jornada que reunió en la UOC a estudiantes, graduados

y equipo docente de los estudios.

El encuentro sirvió para celebrar el aniversario y para encarar la transición hacia el Espacio Europeo de Enseñanza Superior. Según el profesor Joan Pujolar, sucesor de Marí al frente de los estudios de Lenguas y Culturas, la adaptación da más libertad para diseñar los planes de estudios, pero exige más responsabilidad a docentes y estudiantes. "Obliga a que haya más calidad", afirmó.

The Catalan Language and Literature degree programme has turned ten. One decade after it was created, the UOC is the university with the most people pursuing this degree, with 553 students registered in the first term of academic year 2008/2009. The future forecasts are encouraging and dovetail with offering this academic year the new Catalan Language and Literature degree adopted in Bologna.

The Catalan Language and Literature degree programme was launched in the academic year 1988-1989, coinciding with a drop in the number of registrations, and it truly consolidated in the academic year 2002/2003. "One of its strong points was assembling a sound in-house team of professors," recalled Isidor Marí, the first director of the programme, on the 22nd of May at the meeting that brought together UOC students, graduates and the teaching team.

The gathering was called to celebrate the tenth anniversary and discuss the transition towards the EHEA. According to professor Joan Pujolar, Marí's successor at the helm of the programme, the adaptation affords more freedom in curriculum design, but it also demands more responsibility on the part of both teachers and students. "It requires more quality," he stated.

ENTREVISTA/ FRANCIS PISANI

“A LA XARXA HI HA OR, PERÒ TAMBÉ PLOM”

PER LEO RUFFINI

Els internautes hem passat a ser els protagonistes de la xarxa i aquest fet està canviant el món. D'aquí parteix *La alquímia de las multitudes* (Paidós, 2008), l'assaig que Francis Pisani ha escrit amb el seu col·lega Dominique Piotet, que es va presentar el febrer al Centre de Suport de la UOC del Barcelonès. Professor i consultor establert a San Francisco, Pisani és el responsable del blog Transnets.net, un dels més influents de França, traduït al castellà a Soitu.es. Especialista en noves tecnologies, ofereix una recepta per afrontar els reptes del canvi que anuncia: “Dediqui cada dia cinc minuts a aprendre una cosa nova a internet”.

“EN LA RED HAY ORO, PERO TAMBIÉN PLOMO”

Los internautas hemos pasado a ser los protagonistas de la red y este hecho está cambiando el mundo. De ahí parte *La alquímia de las multitudes* (Paidós, 2008), el ensayo que Francis Pisani ha escrito junto con su colega Dominique Piotet, presentado en febrero pasado en el Centro de Apoyo de la UOC del Barcelonès. Profesor y consultor afincado en San Francisco, Pisani es el responsable del blog Transnets.net, uno de los más influyentes de Francia, traducido al castellano en Soitu.es. Especialista en nuevas tecnologías, ofrece una receta para afrontar los retos del cambio que anuncia: “Dedique cada día cinco minutos a aprender algo nuevo en internet”.

“ON THE WEB THERE'S GOLD, BUT THERE'S ALSO LEAD”

As users we have become the protagonists of the Web and this fact is changing the world. This is what *La alquímia de las multitudes* (Alchemy of Multitudes) is about. The book, which Francis Pisani has written with his colleague Dominique Piotet, was presented in February at the Barcelonés Support Centre of the UOC. Professor and consultant based in San Francisco, Pisani is author of the blog Transnets.net, one of the most influential in France. Specialised in new technology, he offers a way of staying abreast of change: “Spend five minutes a day learning something new on the Internet”.

Per què prefereix parlar d'alquímia de les multitudes en comptes d'intel·ligència col·lectiva? Hi ha dues expressions, que són savieses de les masses i intel·ligència col·lectiva, que se solen confondre, malgrat que no són el mateix. La primera es refereix al fet que, quan hi ha un nombre prou gran de gent no connectada entre si que emet una opinió sobre alguna cosa, el resultat s'acosta a la realitat amb més precisió que quan se li demana la resposta a un sol expert.

Això és només una teoria o passa de debò? Conec un exemple de principis del segle XVIII, però li'n parlaré d'un altre de més recent, relacionat amb la xarxa. L'Iowa Electronic Markets, que segueix les eleccions en diversos països des de fa més de 20 anys, ha estat capaç de predir millor així els resultats que els sondejos. El marge d'error és de l'1,7%, mentre que el de les empreses de sondejos supera el 2%.

És sorprenent. La qualitat dels resultats depèn de la quantitat

¿Por qué prefiere hablar de alquímia de las multitudes en vez de inteligencia colectiva? Hay dos expresiones, que son sabiduría de las masas e inteligencia colectiva, que suelen confundirse, pese a que no son lo mismo. La primera se refiere a que, cuando hay un número suficiente de gente no conectada entre sí que emite una opinión sobre algo, el resultado se acerca a la realidad con más precisión que cuando se le pide la respuesta a un solo experto.

¿Es sólo una teoría o sucede de verdad? Conozco un ejemplo de principios del siglo XVIII, pero le hablaré de otro más reciente, relacionado con la red. El Iowa Electronic Markets, que sigue las elecciones en varios países desde hace más de 20 años, ha sido capaz de predecir mejor así los resultados que los sondeos. Su margen de error es del 1,7%, cuando el de las empresas de sondeos supera el 2%.

Es sorprendente. La calidad de los resultados depende de la cantidad

Why do you prefer to talk of 'alchemy of multitudes' rather than 'collective intelligence'? The two separate expressions, wisdom of the masses and collective intelligence are frequently confused despite having different meanings. The former refers to the fact that when a large enough number of people who are not interconnected, express an opinion about something, the result is closer to reality than when a lone expert is asked.

In theory? Or does that actually happen? I'm aware of an example from the beginning of the 18th century, but I'll give you a more recent one related to the Web. The Iowa Electronic Markets, which has followed the elections in various countries for over 20 years, has thus been better able to predict the results than the polls. It's error margin is 1.7%, compared to over 2% from the pollsters.

David Campos

d'informació que pots recopilar i de l'absència d'interacció entre les persones que hi participen. Després n'hi ha prou a aplicar un procés matemàtic molt senzill: la mitjana aritmètica.

Què hi ha de la intel·ligència col·lectiva? És una teoria de Pierre Lévy, que diu que quan es donen les condicions perquè molta gent discuteixi durant molt temps, emergeixen propietats de coneixement de les quals no es disposava fins a aquell moment. El millor exemple n'és Viquipèdia.

de información que puedes recopilar y de la ausencia de interacción entre las personas que participan. Luego basta con aplicar un proceso matemático muy sencillo: la media aritmética.

¿Qué hay de la inteligencia colectiva? Es una teoría de Pierre Lévy, que dice que cuando se dan las condiciones para que mucha gente discuta durante mucho tiempo, emergen propiedades de conocimiento de las que no se disponía hasta ese momento. El mejor ejemplo es Wikipedia.

Puede que por ello este fenómeno ya no nos sorprenda tanto. Todo esto está muy bien y es indiscutible que son tendencias reales. Pero una cosa es decirlo y otra muy diferente asegurar que la red tiene propiedades divinas. ¡Se ha llegado a afirmar que la entrada en bolsa de Netscape es el acontecimiento más importante de la historia de la humanidad! Por eso proponemos hablar de *alquimia de las multitudes*.

It's surprising. The quality of the results depends on the quantity of information you can compile and on the absence of interaction between the people who participate. Then it's a simple mathematical process: calculate the mean.

What about collective intelligence? That's a theory by Pierre Lévy, which states that when the conditions are given for many people to discuss something for a long time certain aspects of knowledge emerge which didn't exist before. The best example of this is Wikipedia.

That could be why we are no longer surprised by this phenomenon. That's all well and good and it's undeniable that it is a real tendency. However, that's one thing, but it's quite another to insist that the web has divine properties. It has even been said that Netscape's flotation is the most important event in the history of mankind! That's why we propose the term 'alchemy of multitudes'.

Pot ser que per això aquest fenomen ja no ens sorprengui tant. Tot això està molt bé i és indiscutible que són tendències reals. Però una cosa és dir-ho i una altra de molt diferent és assegurar que la xarxa té propietats divines. S'ha arribat a afirmar que l'entrada en borsa de Netscape és l'esdeveniment més important de la història de la humanitat! Per això proposem parlar d'*alquímia de les multituds*.

El títol del seu llibre. Volem insistir que, fent servir paraules massa positives, podem arribar a atribuir a la xarxa propietats i virtuts exage-

>>

El título de su libro. Queremos hacer hincapié en que si usamos palabras demasiado positivas podemos llegar a atribuir a la red propiedades y virtudes exageradas. No ponemos en duda que tiene cosas extraordinariamente positivas, pero también algunas negativas que hay que tener en cuenta. Escogimos la palabra *alquimia* porque pensamos que en la red hay oro, pero también plomo. Es bueno que participemos en ella, pero tenemos que hacerlo con espíritu crítico. Por eso es importante desarrollar el nivel de conocimiento de las herramientas y de comprensión de las lógicas de la red para usarla mejor y contribuir a que haya cada vez más oro y menos plomo.

¿Cree que el oro puede encauzarse para resolver problemas concretos de la sociedad? Sin duda. Uno de los aspectos más extraordinarios de internet es que podemos organizarnos con otros a quienes no conocemos para lograr cosas juntos. Antes, las formas de organi-

>>

The title of your book. We want to stress that if we use words that are too positive we could exaggerate the virtues and attributes of the Internet. We're not questioning the fact that there are enormously positive aspects but we must also take into account that there are several negative aspects too. We chose the word 'alchemy' because we consider that there is gold on the Internet but that there is also lead. It is good that we participate in the Internet but it is also important that we do so from a discerning perspective. Therefore it is important to increase the level of knowledge of the tools and understanding of the logistics of the net in order to use it better and to contribute to its containing increasingly more gold and less lead.

Do you think that the gold can be channelled to solve specific problems in society? Without a doubt. One of the most outstanding aspects of the Internet is that we can join with people we don't

>>

“Amb internet podem organitzar-nos amb altres a qui no coneixem per aconseguir coses junts”

<<

rades. No posem en dubte que té coses extraordinàriament positives, però també n’hi ha de negatives que cal tenir en compte. Vam escollir la paraula *alquímia* perquè pensem que a la xarxa hi ha or, però també plom. És bo que hi participem, però ho hem de fer amb esperit crític. Per això és important desenvolupar el nivell de coneixement de les eines i de comprensió de les lògiques de la xarxa per utilitzar-la millor i contribuir que hi hagi cada vegada més or i menys plom.

Creu que l’or es pot canalitzar per resoldre problemes concrets de la societat? Sens dubte. Un dels aspectes més extraordinaris d’internet és que podem organitzar-nos amb altra gent a qui no coneixem per aconseguir coses junts. Abans, les formes d’organització social es limitaven a les institucions i als mercats. Avui en dia hi ha una nova forma d’organització en xarxa que no requereix director ni permanència. Vinc d’un congrés extraordinari anomenat *TED*, a

<<

zación social se limitaban a las instituciones y a los mercados. Hoy en día hay una nueva forma de organización en red que no requiere jefe ni tampoco permanencia. Vengo de un congreso extraordinario llamada TED, en Long Beach, California, donde se ha hablado de cuánto pueden ayudar las tecnologías de comunicación en la lucha contra el cambio climático. Lo más positivo de la emergencia y generalización de la red es que ofrece una actuación de la sociedad civil al margen de instituciones controladas por otros.

¿Puede llegar a plantear alternativas a la democracia tal y como la conocemos? Uno de los temas que más me interesa hoy, y que Dominique Piotet y yo trataremos en el próximo libro, es qué cambios va a introducir Barack Obama en la gobernancia. No digo en el gobierno porque, desde mi punto de vista, eso será bastante después.

¿Qué cabe esperar? Primero, ha prometido más transparencia, lo

<<

know to accomplish things together. Previously, social organisation was limited to institutions or markets. These days, new forms of social organisation exist via the Internet with no need for a boss or for permanence. I’ve just come from an extraordinary conference called TED in Long Beach, California, where the possible impact of communication technology on the fight against climate change was raised. The greatest positive effect of the emergence and widespread use of the Internet is that it offers the opportunity for civil society to act independently of institutions controlled by others.

Do you think that alternatives to democracy as we know it will emerge as a result? One of the subjects which interests me most

Long Beach, Califòrnia, en què s’ha parlat de com poden ajudar les tecnologies de comunicació en la lluita contra el canvi climàtic. El més positiu de l’emergència i generalització de la xarxa és que ofereix una actuació de la societat civil al marge d’institucions controlades per d’altres.

Pot arribar a plantejar alternatives a la democràcia tal com la coneixem? Un dels temes que més m’interessa avui, i que Dominique Piotet i jo tractarem en el pròxim llibre, és quins canvis introduirà Barack Obama en la governança. No dic en el govern perquè, des del meu punt de vista, això serà bastant després.

Què es pot esperar? Primer, ha promès més transparència, cosa que es concretarà en el fet que algunes reunions i espais de treball del govern es faran públics a la xarxa. Segon, ha posat tot el contingut de Whitehouse.org –el lloc web de la Casa Blanca– i, segons crec,

que se va a concretar en que algunas reuniones y espacios de trabajo del gobierno se harán públicos en la red. Segundo, ha puesto todo el contenido de Whitehouse.org –el sitio web de la Casa Blanca– y de, según creo, todos los espacios del gobierno, bajo licencia Creative Commons, lo que significa que pueden ser usados por todos.

Son dos medidas valientes. Pero es que además quiere invitar a los ciudadanos a participar en la elaboración y crítica de las leyes que van a ser votadas en el Congreso. Es muy complicado y no sabemos hasta dónde va a ser capaz de llegar pero ya ha tratado de involucrar a la gente en la elaboración del programa de salud. Nada de esto supondrá una revolución en el gobierno pero sí que abre muchas posibilidades de democratización en la vida cotidiana y en la relación que la sociedad civil tiene con el estado y el mercado. Lo que acaba de pasar con Facebook es muy interesante...

at the moment, and which Dominique Piotet and I will discuss in our next book, is what changes Barack Obama will introduce to governance. I’m not saying changes to the government, as these in my opinion will take much longer.

What can we hope for? Firstly, he’s promised greater transparency. What’s actually going to happen is that certain meetings and work-spaces are going to go public via the Internet. Secondly, he’s had all the contents of Whitehouse.org, the website of the White House, and I believe, all the government spaces placed under licence to Creative Commons which means that they can be used by all.

That’s two brave measures. Moreover, he wants to invite citizens to participate in the development of laws which will be voted on in Congress. It’s a very complicated process and we don’t yet know to what extent it will be possible but he has already tried to involve the

de tots els espais del govern, sota llicència Creative Commons, que vol dir que els pot utilitzar tothom.

Són dues mesures valentes. Però és que a més vol convidar els ciutadans a participar en l'elaboració i la crítica de les lleis que es votaran al Congrés. És molt complicat i no sabem fins on serà capaç d'arribar, però ja ha intentat involucrar la gent en l'elaboració del programa de salut. Res d'això no suposarà una revolució en el govern, però sí que obre moltes possibilitats de democratització en la vida quotidiana i en la relació que té la societat civil amb l'Estat i el mercat. El que acaba de passar amb Facebook és molt interessant...

Es refereix a l'intent de canviar els termes de servei pel que fa a la propietat dels continguts? Sí. Facebook passava a ser la propietària exclusiva de tots els continguts penjats pels usuaris, fins i tot després que es donessin de baixa. Ho va publicar *Consumerist*, el blog de la

¿Se refiere al intento de cambiar los términos de servicio en lo que se refería a la propiedad de los contenidos? Sí. Facebook pasaba a ser la propietaria exclusiva de todos los contenidos subidos por los usuarios, incluso después de que se dieran de baja. Lo publicó *Consumerist*, el blog de la Consumers Union, y en 48 horas decenas de miles de personas se adhirieron a un grupo de protesta que amenazaba con llevar a juicio a la red social. Facebook no sólo ha dado marcha atrás sino que además ha creado un grupo para que los usuarios participen en la definición de los próximos términos de servicio. ¡Me parece extraordinario!

Ejemplos como este justifican que defiendan ustedes que el término internautas se ha quedado desfasado y que hoy los usuarios somos ya webactores. Ambos tipos de usuario conviven todavía en la red, aunque no hay duda de que los webactores son más importantes.

public in the elaboration of the health programme. None of this signifies a revolution in the government but it does offer opportunities for the democratization of daily life and in the relationship between civil society with the state and the market. What happened recently with Facebook is most interesting...

Do you mean the attempt to change the terms of service concerning the ownership of the contents? Indeed. Facebook took over sole ownership of all the content uploaded by users, even after they had left the site. *Consumerist*, the Consumer Union's blog, published this information, and within 48 hours tens of thousands of people joined in a protest which threatened to take the social network to court. Facebook not only backtracked, but has even created a group for users to participate in defining the new terms and conditions. It's extraordinary!

Consumers Union, i en 48 hores desenes de milers de persones es van adherir a un grup de protesta que amenaçava de portar a judici la xarxa social. Facebook no tan sols ha fet marxa enrere, sinó que a més ha creat un grup perquè els usuaris participin en la definició dels pròxims termes de servei. Em sembla extraordinari!

Exemples com aquest justifiquen que vostès defensin que el terme internautes ha quedat desfasat i que avui dia els usuaris ja som webactors. Els dos tipus d'usuaris encara conviuen a la xarxa, tot i que no hi ha dubte que els *webactors* són més importants. Al principi el contingut a la xarxa venia d'institucions. Hi entràvem per veure què deien els diaris, els governs o les empreses. Avui dia més del 60% del que hi ha en línia ha estat produït pels usuaris. Ja no tan sols naveguem sinó que també publiquem. Per això proposem el terme *webactors*. ■

Al principio el contenido en la red venía de instituciones. Entrábamos en ella para ver qué decían los periódicos, los gobiernos o las empresas. Hoy en día más del 60% de lo que hay en línea ha sido producido por los usuarios. Ya no sólo navegamos sino que también publicamos. Por eso proponemos el término webactores. ■

“Con internet podemos organizarnos con otros a quienes no conocemos para lograr cosas juntos”

“With the Internet we can join with people we don't know to accomplish things together”

Examples such as this justify why you insist the term 'internauts' is out of date and that these days we are webactors. Both types of user currently co-exist on the web, although it's clear that the webactors are more important. In the early stages web content came from institutions. We went on the net to see what the newspapers, government or companies were saying. Nowadays 60% of what's available online has been produced by users. Now we don't only surf but we publish too. That's why we propose the term webactors. ■

OFERTA FORMATIVA/

Graus (estudis adaptats a l'EEES)

- Dret
- Psicologia
- Humanitats
- Llengua i Literatura Catalanes
- Educació Social
- Comunicació
- Informació i Documentació
- Turisme
- Administració i Direcció d'Empreses
- Multimèdia
- Tecnologies de Telecomunicació
- Enginyeria Informàtica
- Màrqueting i Investigació de Mercats

Graus pendents de verificació

- Ciències Laborals i Ocupació

Titulacions homologades

(diplomatures, llicenciatures i enginyeries)

- Ciències Empresarials
- Turisme
- Enginyeria d'Informàtica
- Enginyeria Tècnica d'Informàtica de Gestió
- Enginyeria Tècnica d'Informàtica de Sistemes
- Eng. Tècn. de Telecomunicació, especialitat de Telemàtica
- Graduat en Multimèdia (títol propi)
- Dret
- Filologia Catalana
- Humanitats
- Psicologia
- Administració i Direcció d'Empreses (2n cicle)
- Ciències del Treball (2n cicle)
- Comunicació Audiovisual (2n cicle)
- Documentació (2n cicle)
- Investigació i Tècniques de Mercat (2n cicle)
- Psicopedagogia (2n cicle)
- Publicitat i Relacions Públiques (2n cicle)
- Estudis de l'Àsia Oriental (2n cicle)
- Estudis de Ciències Polítiques i de l'Administració (2n cicle)

Doctorat

- Doctorat sobre la Societat de la Informació i el Coneixement

Institut Internacional de Postgrau (IIP)

L'IIP aplega l'oferta formativa de postgrau i formació contínua de la UOC, basada en els mateixos principis de qualitat, orientada al món professional i amb una visió internacional.

El curs 2009-2010, la UOC imparteix els següents màsters adaptats a l'EEES:

Màsters oficials (pendents de verificació com a màsters universitaris)

- Educació i TIC (e-learning)
- Societat de la Informació i el Coneixement

- Programari Lliure
- Prevenció de Riscos Laborals

Màsters universitaris

- Anàlisi Política
- Formació de Professorat

Màsters universitaris pendents de verificació

- Gestió Cultural

La UOC imparteix més de **200 postgraus i màsters**, que es distribueixen en els següents àmbits de coneixement:

- Global Executive Education
- Economia i empresa
- Informàtica, multimèdia i telecomunicació
- Comunicació i informació
- Dret i ciències polítiques
- Llengües i cultures
- Humanitats
- Educació i TIC (e-learning)
- Cooperació humanitària, pau i sostenibilitat
- Ciències de la salut
- Gestió de la ciutat i urbanisme
- Turisme
- Estudis nacionals i identitaris
- Estudis islàmics i àrabs
- Sistemes alimentaris, cultura i societat

@tenu universitari: Dóna la possibilitat de matricular-se i cursar assignatures independents sense cap tipus de requisits previs. Es pot escollir entre més de 400 assignatures que s'ofereixen als diferents estudis a les mateixes aules que la resta d'estudiants i amb els mateixos recursos didàctics. La iniciativa parteix del concepte de *l'estudiant oient* de les universitats presencials.

Universitat Oberta d'Estiu i Cursos d'Hivern: Ofereixen propostes organitzades en diferents àmbits de coneixement que abracen des de l'economia fins a la informàtica, la nutrició o la societat de la informació.

Programa de viatges: Formació específica i especialitzada sobre destinacions, països i cultures del món i sobre el mateix fet de viatjar.

Seminaris: Més orientats al món professional, s'ofereixen per millorar aptituds i competències relacionades amb el terreny laboral.

Cursos de Català Obert: Diferents nivells que preparen l'estudiant per superar les proves interuniversitàries per obtenir els certificats oficials de coneixements de llengua catalana homologats per la Generalitat de Catalunya.

EducaciOnline

- Curs d'accés a la universitat per a > 25 anys
- Cursos de formació superior per a professionals

www.educacionline.com

OFERTA FORMATIVA

Grados (Estudios adaptados al EEES)

- Derecho
- Psicología
- Humanidades
- Lengua y Literatura Catalanas
- Educación Social
- Comunicación
- Información y Documentación
- Turismo
- Administración y Dirección de Empresas
- Multimedia
- Tecnologías de Telecomunicación
- Ingeniería Informática
- Marketing e Investigación de Mercados

Grados pendientes de verificación

- Ciencias Laborales y Ocupación

Titulaciones homologadas

(diplomaturas, licenciaturas e ingenierías)

- Ciencias Empresariales
- Turismo
- Ingeniería de Informática
- Ingeniería Técnica de Informática de Gestión
- Ingeniería Técnica de Informática de Sistemas
- Ing. Téc. de Telecomunicaciones, especialidad en Telemática
- Graduado en Multimedia (título propio)
- Derecho
- Filología Catalana
- Humanidades
- Psicología
- Administración y Dirección de Empresas (2º ciclo)
- Ciencias del Trabajo (2º ciclo)
- Comunicación Audiovisual (2º ciclo)
- Documentación (2º ciclo)
- Investigación y Técnicas de Mercado (2º ciclo)
- Psicopedagogía (2º ciclo)
- Publicidad y Relaciones Públicas (2º ciclo)
- Estudios del Asia Oriental (2º ciclo)
- Estudios de Ciencias Políticas y de la Administración (2º ciclo)

Doctorado

- Doctorado sobre la Sociedad de la Información y el Conocimiento

Instituto Internacional de Posgrado (IIP)

El IIP reúne la oferta formativa de posgrado y formación continua de la UOC, basada en los mismos principios de calidad, orientada al mundo profesional y con una visión internacional.

Durante el curso 2009-2010, la UOC imparte los siguientes másters adaptados al EEES:

Másters oficiales (pendientes de verificación como másters universitarios)

- Educación y TIC (e-learning)
- Sociedad de la Información y el Conocimiento

- Software Libre
- Prevención de Riesgos Laborales

Másters universitarios

- Análisis Político
- Formación de Profesorado

Másters universitarios pendientes de verificación

- Gestión Cultural

La UOC imparte más de **200 posgrados y másters**, que se distribuyen en los siguientes ámbitos de conocimiento:

- Global Executive Education
- Economía y empresa
- Informática, multimedia y telecomunicación
- Comunicación e información
- Derecho y ciencias políticas
- Lenguas y culturas
- Humanidades
- Educación y TIC (e-learning)
- Cooperación humanitaria, paz y sostenibilidad
- Ciencias de la salud
- Gestión de la ciudad y urbanismo
- Turismo
- Estudios nacionales e identitarios
- Estudios islámicos y árabes
- Sistemas alimentarios, cultura y sociedad

@teneo universitario: Da la posibilidad de matricularse y cursar asignaturas independientes sin ningún tipo de requisitos previos. Se puede elegir entre más de 400 asignaturas que se imparten en los diferentes estudios y cursarlas en las mismas aulas y con los mismos recursos didácticos que el resto de estudiantes. La iniciativa se inspira en el concepto del estudiante oyente de las universidades presenciales.

Universitat Oberta de Verano y Cursos de Invierno: Ofrecen propuestas organizadas en diferentes áreas de conocimiento, que abarcan desde la economía hasta la informática, la nutrición o la sociedad de la información.

Programa de viajes: Formación específica y especializada sobre destinos, países y culturas del mundo, y sobre el hecho mismo de viajar.

Seminarios: Más orientados al mundo profesional, se ofrecen para mejorar aptitudes y competencias relacionadas con el terreno laboral.

Cursos de Catalán Abierto: Diferentes niveles que preparan al estudiante para superar las pruebas interuniversitarias para la obtención de los certificados oficiales de conocimiento de lengua catalana homologados por la Generalitat de Catalunya.

Educación Online

- Curso de acceso a la universidad para > 25 años
- Cursos de Formación Superior para profesionales.

www.educacionline.com

DEGREES OFFERED/

Bachelor's (degrees adapted to the EHEA)

- Law
- Psychology
- Humanities
- Catalan Language and Literature
- Social Education
- Communication
- Information and Documentation
- Tourism
- Business Administration and Management
- Multimedia
- Telecommunications Technologies
- Computer Engineering
- Marketing and market research

Degrees pending verification

- Labour Studies and Employment

Approved degrees

(diplomas, Bachelor's and engineering degrees)

- Business Sciences
- Tourism
- Computer Engineering
- Technical Engineering in Computer Management
- Technical Engineering Computer Systems
- Technical Engineering in Telecommunications, speciality in Telematics
- Multimedia Studies (in-house degree)
- Law
- Catalan Language and Literature
- Humanities
- Psychology
- Business Administration and Management (2nd cycle)
- Labour Sciences (2nd cycle)
- Audiovisual Communication (2nd cycle)
- Documentation (2nd cycle)
- Market Research and Techniques (2nd cycle)
- Educational Psychology (2nd cycle)
- Advertising and Public Relations (2nd cycle)
- East Asian Studies (2nd cycle)
- Political Science and Public Administration (2nd cycle)

Doctorates

- PhD on the Information and Knowledge Society

International Graduate Institute (IIP)

The IIP organises all the UOC's post-graduate and lifelong learning classes, which are based on quality, are oriented towards the working world and have an international vision.

In academic year 2009-2010, the UOC is offering the following Master's adapted to the EHEA:

Official Master's (pending verification as university Master's)

- Education and ICT (E-learning)
- Knowledge and Information Society

- Free and Open Source Software Technology
- Workplace Risk Prevention

University Master's

- Political Analysis
- Teacher Training

University Master's pending verification

- Cultural Management

The UOC offers **more than 200 post-graduate courses and Master's**, which are divided into the following areas of knowledge:

- Global Executive Education
- Economics and Business
- IT, Multimedia and Telecommunications
- Communication and Information
- Law and Political Science
- Languages and Cultures
- Humanities
- Education and ICT (e-learning)
- Humanitarian Cooperation, Peace and Sustainability
- Health Sciences
- City Management and Urban Planning
- Tourism
- National and Identity Studies
- Arab and Islamic Studies
- Food Systems, Culture and Society

@tenu universitari: This gives students the option of registering for and taking independent courses without any type of prerequisite. This system allows students to choose from among more than 400 courses that are being offered in the different degree programmes in the same classes as the other students and using the same teaching materials. The initiative is based on the idea of the student who audits university classes.

Virtual Summer School and Winter Courses: Courses organised in different fields that span everything from economics to IT, nutrition and the information society.

Travel Programme: Specific, specialised training on destinations, countries and cultures of the world and on the act of travelling.

Seminars: To improve skills and competences related to the workplace.

Open Catalan Courses: Different levels to prepare students to pass the inter-university tests needed to earn the official Catalan certificates approved by the Generalitat de Catalunya.

EducaciOnline

- University entrance courses for > 25 years
- Higher training courses for professionals.

www.educacionline.com

Titulacions homologades / Titulaciones homologadas / Approved degrees /

Curs inicial	Estudiants / Estudiantes / Students /	
95/96	Ciències Empresarials	7.257
	Psicopedagogia	1.377
96/97	Dret	3.153
	Humanitats	1.613
97/98	ET Informàtica de Sistemes	2.280
	ET Informàtica de Gestió	1.795
98/99	ADE	1.464
	Filologia Catalana	490
99/00	Documentació	595
00/01	Psicologia	2.775
01/02	Ciències del Treball	1.255
	Enginyeria Informàtica	741
	Ciències Polítiques	377
02/03	Comunicació Audiovisual	482
	Inv. i Tècniques de Mercat	800
	Turisme	1.120
03/04	Estudis de l'Àsia Oriental	542
05/06	Publicitat i Relacions Públiques	824
	ET Telecomunicacions	778
Adaptades a l'EEES		
08/09	Dret	904
	Psicologia	1.576
	Humanitats	505
TOTAL		32.703

Títol / Título / Degree /

Màsters universitaris	Estudiants
Màster de Societat de la Informació i el Coneixement	317
Màster de Programari Lliure	331
Màster de d' Educació i TIC (e-learning)	395
Màster de Prevenció de Riscos Laborals	171
TOTAL	1.214

El professorat de la UOC / El profesorado de la UOC / Professors at the UOC /

Curs	Professorat propi	Docents col·laboradors
01/02	94	1.113
02/03	126	1.438
03/04	129	1.747
04/05	135	1.967
05/06	139	1.969
06/07	153	1.952
07/08	187	2.043

TOTAL ESTUDIANTS

38.641

INSTITUT INTERNACIONAL DE POSTGRAU

Màsters universitaris 1.214 / Màsters propis 166 / Postgraus 428 / Especialitzacions 477 / Actualitzacions 64 /
Universitat d'Hivern 1.348 / Formació a mida 2.000 / Ateneu universitari 1.677

DOCTORAT 116

ALUMNI/

Alumni en xarxa, la primera comunitat virtual per als graduats de la UOC

Alumni en red, la primera comunidad virtual para los graduados de la UOC
[Alumni Online, the first virtual community for UOC graduates](#)

PER ELENA MELLADO

UOC Alumni ha creat Alumni en xarxa, una prova pilot de comunitat virtual que vol ser un punt de trobada per als graduats de la UOC. La plataforma, que integra ja 500 persones, s'ha desenvolupat en col·laboració amb l'equip de professionals de Howard Rheingold, pensador i escriptor líder en la implicació social de les noves tecnologies. L'objectiu és arribar als 19.000 graduats.

Alumni en xarxa va entrar en funcionament l'11 de maig passat i formarà part del nou web de UOC Alumni, que és previst que s'inauguri aquest setembre. La comunitat virtual permet als graduats de la UOC compartir coneixement i posar-se en contacte amb companys d'estudi, col·legues de professió i docents, i els facilita l'accés a la formació contínua.

L'objectiu d'aquesta prova pilot és establir lligams entre els graduats, formalitzar relacions i treball en xarxa, millorar la plataforma per impulsar

un projecte definitiu, i establir mecanismes per actualitzar coneixements des d'una perspectiva professional.

Durant aquests mesos, els graduats han pogut compartir experiències, accedir a articles, informació, debats relacionats amb la societat del coneixement, formació o *networking*, entre d'altres. A partir d'aquesta experiència, es farà una primera anàlisi per veure quins són els aspectes que valoren més i adaptar la comunitat virtual a les seves necessitats.

La valoració fins ara ha estat molt positiva. Per això, convidem altres graduats a formar-ne part i a participar-hi activament, perquè amb les seves aportacions la prova pilot esdevingui un projecte definitiu.

alumni.social.uoc.edu/smc

UOC Alumni ha creado Alumni en red, una prueba piloto de comunidad virtual que quiere ser un punto de encuentro para los graduados de la UOC. La plataforma, que integra ya a 500 personas, se ha desarrollado en colaboración con el equipo de profesionales de Howard Rheingold, pensador y escritor líder en la implicación social de las nuevas tecnologías. El objetivo es llegar a los 19.000 graduados.

Alumni en red entró en funcionamiento el pasado 11 de mayo y formará parte de la nueva web de UOC Alumni, que está previsto que se inaugure este mes de septiembre. La comunidad virtual permite a los graduados de la UOC compartir conocimiento y ponerse en contacto con compañeros de estudios, colegas de profesión y docentes, y les facilita el acceso a la formación continuada.

El objetivo de esta prueba piloto es establecer vínculos entre los graduados, formalizar relaciones y trabajo en red, mejorar la plataforma para

impulsar un proyecto definitivo y establecer mecanismos para la actualización de conocimientos desde una perspectiva profesional.

A lo largo de estos meses, los graduados han podido compartir experiencias, acceder a artículos, información, debates relacionados con la sociedad del conocimiento, formación o *networking*, entre otras cosas. A partir de esta experiencia, se llevará a cabo un primer análisis para ver cuáles son los aspectos que valoran más y adaptar la comunidad virtual a sus necesidades.

Hasta ahora la valoración ha sido muy positiva. Por esta razón, invitamos a otros graduados a formar parte de ella y a participar activamente, para que con sus aportaciones la prueba piloto se convierta en un proyecto definitivo.

UOC Alumni has created Alumni Online, a pilot test for a virtual community that aims to serve as a meeting point for UOC graduates. The platform, which 500 people have already joined, has been developed in conjunction with a team of professionals led by Howard Rheingold, a cutting-edge thinker and writer on the social implications of the new technologies. The goal is to reach 19,000 graduates.

Alumni Online was launched on the 11th of May of this year, and it will be part of the new UOC Alumni website scheduled to be launched this September. The virtual community will enable UOC graduates to share knowledge and get in touch with their classmates, colleagues, teachers and programmes, and it will facilitate their access to lifelong learning.

The goal of this pilot test is to forge ties among the graduates, to formalise relations and networking, to improve the platform for promoting a

given project and to set up mechanisms that empower professionals to constantly update their knowledge.

Over the course of these pilot months, the graduates have been able to share experiences and access articles, information and debates related to the knowledge society, training or networking, among others. Based on this experience, a preliminary analysis will be conducted to determine the aspects they most highly value and to adapt the virtual community to their needs.

To date, the feedback has been quite positive. For this reason, we encourage other graduates to join and participate actively, because through their contributions the pilot test will become an ongoing project.

Toni Bofill

UOC Alumni va organitzar el 2 de juliol la primera trobada de graduats, un acte que es vol celebrar anualment / A la cita, hi va assistir el rector fundador de la UOC, Gabriel Ferraté, i la rectora, Imma Tubella. / El 2 de julio UOC Alumni organizó el primer encuentro de graduados, un acto que se quiere celebrar anualmente. A la cita asistieron el rector fundador de la UOC, Gabriel Ferraté, y la rectora, Imma Tubella / On the 2nd of July, UOC Alumni organised the first gathering of graduates, an event planned to be held every year. Both the founding President of the UOC, Gabriel Ferraté, and the current President, Imma Tubella, attended the event. /

TESTIMONIS D'ALUMNI EN XARXA:

Cristina Aced, periodista, graduada del postgrau de Màrqueting i estudiant del màster de Societat de la Informació i el Coneixement de la UOC.
 "Aquesta plataforma es basa en tres grans pilars: formació, informació i *networking*. Valoro de manera molt positiva tenir accés al coneixement compartit, ja que la comunitat virtual posa a l'abast de tothom noves iniciatives liderades per altres graduats que d'una altra manera no coneixeries, i això és molt enriquidor."

Francisco José Diago, exestudiant de Documentació.
 "Alumni en xarxa permet ampliar els horitzons professionals tot mantenint el compromís i la responsabilitat amb la feina. És una oportunitat per conèixer i donar-te a conèixer, i per aprendre col·laborant."

Xavier Cervelló, llicenciat en Administració i Direcció d'Empreses (ADE) i estudiant del màster de Societat de la Informació.
 "Alumni en xarxa és una eina de comunicació a mig camí entre un wiki, un forum i un blog, que permet aplegar a tots els qui tenen esperit d'aprendre i de refrescar-se de nous estímuls. Per a mi, representa una oportunitat d'estar immers en el tràfec d'idees i coneixements que proporciona l'àmbit universitari."

TESTIMONIOS DE ALUMNI EN RED:

Cristina Aced, periodista, graduada del postgrau de Marketing y estudiante del Máster de Sociedad de la Información y el Conocimiento de la UOC.
 "Esta plataforma se apoya en tres grandes pilares: formación, información y *networking*. Valoro de manera muy positiva tener acceso al conocimiento compartido, ya que la comunidad virtual pone al alcance de todos nuevas iniciativas lideradas por otros graduados que de otra manera no conocerías, y eso es muy enriquecedor."

Francisco José Diago, ex estudiante de Documentación.
 "Alumni en red permite ampliar los horizontes profesionales a la vez que se mantiene el compromiso y la responsabilidad con el trabajo. Es una oportunidad para conocer y darte a conocer, y para aprender colaborando."

Xavier Cervelló, licenciado en Administración y Dirección de Empresas (ADE) y estudiante del Máster de Sociedad de la Información.
 "Alumni en red es una herramienta de comunicación a medio camino entre un Wiki, un foro y un blog, que permite congregar a todos los que tienen ánimo de aprender y de refrescarse con nuevos estímulos. Para mí, representa una oportunidad para estar inmerso en el trasiego de ideas y conocimientos que proporciona el ámbito universitario."

TESTIMONIALS FROM ALUMNI ONLINE:

Cristina Aced, a journalist, earned the postgraduate degree in Marketing and is currently a student in the UOC's Master's in the Knowledge and Information Society.
 "This platform is based on three major strands: training, information and networking. I really like having access to shared knowledge, as the virtual community lets everyone in on the new initiatives being launched by other graduates that you wouldn't be aware of otherwise, and this is very enriching."

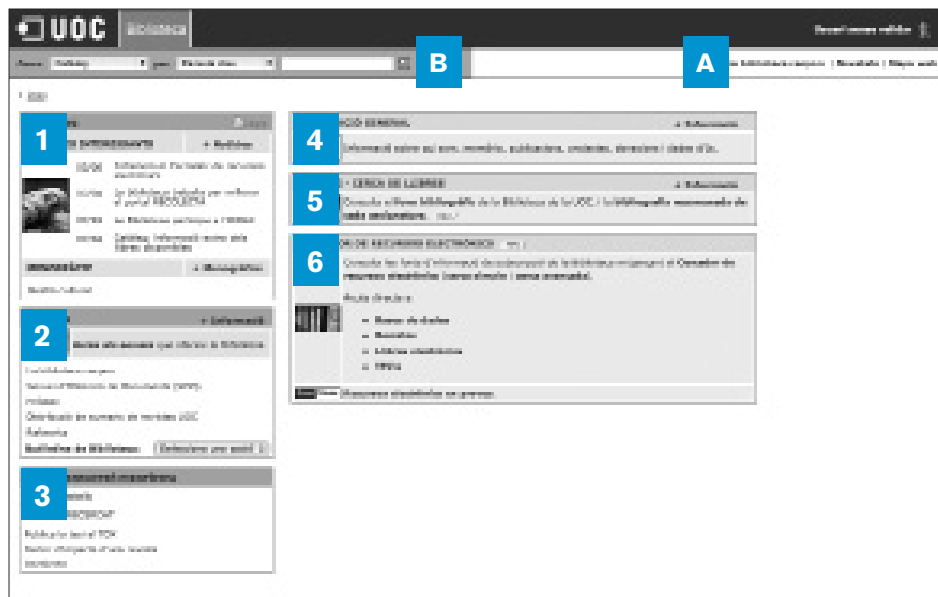
Francisco José Diago, former student in the Documentation programme.
 "Alumni Online enables you to expand your professional horizons while maintaining your commitment and responsibility to your job. It is a chance to share and mingle, and to learn through collaboration."

Xavier Cervelló holds a Bachelor's degree in Business Administration and Management and is currently a student in the UOC's Master's in the Knowledge and Information Society.
 "Alumni Online is a communication tool somewhere between a Wiki, a forum and a blog, that enables everyone who has a spirit of learning and getting new stimuli to join together. For me, it is a chance to be immersed in the traffic of ideas and knowledge that comes with the university setting."

WEB/ BIBLIO.UOC.EDU

LA NOSTRA COL·LECCIÓ / NUESTRA COLECCIÓN / OUR COLLECTION /

Libres / Libros / Books /	76.689
Publicacions periòdiques / Publicaciones periódicas / Periodicals /	225
Documents audiovisuals i sonors / Documentos audiovisuales y sonoros / Audiovisual and sound documents /	2.425
Documents electrònics / Documentos electrónicos / Electronic documents /	85.127
Accés a publicacions periòdiques electròniques / Acceso a publicaciones periódicas electrónicas / Access to electronic periodicals /	17.077

A. La Biblioteca respon. Resolem les vostres consultes de forma immediata.

B. Cercador . Us permet fer cerques sobre el contingut del web i el fons documental de la Biblioteca.

1. Novetats. Per accedir a les darreres novetats. Us hi podeu subscriure per rebre-les via RSS, i consultar els dossiers d'actualitat.

2. Serveis. Podeu accedir als diferents serveis: personalitzats, préstec, obtenció de documents, tallers i manuals de formació i recursos pràctics.

3. Webs de producció científica. Recull els diferents webs de recerca i contingut científic.

4. Informació general. Hi trobareu informació de caràcter més institucional: qui som, articles, ponències, projectes, grups de treball, estadístiques, etc.

5. Catàleg – Cerca de llibres. Per consultar el catàleg de la UOC i una selecció de catàlegs de biblioteques universitàries i consorcis.

6. Cercador de recursos electrònics. Consulteu les fonts electròniques a què estem suscrits i alguns recursos gratuïts destacats. Accediu a la secció de recursos en proves i doneu-nos-en l'opinió.

A. La Biblioteca responde. Resolvemos vuestras consultas de manera inmediata.

B. Buscador. Permite hacer búsquedas sobre el contenido de la web y el fondo documental de la Biblioteca.

1. Novedades. Acceso a las últimas novedades. Os podéis suscribir para recibir las vía RSS, y consultar los dossieres de actualidad.

2. Servicios. Acceso a los diferentes servicios: personalizados, préstamos, obtención de documentos, talleres y manuales de formación y recursos prácticos.

3. Webs de producción científica. Reúne las webs de investigación y contenido científico.

4. Información general. Aquí encontraréis información de carácter más institucional: quiénes somos, artículos, ponencias, proyectos, grupos de trabajo, estadísticas, etc.

5. Catálogo – Búsqueda de libros. Para consultar el catálogo de la UOC y una selección de catálogos de bibliotecas universitarias y consorcios.

6. Buscador de recursos electrónicos. Consultad las fuentes electrónicas a las que estamos suscritos y algunos gratuitos destacados. Accedid a la sección de recursos en pruebas y dadnos vuestra opinión.

A. The library responds. We resolve your queries immediately.

B. Search engine. To search the contents of the website and the library's document collection.

1. News. To check out the latest news. You can subscribe to receive the news by RSS and check the latest updates.

2. Services: Access to the different services: personalised inquiries, loans, obtaining documents, workshops and training handbooks and practical resources.

3. Webs containing scientific output. It contains the websites featuring research and scientific contents.

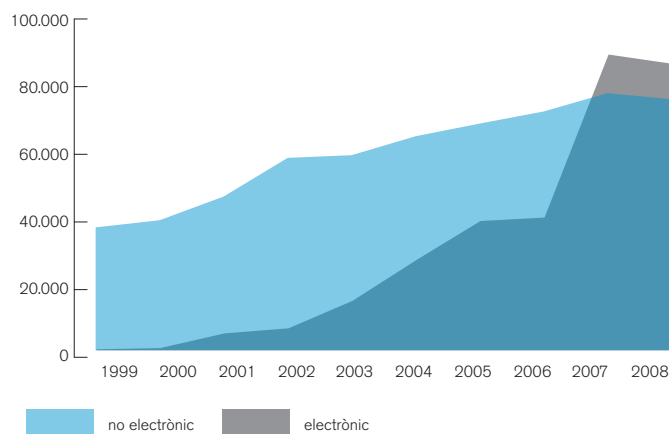
4. General information. Here you'll find institutional information: who we are, articles, lectures, projects, working groups, statistics, etc.

5. Catalogue – Book searches. To check the UOC's catalogue and a range of catalogues from university libraries and consortia.

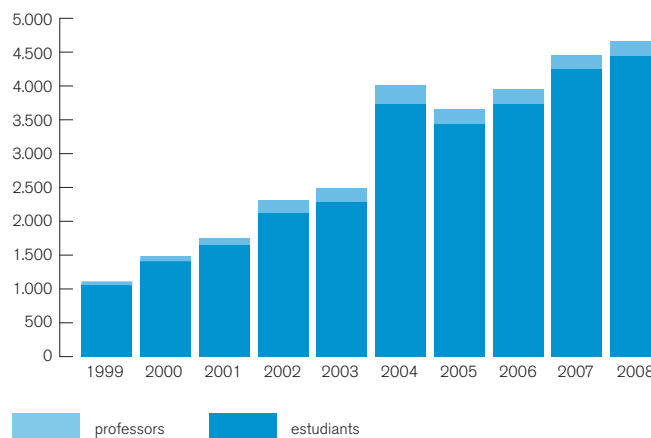
6. Electronic resource search engine. Check the electronic contents that we subscribe to and some important free resources. Go to the resources section that is being tested and let us know what you think.

Biblioteca Virtual / Virtual Library

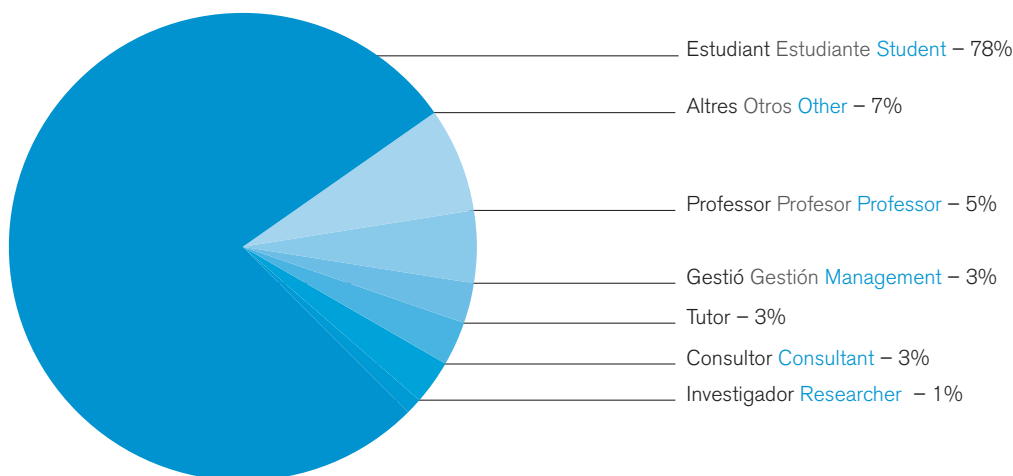
1 Evolució de la col·lecció / Evolución de la colección / Evolution of the collection /

2 Evolució del nombre d'usuaris / Evolución del número de usuarios / Evolution in the number of users /

3 Formació / Formación / Training /

1. La meitat de la col·lecció de la biblioteca ja és en suport electrònic. **2.** El nombre d'usuaris ha crescut al mateix ritme que la Universitat al llarg dels darrers deu anys. **3.** Oferim formació per conèixer la biblioteca, cercar continguts i fonts d'informació i utilitzar bases de dades i plataformes.

1. La mitad de la colección de la biblioteca ya está en soporte electrónico. **2.** El número de usuarios ha crecido al mismo ritmo que la UOC durante los últimos diez años. **3.** Ofrecemos formación para conocer la biblioteca, buscar contenidos y fuentes de información y utilizar bases de datos y plataformas.

1. Half of the library collection is now available electronically. **2.** The number of users has grown at the same pace as the UOC over the past ten years. **3.** We provide training to know more about the library and search for contents and information sources, and use databases and platforms.

COMUNITAT/

Xavier Roig

“Les formigues ens ajuden a entendre el món”

PER LAURA CATALÁN

Xavier Roig és economista i biòleg, i estudia Filologia Catalana a la UOC. La seva veritable vocació, però, són les formigues: va ser un dels impulsors, el 2006, de l'Associació Ibèrica de Mirmecologia (www.mirmiberica.org), l'única organització civil del món dedicada a l'estudi d'aquests insectes.

Per què un home de ciències fa el salt a lletres? Volia complementar la meua formació i millorar l'expressió oral i escrita.

Per què ara? La nostra llengua està més amenaçada que mai. M'he desenganyat de la política. Què podia fer? Doncs dedicar-me al que més fum als nostres enemics i convertir-me en un especialista en llengua catalana.

Com veus el canvi de llicenciatura a grau? No em convenç. Al grau apareixen assignatures per complementar la formació que no ens calen a estudiants amb el meu perfil, ja que el que ens interessa és aprofundir en la Filologia Catalana.

Què és la mirmecologia? Ve del grec, i vol dir la ciència que estudia les formigues. Curiosament, no surt al *Diccionari de la llengua catalana*. El que hi ha a la Viquipèdia en català sobre mirmecologia, ho he escrit jo.

Com t'hi vas interessar? De petit, com la majoria dels que ens hi dediquem. Per als nens, és com disposar d'un món en miniatura. És la societat, a part de la humana, que tenim més a l'abast per estudiar.

Què en podem aprendre? Ens ajuden a entendre el nostre món. La seva estructura social s'ha utilitzat com a metàfora per explicar els grans canvis de model sociopolític, des del totalitarisme comunista al capitalisme. És un dels éssers animals que ha tingut més èxit en l'evolució, a gairebé tots els sistemes ecològics del planeta hi ha formigues.

En deus tenir una bona col·lecció... En tinc una col·lecció en sec, una en alcohol, per si cal extreure'n l'ADN per investigar, i niu artificial amb formigues vives.

Si et proposessin escriure un llibre... Abans d'escriure sobre formigues, faria un assaig sociopolític per ajudar a defensar la nostra llengua. ■

“Las hormigas nos ayudan a entender el mundo”

Xavier Roig es economista y biólogo, y estudia Filología Catalana en la UOC. Sin embargo, su verdadera vocación son las hormigas: fue uno de los impulsores, en 2006, de la Asociación Ibérica de Mirmecología, la única organización civil del mundo dedicada al estudio de estos insectos.

¿Por qué da el salto a las letras un hombre de ciencias? Quería complementar mi formación y mejorar la expresión oral y escrita.

¿Por qué ahora? Nuestra lengua está más amenazada que nunca. Estoy desengañado de la política. ¿Qué podía hacer? Dedicarme a lo que más irrita a nuestros enemigos y convertirme en un especialista en catalán.

¿Cómo ves el cambio de licenciatura a grado? No me convence. En el grado aparecen asignaturas para complementar la formación que no necesitan aquellos estudiantes con un perfil como el mío, a los que nos interesa profundizar en la Filología Catalana.

¿Qué es la mirmecología? Es la ciencia que estudia las hormigas. Curiosamente, no figura en el *Diccionari de la llengua catalana*. Todo lo que hay sobre mirmecología en la versión catalana de la Wikipedia lo he escrito yo.

¿Cómo te interesaste por esta disciplina? De pequeño, como pasa con la mayoría de los que nos dedicamos a ella. Para los niños, es como tener un mundo en miniatura. Dejando de lado la humana, es la sociedad que tenemos más al alcance para estudiarla.

¿Qué podemos aprender de ellas? Nos ayudan a entender nuestro mundo. Su estructura social se ha utilizado como metáfora para explicar los grandes cambios de modelo sociopolítico, desde el totalitarismo comunista hasta el capitalismo. Es uno de los seres animales que más éxito ha tenido en la evolución.

Debes de tener una buena colección... Tengo una colección en seco, otra en alcohol, y nidos artificiales con hormigas vivas.

Si te propusieran escribir un libro... Antes de escribir sobre hormigas, haría un ensayo sociopolítico para ayudar en la defensa de nuestra lengua. ■

David Campos

“Ants help us understand the world”

Xavier Roig is an economist and biologist, and he is now studying Catalan Language and Literature at the UOC. However, his true vocation is ants: in 2006 he was one of the driving forces behind the Iberian Association of Myrmecology, a civil organisation devoted to studying these insects.

Why does a man of sciences take the leap to the humanities? I wanted to further my education and improve my oral and written expression.

And why now? Our language is more threatened than ever. I have become disenchanted with politics. What could I do? So I decided to dedicate myself to what most vexes our enemies and become a specialist in Catalan

What do you think about the change to the new degrees? I'm not so sure about it. In the new degrees there are courses we have to take to round out our education that students like me don't need, as what we're interested in is deepening our knowledge of Catalan language and literature.

What is myrmecology? It comes from Greek and it means the science that studies ants. Interestingly, it does not appear in the Dictionary of the Catalan Language. I wrote the Wikipedia entry on myrmecology in the Catalan version.

How did you become interested in it? As a boy, just like most of us who study it. To children, it's like having your own miniature world. Next to human society it is closest society we can study.

What can we learn from it? Ants help us understand our world. Their social structure has been used as a metaphor to explain the major changes in the socio-political model, from Communist totalitarianism to capitalism. It is one of the animals that has been the most successful throughout evolution.

You must have a good collection of them... I have a dried collection, one preserved in alcohol, and artificial nests with live ants.

If you were asked to write a book... I would write a socio-political essay to help defend our language. ■

CENTRES DE SUPORT/ SEDES/OFFICES/

Barcelona

Centre de Suport del Barcelonès
Rambla de Catalunya, 6, 1a planta
cbarcelones@uoc.edu
T. 93 481 72 72

Dilluns a divendres de 10 a 19 h

Madrid

Sede en Madrid
Plaza de las Cortes, 4
uocmadrid@uoc.edu
T. 91 524 70 00

Lunes a viernes de 10 a 14 h y de 15 a 19 h

Sevilla

Sede en Sevilla
C/ Virgen de Luján, 12
uocsevilla@uoc.edu
T. 954 99 16 25

Lunes a viernes de 10 a 14 h y de 15 a 19 h

València

Centre de Suport de València
Carrer de la Pau, 3
uocvalencia@uoc.edu
T. 96 348 66 48

Lunes a viernes de 10 a 14 h y de 15 a 19 h

México, D.F. (México)

Sede en México
Paseo de la Reforma, 265, Piso 1 - Col.
Cuauhtémoc
infomx@uoc.edu
T. + 01 800 9027273

Lunes a viernes de 9 a 19 h

Horari dels centres de suport de Catalunya

De dilluns a divendres de 15 a 19 h

Dimarts i dijous de 10 a 13 h

L'Hospitalet de Llobregat

Centre de Suport de L'Hospitalet

Av. Amèrica, 69
chospitalet@uoc.edu
T. 93 260 00 09

Salt

Centre de Suport del Gironès
Factoria Cultural Coma Cros
Carrer Sant Antoni, 1
cgirones@uoc.edu
T. 972 40 50 67

Lleida

Centre de Suport del Segrià
Carrer Canyeret, s/n, 2a planta
csegria@uoc.edu
T. 973 72 70 77

Reus

Centre de Suport del Baix Camp
Carrer de l'Escorxador, s/n
cbaixcamp@uoc.edu
T. 977 33 80 08

Tortosa

Centre de Suport de les Terres de l'Ebre
Carrer Alfara de Carles, 18
cterres_ebre@uoc.edu
T. 977 58 80 66

Manresa

Centre de Suport del Bages
Biblioteca del Campus Universitari de
Manresa (BCUM)
Avinguda de les Bases de Manresa, 7-11
cbages@uoc.edu
T. 93 877 50 75

Granollers

Centre de Suport del Vallès Oriental
Centre Tecnològic i Universitari (CTUG)
Carrer Mare de Déu de Montserrat, 36
cvallesor@uoc.edu
T. 93 860 31 71

Sabadell

Centre de Suport del Vallès Occidental-
Sabadell. Biblioteca Vapor Badia
Carrer de les Tres Creus, 127-129
cvallesocc@uoc.edu
T. 93 720 70 55

Terrassa

Centre de Suport del Vallès Occidental-
Terrassa. Centre Cultural Caixa Terrassa
Rambla d'Egara, 340, 3r pis
cvallester@uoc.edu
T. 93 733 92 00

Sant Feliu de Llobregat

Centre de Suport del Baix Llobregat
Torre del Roser
Carrer Joan XXIII, 14
cbllobregat@uoc.edu
T. 93 632 74 74

Vic

Centre de Suport d'Osona
Fundació Mil-lenari
Plaça Mil-lenari, 2
cosona@uoc.edu
T. 93 886 65 10

Vilafranca del Penedès

Centre de Suport de l'Alt Penedès
Centre de TIC Vilafranca Virtual
Plaça de la Verema, 1
capenedes@uoc.edu
T. 93 818 06 54

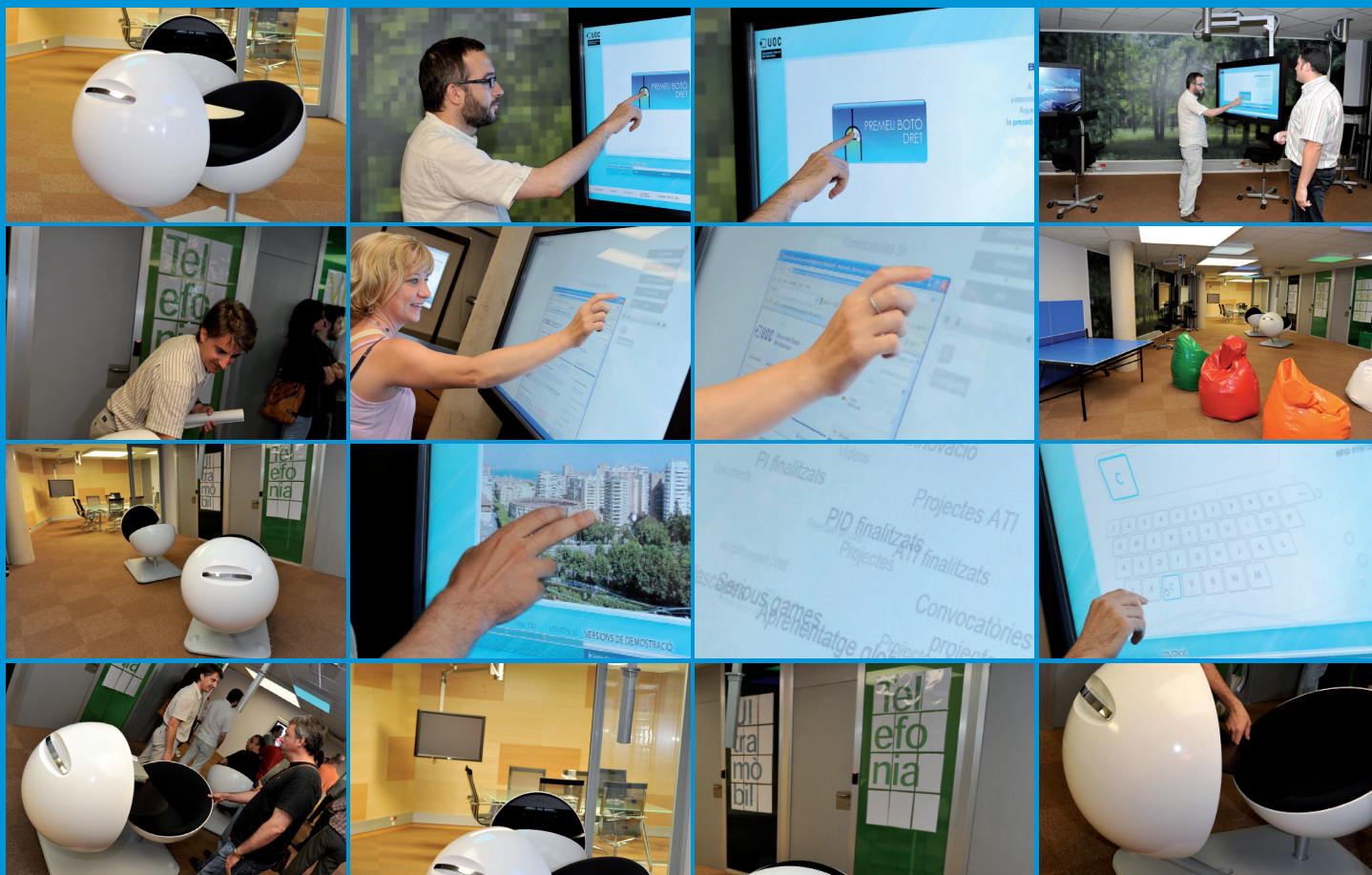
Vilanova i la Geltrú

Centre de Suport del Garraf
Edifici Neàpolis
Rambla Exposició, 61-69
cgarraf@uoc.edu
T. 93 814 55 99

www.uoc.edu

902 141 141 / +34 932 532 300

Laboratori d'innovació / Laboratorio de innovación / Innovation Laboratory /

Us presentem el laboratori d'innovació, que s'acaba de posar en marxa per fomentar la innovació educativa i organitzativa de la comunitat UOC. És obert i dinàmic i té tecnologia multimèdia de darrera generació: aparells de videojocs, pantalles tàctils, ultraportàtils, dispositius mòbils, pantalla 3D, equip de multiconferència i un plató de gravació. Per provar idees i comprovar la viabilitat dels projectes. (Seu central de la UOC, Av. Tibidabo, 39-43).

Les presentamos el laboratorio de innovación, que se acaba de poner en marcha para fomentar la innovación educativa y organitzativa de la comunidad UOC. Es abierto y dinámico, y dispone de tecnología multimedia de última generación: aparatos de videojuego, pantallas táctiles, ultraportátiles, dispositivos móviles, pantalla 3D, equipo de multiconferencia y un plató de grabación. Para probar ideas y comprobar la viabilidad de los proyectos. (Sede central de la UOC, Av. Tibidabo, 39-43, Barcelona).

We are pleased to present the Innovation Laboratory, which was just launched to foster educational and organizational innovation in the UOC community. It is open and dynamic and boasts state-of-the-art multimedia technology: videogame devices, tactile screens, ultra-portable laptops, mobile devices, 3-D screens, multi-conference equipment and a recording studio. To test ideas and check the feasibility of projects. (UOC Headquarters, Av. Tibidabo, 39-43, Barcelona).

